

Fredag den 25. maj 2018 (D)

1

102. møde

Fredag den 25. maj 2018 kl. 10:00

Dagsorden

1) Forhandling om redegørelse nr. R 15:

Statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet 2018.
(Anmeldelse 22.05.2018. Redegørelse givet 22.05.2018. Meddelelse om forhandling 22.05.2018).

2) Forespørgsel nr. F 33:

Forespørgsel til statsministeren om rigsfællesskabets muligheder og udfordringer.

Af Marcus Knuth (V), Karin Gaardsted (S), Henrik Brodersen (DF), Christian Juhl (EL), Carsten Bach (LA), Roger Courage Matthisen (ALT), Martin Lidegaard (RV), Karsten Hønge (SF), Rasmus Jarlov (KF), Magni Arge (T), Sjúrdur Skaale (JF), Aaja Chemnitz Larsen (IA) og Aleqa Hammond (NQ) m.fl.
(Anmeldelse 25.04.2018. Omtrykt 30.04.2018. Fremme 02.05.2018).

3) Forespørgsel nr. F 25:

Forespørgsel til sundhedsministeren om omskæring.

Af Kirsten Normann Andersen (SF) og Jacob Mark (SF).
(Anmeldelse 16.03.2018. Fremme 20.03.2018).

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Mødet er åbnet.

Kl. 10:00

Det første punkt på dagsordenen er:

1) Forhandling om redegørelse nr. R 15:

Statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet 2018.

(Anmeldelse 22.05.2018. Redegørelse givet 22.05.2018. Meddelelse om forhandling 22.05.2018).

Sammen med dette punkt foretages:

2) Forespørgsel nr. F 33:

Forespørgsel til statsministeren:

Hvad kan statsministeren oplyse om rigsfællesskabets muligheder og udfordringer?

Af Marcus Knuth (V), Thomas Danielsen (V), Karin Gaardsted (S), Henrik Brodersen (DF), Søren Espersen (DF), Christian Juhl (EL), Carsten Bach (LA), Roger Courage Matthisen (ALT), Martin Lidegaard (RV), Karsten Hønge (SF), Rasmus Jarlov (KF), Magni Arge

(T), Sjúrdur Skaale (JF), Aaja Chemnitz Larsen (IA) og Aleqa Hammond (NQ).

(Anmeldelse 25.04.2018. Omtrykt 30.04.2018. Fremme 02.05.2018).
Kl. 10:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til tirsdag den 29. maj 2018.

Der er en begrundelse, og den tager ordføreren for forespørgerne, hr. Marcus Knuth, Venstre, sig af. Værsgo.

Kl. 10:01

Begrundelse

(Ordfører for forespørgerne)

Marcus Knuth (V):

Tak, fru formand. Som ordfører for forespørgerne tillader jeg mig at åbne den her drøftelse, som vi skal have i dag. Det drejer sig naturligvis om den rigtig, rigtig gode tradition, vi har her i Folketinget, om at debattere de udfordringer og muligheder, som vi har i vores rigsfællesskab. Jeg ser frem til en god og konstruktiv debat.

Kl. 10:01

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Så er det statsministeren. Værsgo.

Kl. 10:01

Besvarelse

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Vi skal i dag drøfte rigsfællesskabet, og som Venstres ordfører netop sagde, er det jo en god, lang og fast tradition. Derfor har jeg også glædet mig til dagens debat. Vi plejer at have nogle gode debatter, der er åbne, ærlige og konstruktive. Rigsfællesskabet står mit hjerte nær, og det har høj prioritet for regeringen. Vi vil styrke og modernisere samarbejdet til gavn for befolkningerne på Færøerne, i Grønland og Danmark. Det er der heldigvis bred opbakning til her i Folketinget. Rigsfællesskabet er et område, som samler os.

Jeg er stolt af vores fællesskab. Det er tre forskellige lande, som deler historie, venskaber og familieband og med plads til både forskellighed og fællesskab. Det er i virkeligheden ret unikt. I næste måned skal jeg mødes med lagmanden og formanden for naalakkersuisut til det årlige rigsmødet. Denne gang sket det på Færøerne. Personligt ser jeg frem til et gensyn med øerne – storslåede og hjemlige på en gang – og jeg ser også frem til at drøfte de emner, som vi alle er optagede af. Nogleordet i rigsfællesskabet er samarbejde i gensidig respekt og tillid. Årets redegørelse om rigsfællesskabet, som er oversendt til Folketinget forud for drøftelserne her i dag, viser noget om, hvor omfattende samarbejdet er på en lang række områder.

Jeg ved, at nogle på Færøerne og i Grønland ønsker selvstændighed her og nu eller på sigt. Jeg respekterer fuldt ud visionen om at

være selvstændig. Jeg forstår, at ethvert folk har en trang til at være sig selv, men hvad vil det egentlig sige? Danmark er en suveræn stat, men vi er dybt afhængige af omverdenen. Ved at være sammen med andre i forpligtende internationale sammenhænge får vi medindflydelse og mulighed for at gøre vores synspunkter gældende. Vores velstand afhænger af samarbejdet med andre, vores sikkerhed hviler på alliancer, vores fremgang er betinget af handel med verden, og jeg er overbevist om, at Danmark, Grønland og Færøerne er langt stærkere sammen end hver for sig.

Grønland og Danmark var i begyndelsen af denne uge vært for en markering af 10-året for Ilulissaterklæringen sammen med repræsentanter for de otte arktiske stater og de oprindelige folks organisationer i Arktis. Med Ilulissaterklæringen fra maj 2008 forpligtede fem arktiske kyststater sig til at fastholde Arktis som et lavspændingsområde, et område, hvor eventuelle konflikter løses gennem fredelige forhandlinger efter international ret, og hvor man samarbejder om bæredygtig økonomisk udvikling, miljøbeskyttelse og forskning. Det er blot et eksempel på, at vi kan udrette noget sammen, at vi står stærkere sammen end hver for sig.

Det synes jeg fylder for lidt, når rigsfællesskabet er til debat. Jeg ønsker et rummeligt rigsfællesskab, hvor vi tager diskussionerne og går pragmatisk til værks. Det gælder på fiskeriområdet, hvor Færøerne og Grønland jo kan have krydsende interesser. I begyndelsen af i år er der indledt et fælles arbejde mellem Færøerne, Grønland og Danmark om både praktiske og juridiske spørgsmål om DFG-ordningen eller fuldmagtsordningen om Færøernes og Grønlands muligheder for at indgå internationale aftaler på rigets vegne. Det gælder også på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område. Vi lever i en verden, hvor magtbalancerne skifter, hvor geopolitik får øget betydning. Det er noget, som hele den vestlige verden er optaget af, og det er en problemstilling, vi arbejder med i EU, og det er en virkelighed, der påvirker alle dele af rigsfællesskabet.

Vi skal i større omfang end tidligere balancere mellem forskellige hensyn i rigets udenrigs- og sikkerhedspolitik. Alle i rigsfællesskabet, på Færøerne, i Grønland og i Danmark, lever af at handle med omverdenen. Vi er små åbne økonomier med behov for udenlandske investeringer. Vi kan ikke bygge mure mod verden, men vi skal samtidig ikke være naive. Vi bliver også nødt til at forholde os til potentielle risici ved udenlandske investeringer, f.eks. hvis det drejer sig om investeringer i kritiske sektorer.

Kl. 10:06

Det kommer til at stille nye krav til samarbejdet i rigsfællesskabet, hvor vi må forholde os til konkrete sikkerhedsmæssige spekter ved visse udenlandske aktiviteter, og vores samarbejde skal bygge på indsigt og på inddragelse. Det er et emne, vi skal drøfte nærmere i rigsfællesskabet i den kommende tid. Det er noget, som jeg har nævnt for lagmanden og formanden for naalakkersuisut. Derfor indruges Færøerne og Grønland også i det arbejde, der nu går i gang, om vores sikkerhedsinteresser ved større investeringer. Arbejdet vil naturligvis basere sig på den gældende kompetencefordeling inden for riget og ske med fuld respekt for Grønlands og Færøernes selvstyreordninger. Naturligvis skal vi finde en balance.

Se på Grønland, Grønland har brug for at udvikle sit erhvervsliv. Grønland har brug for nye indtægter, det er alle enige om. Grønland selv ser investeringer i infrastruktur, i nye lufthavne som en vigtig forudsætning for erhvervsudvikling og nye arbejdspladser. Gode transportmuligheder til og fra Grønland og i Grønland er en del af svaret på erhvervsudvikling. Det mener man i Grønland, det mener jeg også, det anerkender jeg fuldt ud. Men investeringer i lufthavnsprojekter i den størrelsesorden, der arbejdes med, i runde tal cirka 20 pct. af Grønlands bruttonationalprodukt, rejser naturligvis nogle spørgsmål. Det kan afhængigt af finansieringen, afhængigt af valg af eksterne samarbejdspartnere have udenrigspolitiske perspektiver, som regeringen vil drøfte med naalakkersuisut. Her vil jeg gerne be-

nytte lejligheden til at gentage, hvad jeg har sagt tidligere: Regeringen går også gerne i dialog om erhvervsfremme, om investeringer, om infrastruktur; et tættere strategisk samarbejde om de udfordringer, som Grønland står over for. Jeg ser Danmark som en medspiller for Grønland, også når det handler om erhvervsudvikling. Men det fordrer naturligvis, at der også er en interesse for et samarbejde fra Grønlands side, og det er også noget, jeg forventer at drøfte med den nu genvaltte formand for naalakkersuisut, når vi mødes om kort tid.

De seneste års fremgang i Grønland har medført lavere ledighed. Det er positivt. Men de grundlæggende udfordringer i forhold til vækst, beskæftigelse og holdbarheden af de offentlige finanser er fortsat uløste. På Færøerne har der været høj økonomisk vækst i en årrække. Væksten ventes at aftage i indeværende år, men beskæftigelsen er historisk høj, ledigheden er lav, der er mangel på arbejdskraft, der budgetteres med et pænt overskud på de offentlige finanser i år, hvoraf et større beløb overføres til en økonomifond. Der er vedtaget en pensionsreform og en fiskerireform, som begge vil bidrage betydeligt til at forbedre den finanspolitiske holdbarhed. Regeringen følger løbende den økonomiske udvikling på Færøerne og i Grønland.

Som sagt diskuterer jeg de spørgsmål løbende med både lagmanden og med formanden for naalakkersuisut. Jeg vil bare lige understrege pointen om, at Danmark sådan set er parat, også til en tættere og mere forpligtende dialog om, hvordan vi sikrer en anden infrastrukturudvikling i Grønland end den, vi til dato har haft. Jeg betragter det selv, som at jeg her rækker hånden frem. Og skal der gang i de drøftelser, er nogle jo nødt til at gribe den på den anden side af bordet.

Både Færøerne og Grønland arbejder med egne forfatninger. Det er jo et udtryk for national stolthed, for ønsket om at sætte ord på egen identitet. Det forstår jeg, det anerkender jeg, det kan jeg sætte mig ind i. Grundloven sætter nogle klare rammer, som jeg har været inde på tidligere, og det ved jeg at der er opmærksomhed omkring. Færøerne og Grønland er forskellige steder i processen. Færøernes landsstyre fremsatte i efteråret sidste år et forslag til en færøsk forfatning for Lagtinget. Sagen behandles i et særskilt udvalg. Som jeg har forstået det, har Lagtinget ikke kunnet færdiggøre sin behandling i denne lagtingssamling, og forslaget vil derfor skulle genfremsættes, må man forstå, i den kommende samling. Sådan er status på Færøerne.

Under forespørgselsdebatten i januar om selvstændighedsprocessen i Grønland gav jeg en mere fyldig redegørelse for det grønlandske forfatningsarbejde. Jeg skal i det hele henvise til, hvad jeg sagde ved den lejlighed. Det, som det nye naalakkersuisut er enige om, er, at arbejdet med en forfatning forudsætter, at partierne skal have mulighed for frit at udpege medlemmer af forfatningskommissionen. Jeg ser frem til at få en orientering om arbejdet med forfatningerne fra både lagmanden og formanden for naalakkersuisut, når vi mødes til rigsmødet på Færøerne i juni.

Kl. 10:12

Forsvaret har forskellige, men vigtige roller på Færøerne og i Grønland. Ud over de sådan mere klassiske opgaver som suverænitetshåndhævelse bidrager forsvaret også med at løse en række øvrige opgaver, f.eks. fiskeriinspektion, støtte til politiet. Og i Grønland varetager forsvaret også eftersøgnings- og redningstjeneste, søopmåling og opgaver på havmiljøområdet. Aftalen fra december 2016 mellem regeringen, Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre om at styrke Forsvarsministeriets opgaveløsning i Arktis er nu afspejlet i forsvarsaftalen for den kommende 6-årige periode.

Det er også inden for forsvarsaftalen, at vi har afsat en ramme på 180 mio. kr. over de næste 6 år til oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland. Miljø- og fødevareministeren og formanden for naalakkersuisut indgik i januar en aftale om

det konkrete arbejde, der nu er sat i gang, og der er et tæt samarbejde om at prioritere arbejdet og udmønte midlerne mest hensigtsmæssigt. Det glæder mig.

Et velfungerende rigsfællesskab fordrer, at danske myndigheder forvalter sine ansvarsområder på Færøerne og i Grønland med en standard, som svarer til standarden i Danmark, under hensyn til de særlige forhold, der er på Færøerne og i Grønland. Samtidig skal lovgivningen på danske ansvarsområder løbende opdateres. Det vil regeringen se på om der kan gøres mere ved. Justitsområdet dækker en bred vifte af centrale emner for et retssamfund. Det er et vigtigt område, som jeg ved at de nordatlantiske mandater også har stor interesse for. Regeringen har på finansloven afsat en pulje på 10 mio. kr. årligt i perioden 2018-2021 til en særlig indsats rettet mod det grønlandske retsvæsen. Vi vil samarbejde med det nye naalakkersuisut om udmøntningen.

Forhandlingerne om EU's næste flerårige finansielle rammer er nu så småt i gang, efter at Kommissionen har præsenteret sit forslag. Regeringen er meget opmærksom på vigtigheden af Grønlandsinstrumentet, ikke mindst instrumentets betydning for den grønlandske uddannelsessektor. Vi arbejder tæt sammen med naalakkersuisut for at fastholde bevillingen til Grønland i EU-budgettet. Det har Grønland en interesse i, og det har EU en interesse i. Jeg har selv for nylig på det uformelle møde i Det Europæiske Råd i Sofia drøftet sagen med EU-kommissionsformand Jean-Claude Juncker, og finansministeren har også rejst spørgsmålet over for budgetkommissær Günther Oettinger. Og jeg skal ikke lægge skjul på, at det bliver en udfordring at fastholde bevillingen på samme niveau som i den nuværende budgetperiode. Det skyldes især Brexit, der jo efterlader et stort finansieringsgab. Men jeg vil gerne tilkendegive, at jeg og regeringen vil gøre alt, hvad vi kan.

Rigsfællesskabet har en stor plads i mit hjerte. Vi har en stærk tradition for at samarbejde og finde løsninger i fællesskab. Rigsfællesskabet er en unik konstruktion: selvbestemmelse og samarbejde, stærke bånd, som løfter vores lande, med plads til forskellighed. Så regeringen vil gøre sit til, at det også vil være sådan fremover. Og med det udtrykte håb ser jeg frem til en god debat her i dag.

Kl. 10:16

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til statsministeren. Så går vi i gang med ordførerrækken. Først er det hr. Marcus Knuth som ordfører for forespørgerne.

Kl. 10:16

Forhandling

(Ordfører for forespørgerne)

Marcus Knuth (V):

Tak, formand, og også tak til statsministeren for en rigtig god og fylldig redegørelse. Jeg er som sagt utrolig glad for, at vi fastholder traditionen om en årlig debat om rigsfællesskabet. Det minder mig nemlig altid om spørgsmålet: Hvad handler rigsfællesskabet egentlig om? For mig handler rigsfællesskabet om sammenhold, om fælles historie, om at hjælpe hinanden i svære tider og i gode tider, om at fremme hinandens individuelle og fælles interesser, om et unikt fællesskab gennem århundreder på tværs af Atlanten til gavn for Grønland, til gavn for Færøerne og til gavn for Danmark.

Hr. Jakob Ellemann-Jensen sammenlignede for et år eller to siden vist rigsfællesskabet med en søskendeflok, der var bundet sammen igennem helt unikke bånd, men som også var forskellige. Jeg vil faktisk gå lidt videre og sige, at jeg ser rigsfællesskabet lidt som et ægteskab. Det kan lyde lidt pudsigt, når der er tre parter, for det er vist lidt udansk at være tre i et ægteskab, men det uagtet er rigsfællesskabet lidt i mine øjne som et ægteskab. Man er forskellige, men også sammen, og gennem sammenholdet skaber vi en fælles identitet, et

rigsfællesskab, hvor Grønland, Færøerne og Danmark er knyttet sammen i et unikt, historisk og stærkt fællesskab.

Derfor er jeg også glad og stolt over, at vi med dette års vedtagelsestekst er lykkedes at samle samtlige fire folketingsmedlemmer fra henholdsvis Grønland og Færøerne i et massivt, bredt flertal, der kun udelader Dansk Folkeparti, som vælger at gå med deres egen tekst. Det har ikke været en nem forhandling. Mange partier havde deres prioriteter, og vi forhandlede indtil ellefte time. Jeg vil faktisk sige, at vi forhandlede indtil for få minutter siden, da hr. Magni Arge besluttede sig for også at være med i teksten med en lillebitte justering, og det viser jo lidt, hvordan det her rigsfællesskab er lidt som et ægteskab. Man giver og tager indtil sidste øjeblik. Det kan godt være, at vi ikke altid ser ens på tingene, men vi finder sammen om det fælles, om det gode, om sammenholdet.

Derfor er jeg også glad og stolt over selv i den forholdsvis korte tid, hvor jeg har været Grønlandsordfører at have været med til bl.a. erhvervsfremme for sælskind i Bruxelles, hvor vi som en fælles dansk-grønlandsk delegation mødtes med EU-repræsentanter for at finde en løsning, således at grønlandske sælskind fortsat kan blive handlet i Europa på trods af EU's generelle forbud. Det er også en sag, som jeg ved at de danske medlemmer af Europa-Parlamentet løbende følger og fremmer, uagtet hvilket parti de er fra, og uagtet at Grønland ikke er en del af EU. Det gør vi nemlig, fordi i rigsfællesskabet står vi sammen om at hjælpe hinanden.

Det tætte erhvervsforhold, som der naturligvis er mellem Danmark og Grønland, håber jeg også kan styrkes i fremtiden, når infrastrukturen i Grønland skal styrkes. Jeg ser nemlig et enormt potentiale for at udvikle især kapaciteten i de grønlandske lufthavne, således at man langt nemmere kan modtage internationale fly direkte til de destinationer, der er eftertragtet blandt turister og erhvervsfolk. Det kunne f.eks. være Ilulissat eller Nuuk og altså uden, at man skal via Kangerlussuaq.

Man behøver blot kaste et kort blik på, hvor meget succes Island har haft ved at kunne tilbyde kortere eller længere ophold, der har tiltrukket et stort antal besøgende fra både Europa og USA. Faktisk kan jeg huske, at da jeg boede i Boston for et par år siden, var jeg overrasket over, hvor mange amerikanere, der tog på smuttur bare for en weekend til Reykjavik. I dag modtager Island, som jeg har læst det, op mod 2 millioner turister og årligt mod blot omkring 100.000 i Grønland, og det er jo altså, på trods af at Grønland har en langt smukkere natur og langt større områder. Det siger jeg ikke for at fornærme Island, men blot for at understrege det enorme potentiale, Grønland har.

Men sådan en udvikling skal også ske med omhu. Her håber jeg, at vi igen vil række hånden frem til hinanden inden for rigsfællesskabet og bygge på de erfaringer, vi allerede har. Her vil jeg gerne rose statsministeren for de tanker og ord, som statsministeren udtrykker både i forhold til at udvikle Grønlands erhvervsliv, som er en forudsætning for nye arbejdspladser og en forudsætning for en stærkere økonomi, men også i forhold til valg af samarbejdspartnere, især når det gælder kontrakter med eksterne samarbejdspartnere fra f.eks. udlandet. I den forbindelse ser jeg frem til at følge det rigsmøde, som statsministeren snart skal deltage i på Færøerne.

Kl. 10:21

Et andet område, der knytter os sammen på tværs af rigsfællesskabet er det danske sprog. Rigtig mange unge, dygtige grønlændere og færinger fortsætter efter gymnasiet til Danmark for at tage en videregående uddannelse. En forudsætning for videregående uddannelse er således det danske sprog. Jeg håber, at man i Grønland vil genoverveje den melding, som vi hørte for nylig om at nedprioritere det danske sprog til fordel for engelsk. Det vil jeg synes er rigtig, rigtig ærgerligt og noget, som risikerer at underminere den grønlandske ungdoms muligheder for både at klare sig i gymnasiet i Grøn-

land, hvor sproget er dansk, men også i en efterfølgende uddannelse i Danmark.

Kl. 10:25

Det danske sprog er også en forudsætning for, at grønlanderne kan klare sig godt, hvis de f.eks. bliver ansat i det danske forsvar, som har en meget stor og vigtig tilstedeværelse i Grønland. Vi så senest, hvor flot det danske forsvar samarbejdede med de grønlandske myndigheder i forbindelse med den forfærdelige tsunami, der ramte Vestgrønland, og som desværre førte både til tab af menneskeliv og evakuering af en hel bygd. Indsatsen fra det danske forsvar og det danske forsvars løbende indsats med f.eks. search and rescue-operationer får mig til at håbe, at endnu flere grønlandere vil overveje at gøre tjeneste med danske kollegaer, og her er et godt kendskab til det danske sprog selvsagt også en stor fordel.

Det samme gælder jo også, hvis man f.eks. som grønlander agter at flytte til Danmark for at bo eller arbejde i længere eller kortere tid. Kort sagt, jeg håber inderligt, at vi på tværs af Grønland, Færøerne og Danmark vil værne om det danske sprog.

Så vil jeg også ønske tillykke til den nye regering i Grønland og ikke mindst også nu til fru Aleqa Hammond, som også sidder i både Folketinget og i Landstinget. Jeg er rigtig glad for, at begge vores grønlandske MF'ere har så god erfaring og netværk i lige netop Landstinget i Grønland. Samarbejdet mellem os folketingsmedlemmer, der arbejder med Grønland, og Landstinget er nemlig et område, som jeg håber at vi kan styrke. Jeg mener, at vi i fremtiden skal lægge mere vægt på møder med medlemmer af Landstinget, når Folketinget besøger Grønland. Selvfølgelig har det en stor og uvurderlig værdi at besøge forskellige egne af Grønland, forskellige byer, forskellige bygder og de naturskønne områder, men jeg vil arbejde på, at vi derudover opbygger et tættere forhold til vores kollegaer i Landstinget.

Derfor har jeg også igennem Grønlandsudvalget anmodet om, at vi i år laver en ekstra tur til Grønland med det ene formål at rejse til Nuuk for at mødes med medlemmer af de forskellige partier i Landstinget. Det kunne f.eks. være i forbindelse med åbningen af Landstinget – men ikke nødvendigvis – og her kunne vi lære mere om den nye regering i Grønland. En tættere personlig relation mellem medlemmer af Landstinget og Folketinget, altså ud over de tætte forhold, som der allerede er mellem vores regeringer, tror jeg vil styrke forståelsen for hinandens politiske arbejde og dermed for rigsfællesskabet.

Med disse ord vil jeg nu læse teksten op til det forslag til vedtagelse, som er på vegne af alle partier i Folketinget, herunder som sagt de fire nordatlantiske mandater, dog med undtagelse af Dansk Folkeparti:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget tager statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet 2018 til efterretning. Folketinget opfordrer til, at samarbejdet mellem landene i rigsfællesskabet bygger på ligeværdighed og gensidig respekt, og at det udvikles i anerkendelse af såvel landenes fælles grundlæggende værdier som deres forskellighed.

Folketinget opfordrer regeringen til at følge udviklingen i Færøernes og Grønlands økonomi og til at tilbyde samarbejde om udvikling af erhvervsmuligheder og om reformer. Folketinget respekterer, at Færøerne og Grønland arbejder med egne forfatninger. Folketinget opfordrer regeringen til fortsat løbende at prioritere, at lovgivning på danske ansvarsområder på Færøerne og Grønland opdateres.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 64).

Kl. 10:25

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Så er det hr. Magni Arge. Værsgo.

Magni Arge (T):

Mener ordføreren, at ... [lydudfald] ... er en statisk situation, som ikke kommer til at ændre sig i fremtiden, eller har ordføreren forståelse for, at det er en station på vejen mod selvstændighed for de to lande?

Kl. 10:25

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:25

Marcus Knuth (V):

Nu hørte jeg ikke lige den første del af spørgsmålet, men som jeg forstod det, handlede det om hjemmestyret, om det er en vej til selvstændighed.

Som statsministeren har sagt, respekterer vi de ønsker, der er i Grønland og på Færøerne, og vi synes, den måde, det fungerer på med Landstinget osv., er en rigtig, rigtig fin struktur, som det er lige nu. Hvad angår den vej, der eventuelt går mod selvstændighed, synes jeg, det ville være ærgerligt at bryde rigsfællesskabet – det er min personlige holdning – men vi har selvfølgelig respekt for, at der i dele af Grønland og Færøerne er ønsker om selvstændighed.

Kl. 10:26

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Magni Arge.

Kl. 10:26

Magni Arge (T):

Jeg vil blot uddybe, at mit spørgsmål egentlig går på, om ordføreren accepterer, at vi er i en dynamisk situation og ikke nødvendigvis i en statisk konstitutionel situation, at tingene ændrer sig, og om man er åben over for det i al almindelighed.

Kl. 10:27

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:27

Marcus Knuth (V):

Mit ordførerskab angår primært Grønland, så jeg vil relatere spørgsmålet til det. Der har vi jo set, at en af fællesnævnerne for den nye regering i Grønland er, at man i løbet af valgkampen har talt for selvstændighed, og det respekterer vi selvfølgelig. Så alle parlamenter, herunder Folketinget, er selvfølgelig i en udvikling, og den udvikling respekterer vi.

Kl. 10:27

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Så er det hr. Christian Juhl. Værsgo.

Kl. 10:27

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Jeg vil gerne rose Venstres ordfører for i år at have en meget mere dynamisk tilgang til det fælles forslag til vedtagelse. Sidste år havde vi jo nogle frustrationer, må vi nok sige, fordi vi forhandlede langt ind i debatten. Det er én ting.

En anden ting er, at indholdet også er væsentligt forbedret, idet respekten for de tre lande og deres ønsker om selvstændighed er meget, meget klar. Det synes jeg er vigtigt, for når man skal være ligeværdig, som statsministeren understregede, så skal man også respektere, at der er tre lande – ikke selvstændige lande, men tre lande – og at lysten til at have så selvstændigt et land som muligt er stor. Det er den også for danskere. Altså, vi kunne jo ikke forestille os at afgive

selvstændighed. Tværtimod ville vi måske gerne en gang imellem have en lille smule mere selvstændighed i forhold til økonomi og så-dan nogle ting. Det vil jeg bare give som en kommentar.

Kl. 10:31

Så vil jeg gerne spørge: Hvad angår den der snak om EU og sælskind, er ordføreren så tilfreds med EU's indsats for at fremme salget af sælskind, som man jo har forpligtet sig til? Man har endda forpligtet sig til at lave en international kampagne, for at grønlandsk sælskind bliver solgt på det internationale marked.

Kl. 10:28

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 10:28

Marcus Knuth (V):

Først og fremmest tak for rosen. Jeg er også utrolig glad for, at vi kan samle et så bredt flertal i år. Og tak også for fleksibiliteten fra alle partiers side til ikke bare i ellefte time, men i sidste øjeblik lige at få en finjustering, så vi har alle fire nordatlantiske mandater med.

I forhold til indsatsen fra EU: Nej, jeg er ikke tilfreds. Det var derfor, jeg personligt deltog i den delegation, der rejste ned til Bruxelles, og det er også derfor, jeg har en løbende kommunikation med vores medlem af Europa-Parlamentet, Morten Løkkegaard. Jeg synes ikke, EU har gjort nok, og der skal vi blive ved med at presse på.

Kl. 10:29

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Christian Juhl.

Kl. 10:29

Christian Juhl (EL):

Det er jeg glad ved at høre, for jeg synes, at vi nu efterhånden har snakket i måske 10 år om alle de sælskind, der ligger der og ikke bliver omsat til konkret kapital. Det er jo hamrende ærgerligt, især fordi der er muligheder i det. Og derfor skal vi alle sammen prøve at presse på, både bilateralt med andre lande, men især over for EU, og sige: I skal leve op til det.

Hvad gør vi ved USA, som også boykotter sælskind, og som ikke har taget ret mange initiativer for at ændre deres politik – og som jo også er et væsentligt marked for sælskind, hvor der er et købestærkt publikum?

Kl. 10:30

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 10:30

Marcus Knuth (V):

Jeg må helt ærligt være Enhedslistens ordfører en smule svar skyldig i forhold til lige præcis USA. Det er noget, jeg meget gerne tager en snak om.

I forhold til EU har vi jo set en udvikling, hvor man arbejder på en certificering, og hvor København Fur og andre firmaer og aktører også er inde over. Så jeg er glad for, der sker en udvikling, men jeg tror i forhold til salget af sælskind i EU, at selv om vi arbejder hen imod en løsning, handler det lige så meget om opfattelse. Jeg tror, der er alt for mange, som har det indtryk, at man ikke må, og derfor bare ikke handler med det. Jeg hørte – nu kan det være, jeg husker forkert – at til nogle af taskerne f.eks. på den klassiske skotske nationaldragt har de hidtil brugt sælskind, og det er de gået væk fra, fordi de havde fået den opfattelse, at man ikke må. Og det er jo lige så meget den opfattelse, at det er okay at bruge sælskind, som vi skal arbejde hen imod.

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Sjúrdur Skaale, værsgo.

Kl. 10:31

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det, og tak for en fin tale, som jeg i det store hele var enig i. Ordføreren kom lidt ind på, at det er nødvendigt, at man har kendskab til hinanden kulturelt osv. i et fællesskab. Hvad mener ordføreren set i det lys om, at man kan gå igennem et helt folkeskoleforløb på 10 år i Danmark, uden at der er en eneste obligatorisk side, man skal læse, om Færøerne?

Kl. 10:31

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 10:31

Marcus Knuth (V):

For at være helt ærlig synes jeg, det er rigtig ærgerligt, og det er noget, som jeg synes vi skulle gøre mere for at fremme. Nu har vi senest hørt fra universiteterne, at man vil neddrogle undervisningen i visse skandinaviske sprog, og det synes jeg er rigtig ærgerligt. Altså, vi skal selvfølgelig respektere universiteternes selvbestemmelsesret, men hvis der er noget, som jeg mener vi skal værne om og også gerne bruge flere penge på, selv om det måske koster mere end at undervise i spansk, engelsk eller andre fremmedsprog, jamen så er det de nordiske og skandinaviske sprog. For hvis vi ikke gør det, udhuler vi både rigsfællesskabets værdier og de danske værdier og de sprog, som er en fuldstændig hjørnesten i vores rigsfællesskab og samfund.

Kl. 10:32

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 10:32

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det. Jamen det er jeg selvfølgelig meget enig i. Kunne det tænkes, at Venstre mere klart gav udtryk for, at de ønsker, at i og med at man er i et fællesskab med Færøerne og Grønland, forventes det også, at der i folkeskolen undervises om de lande, som man er i et fællesskab med, og at de, selv om de selvfølgelig ikke kan blande sig i læseplanerne, giver udtryk for, at det her er deres klare ønske, og at man har en vis pligt til at vide lidt om de lande, som man er i så tæt et fællesskab med?

Kl. 10:32

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 10:32

Marcus Knuth (V):

Jeg synes faktisk, at lige præcis i den her periode, hvor vi netop hører om universiteternes beslutning, er der et rigtig godt afsæt til at tage netop den debat og kigge på, hvad vi skal gøre mere for at fremme både kendskabet til grønlandsk og færøsk historie, til rigsfællesskabet som helhed og til de sprog, vi nu taler i rigsfællesskabet. Det tror jeg vil være et rigtig, rigtig godt afsæt, og jeg er helt sikker på, at vi i hvert fald vil være åbne over for at tage en snak om det.

Kl. 10:33

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Fru Aleqa Hammond, værsgo.

Aleqa Hammond (NQ):

Som statsministeren selv siger, er rigsfællesskabet i forandring, og det stiller naturligvis også nye krav til rigsfællesskabet og til, hvordan man håndterer de vigtige sager, man har med hinanden. Grønland snakker mere og mere med andre lande, og Grønland har ret til at føre sine egne udenrigspolitiske forhandlinger med lande vedrørende allerede hjemtagne sagsområder. Det gør Grønland også i forbindelse med udbygningen af vores lufthavne. Alligevel nævner statsministeren, at der altså er nogle udenrigspolitiske og sikkerhedsmæssige aspekter, man skal tage alvorligt. Hvad menes der med det ifølge Venstres ordfører?

Kl. 10:33

kan sikre, at der kommer til at være noget mere undervisning i de danske folkeskoler omkring Grønland, og man kan sige, at det underlæggende også handler om Færøerne, men med et specifikt fokus på Grønland.

I regeringens redegørelse står der, at der er behov for et uddannelsesløft i Grønland. Vi ved, at Grønlandsinstrumentet har en rigtig stor betydning for det grønlandske samfund, og det er en aftale, som sikrer Grønland 1,6 mia. kr. over en 6-årig periode, så det er selvfølgelig noget, som vi håber regeringen også vil gøre en kæmpestor indsats for, selvfølgelig i samarbejde med Naalakkersuisut, for at sikre, at det bliver på det samme niveau, som det er i dag. Så jeg vil gerne spørge ordføreren om, hvad ordføreren mener regeringen kan gøre for at være med til at fremme den her sag. Mange tak.

Kl. 10:34

Kl. 10:36

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 10:34

Kl. 10:36

Marcus Knuth (V):

Jeg synes, statsministeren sagde det så klart, som det kan siges, og jeg er sikker på, at fru Aleqa Hammond bedre end jeg kender den ansvarsfordeling, der er mellem Grønland og Danmark, herunder at Danmark stadig væk varetager udenrigspolitikken, sikkerhedspolitikken osv. Så hvis man skulle vælge at inkludere eksterne samarbejdspartnere fra andre lande, ville der være nogle overvejelser, man skulle tage i den forbindelse.

Kl. 10:34

Marcus Knuth (V):

Nu vil jeg ikke stå og komme med de konkrete tiltag, men jeg ved, det er et område, som regeringen tager meget, meget alvorligt. Man kan bare kigge på f.eks. de grønlandske gymnasier, hvor omkring halvdelen af eleverne dropper ud, efter de er begyndt i 1. g, og mange gange er det også på grund af dårligt kendskab til det danske sprog. Hvis man skal løfte hele det grønlandske samfund, den grønlandske økonomi, så tror jeg, uddannelse er en afgørende hjørnesten. Så jeg ser lige så meget frem til de møder og forhandlinger, der skal være, som ordføreren gør.

Kl. 10:37

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Fru Aleqa Hammond.

Kl. 10:34

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 10:37

Aleqa Hammond (NQ):

Da Grønland i sin tid byggede sit første vandkraftværk, var Grønland også ude at snakke med andre lande og fandt også investeringer via den vej. Der blinkede Danmark ikke med øjnene, men det gør man nu, fordi vi snakker med Kina. Hvad er forskellen?

Kl. 10:35

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 10:35

Marcus Knuth (V):

Som jeg husker det, var vandkraftværket, som jeg har besøgt, og som er meget, meget imponerende, fra Norge. Men derudover ser vi jo altså en aktivitet i Arktis de her dage hos en række lande, som ikke nødvendigvis ligger i nærheden af Europa, og som måske ikke deler de værdier og de hensigter, vi har, for Arktis. Det synes jeg man skal have med i tankerne, når man kigger på, hvad det er for nogle aktører, vi gerne vil have inden for rigsfællesskabet.

Kl. 10:35

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg er ikke i tvivl om regeringens gode hensigter i forhold til at fastholde en bevilling til Grønlandsinstrumentet, men det, der bekymrer mig, er sådan set niveauet, fordi jeg er dybt bekymret for, at det her kommer til at være på et langt lavere niveau end det, vi har set indtil videre. Så det er egentlig der, jeg synes der skal lægges nogle flere kræfter, også fra regeringens side i forhold til at sikre dette.

Så kan man i forhold til de her kinesiske investeringer sige, at det jo har været drøftet i bl.a. Udenrigspolitisk Nævn, og det, der godt kan bekymre mig, er i forbindelse med de her 32 områder, som Danmark varetager på vegne af Grønland, hvor vi indimellem ser, at der er nogle gråzoner, hvor man siger, at der kan være nogle udenrigs- og sikkerhedspolitiske hensyn, men at det ikke er helt klart. Hvad kan vi gøre for at gøre det mere klart? Hvad er et dansk ansvarsområde, og hvad er et grønlandsk ansvarsområde, når det handler om rigsfællesskabet?

Kl. 10:38

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Så er det fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 10:35

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 10:38

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg vil gerne starte med at takke ordføreren for at forhandle på vegne af alle partierne. Jeg synes, det er et meget stærkt signal at sende at sige, at vi gerne vil forsøge at nå til enighed på tværs af de partiforskelle, som der nu engang er. Så tak for samarbejdet.

Så vil jeg også gerne gøre opmærksom på, at der sådan set er et samråd på mandag, som netop handler om det her med, hvordan vi

tæt samarbejde er jo det allerallerbedste, vi kan have, og Danmark såvel som Grønland og Færøerne ønsker jo et rigsfællesskab, der er stærkt, men også et rigsfællesskab, der er sikkert i forhold til sikkerhedspolitik.

Jo tættere, vi arbejder, jo bedre er det for alle, og det er jo bl.a. også derfor, jeg opfordrer til, at vi menige folketingsmedlemmer skal arbejde tættere sammen med vores kolleger i Landstinget, og det gør vi f.eks. ved at lave en rejse her snart, hvor grønlandsordførere kan blive tilbudt møder med vores kolleger i Landstinget, således at vi har et tæt, løbende, personligt samarbejde.

Kl. 10:39

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Henrik Brodersen.

Kl. 10:39

Henrik Brodersen (DF):

Tak. I Dansk Folkeparti ser vi da med stor bekymring på, at man har den dialog med eksempelvis Kina om så store investeringer i Grønland. Jeg synes, det er beklageligt, at når man tager nogle initiativer her fra dansk side til at tale om de her problemer, som statsministeren var inde på – stikker næven frem og siger: Kunne vi finde en løsning på det her? – så lyder det rent faktisk, som om man hellere vil snakke med kineserne. Derfor vil jeg gerne spørge Venstres ordfører: Synes Venstre ikke, at det er dybt beklageligt, at man ikke har den her indgående dialog?

Kl. 10:40

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 10:40

Marcus Knuth (V):

Der er jo to sider af den her sag. På den ene side er der altså rigtig mange danske virksomheder, der arbejder med kinesiske virksomheder, og der er danske virksomheder, som investerer i Kina, og der er kinesiske virksomheder, som sælger deres produkter i Danmark. Så vi skal jo ikke se på Kina som nogle, man ikke kan samarbejde med. Tværtimod har vi et tæt, tæt erhvervssamarbejde med Kina her i Danmark. Men samtidig skal man også på den anden side passe på, hvad det er, man kunne åbne op for i Grønland. Det er derfor, den her debat er god at have; det er derfor, vi har den her debat. Og derfor er jeg glad for og sikker på, at det her er et af de emner, som også vil blive drøftet på rigsmødet på Færøerne her ganske snart.

Kl. 10:40

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Henrik Brodersen.

Kl. 10:40

Henrik Brodersen (DF):

Tak. Der er jo ingen tvivl om, at Kina er blevet en verdensspiller. De er alle steder. De har midlerne til at købe sig ind de forskellige steder. Men det gør de kun de steder, hvor de kan se en fordel i det. Jeg synes, der er langt fra, at man eksempelvis producerer og handler med små dimser til alt muligt andet – syltetøjsglas, eller hvad det kan være – til man skal hen og lave så kæmpestore investeringer som lufthavne i Grønland. Det er det, der udgør min bekymring: Man siger, at det egentlig er ligeså fint, at det er kinesere som nogen andre, når man ved, at de har en helt anden dagsorden. Det ville være noget andet, hvis man løste det i fællesskab i rigsfællesskabet.

Kl. 10:41

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Tak, og værsgo.

Kl. 10:41

Marcus Knuth (V):

Som både statsministeren og jeg selv har sagt, er der nogle udenrigspolitiske hensyn, vi selvfølgelig skal tage, og nogle sikkerhedspolitiske hensyn. Så det er ikke så sort og hvidt som enten at handle med nogle dimser, som ordføreren siger, eller bare at åbne op for alt. Altså, det er en balancegang, en meget, meget fin balancegang, og det er jo netop den, som statsministeren finder.

Kl. 10:42

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Så er der ikke flere, der har lyst til at sige noget. Det er fru Karin Gaardsted, Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 10:42

(Ordfører)

Karin Gaardsted (S):

Tak til statsministeren for en udførlig redegørelse for rigsfællesskabet. Vi har jo efterhånden en række debatter om Arktis og rigsfællesskabsmæssige forhold her i Folketinget, og jeg synes faktisk, at de debatter bliver bedre og bedre og har et både relevant og væsentligt indhold.

Færøerne er stadig inde i en god udvikling. Der er overskud på de offentlige finanser. Men der er også en underliggende strukturel udfordring med en befolkning, som i de kommende år vil blive ældre og ældre. Hvor der i dag er fem i den erhvervsaktive alder for hver pensionist, vil der, når vi når 25 år længere frem, kun være to i den erhvervsaktive alder pr. pensionist. Det er selvfølgelig en udfordring, som det færøske samfund må forholde sig til. Der er stor fremgang på Færøerne. Der investeres i en ny infrastruktur. Tunnelerne mellem Østerø og Strømmø og Sandø vil udvide det attraktive område omkring Thorshavn og på den måde udvide hovedstadsområdet til også at omfatte dele af Østerø og Sandø. Det vil uden tvivl blive et stort aktiv for Færøerne.

For alle tre lande i rigsfællesskabet gælder det, at der ved fiskerireformer enten er grebet ind eller vil blive grebet ind over for de såkaldte kvotekonger i fiskeriet. Det har vist sig som en stor udfordring for både Danmark, Færøerne og Grønland, at fiskeriet var ved at blive samlet på få hænder. Færøerne har nu lavet en fiskerireform og har samtidig vedtaget, at det færøske ejerskab af alle fiskerirettigheder skal være til stede, og at udenlandsk ejerskab skal afvikles inden for de nærmeste år.

Færøerne arbejder med at hjemtage flere områder, som de jo kan ifølge selvstyreløven. Redegørelsen fra statsministeren nævner luftfartsområdet, søopmåling, kort- og geodataområdet, udlændingeområdet, grænsekontrol og landslægeembedet. Vi vil sandsynligvis allerede i det kommende år se nogle tiltag, der skal føre til, at det kommer til at ske.

Så til Grønland. Først og fremmest tillykke til Grønland med den nye regering. Kim Kielsen er fortsat landsstyreformand, og som socialdemokrat kan jeg jo kun udtrykke tilfredshed med det. Redegørelsen beretter om, at økonomien er dårlig i Grønland. Vi ved, at økonomien ikke er god, men vi bør også anerkende, at Grønlands BNP i 2016 havde en vækst på over 7 pct. Jeg ved godt, at en enlig svale ikke gør en sommer, og at redegørelsen fortæller, at Grønlands Økonomiske Råd forudsiger en lav vækst fremover. Dertil kan man jo sige, at det lyder foruroligende. Man kan også sige, at det ved vi ikke med sikkerhed, for tallene for 2017 er endnu ikke offentliggjort, og Grønlands Økonomiske Råd gættede ret meget forkert om 2016, hvor rådet gættede på en fremgang på 2 pct., mens virkeligheden viste 7 pct. Hvis det må være mig tilladt at sige det, er det faktisk en ret stor fejlmargin.

Ledighedstallene indikerer ikke en aftagende vækst, tværtimod er beskæftigelsen stadig stærkt stigende. Der er mangel på kvalificeret

arbejdskraft i byggeriet i Grønland til f.eks. byggeriet af lufthavnene. Og for mikroøkonomier som den grønlandske vil der næsten altid være for lidt kvalificeret arbejdskraft til store byggerier. Derfor vil der skulle importeres arbejdskraft til projekter, ligesom det gælder i Danmark, når vi f.eks. bygger metro eller store broer. Den danske regering advarer imod at lave offentlige investeringer, når der er mangel på arbejdskraft, men er det ikke sådan, at de borgerlige aldrig mener, at tiden er den rette til offentlige investeringer? De siger: I højkonjunktur mangler vi arbejdskraft, i lavkonjunktur mangler vi penge. Det vigtige for Grønland er at få uddannet kvalificeret arbejdskraft og få ufaglærte lært op til at kunne bestride nogle af de mange ledige stillinger, så de kan komme ud af arbejdsløshed.

Kl. 10:46

Det helt store samtaleemne er udbygningen af lufthavnene i Ilulissat, Nuuk og Qaqortoq, hvor finansieringsmodellen endnu ikke er endeligt fastlagt. Der er naturligvis stor opmærksomhed i Danmark på, om bukserne kan holde, eller om de revner. For med en investering af næsten astronomiske højder for et samfund med 55.000 indbyggere er det bydende nødvendigt, at der kommer langt flere indtægter til det grønlandske samfund, at der kommer langt flere turister, og at disse turister bliver i længere tid, så indtjeningen ikke kun ligger hos flyselskabet, men i høj grad i de lokale områder.

Et af de områder, den nye grønlandske regering har med i sin regeringsaftale, er, at første fremmedsprog i fremtiden skal være engelsk i stedet for dansk. Jeg er fuldt ud klar over, at det er noget, man afgør internt i Grønland; det har vi ikke nogen indflydelse på fra Folketingets side. Nu sætter man så en proces i gang, hvor Grønland ønsker, at engelsk skal have en mere fremtrædende rolle som fremmedsprog. Engelsk fylder også meget i alle de øvrige nordiske lande, så set fra det perspektiv er der ikke så meget at sige til det.

Problemerne opstår, når landsstyret skal have overgangen fra folkeskolen til at nå sammen med korte, mellemlange og længerevarende videregående uddannelser. I dag undervises der på alle videregående uddannelser på dansk. Siumut og Naalakkersuisut ønsker, at håndværkeruddannelserne bliver omstillet til grønlandsk, fordi personer med kort videregående uddannelse typisk udfylder opgaver i Grønland, og fordi det vil være en måde, hvorpå man kan give et uddannelsesløft til dem, der afslutter folkeskolen uden at have lært dansk i tilstrækkelig grad.

Gymnasierne underviser på dansk, mens der på mellemlange uddannelser som sygeplejerske, socialrådgiver, pædagog og lærer samt lange videregående uddannelser undervises på dansk og på engelsk.

Grønland har i dag en håndfuld universitetsuddannelser, men mange rejser jo til Danmark for at få en bestemt universitetsuddannelse. Og her oplever de, at deres engelsk ikke slår til, fordi de fleste universitetsuddannelser i Danmark har engelsksproget litteratur i en ret stor del af pensum.

Grønlandere, der falder fra danske universitetsuddannelser, gør det, bl.a. fordi deres engelsk ikke rækker til fagsprogsniveau. Det forsinkes dem i uddannelsen, når de ikke har forstået nok til at bestå, og derved mister de studiestøtten og dropper ud, hvorefter de mister deres kollegiebolig og må flytte hjem til Grønland uden uddannelse, men med studiegæld.

Jeg skal ikke her gøre mig til dommer over noget som helst, og jeg forstår godt, at der er en problematik i det, jeg netop har beskrevet. Men ja, der er da en bekymring i retning af, hvordan lærerstaben skal gøres klar til at undervise på et tilstrækkelig godt engelsk til, at de unge, der får afgangseksamen fra folkeskolen i Grønland, vil være klædt godt nok på til at kunne engelsk på et niveau, der kan sikre et langt højere uddannelsesniveau i Grønland, for det er der brug for for at sikre vækst og udvikling i Grønland.

Der er også en bekymring for de mange tusinde grønlandere, som kun taler dansk eller har dansk som deres hovedsprog. Uddannelse er og bliver den helt store udfordring for Grønland sammen

med løsningen af de store sociale problemer, som til stadighed udfordrer børn, unge og familier, erhvervslivet og hele det grønlandske samfund.

Jeg vil slutte med at nævne, at vi ser frem til i nær fremtid at debattere DF's forslag om en dansk investeringsfond rettet mod danske virksomheder, der vil investere i Grønland. Der er interessante perspektiver i den idé, uden at vi dog p.t. kender det konkrete indhold.

Både Grønlandsudvalget og Færøudvalget skal i dette efterår på besøg i Grønland og på Færøerne, og det er en glæde at kunne sige, at tilslutningen er meget stor. Der er stor interesse for rigsfællesskabet, og vi glæder os til rejserne.

Socialdemokratiet bakker fuldt ud op om rigsfællesskabet. Vi mener, det er en styrke for alle tre lande, og vi ønsker, at rigsfællesskabet skal bestå. Dialog, tillid, respekt og samarbejde er bærende elementer i at bevare rigsfællesskabet. Og med disse ord ser jeg frem til en god debat.

Kl. 10:50

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Der er et par bemærkninger. Fru Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 10:50

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Allererst vil jeg gerne pointere, at den arktiske investeringsfond sådan set er noget, der har været drøftet af Inatsisartut helt tilbage i 2015, så det er ikke et forslag, der er kommet fra Dansk Folkeparti, men noget, som kommer fra et grønlandsk parti, nemlig Demokraterne, og der har været et bredt flertal for det.

Så vil jeg også gerne i forhold til det her med engelsk understrege, at jeg sådan set deler ordførerens bekymring, i forhold til hvilke udfordringer der kan være efter folkeskolen og efter gymnasiet, hvis man f.eks. skal have sig en videregående uddannelse. Jeg synes, det er vigtigt, at man skaber nogle muligheder for dem, som snakker grønlandsk, det er der ingen tvivl om. Man kan sige, at vi på mange måder har en hel generation, som på et eller andet niveau ligesom er et produkt af vores egen folkeskole, og det er vigtigt, at vi får skabt nogle muligheder for dem i Grønland. Men når vi snakker om engelsk, synes jeg, det er vigtigt, at man ikke ignorerer den faggruppe, som man selv har nedsat fra Grønlands side, og som jo udtrykker en række bekymringer i den her sag.

Det, der er interessant, er sådan set, hvordan vi kan sikre, at der stadig væk vil være et link videre, så man kan få sig en videregående uddannelse, hvis det er, at der kommer til at ske den her forandring i det grønlandske samfund.

Kl. 10:52

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 10:52

Karin Gaardsted (S):

Det er lige præcis med hensyn til det der link – imellem hvad der sker i Grønland, og hvad der skal til for at kunne tage uddannelser uden for Grønland – at der ligger en rigtig, rigtig stor udfordring. Jeg kan jo ikke stå her og komme med nogen løsning, men vi har selvfølgelig bidt mærke i, at man nu vil ændre det til engelsk.

Når jeg nævner ideen med en dansk investeringsfond, er det jo ikke, fordi jeg ikke ved, at der er blevet talt om det før. Jeg ved bare, at Dansk Folkeparti nu fremsætter et beslutningsforslag, som vi skal debattere i nærmeste fremtid.

Kl. 10:53

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo, fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 10:53 være det bedste sprog for deres unge i fremtiden, er det den vej, de skal gå.

Kl. 10:56

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Jeg vil gerne stille et spørgsmål i forhold til justitsområdet, for der er jo en bred enighed om, at der er behov for at styrke justitsområdet i Grønland, og der er blevet afsat en pose penge til at sikre det løft, der er behov for. Vi ved også, at der kommer en ny anstalt i Nuuk med et lukket afsnit, og vi ved, at der allerede nu er store udfordringer i den eksisterende anstalt i forhold til at fastholde og tiltrække gode medarbejdere, anstaltsbetjente.

Jeg synes, der er behov for, at vi ser særskilt på det her, og at vi får opprioriteret den indsats, der er i forhold til at sikre nogle bedre lønsvilkår, nogle bedre uddannelsesmuligheder, men også noget bedre efteruddannelse til anstaltsbetjentene i den kommende anstalt. Hvad mener Socialdemokratiet?

Kl. 10:53

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:53

Karin Gaardsted (S):

Vi har jo for ikke så lang tid siden behandlet fru Aaja Chemnitz Larsens rigtig gode forslag om, hvordan man kunne styrke justitsområdet. Der var mange gode forslag, og der var måske også for mange. Men vi har dog set, at der er blevet givet penge her inden for de seneste måneder, så jeg tror, det er på vej. Jeg kan godt forstå, at der er en bekymring omkring anstalten i Nuuk, som jo skal kunne foretage nogle andre ting end det, man i øvrigt har gjort inden for anstalterne.

Så jeg vil gerne udtrykke fra vores side, at vi er med på at diskutere, hvordan vi kan styrke justitsområdet, men jeg har også tidligere sagt til spørgeren, at vi bliver nødt til at tage nogle få ting ad gangen, at vi ikke kan tage alle ting på én gang.

Kl. 10:54

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Christian Juhl.

Kl. 10:54

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Jeg forstod ikke helt det om sproget, som blev debatteret af mange. Jeg mener, at vi vel skal sige til grønlænderne, at de selv skal vælge, hvilke sprog de finder vigtige i skolen. Grønlandsk er selvfølgelig enormt vigtigt, både fordi det er identitets- og kulturbærende sprog, og det vil altså sige deres modersmål, og det er udgangspunktet, men hvis grønlænderne kigger ud i fremtiden, ville der vel være lige så meget musik og vision i at sige, at andetsproget ikke længere var det gamle kolonisprog dansk, men måske meget bedre engelsk, som internationalt er et meget fremkommeligt sprog. Det kunne også være spansk, men jeg tror, engelsk vil ligge mere naturligt for grønlænderne at vælge. Derfor handler det vel om, at grønlænderne selv siger, hvordan de stiller sig bedst muligt med deres unge mennesker i fremtiden og deres egen udvikling i fremtiden, inklusive valg af sprog. Vi skal vel ikke af gammel veneration fra kolonitiden sige, at det skal være dansk, der er sprog nr. 2?

Kl. 10:55

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:55

Karin Gaardsted (S):

Jeg håber, det var det, jeg sagde i min tale. Jeg håber, at jeg gav udtryk for, at det ikke er noget, vi skal afgøre her, for det er en afgørelse, der ligger hos grønlænderne. Og hvis de finder, at engelsk ville

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 10:56

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Jamen det var dejligt, for så er vi da i hvert fald på parallel bane i det her spørgsmål. Jeg glæder mig til at se, hvad grønlænderne vælger.

Det andet er om det med de store projekter. Jeg synes også selv, det virker helt, helt overvældende, men det er jo ikke 50.000 mennesker, der skal lave nogle anlægsprojekter og nogle lufthavne, det er nogle firmaer, der skal finansiere det. I øjeblikket er det jo også helt nærmest overnaturligt, at et land på 50.000 mennesker har et luftfartsselskab, som er Greenland, som i dag endda giver overskud og leverer økonomi til samfundet hver eneste år. Det er også helt ulogisk, at så lille et samfund kan magte det, og derfor mener jeg, at man skal se lidt mere dynamisk på det. Jeg glæder mig til at komme til at diskutere de risici, som statsministeren mener at se, hvis der f.eks. kommer kinesisk finansiering ind. Jeg ved ikke, om ikke det er at se spøgelser.

Kl. 10:57

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo til ordføreren.

Kl. 10:57

Karin Gaardsted (S):

Jeg hørte ikke rigtig noget spørgsmål fra spørgeren. Men med hensyn til anlægsprojekterne vil jeg sige, at ja, det er kæmpestore investeringer, og ja, det er selvfølgelig virksomheder udefra, som skal stå for det, men ansvaret ligger jo stadig væk hos den grønlandske regering for, hvordan man vælger at udføre det, og hvem der skal udføre det.

Kl. 10:57

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak, og så er det hr. Henrik Brodersen, værsgo.

Kl. 10:57

Henrik Brodersen (DF):

Tak for det. Jeg vil starte med at sige, at vi selvfølgelig hilser det velkommen, at den socialdemokratiske ordfører kan bekræfte, at de synes, at vores forslag om at lave en investeringsfond er godt, altså en investeringsfond, som vil gavne danske virksomheder og også få et samarbejde op at køre på den måde i rigsfællesskabet. Det var bare det.

Omkring sproget vil jeg sige, at ordføreren var inde på, at man jo kan bruge engelsk lige så godt som dansk, hvis man vil tage en videregående uddannelse. Det har vi sådan set ikke nogen problemer med. Det vil bare gøre, at hvis man fravælger det danske, bliver der jo de her huller, der handler om, at hvis man skal til Danmark og have en videregående uddannelse og ikke har et niveau i engelsk, så man kan tage den engelske linje, så er det jo desværre, at man ser det store frafald.

Kl. 10:58

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Karin Gaardsted (S):

Men det er jo den kæmpe udfordring, der ligger i at gå fra et sprog som første fremmedsprog til et andet sprog som første fremmedsprog. Det her kommer til at tage mange år, og der skal jo også være folk, der kan undervise og på alle måder – hvad skal man sige – en ændring og en parathed til at det her kan ske. Men vi skal ikke her fra dansk side sige, at det med at tage uddannelse på engelsk ikke er noget grønlandere skal, og at de skal tage det på dansk. For vores egne unge tager jo også uddannelse på engelsk.

Kl. 10:58

i den retning, men at det ikke er noget af det, der ligger først for. Så jeg synes, vi må afvente og se, hvad der sker fra færøsk side og fra grønlandsk side.

Kl. 11:02

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Henrik Brodersen.

Kl. 10:59

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Magni Arge.

Kl. 11:02

Henrik Brodersen (DF):

Det skal selvfølgelig stå grønlanderne frit for, om de tager den ene eller den anden linje, men jeg synes bare, det vil være nedbrydende for rigsfællesskabet, hvis det danske sprog blev taget ud af det. Det er også set i lyset af, at der er 15.000 grønlandere, der rent faktisk kun kan tale dansk. De ville jo komme til at flagre noget i vinden, om jeg så må sige, ved at stå alene og være tilsluttet en nation, hvor deres sprog ikke er anerkendt. Det ville da være noget underligt, så derfor skal jeg bare have ordføreren til at bekræfte, at dansk stadig væk har en plads i rigsfællesskabet – også i Grønland.

Kl. 10:59

Magni Arge (T):

Nu var det ikke ligefrem fakta, jeg søgte – altså, hvordan man mener tingene har udviklet sig. Det har faktisk været sådan, at man på Færøerne på et tidspunkt har valgt netop at gå selvstændighedsvejen. Det var mere det rent principielle, det her med, om man betragter den nuværende selvstyreordning og den nuværende hjemmestyreordning som en statisk endestation, eller om man anser det for at være en station på vejen frem mod den fulde selvstændighed.

Kl. 11:02

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 11:02

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 11:00

Karin Gaardsted (S):

Jeg anser det ikke for at være en statisk tilstand, man er i en – en tilstand, der aldrig vil kunne ændres. Det har jeg heller aldrig nogen sinde givet udtryk for her. Jeg har givet udtryk for, at jeg støtter op om rigsfællesskabet, og at jeg gerne ser, at det består, men at jeg respekterer – hvis den dag måtte komme – at man ønsker selvstændighed.

Kl. 11:02

Karin Gaardsted (S):

Det er jeg helt enig med spørgeren i, og det nævnte jeg også i min tale, altså at der ligger et stor ansvar for den grønlandske regering og for politikerne i Grønland i øvrigt til også at tage det med i billedet, at der jo altså er flere tusinde grønlandere, som kun taler dansk.

Kl. 11:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Marcus Knuth.

Kl. 11:03

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Hr. Magni Arge.

Kl. 11:00

Marcus Knuth (V):

Tak. Jeg vil sige, at jeg er lidt forundret over ordførerens udmelding om vigtigheden af det danske sprog i Grønland, altså at det ville være okay at nedprioritere det til fordel for engelsk. Altså, gymnasiet i Grønland foregår på dansk. Trinbrættet til en videreuddannelse, i hvert fald en gratis videreuddannelse, er igennem Danmark, hvor videreuddannelse er gratis. Hvor er det lige ordføreren forestiller sig at en ung grønlander skulle tage hen for at kunne tage en gratis uddannelse på f.eks. engelsk?

Kl. 11:03

Magni Arge (T):

Tak for talen, vil jeg sige til fru Karin Gaardsted. Der blev ikke nævnt noget om partiformandens nye, hvad skal man sige, italesættelse af, at man ser på selvstyreloven og udviklingen frem mod Grønlands selvstændighed som en relativt naturlig og dynamisk ting. Kan du måske uddybe det synspunkt lidt?

Kl. 11:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 11:03

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Vi bruger ikke direkte tiltale. Værsgo til ordføreren.

Kl. 11:01

Karin Gaardsted (S):

Altså, der skal jo ikke være nogen tvivl om, at vi fra socialdemokratiske side respekterer, at der bliver arbejdet med selvstændige forfatninger både på Færøerne og i Grønland. Det er et arbejde, som er i gang, og jeg er af den opfattelse, at hvis der skal komme selvstændighed, skal det være et ønske fra hvert enkelt land – et ønske fra Færøerne og et ønske fra Grønland. Som jeg forstår Færøerne, har man haft folkeafstemninger, som ikke har ført til, at man har ønsket at gå videre med det på nuværende tidspunkt. Hvis jeg ser på Grønland, ser vi nu en regeringsaftale, hvor man har sagt, at man arbejder

Kl. 11:01

Karin Gaardsted (S):

Jamen en ung grønlander kan kun tage en gratis uddannelse i Danmark. Men jeg har ikke stået her og nedprioriteret vigtigheden af dansk; jeg har sagt herfra, at det er en afgørelse, der ligger i Grønland, og vi kan mene, hvad vi vil, men det er ikke os, der kan afgøre, hvordan den beslutning bliver truffet. Jeg har i min tale problematiseret, hvad det er, der vil komme til at ske, og hvor lang en periode det her vil komme til at tage, før man kan tilstrækkelig engelsk til at kunne tage uddannelser på engelsk. Jeg har ikke fremstillet det her som en enkel og en let sag. Det bliver en dybt problematiserende sag for det grønlandske samfund. Men vi kan jo ikke sige: Det må I ikke gøre.

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Marcus Knuth.

Kl. 11:04

gerne vil beholde relationerne til Grønland, at vi gerne vil beholde det danske sprog, at vi synes, det er vigtigt med det danske sprog, men jeg vil gerne understrege igen, at det er en afgørelse, der bliver truffet i Grønland. Dermed har man også ansvaret for de konsekvenser, det vil have for måske mere end en generation af unge, og ansvaret for at gøre dem parate til at kunne tage uddannelser, som måske både indeholder dansk og engelsk. Det bliver en kæmpe stor opgave. Men det er en diskussion, som de nu sætter i gang i Grønland, og lad os nu se, hvor det ender. De sætter det jo først i gang nu.

Kl. 11:07

Marcus Knuth (V):

Det er måske rigtigt nok. Men mener ordføreren ikke, at vi har et ansvar for som danske folketingsmedlemmer, som en del af rigsfællesskabet, at opfordre til, at man værner om det danske sprog i Grønland. Altså, er ordføreren ikke bekymret over, at op mod halvdelen af unge grønlændere, der begynder i gymnasiet, falder fra, fordi danskkundskaberne er så dårlige? Er det så ikke en god ting, at vi opfordrer til, at man værner om det danske sprog, således at flere unge grønlændere kan gennemføre gymnasiet og flere unge grønlændere kan komme videre til Danmark og tage en gratis videreuddannelse og klare sig godt?

Kl. 11:04

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Rasmus Jarlov.

Kl. 11:08

Rasmus Jarlov (KF):

Vi har jo ikke debatten her i Folketinget, for at vi bare skal lukke vand ud af ørerne og sige ligegyldigheder. Vi har jo en debat her, fordi vi skal tale om, hvordan vi udvikler rigsfællesskabet så godt som muligt. Men det kræver jo også, at man tager bladet fra munden og siger, hvad man mener. Det er jo helt åbenlyst, at man er ved at begå en enorm fejl fra grønlandsk side. Mener Socialdemokratiet ikke, at man har pligt til at gøre opmærksom på det og fortælle, hvad man mener, i stedet for bare at stå og konstatere, at det er en grønlandsk beslutning?

Kl. 11:08

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 11:05

Karin Gaardsted (S):

Altså, jeg undersøgte i går, hvor mange danske lærere der er i den grønlandske folkeskole. Og ud af de 1.100 folkeskolelærere, der er, er der ca. 80, der er danske. Så det er ikke, fordi danske undervisere i Grønland er i flertal – det må man sige at de langt fra er. Og derfor er der da i dag en stor udfordring med, at man ikke kan dansk nok. Men vi ved jo ikke, hvor meget engelsk de kan. Altså unge tilegner sig jo engelsk på langt flere områder end ved at lære det henne i skolen. De lærer det over internettet, de lærer det på Youtube, de lærer det alle mulige steder der. Og det bliver vi altså nødt til at være åbne for. Jeg vil gerne opfordre til, at man fortsætter med dansk, men vi kan ikke bestemme det.

Kl. 11:05

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 11:08

Karin Gaardsted (S):

Jeg er ikke enig i, at jeg står og hælder vand ud af ørerne. Det er sådan hr. Rasmus Jarlov opfatter det, og det er op til spørgeren at have den opfattelse. Jeg må bare konstatere, at sådan som det ser ud lige nu, er det ikke alting, der lykkedes med unge, der kommer til Danmark og tager en uddannelse. Der er mange grønlandske unge, der kommer her til Danmark, som mislykkes med deres uddannelse. Det kan vi ikke være tilfredse med. Det kan Grønland heller ikke være tilfreds med. Nu prøver man så at sætte en diskussion i gang om, om man skal gøre noget andet, og den diskussion skal vi ikke tage fra grønlænderne.

Kl. 11:09

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Rasmus Jarlov.

Kl. 11:06

Rasmus Jarlov (KF):

Det er en meget banal konstatering, at vi ikke kan bestemme, hvilke sprog der skal være i det grønlandske skolesystem, men man kan jo godt have holdninger til det. Er Socialdemokratiet enig i, at det vil være et kæmpe selvmål fra Grønlands side, hvis de erstatter dansk med engelsk som første fremmedsprog og dermed forringer mulighederne for at samarbejde med deres suverænt største samarbejdspartner, nemlig Danmark, på stort set alle områder, og at de samtidig afskærer grønlandske unge fra at få en gratis uddannelse i Danmark, sådan som vi tilbyder det i dag? Er der andre steder, man kan tage hen og få en gratis uddannelse, som vi i dag tilbyder fra dansk side, hvis man kun kan engelsk? Det er selvfølgelig meget fint at kunne engelsk, men der medfølger jo ikke de gratis uddannelser fra noget engelsksproget land, som vi tilbyder fra dansk side. Er det ikke et kæmpe selvmål efter Socialdemokratiets opfattelse?

Kl. 11:06

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Preben Bang Henriksen.

Kl. 11:09

Preben Bang Henriksen (V):

Der er mange grønlandske unge, der kommer til Danmark og mistriives med en uddannelse, siger ordføreren. Jeg har bare lidt vanskeligt ved at forestille mig, at det skulle blive bedre, hvis de skulle tage til Amerika eller til England, at det så skulle efterlade større succes. Det mener Socialdemokratiets ordfører øjensynligt. Man kan mene, hvad man vil, siger ordføreren, og så er det sådan op til os andre at finde ud af, hvad det egentlig var, Socialdemokratiet mente.

Jeg synes, at i en debat som den her har vi krav på at få at vide, hvad Socialdemokratiets holdning er i relation til det engelske sprog, der er ved at blive introduceret i Grønland på bekostning af det danske. Hvor skal grønlænderne tage hen? Jeg hørte ordføreren sige, at der jo er mange uddannelser i Danmark, der gennemføres på engelsk. Nej, så mange er der altså ikke, som grønlænderne kan vælge mellem. Hvad vil ordføreren rent konkret gøre i den situation, hvor engelsk har erstattet dansk? Hvilke muligheder efterlader det reelt grønlænderne?

Kl. 11:07

Kl. 11:07

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Karin Gaardsted (S):

Det er ikke det udtryk, jeg vil bruge. Der er også mange uddannelser i Danmark, som bliver gennemført på engelsk. Så jeg synes ikke, at vi kan sige det på den måde. Vi kan sagtens udtrykke herfra, at vi

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 11:10

Man udformer ikke sit samfund efter, hvad man kan få gratis, man udformer sit samfund efter, hvad man mener er det vigtigste for samfundet, også baseret på de partier, man stemmer ind demokratisk, og hvilke værdier de gerne vil arbejde for, og folk har ret til at stå bag ved dette. De fleste har valgt, at det vil være vigtigt for Grønland, at man prioriterede engelsk frem for dansk. Det er også en del af processen i selvstændighedsprocessen, at man stille og roligt fjerner sig fra Danmark og åbner op for det internationale samfund, og jeg er rigtig glad for at høre Socialdemokratiets holdning til, at sprogdebatten hører til i Grønland, og at det er op til Grønland selv at bestemme, hvilket sprog man gerne vil tale.

Kl. 11:13

Kl. 11:10

Karin Gaardsted (S):

Jamen der vil da stadig væk være mulighed for, så lang tid man er i rigsfællesskabet, at komme til Danmark og tage sin uddannelse. Det vil der være for grønlandske unge, og det bliver der ikke nogen ændring ved, om det er dansk eller det er engelsk. Jeg står ikke her og siger, at jeg synes, det er godt, at man nedprioriterer det danske. Jeg siger bare, at vi bliver nødt til at lytte til, at man føler, man er nødt til at gøre noget andet end det, man gør i dag, fordi det, man gør i dag, ikke fører tilstrækkeligt med sig. Der burde vi være åbne over for den diskussion, hvis Grønland ønsker at inddrage også i den. Det må vi se om de gør.

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Ordføreren.

Kl. 11:13

Kl. 11:11

Karin Gaardsted (S):

Jeg tager det som en kommentar.

Kl. 11:13

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Preben Bang Henriksen.

Kl. 11:11

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Aleqa Hammond.

Kl. 11:13

Preben Bang Henriksen (V):

Nu bliver der sagt, at der er muligheder for de grønlandske unge for at komme til Danmark og tage en uddannelse. Synes ordføreren ikke, at de muligheder er lidt begrænsede, hvis man ikke kan tale dansk?

Kl. 11:11

Aleqa Hammond (NQ):

Det danske sprog fylder rigtig, rigtig meget i det grønlandske samfund. Det er, som om nu hvor vi skal til at tale mere engelsk, betyder det, at man skærer alt, hvad der er dansk, fra i skolen. Det er det jo ikke. Man har på ingen måde bestemt, at der ikke skal undervises i dansk i Grønland. Dansk fylder rigtig, rigtig meget. Der er mange grønlandere, som ikke taler grønlandsk længere, fordi dansk fylder så meget, også fordi danskheden på mange måder i sproget fylder så meget i Grønland, at man ser det som et problem, at man skal styrke det grønlandske sprog. Så dansk er ikke bare noget, som bliver dårligere og dårligere stillet i samfundet, men man skal også se på den anden side. Jeg er rigtig glad for at høre Socialdemokratiet have en meget klar holdning til, at sprogdebatten hører til i det grønlandske samfund, så man selv kan bestemme, hvad man gerne vil med sprogene.

Kl. 11:14

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 11:11

Karin Gaardsted (S):

Jeg siger heller ikke, at man ikke kan tale dansk. Jeg siger, at man vælger at bruge engelsk som første fremmedsprog. Det betyder jo ikke, at man ikke mere taler dansk. Der vil være nogle grønlandere, som allerede i dag har svært ved at lære dansk, måske fordi de lærerkræfter, man har i sin bygd, ikke kan dansk. De er rigtig, rigtig dårligt stillede, medmindre de vil tage en uddannelse i Grønland, som er grønlandssproget. Og det er måske der, man også skulle prøve at sætte ind i Grønland og få flere uddannelser, som kan tages af grønlandssprogede. Men vi bliver nødt til at være åbne for, at engelsk altså er et hovedsprog i rigtig, rigtig mange lande, eller at det i hvert fald er det første fremmedsprog i rigtig, rigtig mange lande. Og vi har set, hvordan det er gået i Island, hvor de er skiftet fra at skulle tale dansk og lære dansk i skolerne til nu, hvor det faktisk udelukkende er engelsk.

Kl. 11:12

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo, ordføreren.

Kl. 11:14

Karin Gaardsted (S):

Jeg tager det stadig væk som en kommentar til den debat, vi har. Jeg har ikke mere at tilføje.

Kl. 11:14

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Fru Aleqa Hammond.

Kl. 11:12

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Så er der ikke flere kommentarer eller spørgsmål. Den næste ordfører er hr. Henrik Brodersen, Dansk Folkeparti.

Kl. 11:15

Aleqa Hammond (NQ):

Da man indførte selvstyret i 2009, blev det vedtaget af samtlige partier her i salen undtagen Dansk Folkeparti. I loven står der, at det officielle sprog i Grønland er dansk, og i selve loven, som i dag er vores fundament til vores fælles samarbejde mellem Danmark og Grønland – det er selvstyreloven – nævnes det danske sprog ikke med et eneste ord, med en eneste sætning, men bare, at det grønlandske sprog er det officielle sprog. Hvad et land bestemmer sig for at have som første fremmedsprog, er op til landet selv, ligesom det er op til Danmark selv, hvilket sprog det gerne vil have som første fremmedsprog.

(Ordfører)

Henrik Brodersen (DF):

Tak, fru formand. Mange tak til statsministeren for den fine redegørelse om rigsfællesskabet. Den beskriver rigsfællesskabets tilstand, og hvordan udviklingen er i Grønland og på Færøerne. Den beskriver også de udfordringer, de nordligste dele af rigsfællesskabet står over for, og der er ingen tvivl om, at vi har udfordringer i rigsfællesskabet.

Der er sket meget, siden den sidste redegørelse om rigsfællesskabet fra statsministeren. I den sidste redegørelse fyldte det meget, at

Grønland og Færøerne arbejdede på en forfatningstekst, og der blev lagt stor vægt på i den tekst, at det arbejde skulle rummes inden for Danmarks riges grundlov. Det er også en del af debatten.

Ved sidste redegørelse var der lagt op til en folkeafstemning om en forfatningstekst på Færøerne. Den skulle afholdes den 25. april i år. Den dato er vi forbi, og jeg var lige ved at sige, at der heldigvis ikke har været en folkeafstemning på Færøerne om en forfatningstekst. Den er i stedet langt ud i et udvalg, der arbejder videre. Det synes vi faktisk i Dansk Folkeparti er rigtig godt. For en forfatningstekst og en beslutning, der skal tages, bør man nok tygge godt og grundigt på, inden man går videre. Fordele og ulemper skal vejes op, og man bør finde en bred enighed. En forfatning bør ikke vedtages med et snævert flertal, som måske er et mindretal efter næste valg. En forfatning skal der være bred opbakning til, også i befolkningen.

Anderledes forholder det sig i Grønland. Her har man ikke overvejet at tage yderligere skridt mod en forfatning, tværtimod. Siden vi diskuterede rigsfællesskabets sidst, har der været afholdt valg i Grønland. Jeg har fulgt valgkampen med stor interesse, og efter rigtig, rigtig mange år, hvor der stort set ikke har været snakket om andet end grønlandsk selvstændighed, har jeg bidt mærke i to ting. Jeg glæder mig efter valgkampen og valget over, at der for første gang er blevet stiftet og valgt et parti ind, der vil arbejde for rigsfællesskabet. Det synes vi i Dansk Folkeparti er rigtig godt, således at debatten om Grønlands fremtid kan blive lidt mere nuanceret. Det andet er, at Grønlands udfordring på uddannelsesområdet stod højt på dagsordenen i valgkampen, og at uddannelse står øverst og fylder en hel del i den nye koalitions arbejdsprogram. Disse ting kan vi så glæde os over, og vi håber, der vil blive taget hånd om de store problemer, der er, med manglende uddannelse i Grønland, især hvis man har planer om at stå på egne ben om kort tid, fordi der så vil være brug for alle disse kompetencer.

Valget på Grønland er gjort op, og det gamle landsstyre er nu udvidet med et nyt løsrivelsesparti, som ønsker løsrivelse her og nu, koste hvad det vil. Desværre må vi konstatere, at man ikke har taget et skridt til siden og overvejet situationen eller sørget for at få gennemført de mange nødvendige reformer, som der er brug for. Jeg kan blot nævne, at over halvdelen af Grønlands indtægter er i form af bloktilskud fra Danmark på omkring 3,7 mia. kr. årligt. Hertil kommer så de sagsområder, der ikke er hjemtaget, f.eks. de finansielle forhold, politiet, retsvæsenet, kriminalforsorgen, havmiljøet, kortlægning, person-, familie- og arveret. De aktuelle udgifter på de områder udgør skønsmæssigt ca. ½ mia. kr. årligt. Så det er altså over 4 mia. kr., som skal erstattes krone for krone, før Grønland kan stå på egne ben. Og så kan vi medføre, at der kommer ca. 228 mio. kr. fra EU.

Derudover har vi gang på gang i Folketinget hørt, hvordan allerede overtagede områder også sejler. Der er ikke styr på tingene i Grønland, og det er både økonomiske og samfundsmæssige problemer, der skal tages hånd om på Grønland, før en fornuftig løsrivelse overhovedet kan blive en realitet.

Anderledes forholder det sig på Færøerne. Her har man rimelig godt styr på økonomien og de reelle udfordringer på sigt. Der er et stærkt erhvervsliv, og man er i gang med at få flere ben at stå på økonomisk, f.eks. i form af øget turisme. Befolkningen er meget veluddannet, og hver gang Færøerne har hjemtaget et sagsområde, er der stort set ikke nogen af dem, der vedrører, der overhovedet lægger mærke til det. Det er godt; der er styr på tingene. På den måde er jeg slet ikke bekymret for, hvorvidt Færøerne kan stå på egne ben. Det har de bevist de kan, men jeg vil begræde det, hvis Færøerne vælger at forlade rigsfællesskabet. Det vil være et stort tab for både Færøerne og Danmark.

I Dansk Folkeparti er vi store tilhængere af rigsfællesskabet, og vi synes, vi skal bevare et fællesskab med hinanden. Vores historie og vores fællesskab får flere hundrede år tilbage, og vi har været

igennem en stor udvikling sammen. Derfor ønsker vi fortsat at kunne udvikle rigsfællesskabet sammen, og at fællesskabet kan fortsætte i flere hundrede år mere. Derfor synes vi i Dansk Folkeparti også, det er ærgerligt og bekymrende for vores fælles fremtid, at det nye landsstyre har valgt at fokusere på at få danskundervisningen nedprioriteret og i stedet sætte engelsk ind som første fremmedsprog. Det vil skabe en endnu større kløft mellem Danmark og Grønland, og det vil også være med til at skabe en kløft mellem de mange herboende grønlandere, ca. 15.000 i alt, og deres hjemland. Det vil også være med til at skabe en kløft mellem de mange grønlandere, der rent faktisk kun taler dansk, og de andre i det samfund, de lever i. Dette er et klart og tydeligt tegn på, at man er ved at kappe båndene til Danmark helt og aldeles.

Kl. 11:21

Det er ærlig talt yderst bekymrende, for hvordan skal Grønland kunne stå alene med en økonomi, hvor halvdelen af indkomsten kommer i form af støtte fra Danmark og EU? Hvordan skal man kunne stå på egne ben med egen økonomi og egen forfatning på blot 3 år, hvis tanken bag disse røster fra Grønland bliver gennemført? Hvordan planlægger landsstyret og Landstinget i Grønland at løse de store sociale problemer, at gennemføre de mange nødvendige reformer og at skaffe den manglende kvalificerede arbejdskraft på blot 3 år? Jeg mener, at man skylder hele den grønlandske befolkning et svar på, hvorfor man vil rive tæppet væk under dem.

Jeg vil understrege, at vi vil den grønlandske befolkning det godt, og at det er af bekymring for befolkningens ve og vel, at vi stiller kritiske spørgsmål til de aktuelle planer om en snarlig løsrivelse fra Danmark og et farvel til rigsfællesskabet. Og så længe Danmark også er en del af rigsfællesskabet, har vi et ansvar for mange sagsområder i Grønland. Så det er vores pligt at blande os og påpege de farlige ting, der er risikoen ved at kaste sig ud i økonomiske og samfundsmæssige eksperimenter, der kan bringe hele velfærdssystemet i Grønland i stor fare.

I Dansk Folkeparti vil vi hellere ønske, at man fra grønlandsk side brugte mere tid på at løse de store økonomiske og samfundsmæssige problemer, som bl.a. er beskrevet i redegørelsen. Dansk Folkeparti vil også gerne ønske, at man ville bruge mere tid på at udvikle erhverv og uddannelse, sådan at befolkningen bliver stærkere på de områder. Vi vil ønske, at man tog et skridt til siden og parkerede løsrivelsen, mens man i det mindste fik løst nogle af de store problemer og fik stabiliseret samfundet økonomisk.

Der skal ikke være nogen tvivl om, at vi fra Dansk Folkepartis side ønsker, at rigsfællesskabet skal bestå, og at vi hellere end gerne vil være behjælpelig med at løse problemerne og yde støtte til at udvikle Grønland. I Dansk Folkeparti håber og tror vi, at vi står stærkere sammen, og at vi fortsat kan udvikle rigsfællesskabet frem for at afvikle det.

Så blev der sagt, at vi er det eneste parti, som ikke kunne være med på en fælles vedtagelse. Og det er også fuldstændig rigtigt. Men når jeg nu læser vores bud på en vedtagelsestekst op, vil de øvrige partier nok nikke genkendende til den, i hvert fald i starten. For dér er teksterne enslydende, og det er de, fordi de faktisk omhandler ting, som vi anerkender. På den baggrund skal jeg på vegne af Dansk Folkeparti fremsætte følgende:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget tager statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet 2018 til efterretning.

Folketinget opfordrer til, at rigsfællesskabet bygger på ligeværdighed og gensidig respekt, og at det udvikles i anerkendelse af såvel landenes fælles grundlæggende værdier som deres forskellighed.

Folketinget opfordrer regeringen til at holde sig orienteret om Færøernes og Grønlands økonomi og til at tilbyde samarbejde om udvikling af erhvervsmuligheder og om reformer.

Folketinget opfordrer det grønlandske selvstyre til ikke at nedprioritere danskundervisning for at fremme engelsk som fremmedsprog.

Kl. 11:26

Folketinget opfordrer det grønlandske selvstyre til at lægge andre gøremål til side og målbevidst at kaste alle kræfter ind på at løse Grønlands enorme økonomiske, samfundsmæssige og sociale problemer.»

(Forslag til vedtagelse nr. V 65).

Kl. 11:24

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Der er et par korte bemærkninger. Fru Karin Gaardsted, værsgo.

Kl. 11:24

Karin Gaardsted (S):

Tak. Jeg har lige et enkelt spørgsmål. Ordføreren nævner i sin tale, at der er brug for reformer i Grønland, så kan ordføreren sætte lidt flere ord på, hvilke reformer det er, ordføreren tænker på?

Kl. 11:24

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 11:25

Henrik Brodersen (DF):

Det er jo nogle af de ting, som man med stor tydelighed kan se der ikke er styr på. Det bliver vi nødt til at rette op på, og hvis det kræver, at man målrettet går ind og siger, at der er brug for at gøre det anderledes, f.eks. laver en reform på området, skal man gøre det. Her behøver jeg vist ikke at uddybe, at det er både uddannelsesområdet og det sociale område, som er i fokus.

Kl. 11:25

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Og jeg skal lige sige, at dette forslag til vedtagelse ligesom det første selvfølgelig indgår i den videre forhandling.

Der er ikke flere spørgsmål fra fru Karin Gaardsted. Værsgo til hr. Christian Juhl.

Kl. 11:25

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Nu er det jo ikke nogen hemmelighed, at Dansk Folkeparti ikke har været tilhængere af hjemmestyre og selvstyre og dermed heller ikke af selvstændighed for Grønland og Færøerne, men det er jo jeres sag.

Det, det drejer sig om, er især den bemærkning, som ordføreren kom med, om, at Grønland ikke har styr på sin økonomi. Er det ikke en lige lovlig frisk kommentar fra et parti, som har en retssag hængende over hovedet nede i EU, hvad angår partikassen? Altså, det er da store ord. Jeg kunne endda forstå det, hvis man sagde, at de havde store problemer med økonomien i Grønland, for det var mere reelt. Altså, styr på det, tror jeg da nok de har; de ved da, præcis hvor stort underskuddet er.

Jeg vil gerne høre: Kunne ordføreren ikke gå en smule mere konstruktivt ind i det og sige, hvor det er, han mener, at Danmark kan bidrage, eller at vi i fællesskab i rigsfællesskabet kan hjælpe Grønland med at få løst nogle af de problemer, som bliver påpeget?

Kl. 11:26

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Jeg vil opfordre til, at man forholder sig til det, vi diskuterer nu, nemlig Grønlands forhold.

Værsgo.

Henrik Brodersen (DF):

Nogle af de ting, der er store problemer med, er jo netop uddannelse og i særdeleshed det sociale område, og her har Dansk Folkeparti mere end én gang taget initiativ til debat om at få eksempelvis løsningsmodeller for, hvordan Danmark kunne få lov til at bidrage. Og hver gang hører vi fra alle andre partier her i Folketingssalen, at så længe der er tale om områder, der er hjemtaget, så skal vi ikke blande os.

Men jeg synes jo, at vi har en forpligtelse over for de grønlandske statsborgere, som også er en del af rigsfællesskabet. Altså, når vi kan se, at de ikke har det godt; når ikke de får den uddannelse; når der er børn, der må gå sultne i seng; når hvert tredje barn i en skoleklasse er seksuelt misbrugt og det ene og det andet, så har vi da en forpligtelse til fra dansk side at gå ind og sige: Det her vil vi simpelt hen ikke finde os i, vi vil have afhjulpet de her problemer. Hver eneste gang får vi bare det svar, at det skal vi ikke blande os i, men det synes jeg bestemt vi skal.

Kl. 11:27

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Christian Juhl.

Kl. 11:27

Christian Juhl (EL):

Ja, det er jeg fuldstændig enig med ordføreren i, men det kræver da, at vi kommer med nogle tilbud og nogle forslag, der kan bruges. Sidste gang Dansk Folkeparti kom med et forslag, var det et forslag fra hr. Søren Espersen om, at vi skulle ophæve selvstyreloven, og at vi skulle sætte Grønland under administration. Altså, jeg mener, det er jo ikke et forslag, der kan bruges til noget. Der skal jo være tale om konkrete forslag, og at man går konkret ned i de enkelte problemer og siger: Her kan vi hjælpe de børn, der både bliver mishandlet og ikke får det, de skal have at spise. Det kan man da ikke bare gøre ved at ophæve selvstyreloven og ved at sætte Grønland under administration.

Kl. 11:28

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 11:28

Henrik Brodersen (DF):

Nej, men så husker Christian Juhl måske også, at vi samtidig foreslog, at man sagtens kunne være behjælpelig fra dansk side med måske at få igangsat nogle forskellige sociale tiltag, at få sendt nogle socialpædagoger og andre op, som kunne varetage de her ting, som kunne vejlede, som kunne rådgive, og som i det hele taget bare kunne tage rundt i byggerne og se, hvordan tingene forholder sig. For det bliver der ikke taget hånd om, og det synes vi er virkelig bekymrende.

Kl. 11:29

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo til fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 11:29

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak, og også mange tak til ordføreren. Noget, vi kan forholde os til her i Folketinget, er jo de forslag, der bliver fremsat. Noget, der er ret paradoksalt, er, at Dansk Folkeparti rigtig gerne vil have, at danskundervisningen bliver forbedret i Grønland. Men samtidig ved vi også, at regeringen har fremsat et forslag, som egentlig vil forringe adgangen til danskundervisning for grønlændere, som bor i Danmark. Hvordan hænger det sammen?

Kl. 11:29

Kl. 11:32

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo til ordføreren.

Kl. 11:29

Henrik Brodersen (DF):

Den snak står jo i klar erindring, i og med at vi har haft debatten så sent som i den her uge. Vi har også påpeget det har alle partiers side, altså at det ikke var hensigtsmæssigt, at man lige pludselig eksempelvis skulle betale for danskundervisning som grønlandere i Danmark. Det bliver der taget hånd om, og det finder vi en løsning på, for det er selvfølgelig ikke okay. Den ting, som har været fremlagt her, har man jo ikke være bevidst om. Så selvfølgelig skal vi have en løsningsmodel i forhold til det, så grønlanderne kan få en danskundervisning, som vil højne deres niveau, så de måske bedre kan passe en uddannelse eller et job, eller hvad de nu laver her i Danmark.

Kl. 11:30

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Det er jeg rigtig glad for der er en åbenhed over for. Det er jo noget, som i hvert fald har været vigtigt for Inuit Ataqatigiit at arbejde for. Jeg kan ikke lade være med at kommentere på den her undertone, som jeg synes der er, både i ordførerens tale, men også i nogle af de svar, som der var til vores kollega, hr. Christian Juhl, i forhold til det her med Grønland og Danmark og hele relationen. For jeg synes, der er en undertone af, at man fra dansk side bedre kan finde ud af tingene. Det er egentlig det, jeg kan mærke som grønlander, og det synes jeg ikke er særlig rart. Så jeg vil gerne bede ordføreren sådan måske uddybe lidt, om det er mig, der har misforstået, hvad der bliver sagt, eller er det en undertone, der er, eller en holdning, der er, hos Dansk Folkeparti?

Kl. 11:31

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 11:31

Henrik Brodersen (DF):

Nej, der er ikke nogen undertone. Danmark står ved gud også med udfordringer. Vi har ghettoområder her i Danmark, hvor retstilstanden er sat ud af kraft. Vi har også nogle andre forhold, hvor man kunne sige, at det her ikke kører på skinner. Men når vi tager lige præcis det op med Grønland, er det udelukkende en bekymring for befolkningen, netop fordi vi ved, at der er mange, der faktisk mistri- ves i Grønland.

Det er det, vi gerne på alle mulige måder vil bakke op omkring, netop i rigsfællesskabets ånd. Alt fra lige, at man selvfølgelig skal have den danskundervisning, der er nødvendig, til at sætte ord på det med, at når man hjemtager et område, så forpligter man sig også over for det her fællesskab, vi har, til at varetage det på bedste måde for befolkningens skyld. Og der er jo massive udfordringer. Det er bare det, vi gang på gang påpeger vi sandelig gerne vil være med til at afhjælpe.

Kl. 11:32

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Den næste spørger er hr. Roger Courage Matthisen, Alternativet.
Værsgo.

Roger Courage Matthisen (ALT):

Tak. Og tak til ordføreren for talen og for svarene. Jeg vil gerne følge lidt op på sidste spørgers spørgsmål om den der undertone, der er – vi hører også analogier om, at det er et ægteskab osv. I Danmark er der massive problemer med diskrimination af grønlandere. Institut for Menneskerettigheder kortlagde for et par år tilbage, at antagelsen om en velfungerende grønlander er næsten ikkeeksisterende i Danmark. Hvordan forestiller ordføreren sig, at man kan rette op på det område med den diskrimination af grønlandere og den opfattelse af grønlandere, som naturligvis også smitter af på det ligeværdige samarbejde, som vi burde have i rigsfællesskabet?

Kl. 11:33

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 11:33

Henrik Brodersen (DF):

Der er ikke nogen, der skal diskrimineres her i Danmark, ikke på vilkår, og da slet ikke grønlandere og færinger – altså, det kunne da lige passe. Men det er rigtigt, at der altid har været sådan en undertone af, at de ikke var ligeværdige danskere. Men selvfølgelig er de det.

Vi har gang på gang sagt til dem, at man skulle gøre mere for i det hele taget at højne det sammenhold, vi har her. Jeg har stået her i Folketingssalen over for kulturministeren og spurgt, hvad hendes holdning var til, at man tog så nedladende et ord som grønlanderstiv op i den officielle danske ordbog. Det er da, fordi vi mener, at det her ikke skal finde sted.

Så det er ikke, fordi vi hver eneste gang skal nedgøre det eller sige, at Grønland ikke har styr på tingene, men fordi vi rent faktisk godt vil tage bladet fra munden. Og det er også derfor, vi står med et andet forslag til vedtagelse end det, der er i dag, for glasuren på lagkagen kan blive så tynd, at den ikke rigtig har noget indhold. Da vi startede med at have debatten her til morgen, sagde statsministeren: Her skal vi have en åben debat, som vi plejer. Og det er også derfor, vi tager den indfaldsvinkel til det, at vi gør det med vores eget forslag til vedtagelse.

Kl. 11:34

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 11:34

Roger Courage Matthisen (ALT):

Tak til ordføreren for svaret. Jeg hører ikke nogen konkrete initiativer som det, jeg ønsker at fremsætte, for at styrke det, at vi ikke har den omfattende diskrimination, at vi ikke har det omfattende nedladende billede af grønlandere i Danmark og af Grønland – den her formynderiske attitude. Jeg vil gerne høre, om der er nogle konkrete initiativer, ud over at I kommer med forslag om investeringsfonde, som jo egentlig er nogle, Grønland selv har fremskaffet.

Kl. 11:35

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 11:35

Henrik Brodersen (DF):

Jamen altså, vi har på alle mulige måder forsøgt at være en aktiv del af, at vi – alle tre nationer i rigsfællesskabet – er ligeværdige folk. Vi har været med til at sætte penge af i satspuljen til at opretholde De Grønlandske Huse. Og det er bare for at sige, at vi jo altid står som det sorte får – dem, som det altid bliver sagt om, at de bare er koloniherrer og det ene og det andet og det tredje. Og der er ikke noget,

der er længere væk fra virkeligheden. Altså, vi ønsker rent faktisk en ligeværdighed i rigsfællesskabet, og så er det sådan set lige meget, om man er dansker, grønlander eller færing.

Kl. 11:36

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er fru Aleqa Hammond. Værsgo.

Kl. 11:36

Aleqa Hammond (NQ):

Satspuljen og deslige synes jeg det er rigtig godt at samtlige partier støtter op om. Det er så også til grønlandere her i Danmark. Ordføreren siger, at han er fortalere for rigsfællesskabet, og at man skal beholde rigsfællesskabet, fordi det er unikt og smukt og det ene og det andet. Ordføreren snakker også om, at der skal være ligeværdighed i rigsfællesskabet. Det er der jo ikke. Hvad er Dansk Folkepartis bud på et ligeværdigt rigsfællesskab?

Kl. 11:36

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 11:36

Henrik Brodersen (DF):

Ja, det er, at vi har den samme levestandard, at vi har de samme regler at leve under, og at vi er stensikre på at få en fair behandling, hvis vi skal igennem retssystemet; der har vi nogle udfordringer på Grønland, og det er derfor, jeg siger det. Altså, de forpligtelser, vi har fra dansk side, hvad angår de ting, der ikke er hjemtaget i Grønland, skal vi da også leve op til. For jeg mener ikke, at der skal være forskel, om man er opvokset i Nuuk, i Thorshavn eller i København, på at få et godt hjem på denne klode, få en god uddannelse.

Kl. 11:37

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 11:37

Aleqa Hammond (NQ):

Lige op til 1979 havde Grønland kun en uddannelsesmulighed, og det var seminariet. Først efter at Grønland fik hjemmestyre, fik vi igangsat uddannelsessystemet i Grønland, og vi er nået meget langt med det i dag, og det er, fordi det er sket på vores eget initiativ trods 300 års fælles historie med Danmark.

Mener ordføreren, at Grønlands fremtid kun er med Danmark, og i så fald, hvorfor?

Kl. 11:38

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 11:38

Henrik Brodersen (DF):

Grønland har jo den mulighed på sigt at melde sig ud af rigsfællesskabet; det kræver en grundlovsændring, og der er så mange andre ting. Men hvis det rent faktisk er et ønske fra befolkningerne i Grønland og på Færøerne, er det trods alt en mulighed, vi skal bare have fundet nøglen til det.

Men når man tænker på Grønlands størrelse, beliggenhed, antal af borgere i Grønland, må jeg sige, at det ser meget, meget svært ud, med hensyn til hvordan man fra Grønlands side simpelt hen skulle kunne varetage sikkerhedspolitikken, suverænitetsophævelse og andet i det omfang, som det kræver, i den verden, vi lever i i dag. Altså, for 60 år siden så situationen jo meget anderledes ud, end den gør i dag; der er blevet mange flere spillere på verdensmarkedet,

som er interesseret i Grønland og det arktiske, og det er jo på godt og ondt.

Kl. 11:39

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til Dansk Folkepartis ordfører. Den næste i rækken er hr. Christian Juhl som ordfører for Enhedslisten.

Kl. 11:39

(Ordfører)

Christian Juhl (EL):

Først vil jeg egentlig godt have lov til at rose statsministeren – ja, bliv bare siddende, I skal ikke blive overrasket – jeg synes, han har lyttet rigtig meget i den sidste periode og sat sig ind i mange af de debatter, der har været i vores to søster- eller broderlande oppe mod nord, når de har snakket om selvstændighed, og når de har snakket om de problemer, der er. Jeg er også imponeret over det fælles fodslag, der har været imellem ikke mindst fru Aaja Chemnitz Larsens initiativer for at forhandle sig til nogle konkrete resultater, og at der rent faktisk i ministerkontorerne har været lukket døre op for, at det kan lade sig gøre at få muligheder.

Vi kan jo se i den her redegørelse, at der er en hel masse bittesmå konkrete beslutninger, små og store beløb imellem hinanden, som er kommet på plads, og det skal der jo to parter til at bringe på plads, og det vil jeg gerne værdsætte. For jeg synes, det er meget, meget vigtigt, når grønlandske politikere selv prøver at sige: Lad os så prøve at løse problemerne konkret, vores ønsker er her og her. Og hvis der så er en minister på den anden side af bordet, der siger, at det da sådan set godt kan lade sig gøre, er det meget, meget positivt.

Så synes jeg, at tonen omkring selvstændighedsspørgsmålene jo er helt anderledes konstruktiv og involverende på nuværende tidspunkt. Jeg husker jo de debatter, vi har haft, hvor man sagde: Nu skal I ikke komme for godt i gang, for det her går på tværs af den danske grundlov osv. osv. Men den er helt anderledes åben, og det vil sige, at der også er en meget mere konstruktiv og saglig debat om de ting. Rigsfællesskabet er et fællesskab mellem tre riger, tre lande, og alle tre lande vil gerne være så selvstændige som muligt – det er jeg enig med statsministeren i – og det er det udgangspunkt, vi skal tage, når vi diskuterer med hinanden.

Selvfølgelig ville Danmark som land miste indflydelse, hvis Færøerne og Grønland blev selvstændige lande. Hvorfor det? Jo, for så ville vi ikke kunne sidde med ved så mange borde internationalt, når det f.eks. handler om Arktis, som vi ellers ville, for så ville det være Grønland, der fuldt ud bestemte udenrigspolitikken for Grønland og Færøerne, der gjorde det for Færøerne. Det er rigtigt nok, og derfor har vi jo også nogle gensidige fordele ved det. Danmark har faktisk nogle ganske ubetalelige fordele ved at være med i rigsfællesskabet, som vi jo også skal huske at nævne, når vi snakker om de her ting.

Hvis de to lande blev selvstændige – hvad jeg endelig håber kunne lade sig gøre for dem, når der er et ønske om det – så vil fællesskabet på en eller anden måde fortsætte, efter min mening. Der vil være praktiske, økonomiske og på anden måde også kulturelle og historiske behov for at fortsætte samarbejdet, og det vil så fortsætte som den helt naturlige fortsættelse af hjemmestyret og selvstyret osv., alle de initiativer, der er taget undervejs, og det er jo en glidende udvikling, som man skal hilse velkommen. For enhver nation, ethvert land har jo en drøm, et ønske om at være herre i eget hus, og det skal vi jo respektere og understøtte.

Forfatningsarbejdet i begge lande støtter vi aktivt og positivt, fordi det giver en rigtig god debat om, hvad det er for et land, man vil være, og hvordan det er, man vil udvikle sit land. Økonomien er selvfølgelig en alvorlig hæmsko, især for Grønlands vedkommende, men man kan jo se af de her papirer, at også Færøerne har advarende toner. Når man baserer hovedparten af sin økonomi på fisk, skal man jo vide, at de fisk godt kan svømme væk, og at de så lige pludselig

ikke er en indtægtskilde længere, eller at klimaet kan ændre sig i en anden retning, og derfor er det jo en rigtig god idé, som man også arbejder med på Færøerne, nemlig at arbejde med en større mangfoldighed af indtægtskilder.

Der er meget forskel på, i hvilket tempo de to lande tager sagsområder hjem. Færøerne har tilsyneladende et stort tempo og en stor lyst til at tage sagsområder hjem, og det er jo altid spændende, når det sker. Jeg oplevede jo, at den danske repræsentation i Færøerne lige pludselig var blevet minimeret personalemæssigt, fordi væsentlige områder var taget hjem, og så var personalet selvfølgelig flyttet med over på den færøske ansættelsesliste og arbejdede videre derfra. Grønland er lidt mere forsigtig med at tage områder hjem, og hvis der er områder, man har lyst til at tage hjem, så må vi jo prøve at hjælpes ad med det.

Så er der nogle konkrete problemer, som jeg synes vi er nødt til at pege mere på, end det sker i redegørelsen, f.eks. servicekontrakten på Thulebasen, og til statsministeren vil jeg sige, at det, jeg gør nu, nærmest er at stille et spørgsmål, og det er: Hvorfor er vi ikke kommet videre med de forhandlinger? Hvorfor er der ikke en løsning på det? Er det, fordi amerikanerne er fuldstændig ligeglad med, hvad vi mener og hvad grønlænderne mener, og at de er ligeglad med at sikre, at grønlænderne har nogle arbejdspladser og nogle lærepladser deroppe? Det sagsforløb, der har været, er efter min mening skandaløst.

Så har de også mistet transporten til Thule på havet, og der er en risiko for, at de i det kommende år mister transportarbejdet til Thule via luften, fordi amerikanerne også vil tage det område hjem. Det synes jeg er noget skidt. Jeg synes, det er noget skidt, at vi så ikke siger til amerikanerne: Så må I til at betale noget husleje. For det kan ikke passe, at grønlænderne ikke skal have gavn af, at de er der.

KI. 11:45

Man kan jo sige, at Danmark måske har en sikkerhedsmæssig fordel ved, at de har en base der – det er der i hvert fald nogle der påstår – og at vi får en del rabat i NATO, ved at vi tillader det, men det er jo grønlænderne, der skal have gaven af det efter min mening.

Det samme gælder det store problem med Camp Century. Nu er der jo kommet tre nye radioudsendelser, som afslører nye ting, som vi ikke vidste, bl.a. at der var en dansk officielt ansat efterretningsperson, som var på Camp Century og kunne forklare en lidt anden historie end den, vi kendte. Jeg ser frem til det samråd, vi skal have med udenrigsministeren om spørgsmålet, for jeg synes, den udvikling, der har været, er ganske mystisk. Amerikanerne har tilsyneladende gjort, hvad der passede dem deroppe, og der har også været mennesker, der er blevet syge undervejs.

Et andet meget alvorligt problem er søkortene. Der er endnu ingen dato sat for, hvornår en dansk forpligtelse til at lave de søkort skal være indfriet. Hr. statsminister, hvor længe kan vi leve med, at vi ikke får lavet de søkort, bare fordi dit parti ideologisk havde en lyst til at flytte nogle arbejdspladser ud, før vi havde løst det her problem? Havde regeringen lyttet til flere af de advarende stemmer, bl.a. vores, så ville man have tegnet kortene først og så bagefter overvejet udflytningen. Her mistede man stort set hele kompetencen til at tegne søkort i Geodatastyrelsen og måtte købe dyr arbejdskraft i udlandet for uden en frist at løse den her opgave. Vi skal have sat en dato på det der, og vi skal have fundet ud af, hvornår vi gør det.

Så er der et spørgsmål, som ikke er blevet berørt så meget den her gang, men forrige gang og sidste gang blev det berørt rigtig meget, nemlig de børn, som lider under overgreb, vold og sult osv. i Grønland. Det er uacceptabelt, men det er også vigtigt, at vi så siger til grønlænderne, at vi skal prøve videre. Jeg kan godt se, at der er taget nogle initiativer. Personligt tror jeg ikke på, at de på den korte bane vil løse problemerne, men de vil måske tage fat i nogle af dem, og der er det vigtigt, at vi sammen med Grønlands parlament og re-

gering prøver at sige: Er der flere initiativer, vi kan tage? Det var en katastrofal undersøgelse, der viste, at op mod en tredjedel af børnene i Grønland var udsatte, som vi fik for et par år siden.

Ud over det vil jeg sige, at det er ganske uacceptabelt, at vi skal vente endnu nogle år på, at sælproduktionen bliver populariseret mere af EU. EU har lovet at lave en kampagne for sælprodukter og lovet at prøve at rette op på de skader, der er sket med kampagnerne imod at fange sæler, og USA har lovet det samme. Men de har intet gjort. Tværtimod har de bare været med til passivt at lade myter om, at det er ulovligt og sådan nogle ting, køre videre. Der er vi nødt til at presse hårdt på, for det kan blive en væsentlig indtægt for Grønland, og derfor skal vi også kigge på det.

Så vil jeg gerne sige endnu en ting, og det hele skal ikke blive ros, men man skal jo i hvert fald rose det, der er noget positivt. Hvad angår hvalfangsten og IWC, gik Danmark enegang i EU og stemte nej til den fælles holdning, og det synes jeg var rigtig, rigtig fornuftigt, fordi den netop byggede på en ikke særlig realistisk holdning til hvalfangsten, og den holdning, som EU der tog, ville være til skade for Grønland.

Til sidst skal vi prøve at diskutere mere om alt det her med fonde til udvikling, men også den frygt, der er for, at Kina går ind, og der er man nødt til at sige, hvis man er bange for, at Kina går ind, at så må Danmark eller andre folk jo gå ind med økonomi og tilbyde muligheder for at lave udvikling af erhvervsliv osv. osv., ellers er Kina jo det eneste alternativ. Tak for ordet.

KI. 11:49

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak. Der er korte bemærkninger, og den første spørger er fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

KI. 11:49

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Jeg vil gerne sige tak for de rosende ord i indledningen, og jeg vil gerne kvittere for, at jeg sådan set synes, regeringens i en række spørgsmål i hvert fald har været lydhør over for de ønsker, som der er fra grønlandsk side, og det er et rigtig godt udgangspunkt. Det er jo sådan i politiske forhandlinger, at man må give og tage, og at man ikke altid kan få det hundrede procent, som man gerne vil have det, men sådan er det nu engang. Jeg synes, det er vigtigt også at tale om de positive ting, som vi sådan set har opnået i Folketinget. For det er i virkeligheden ikke småting; det er jo relativt store beløb, vi taler om, også når vi snakker om en styrkelse af forsvarsområdet.

Jeg oplever, at den debat, der er om selvstændighed, også bunder i en utilfredshed, og derfor synes jeg, det er ret interessant at se på, hvordan vi kan erstatte den utilfredshed, som der er, med nogle konstruktive, konkrete, gode ting, som fylder rigsfællesskabet ud, kan man sige, eller så der i hvert fald er en bedre relation, så man kan nå hinanden bedre i de kommende år. Mange tak.

KI. 11:50

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

KI. 11:50

Christian Juhl (EL):

Det er jeg fuldstændig enig i, men jeg vil gerne indrømme, at fru Aaja Chemnitz Larsen evne til ikke mindst at tage, når man er i en forhandlingssituation, er større end den, jeg har haft hos de fleste af ministrene, dog med en enkelt undtagelse. Det er ikke så meget, det lykkes for mig at få igennem i forhandlinger med den nuværende regering, og derfor lægger jeg jo mærke til, hvad der lykkes for fru Aaja Chemnitz Larsen at få igennem.

Hvad angår utilfredsheden, tror jeg, det er fuldstændig rigtigt. Det er meget, meget vigtigt, at vi netop ændrer attituden og siger: Lad os høre, hvad det er, I diskuterer i forbindelse med selvstændighed; lad os høre, hvilke forslag I har om, hvordan vi i fællesskab kunne understøtte en større indsats for børnene i Grønland; og lad os høre, hvad vi ellers kan gøre for at udvikle erhverv, turisme, fiskeri, fiskeindustri osv., for netop der at signalere, at vi vil hinanden, at vi vil hjælpe hinanden, og at vi på ligeværdig vis faktisk gerne vil tættere på hinanden. Det tror jeg er meget, meget vigtigt. Det ville da også fjerne nogle af myterne i Danmark om Grønland, og det ville være rigtig, rigtig godt.

Kl. 11:51

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Et af de konkrete tiltag, der har været, er bl.a., at Folketinget i satspuljeforhandlingerne har afsat 10 mio. kr. til at styrke socialområdet i Grønland med særlig fokus på børn og unge. Jeg synes, det er helt oplagt for Grønlandsudvalget at blive langt mere aktiv i forhold til at sikre, hvad der kommer ud af det sådan helt konkret.

Et andet konkret forslag er en arktisk investeringsfond, som der har været et bredt flertal for i Grønland med undtagelse af et enkelt parti, Partii Naleraq, og jeg har på vegne af Inuit Ataqatigiit gjort rigtig meget lobbyarbejde for at sikre, at der skulle være en arktisk investeringsfond. Men der har jo ikke været et grønlandsk ønske om den her fond, så hvad kan man gøre nu fra Folketingets side for at sikre, at de her investeringer stadig væk er et emne, som man drøfter mellem Grønland og Danmark.

Kl. 11:52

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 11:52

Christian Juhl (EL):

Det var en af grundene til, at jeg sagde, jeg glædede mig til, at statsministeren ville komme tilbage, for vi er nødt til at prøve at diskutere både det sikkerhedspolitiske og de investeringsmæssige ting og så prøve at se, hvad der er fakta og hvad der er myter. Jeg mener, det er en naturlig ting, at hvis vi ikke leverer i forhold til en investeringsfond, jamen så er der andre, der kommer og investerer. Så er der andre, der kommer og siger: Her er noget kinesisk kapital, vil I bruge det? Og hvad skal grønlanderne sige, hvis det er den eneste mulighed?

Så derfor må danskerne jo gøre op med sig selv, om de er med på at lave sådan en investeringsfond. Og jeg kan fint se, at den har vide perspektiver, især når man også snakker om Arktis og ikke kun om Grønland.

Kl. 11:53

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Den næste spørger er hr. Marcus Knuth fra Venstre. Værsgo.

Kl. 11:53

Marcus Knuth (V):

Det lyder som en smuk tanke, når ordføreren siger, at selvfølgelig vil man være herre i eget hus, og taler meget positivt om grønlandsk eller færøsk selvstændighed. Jeg mener jo, at huset, som man skal være herre i, er rigsfællesskabet, selvfølgelig med plads til delvis selvbestemmelse, som vi har i dag.

Men lad os sige, at man gik den vej, som ordføreren taler positivt om, og Grønland f.eks. blev selvstændigt og brød båndene til Dan-

mark. Hvor skulle unge grønlandere så videreuddanne sig? Hvor skulle de gå på universitetet? Hvem skulle varetage den militære tilstedeværelse i Grønland, som er både meget omfattende og meget omkostningstung? Og ikke mindst: Hvad med de rigtig, rigtig mange stærke familiære bånd med danskere, der har giftet sig med grønlandere, der bor i Danmark, og omvendt? Ser ordføreren ikke nogle problemstillinger i de her meget, meget store områder, som vil blive revet itu ved selvstændighed?

Kl. 11:54

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 11:54

Christian Juhl (EL):

Der er bestemt store udfordringer, hvis man vil være selvstændig. Det er der såmænd også for et selvstændigt land som Danmark. Men jeg synes, det er lidt nemt for os at tale til grønlanderne og færingerne og sige: I skal bare synes, det er bedst med rigsfællesskabet, og vi vil så gerne beholde jer. Det vil vi af flere grunde: et kynisk overlæg på sikkerhedsområdet og et kynisk overlæg på økonomiområdet. Der er det en fordel for Danmark at være i rigsfællesskabet. Men der er også en hel masse af de andre ting, følelsesmæssige, historiske, familiemæssige – og hvorfor skulle vi bryde de bånd? Det har jeg ikke foreslået.

Jeg har foreslået, at vi udvider det til, at det er tre selvstændige lande, hvis Færøerne og Grønland ønsker det, og hvis de kan løse deres problemer. Og der synes jeg det er for let for os danskere, som jo har vores selvstændighed og har haft den i, jeg ved ikke hvor mange år. I hvert fald siger de mest optimistiske, at vi har haft den i 1000 år.

Men vi har haft vores selvstændighed, og nogle gange har nogen taget en del af vores land, men vi er da stadig væk et selvstændigt land på væsentlige områder. Og vi har heldigvis været så kloge, at vi har haft en udvikling, der er gået fra koloni til hjemmestyre til selvstyre for Grønlands vedkommende, og for Færøernes vedkommende har der næsten været en parallel udvikling, en udvikling, hvor vi mere og mere siger: Tag det hjem, hvis I har lyst; administrer det selv, styr selv jeres område – område efter område.

Det er jo den proces, som vi ikke skal være kede af, men være glade ved. For hr. Marcus Knuth ville da aldrig drømme om at sige, at Danmark ikke behøver en selvstændighed, der er større end Grønlands eller Færøernes. Det kunne man aldrig finde på som dansker at sige. Derfor mener jeg, at man da skal forstå baggrunden for at være selvstændig. Det er hamrende vigtigt.

Kl. 11:56

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 11:56

Marcus Knuth (V):

Jeg mener jo, at i den situation, vi har i dag, hvor vi har et rigsfællesskab og et Landsting i Grønland, har vi det bedste af begge verdener, og det er jo det, jeg synes er så vigtigt at værne om. Jeg mener, det ville være dybt skadeligt for Grønland og dybt skadeligt for Danmark, hvis man gik ind i en selvstændighed i morgen. Så lad os bare fokusere på det økonomiske spørgsmål: Kan ordføreren se en grønlandsk selvstændighed, hvor man ikke længere modtager et dansk bloktilskud?

Kl. 11:56

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 11:56 ud med, og refererer også til nogle radioprogrammer og nogle rapporter. Kan ordføreren uddybe det?

Kl. 12:00

Christian Juhl (EL):

Intet er statisk, selv om vi jo har partier, der drømmer om, at vi får Danmark til Ejderen, og hvad ved jeg, og sætter Grønland under administration. Intet er statisk, og vi er på en vej med Færøerne og Grønland, der går mod mere selvstændighed. Det er efter min mening med et fint ord irreversibelt. Om så det største regeringsparti sætter sig imod det og forklarer, at det ikke er godt, så er den selvstændighedsbevægelse irreversibel, og om 10-15 år, måske 20 år vil begge lande være selvstændige. De vil have en god økonomi, og de vil have udviklet både erhverv og turisme sådan, at de kan klare sig.

Kl. 11:57

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er hr. Magni Arge. Værsgo.

Kl. 11:57

Magni Arge (T):

Tak. Det er jo sådan, at skiftende statsministre over de sidste mange år har sagt, at man regner med, at Folketinget vil respektere en beslutning fra det færøske folk om, at man ønsker selvstændighed. Men Danmark har på intet tidspunkt anerkendt færøsk selvbestemmelsesret over for det internationale samfund. Mener ordføreren, at Danmark burde gøre det?

Kl. 11:58

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 11:58

Christian Juhl (EL):

Ja, selvfølgelig gør de det. Jeg mener nu også, at de har gjort det på enkelte områder i praksis ved netop at være en del af den proces, som jo nu i øjeblikket har båret frem til, at man diskuterer forfatningen. Så på den måde synes jeg, at ja, og det kan man lige så godt sige klart, det er det, Danmark gør, og ja, vi er faktisk en aktiv del af den proces, og selv om der så er debat mellem Danmark og Færøerne, er det det, der sker.

Vi kan i øvrigt prøve at tage alle de problemer, som Venstres ordfører sagde før, på vej mod selvstændigheden. De er løst i Island f.eks. Der er ikke nogen store problemer med at diskutere, hvordan de klarer sig med forsvar, hvordan de klarer sig med udenrigspolitik. Det klarer de jo ganske, ganske udmærket, og det ville også kunne lade sig gøre her. Vi kan lige så godt erkende det, og jeg fornemmer da også, at statsministeren er på en rejse i sin tilgang til det her og faktisk mere og mere går ind i at debattere og mødes med færingere og med grønlandere om de her ting. Det ser jeg som en konkret proces, og som jeg sagde før: Den kan ikke vendes, vi kan lige så godt følge med den og få det bedste ud af den.

Kl. 11:59

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren har ikke trykket for et opfølgende spørgsmål. Er der et? Det er der ikke. Vi går videre til næste spørger, som er fru Aleqa Hammond. Værsgo.

Kl. 11:59

Aleqa Hammond (NQ):

Ordføreren nævner i sin ordførertale noget om Camp Century, Camp Century, som er en amerikansk militær site på indlandsisen, hvor de også byggede en atomreaktor, som bare er efterladt og i dag udgør en forurening på indlandsisen og en trussel i fremtiden, hvad angår miljøforurening. Ordføreren nævner også, at tilstandene faktisk er anderledes, end hvad udenrigsministeren og statsministeren lægger

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 12:00

Christian Juhl (EL):

Ja, det kan jeg sagtens. Nu får vi jo en rigtig god mulighed med udenrigsministeren om noget tid om to ordførerskaber, vi får vist endda et par timer til at diskutere det. Camp Century er ikke omfattet af den bevilling til oprydning efter amerikanerne, som er givet, på 180 mio. kr. Camp Century er et helt særligt spørgsmål, som er ved at blive undersøgt, og vi har jo ikke fået svarene endnu. Men min personlige opfattelse er, at når man forurener i et andet land og har været gæst i et andet land, har man bare at rydde op og betale, hvad det koster at rydde op. Alt andet ville være uanstændigt. Jeg ved godt, at der ikke findes eksempler på, at amerikanerne har gjort det andre steder, men vi må så være det første eksempel på, at et land siger: Op med pungen; der skal ryddes op. Jeg vil ikke vente med at rydde op. Jeg synes, at vi sammen med Grønland skal få ryddet op i det radioaktive affald, der ligger der, og få stoppet risikoen for, at det siver ud i havene, og derfor er det vigtigt, at vi siger, at vi sætter initiativer i gang, og så må vi bagefter slås om regningen. Det er mit synspunkt.

Kl. 12:01

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 12:01

Aleqa Hammond (NQ):

Ordføreren nævnte også den amerikanske tilstedeværelse i form af Pituffik, og nævner også servicekontrakten i Pituffik. Regeringen mener, at det er meget vigtigt med det udenrigs- og sikkerhedspolitiske aspekt og at tage det med i rigsfællesskabsdebatten. Det er også nævnt i dag af statsministeren, at udenrigspolitikken og sikkerhedspolitikken er underlagt dansk jurisdiktion. Det er det også under Pituffik, og hvad angår servicekontrakten. Det havde man ikke styr på. Man mistede servicekontrakten og dermed Grønlands eneste mulighed for at få lidt ud af amerikanernes tilstedeværelse. Den forsvandt. Hvad kan ordføreren sige om det?

Kl. 12:01

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 12:01

Christian Juhl (EL):

Det gjorde den, bl.a. fordi den daværende danske regering ville tage mere hensyn til EU's udbudsregler og dermed lave et meget, meget svagt udbudsgrundlag, som kunne misbruges af amerikanerne. Det er det, vi fik ud af det, og det er den danske regerings ansvar at rette op på det. Jeg så helst, at det skete ved, at Grønland fik de arbejdspladser, der kunne være muligt på basen, og især de lærepladser, der kunne være muligt på basen, sådan at det også kunne give noget indtægt til det grønlandske samfund. Men hvis ikke det kan lade sig gøre, må vi finde en måde, hvor amerikanerne kan kompensere økonomisk for det tab, som Grønland har. Det må være målet for de forhandlinger. Vi ved jo ikke, hvordan forhandlingerne er. Det er jo meget lukkede forhandlinger, der foregår imellem udenrigsministerierne i Danmark og USA. Jeg håber på det bedste i de forhandlinger, for det er en ganske, ganske uheldig situation, vi er endt i med serviceaftalen, og som tilsyneladende også kan blive værre, ved at

vandtransport og lufttransport også risikerer at ryge væk fra det grønlandske område og blive rent amerikansk.

Kl. 12:02

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er hr. Sjúður Skaale. Værsgo.

Kl. 12:02

Sjúður Skaale (JF):

Tak for det. I de her debatter er der ofte meget fokus på, hvad Grønland får ud af det her fællesskab, og hvad Færøerne får ud af det, gerne i form af penge, adgang til forskellige ting og den slags, mens der har været mindre fokus på, hvilke fordele Danmark har af rigsfællesskabet. Jeg sætter pris på, at det kommer mere og mere ind, det kom ordføreren også ind på, og i Taksørapporten er der meget fokus på, at det er rigsfællesskabet, som giver Danmark mulighed for at blive det, som man kalder for en arktisk stormagt. Kunne det måske være en idé i forlængelse af det, ordføreren taler om, at man lavede sådan en udredning, hvor man prøvede at analysere, hvad Danmark får ud af rigsfællesskabet? Hvilke borde kan man komme til, hvilke døre kan man komme ind af, fordi man er i rigsfællesskab med de to nordiske lande? Tak.

Kl. 12:03

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 12:03

Christian Juhl (EL):

Det kunne være en rigtig, rigtig god idé, for så ville der være færre myter i vores diskussioner og mere fakta. Jeg diskuterede forleden med nogle mennesker, der spurgte: Hvis nu Grønland fik helt fri mulighed for at sælge deres fisk i stedet for at skulle sende dem via Danmark ud på markedet, hvor meget er der så at tjene på det? Der var så nogle vidtløftige folk med forstand på fiskeriområdet, som sagde: Det er for Danmark en fantastisk fordel, som fint, fint ophæver det årlige tilskud. Derfor skal vi jo huske, at der er nogle indirekte indtægter til det danske samfund, som er kæmpestore.

Jeg ved ingenting om de mekanismer, men det er jo sådan nogle ting, jeg synes vi også lige skal huske, hvis det er fakta, at vi undersøger og også tager med i bruttoregnskabet, så vi ved, hvad der ryger ind, og hvad der ryger ud. Det, der bliver svært, er at sige, hvad Danmarks placering i Arktisdebatten er værd i kroner og øre, altså det at vi sidder med ved forhandlingsbordet. Er det noget værd for det danske samfund? Ja, det er det da bestemt, men det er nok svært at gøre op i kroner og øre.

Kl. 12:05

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Da der ikke er trykket ind for flere korte bemærkninger, siger jeg tak til Enhedslistens ordfører. Vi går videre til fru May-Britt Katstrup som ordfører for Liberal Alliance.

Kl. 12:05

(Ordfører)

May-Britt Katstrup (LA):

Tak for det. Jeg vil gerne allerførst ønske det grønlandske folk tillykke med et veloverstået valg den 24. april. Det var et valg og en forudgående valgkamp, der i den grad har været med til at sætte fokus på rigsfællesskabet den seneste tid. Så vil jeg gerne takke statsministeren for en meget grundig og detaljeret skriftlig redegørelse om rigsfællesskabet mellem Grønland, Færøerne og Danmark.

Af netop den skriftlige redegørelse fremgår det, at der er i øjeblikket økonomisk er gode tider på Færøerne, men dog med udsigt til aftagende vækst. En aftagende tendens er allerede at spore i den

grønlandske økonomi. Men uanset mere eller mindre gode økonomiske tider skal der hele tiden politisk være langt lys på den økonomiske udvikling i hele rigsfællesskabet, således som det også fremgår af statsministerens redegørelse om rigsfællesskabet anno 2018. Liberal Alliance ønsker at fastholde et stærkt og samarbejdende rigsfællesskab og mener også, at fremtidige økonomiske reformer gennemført i en del af rigsfællesskabet bør være inspiration for økonomiske reformer i andre dele af rigsfællesskabet.

Store infrastrukturprojekter er i støbeskeen, og specielt lufthavnsbyggeriet i Grønland har af flere grunde tiltrukket sig opmærksomhed den seneste tid. Opfordringen i den forbindelse skal være at tage en dyb indånding og slå koldt vand i blodet. Det skader i hvert fald ikke at lytte til, hvad f.eks. formanden for Grønlands Økonomiske Råd siger, når han direkte fraråder byggeriet og advarer imod et alt for løst økonomisk grundlag for projektet. Her i Danmark sætter vi jo heller ikke bare lige gang i infrastrukturprojekter, der svarer til 17 storebæltsbroer, men Liberal Alliance ønsker at understøtte den igangværende udvikling mod øget selvbestemmelse og forfatningsudarbejdelse på Færøerne og i Grønland og mener, at den stigende fokus på udviklingen i rigsfællesskabets arktiske egne skal initieres og drives af et bredt flertal i de lokale demokratier.

Der skal løbende ske yderligere overdragelse af sagsområder fra Danmark til Færøerne og til Grønland, og derfor er det også glædeligt, at Færøerne i år overtager person-, familie- og arveretten, og jeg kan forstå, at den nye selvstyrelser i Grønland konkret vil arbejde på at overtage fødevare- og veterinærområdet. Socialområdet er hjemtaget af Grønland, men det betyder dog ikke, at vi her i det danske Folketing skal sætte kikkerten for det blinde øje, når det gælder socialt udsatte børn og unge i Grønland. Der blev i forbindelse med satspuljeaftalen for 2017 afsat midler til et styrket samarbejde og faglig sparring mellem danske og grønlandske myndigheder vedrørende tilsyn på socialområdet. Det er mit oprigtige håb, at vi snart ser frugten af den satsning og får nogle lidt mere positive statistikker og personberetninger frem i lyset.

Men rigsfællesskabet er mere end blot et forfatningsretligt fællesskab, det er også et kulturelt og sprogligt fællesskab, og derfor bør der måske også være mere sprogforståelse for det grønlandske og færøske sprog i den danske folkeskole, men bestemt også opretholdelse af dansk som første fremmedsprog i Nordatlanten. Det danske sprog vil forhåbentlig i meget lang tid endnu være et af de stærkeste bånd mellem de tre folk i rigsfællesskabet. I det nye danske forsvarsforlig er der selvfølgelig også lagt vægt på de nordatlantiske dele af rigsfællesskabet, og der er bl.a. afsat 180 mio. kr. til oprydning efter tidligere amerikansk militær tilstedeværelse i Grønland.

Alt i alt må man konkludere, at rigsfællesskabet er udfordret af et helt legitimt ønske om øget selvstændighed, men der er også værd at huske på at styrke de historiske bånd mellem Grønland, Danmark og Færøerne. Så mange tak til statsministeren for en grundig skriftlig redegørelse og en flot fremstilling her i salen i dag. Redegørelsen er taget til efterretning, og LA støtter den af Venstres ordfører fremlagte vedtagelsestekst.

Kl. 12:09

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er en kort bemærkning fra hr. Christian Juhl, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 12:09

Christian Juhl (EL):

Ordføreren havde en bemærkning om de 180 mio. kr. til oprydning efter amerikanerne. Der er jo ikke afsat penge til Camp Century endnu, fordi der skal laves yderligere undersøgelser. Men hvad er Liberal Alliances holdning til oprydningen i både Camp Century og oprydningen efter amerikanerne? Bør det ikke være forurenere, der rydder op efter sig? Er det den danske stat og rigsfællesskabets op-

gave at rydde op efter amerikanerne, når de har fået lov til at være i Grønland?

Kl. 12:10

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 12:10

May-Britt Kattrup (LA):

Det er grundlæggende en fornuftig holdning, ordføreren giver udtryk for, og med hensyn til det helt specifikke forhold her vil jeg anbefale ordføreren at stille det til statsministeren, som jo kommer herop bag-efter.

Kl. 12:10

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 12:10

Christian Juhl (EL):

Ja, men jeg er ikke sikker på, at statsministeren vil svare på Liberal Alliances holdning til spørgsmålet – det var derfor, jeg spurgte. En anden ting er... Nå, det blev helt væk. Jeg må springe over spørgsmålet.

Kl. 12:11

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Har ordføreren kommentarer til det? Nej. Tak til ordføreren. Vi går videre i rækken af ordførere, og den næste ordfører er hr. Roger Courage Matthisen som ordfører for Alternativet.

Kl. 12:11

(Ordfører)

Roger Courage Matthisen (ALT):

Tak for det, formand. Og tak til statsministeren for redegørelsen om rigsfællesskabet, det er interessant både at læse den og høre debatten i dag. Jeg er rigtig glad for, at vi igen har mulighed for at tale om rigsfællesskabet, både med hensyn til hvordan det ser ud i dag, men også i fremtiden. Det er altid en kompliceret debat, fordi der er så stor forskel mellem Færøerne og Grønland i det samme rigsfællesskab. Men egentlig vil jeg rose Enhedslistens ordfører, hr. Christian Juhl, fordi det er rigtigt, at vi hører nye toner fra vores statsminister i forhold til en villighed til at lytte til de interesser, der gør sig gældende. Det er, både når det angår selvstændighedsønsker og ikke mindst en selvstændighedsdialog fra begge landes side, men også i forhold til erhvervsinteresser i Grønland.

Så til at begynde med vil jeg gerne slå et slag for, hvorfor vi husker hinanden på, at det er fællesskabet i rigsfællesskabet, vi skal værne om; at det er fællesskabet og samarbejdet, som er afgørende for, at vi hver især og sammen står stærkere. Grundlæggende synes vi i Alternativet, at vi skal sætte pris på rigsfællesskabets mangfoldighed. I kraft af vores forskel, ikke på trods af, skal vi være lige-værdige parter, som hver især bidrager med hver vores kraft og styrke, og den er jo monumental forskellig, vores kraft og styrke, og burde prissættes således.

Derfor bakker vi i Alternativet op om, hvis befolkningerne i Grønland og Færøerne ønsker selvstændighed, og hvis de ønsker at deltage i fællesskabet på mere lige vilkår, bakker vi også om det.

Det er godt at læse, at både Grønland og Færøerne oplever økonomisk fremgang, den skyldes jo også fiskeriet, og jeg er glad for, at der også bliver taget hånd om kvotekongueudfordringer, ligesom vi også gør herhjemme. Begge lande oplever også demografiske udfordringer, som har en effekt på økonomiens holdbarhed, og det er også positivt, at der bliver diskuteret tiltag, og at der bliver diskuteret reformer, og den udvikling følger vi selvfølgelig.

I juni sidste år oplevede Vestgrønland en tsunami, som medførte et fjeldskred ved Karrats Fjord. Tsunamien var en uheldig naturhændelse, der medførte tab af menneskeliv og fjernede boliger, erhvervsgrundlag og tilhørssted for indbyggerne i de to bygder, der blev ramt. Jeg er glad for, at Folketinget fik bevilget støtte til selvstyret til hjælp til at skabe en ny tilværelse for de berørte.

I Alternativet håber vi også på, at den tragiske hændelse vil skærpe Folketingets opmærksomhed på klimaforandringerne og på de konsekvenser, som de har. Klimaforandringer fjerner permafrosten mange steder. Amerikanske forskere, britiske forskere og norske forskere peger alle sammen på, at det øger risikoen for jordskred og tilhørende tsunamier. Igen vil jeg minde om fællesskabet i rigsfællesskabet og sige, og at vi derfor er fælles om klimaudfordringerne. Jeg tror ikke, der hersker nogen tvivl i salen om, at klimaudfordringerne for alvor presser globalt set, og at det er en kæmpe udfordring i Grønland og for den grønlandske befolkning.

Jeg vil gerne punktere myten om, at klimaforandringerne ikke kommer til at påvirke os særlig meget i Danmark, det tror jeg helt bestemt de vil, og særlig når alle partier gerne vil vores rigsfællesskab. Så vi er nødt til at se udfordringerne i øjnene. Temperaturen stiger dobbelt så meget i Arktis som den globale gennemsnitstemperatur, havisen er på tilbageslag, og forholdene ændrer sig for befolkningerne i Arktis. Det vil jeg vende tilbage til, for samtidig opstår der nye sejlruiter, nye muligheder for råstofudvinding og fiskeri, og det kalder på akut behov for løsninger. For det handler om at overvåge konsekvenserne med øget aktivitet, overvågning af forureningen og aftaler, der sikrer mennesker i Arktis og miljøet i Arktis.

Anvendelse af ny teknologi i denne hensigt kan være et rigtig godt værktøj. Det er nødvendigt, når vi taler om klimaet, at Danmark går forrest, når det kommer til at føre en grøn, bæredygtig ambitiøs klimapolitik. Arktiske klimaudfordringer er et globalt problem, er et fælles problem. Hensynet til Arktis skal derfor indtænkes i al vores politik. Her ser jeg desværre kun små initiativer, isolerede initiativer.

Kl. 12:16

Der er brug for en helhedsorienteret politik, der er brug for en radikal omstilling af vores produktions- og forbrugsmønstre. Danmark behøver ikke bruge sin indflydelse i Arktis til at sikre, at vi bare har vores egne interesser tilgodeset. Så hvordan går vi forrest i forhold til at stoppe den globale opvarmning, opvarmningen i Arktis, og at vi først og fremmest herhjemme sikrer, at Parisaftalen i samarbejdet bliver efterlevet, og naturligvis også at Grønland tager sit ansvar herfor?

Visse dele af fællesskabet har sociale og økonomiske udfordringer. Det er ikke kun den enkeltes ansvar; det er også et fælles ansvar. Jeg er glad for at læse, at de grønlandske myndigheder samarbejder med Socialstyrelsen om socialt udsatte børn og unge i Grønland. Der er også socialt udsatte i Danmark, som på mange måder er ramt af de samme sociale problemer, som udsatte danskere er. Men der er også kulturelle og sproglige barrierer, der gør dem særlig udsatte – det har vi talt om tidligere i dag.

Her vil jeg komme ind på, at mangfoldigheden igen er så vigtig for os at forholde os til og værne om. Selv om der også er mange ting, der binder os sammen, er vi forskellige, og det skal vi fortsat være sensitive over for i stedet for at sammenligne os en til en. Særlig her synes jeg at jeg ofte hører i dag, at det er danske løsninger, der bliver lagt vægt på, i stedet for grønlandske løsninger eller i stedet for at værne om og hjælpe til, at grønlandske løsninger faktisk bliver de bærende løsninger i Grønland. Det gælder i øvrigt også for Færøerne.

I Alternativet mener vi, at der skal skabes mere viden og undervises mere i rigsfællesskabet og de historiske relationer, der er mellem Grønland, Færøerne og Danmark. Det er også en vigtig sten i forhold til at tage rigsfællesskabet for givet. Sammen skal vi have skærpet blikket for alle muligheder og naturligvis også udfordringer. Og

det er vigtigt, at unge går fremtiden i møde oplyst og med muligheden for at forholde sig kritisk. Endnu vigtigere er det derfor også, at Grønland og Færøerne bliver inddraget i processen omkring at udvikle det her undervisningsmateriale, så landene kan genkende sig selv i portrætterne. Det kan simpelt hen ikke være rigtigt, at undervisningsmateriale fremstår med faktuelle fejl. Det kan ikke være rigtigt, at vi har en grundantagelse om, at vi ikke kender nok til grønlandere, eller at de ikke har en positiv anseelse i Danmark – som jeg henviste til tidligere i Institut for Menneskerettigheders rapport et helhedsorienteret, positivt indtryk.

Med det sagt, især med vores børn og kommende generationer i tankerne, er vores børn og unge langt mere globalt og teknisk bevidste, end jeg var i deres alder. Som ung kom min forståelse af verden fra Danmarks Radio, landets eneste tv-kanal, og gennem movieboksen og de film, vi lejede på benzintanken. I dag har unge adgang til informationer og nyheder, næsten før journalisterne har. De lever med et globaliseret tankesæt i en globaliseret verden, og de ser og mærker effekterne af den globale ulighed. Det er en ulighed, der historisk set er startet med europæernes kolonisering – herunder vores egne kolonier i Grønland, Arktis, i det tidligere Dansk Vestindien, Caribien, Tranquebar, Indien og i det tidligere Guldkysten i Vestafrika – og de postkoloniale strukturer, der i dag hæmmer den globale lighed og ligeværdig handel. Jeg er overbevist om, at mere viden, undervisning og kendskab til rigsfællesskabet, til Grønland, til vores kolonihistorie og ikke mindst til de nuværende forhold vil skabe fundamentet for, at den manglende vilje til et opgør med disse ulige strukturer bliver vendt til et naturligt og mere handlingsorienteret ønske om at skabe en mere ligeværdig verden med lige muligheder for alle i vores kommende generationer.

Der er ingen tvivl om, at udviklingen i Arktis og rigsfællesskabet skaber både nye udfordringer og nye muligheder, og vi håber, at Danmark vil holde fast i en kurs mod at skabe økonomisk, social og miljømæssigt bæredygtig udvikling med respekt for både oprindeligt folk og befolkninger. Tak for ordet.

Kl. 12:20

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er en kort bemærkning fra fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 12:20

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Jeg deler ordførerens bekymringer for klimaet. Fra IA's side ønsker vi, at Grønland tiltræder Parisaftalen, men det er der ikke politisk flertal for, sådan som jeg forstår det. Man kan sige, at Grønlands indsats i forhold til klimaforandringerne måske er en dråbe i havet, men på mange måder synes jeg også, det er et vigtigt signal at sende, at vi er med til at tage et globalt ansvar, særlig når vi så tydeligt ser klimaforandringerne ske for øjnene af os.

Et andet tema, som ordføreren var inde på, var det her med diskrimination og racisme. Jeg synes sådan set, at der her på det sidste er kommet et rigtig godt eksempel med Operation Dagsværk, som gerne vil informere danske unge om Grønland og samle penge ind til noget undervisningsmateriale. Det foregår jo fra ung til ung, kan man sige, og de kan fortælle noget til de danske unge om Grønland til forskel fra nogle støvede lærebøger, som fortæller mere om historien i stedet for at fortælle om det moderne grønlandske samfund. Kunne man forestille sig, at der var flere af sådan nogle initiativer, som ikke nødvendigvis var politisk initieret, men at der måske blev samarbejdet på tværs af det politiske system og med andre frivillige kræfter, som kunne være med til at sikre, at der var mere viden om Grønland i det danske samfund?

Kl. 12:22

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 12:22

Roger Courage Matthisen (ALT):

Bestemt, og tak til spørgeren for kommentarer og spørgsmål. På linje med den kommende strategi for lgbt-området, hvor vi ved at der skal et langt større fokus på de permanente driftsmidler til de her organisationer, til de her græsrodsinitiativer, så er det helt klart det samme, vi ser i forhold til den her ligeværdige oplysning og uddannelse og kendskab i rigsfællesskabet. Vi har brug for nogle permanente driftsmidler til de her græsrodsinitiativer for netop at styrke sameksistensen. Så det kan jeg kun bakke op om.

Kl. 12:22

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 12:22

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Når vi ser på konkrete eksempler på racisme og diskrimination, synes jeg også, det er enormt vigtigt, at der er nogle sanktionsmuligheder. I dag har vi f.eks. Ligebehandlingsnævnet, som har mulighed for at gå ind og undersøge, om der reelt er sket diskrimination eller racisme. Jeg så gerne, at vi havde nogle flere sanktionsmuligheder, for hvis vi ikke får dokumenteret, at her er der sket reel diskrimination eller racisme, så er det også svært at slå ned på det. For så bliver det en følelse hos den enkelte, som på en eller anden måde ikke bliver anerkendt. Jeg tænker, at det i forhold til grønlandere i Danmark kunne være interessant at diskutere, hvad det er for nogle konkrete sanktionsmuligheder, der kunne være dér, hvor der kunne ske diskrimination eller racisme.

Kl. 12:23

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 12:23

Roger Courage Matthisen (ALT):

Igen tak for kommentarerne. Det er et meget vigtigt område, som ordføreren berører dér. Jeg synes også, det er vigtigt at lægge mærke til, at rapporten fra Børne- og Socialministeriet fra 2012, der netop italesætter oplevet diskrimination i Danmark på baggrund af etnicitet, konkluderer, at området er forholdsvis ikke bevidstgjort eller belyst i Danmark. Så vi mangler at have noget større fokus på statistik og tal og også at afdække mørketal for diskrimination i Danmark. Lige for et par dage siden så vi det i forhold til diskrimination af brune danskere, danskere med minoritetsbaggrund, fra politiets side, hvilket der også skal dæmmes op for. Så jeg er helt enig med ordføreren i, at vi skal have meget mere fokus på det område.

Kl. 12:24

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til Alternativets ordfører. Den næste i rækken er hr. Martin Lidegaard som ordfører for Det Radikale Venstre.

Kl. 12:24

(Ordfører)

Martin Lidegaard (RV):

Mange tak, formand. Jeg har det lidt ligesom i den berømte scene i filmen »Festen«, hvor hovedpersonen står med to forskellige taler, han kunne holde. Sådan har jeg det også i dag, for jeg synes, at det er sådan med rigsfællesskabet, at der er gode dage, hvor man vågner op og tænker: Hvor er det dog en fantastisk konstruktion, vi har udviklet i fællesskab. Det har givet Grønland og grønlanderne vel nok de bedste levevilkår. Det har givet oprindelig inuitbefolkning har i verden med meget stor selvbestemmelse, stigende selvstændighed og høje ambitioner om at blive fuldt selvstændige, som understøttes af et

samarbejde med Danmark og Færøerne, også om at tiltrække investeringer. Samfundsudviklingen går alt andet lige den rigtige vej og har enorme perspektiver i sig, fordi området, som flere ordførere har været inde på, jo vil blive mere tilgængeligt i kraft af klimaændringerne og med endnu større muligheder for handel, transport, udvinning af råstoffer osv. osv. Der er gode dage, hvor man vågner op og tænker, at det er sådan, rigsfællesskabet er.

Men der er jo altså også dage, hvor man vågner op og tænker: Glasset er ikke halvt fuldt; det er halvt tomt. Det er et rigsfællesskab, som lider under en påfaldende ligegyldighed for de fleste danskeres vedkommende. Vi har det ikke på skoleskemaet, vi har det ikke tæt nok under huden i vores daglige politiske virke, og vi er for få, der er klar over, hvilken betydning det egentlig har for vores land, vores kultur og vores muligheder udenrigspolitisk, vores økonomiske potentialer osv. Og i Grønland og på Færøerne, hvor man følger den politiske debat, står det ikke meget bedre til, for der taler man godt nok meget mere om Danmark, end vi taler om Grønland og Færøerne, men det er ikke nogen speciel rar tale, der er. Det er ofte en meget negativ tale, som handler om, at man har store historiske hangs, kan man sige, på Danmark. Man ønsker at frigøre sig så hurtigt som muligt og synes, at Danmark er arrogant, og man synes, at hele rigsfællesskabet knirker gevaldigt. Det blokerer jo for den første oplevelse. Det blokerer for at udnytte de mange muligheder og potentialer, som de her tre småstater tilsammen kunne have i globaliseringsens frådende hav.

Når man kan holde begge taler, både den positive og den negative, er det selvfølgelig, fordi rigsfællesskabet er det hele og begge historier har noget sandt i sig. Derfor synes jeg jo, at dagen i dag handler om at diskutere, hvordan vi kan fremme den første historie til gavn og glæde for alle tre dele af rigsfællesskabet, og hvordan vi kan undgå at falde i grøftegraveriet, hvor vi bruger vores ressourcer og vores politiske kræfter på at tale vores fælles projekt ned.

Jeg har ikke nogen mirakelkur. Vi har været igennem de klassiske diskussioner om, hvorfor det skal være så svært at lave en investeringsfond, der kan bidrage til nye bæredygtige investeringer, der kan udvikle både den grønlandske og færøske økonomi, og som i øvrigt kan bane vejen for større økonomisk selvstændighed og dermed også politisk selvstændighed, fordi man får kraft til at hjemtage flere områder. Vi har også diskuteret historien og det ansvar, der påhviler den danske del af rigsfællesskabet, f.eks. i form af få ryddet op på de amerikanske baser.

Vi har været igennem hele sprogdiskussionen, som jo har været en grønlandsk diskussion i mange årtier. Jeg synes jo sådan set, at det er meget enkelt. Det er rigtigt, at ansvaret ligger hos Grønland, men derfor kan man jo godt som dansk politiker ytre sig om, hvad man tænker. Jo flere år jeg følger den debat, jo mere synes jeg, det er svært at se anden løsning, end at man er nødt til at lære alle tre sprog, som debatten i dag viser der er enighed om, nemlig grønlandsk, dansk og engelsk. Det er vi jo, fordi der i Grønland er en stor befolkningsgruppe, der kun taler dansk, der er en endnu større befolkningsgruppe, der kun taler grønlandsk, og der er et stort behov for, at alle også kan begå sig på engelsk. Sådan tror jeg det er at være en lille sprogstamme, og det er også derfor, at alle danskere lærer at tale engelsk. Vi kan desværre ikke forvente, at der er så mange, der taler dansk ude i den store verden.

Kl. 12:29

Men hvordan kommer vi videre? Er der en måde, hvorpå vi kan tale til og stimulere de positive kræfter i alle tre dele af vores rigsfællesskab? Jeg er lidt fascineret af den tanke, når nu den nuværende arktiske strategi udløber om ganske kort tid – om halvandet år er den arktiske strategi jo sådan set udløbet, og der skal laves en ny. Jeg tror, det bliver svært at lave en ny arktisk strategi i rigsfællesskabets regi, hvis ikke vi samtidig har en fælles strategi for rigsfællesskabet. Jeg taler ikke om nye grundlove eller noget meget voldsomt, men

jeg taler om at komme det lidt nærmere, hvad henholdsvis de grønlandske forventninger, de færøske forventninger og de danske forventninger til rigsfællesskabet er, og hvordan vi kan hjælpe hinanden med at fremme de forventninger.

Jeg har det som mange andre, der har været på talerstolen i dag, at jeg ikke har noget ønske om, at rigsfællesskabet skal slutte, eller at færingerne eller grønlænderne skal løsrive sig, men jeg har fuld forståelse for, at der kan være den selvstændighedstrang i alle folk, og jeg har umiddelbart heller ikke nogen problemer med at se for mig en ny strategi for rigsfællesskabet, som giver Grønland og Færøerne, hvis de ønsker det, større selvstændighed, for det er jo, om jeg så må sige, de landes og folks ret. Men jeg er omvendt fuldstændig overbevist om, at den korteste og mest lige vej til reel selvbestemmelse, også økonomisk selvbestemmelse, sådan set nok går gennem et stærkere samarbejde, et ligesindet og frit samarbejde mellem de tre dele med fuld respekt mellem delene.

Jeg kan tage fejl, men jeg synes, det er forsøget værd at få en diskussion om, hvorvidt vi kan lægge grunden til en ny strategi for rigsfællesskabet, som vi så kan bygge en arktisk strategi oven på. Jeg tror på, at det kunne gøre rigsfællesskabet større. Jeg tror på, at der er fællesnævner imellem det, som grønlandere og danskere og færingerne gerne vil. Jeg tror på, at vi har langt, langt større mulighed for at forfølge de drømme, vi har for vores respektive lande og kulturer, ved at gøre det sammen i stedet for hver for sig. Og jeg vil endda sige det sådan, uden at det skal blive for teatralt, at sådan som verden udvikler sig i øjeblikket rundt om rigsfællesskabet, syd for os, øst for os, vest for os, så har jeg godt nok svært ved at se, at vi kan finde nogen mere stabil havn, noget mere tillidsfuldt samarbejde end ved at vende os mod hinanden i stedet for væk fra hinanden.

Så det skal være en tanke, som jeg håber at mine kære kollegaer – både dem, der kommer nordfra i rigsfællesskabet, og sydfra – vil gå og overveje lidt, og måske også statsministeren, altså at vi, når vi tager fat på en ny arktisk strategi, så også bygger den på en fælles strategi for rigsfællesskabets udvikling.

Kl. 12:32

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er korte bemærkninger. Først er det fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 12:32

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren for en god tale, som altid inspirerende; det er rigtig godt at høre. Når jeg er tilbage i Grønland, tænker jeg indimellem, at den måde, vi kigger på det gode liv på, måske er en lille smule forskellig, og i den tid, jeg har siddet i Folketinget, kan jeg også godt se, at der er sket en udvikling. Man kan sige, at det danske samfund på mange måder er et konkurrencesamfund, hvor velstand er en værdi, der sættes rigtig meget pris på. Og det er jo ikke, fordi vi ikke også gerne vil have vækst og udvikling i det grønlandske samfund, men for rigtig mange grønlandere handler det i hvert fald meget mere om det nære – det handler om familien, det handler om de mange relationer, man har, fordi man er så tæt på hinanden.

Jeg tror, det er vigtigt, at man nogle gange kigger på det med de forskellige briller og også forstår den anden part og på den måde kan møde hinanden, og det synes jeg også er vigtigt, når vi snakker om selvstændighed. Når vi kigger realistisk på det, kan vi se, at der kun er et parti i Grønland, som snakker om, at man gerne vil være selvstændig i 2021 – de er de eneste, der sætter årstal på. Man kan sige, at der trods alt er et politisk flertal for selvstændighed, men det kommer til at tage noget tid.

Derfor synes jeg også, det er interessant at se på, hvordan vi kan have det godt med hinanden i den tid, vi så er sammen, i de relationer, vi nu har. Det handler ikke nødvendigvis om en masse juridiske rammer, altså om, at vi skal have ændret grundloven inden for de

næste 5 år. Det handler også om, at vi sådan set har en selvstyrelov, som giver et ret bredt mandat til at kunne modernisere og udvikle rigsfællesskabet. Hvordan kunne man forestille sig, at man puttede noget mere indhold i den del? Mange tak.

Kl. 12:34

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 12:34

Martin Lidegaard (RV):

Jeg synes, at der er mange rigtige betragtninger i fru Aaja Chemnitz Larsens analyser her. Altså, jeg læser det grønlandske valg på samme måde. Der er jo ingen tvivl om, at der er et meget stort ønske om selvstændighed, hvilket også alle grønlandske partier af betydning tilkendegiver, men der er heller ingen tvivl om, at langt den største del af den grønlandske befolkning ønsker at tage det i et tempo, så man selv kan være med.

Det er så rigtigt, at vi nok har forskellige forestillinger om det gode liv. Jeg tror nu også, at der er mange refleksioner i Danmark over, hvad det gode liv er, i den udvikling, vi er i. Men en ting har vi jo tilfælles, og det er, at vores samfund forandrer sig med en rivende hast. Bare det fænomen, man kunne kalde urbaniseringen, er vel næppe relativt mere voldsomt noget sted end i Grønland, hvor tilflytningen til Nuuk jo går meget, meget hurtigt og er ved at skabe en helt ny dynamik i den grønlandske samfundsudvikling. Det ændrer ikke på, at der stadig væk er forskellige opfattelser af det gode liv, men vi har jo det tilfælles, at det gode liv, vi nu forfølger, skal vi forfølge, samtidig med at vores samfund på grund af mange forskellige forhold – teknologi osv. – forandrer sig.

Jeg tror, at måden, man kunne gå til det på, ville være at sige: Uanset om området nu ligger i Grønland eller Danmark, er hjemtaget eller ej, så påvirker vi stadig væk hinanden i det område. Og vi kan løfte de mål, vi måtte have – f.eks. i forhold til socialforvaltning, uddannelse, sikkerhed – bedre, hvis vi gør det sammen, altså uanset hvor det ligger formelt.

Kl. 12:36

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 12:36

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Hver gang jeg går ind og genlæser selvstyreloven, synes jeg egentlig, at det fremstår meget tydeligt, at der er et kæmpestort potentiale. Det er der set med grønlandske briller, og det er der også set med danske briller, kunne jeg forestille mig. Jeg tænker, at det på mange måder kunne være rigtig interessant at se på, hvordan vi kan videreudvikle selvstyrehjulet. Der er en forsker, der har sagt, at det er et hjul, som ligesom kun eksisterer, så længe det er i bevægelse eller der er gang i udviklingen.

Derfor synes jeg også, det er interessant at diskutere, hvordan man kan sikre en øget medbestemmelse fra Grønlands side, f.eks. fremadrettet i udenrigspolitiske sager. Så det spørgsmål vil jeg stille videre til ordføreren.

Kl. 12:36

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 12:36

Martin Lidegaard (RV):

Jeg bliver rigtig glad over de spørgsmål, som kommer her fra Aaja Chemnitz Larsens side, for jeg synes, det er de rigtige spørgsmål. Altså, min oplevelse er, at vi har et skelet, der er selvstyreloven –

hvor vi sådan set har hele den formelle ramme for at udvide og styrke Grønlands reelle selvstændighed i en retning, som grønlænderne ønsker, og i et samarbejde med resten af rigsfællesskabet. Og det, vi mangler på mange områder, synes jeg, er at få sat kød på det skelet, altså at få gjort det klart, hvad målet er, hvor vi gerne vil hen på de her forskellige områder, og hvordan vi kan samarbejde om det.

Med hensyn til udenrigspolitikken kan man sige, at vi også der har en klar formel ramme. Jeg tror ikke, at der er noget andet ønske fra dansk side end at inddrage grønlænderne og færingerne så meget som overhovedet muligt, men det kan vi helt sikkert gøre bedre, end vi gør det i dag.

Kl. 12:37

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Næste spørger er hr. Marcus Knuth fra Venstre. Værsgo.

Kl. 12:37

Marcus Knuth (V):

Jeg vil gerne rose ordføreren, både for ordførerens syn på rigsfællesskabet og på vigtigheden af det, men især også vigtigheden af rigsfællesskabet i de her tider, som vi står i udenrigspolitisk, og det må man sige at ordføreren kender til bedre end nogen anden.

Men jeg vil samtidig spørge ind til, hvor ordføreren står i forhold til spørgsmålet om prioriteringen af dansk versus engelsk. Altså, ordføreren siger, at man skal lære alle tre sprog i Grønland. Og det jo meget nemt, men det tror jeg nu også at alle er enige om. Spørgsmålet er prioriteringen af det. Altså, er ordføreren enig i bl.a. min bekymring om, at det ikke ville være godt eller positivt for grønlandske unge at nedprioritere dansk til fordel for engelsk?

Kl. 12:38

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 12:38

Martin Lidegaard (RV):

Jeg ville jo synes, selv om det er en grønlandsk beslutning, at det er mest nærliggende at kigge på, hvilket modersmål de mennesker har, der bor i Grønland. Og modersmålene i Grønland er jo grønlandsk og dansk. Et stort flertal taler grønlandsk som modersmål, og der er et stort mindretal, der taler dansk, og derfor vil det for mig være det naturlige udgangspunkt. Man kan sige, at på Færøerne taler man jo alle tre dele, men det, der er forskellen, er selvfølgelig, at der er sprogstammerne også lidt mere ens, end de er mellem grønlandsk og dansk. Til gengæld kan man sige, at taler man først dansk, er det – vil jeg formode, uden at jeg skal gøre mig selv til en stor lingvist – lettere at lære engelsk og omvendt.

Vi havde besøg af en indisk delegation i Folketinget forleden, og der spurgte jeg dem faktisk: Hvordan håndterer man så stort et rige med så forskellige sprog? Og der fortalte lederen af delegationen mig, hvad jeg faktisk ikke vidste, at i Indien taler langt, langt de fleste mennesker mindst tre sprog, nemlig deres lokale sprog, deres regionale sprog og deres nationale fællessprog, som så er engelsk, som alle er nødt til at kunne tale, for ellers kan ingen tale med alle, om jeg så må sige.

Kl. 12:39

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 12:39

Marcus Knuth (V):

Jeg vil egentlig bare sige tak. Det synes jeg var en rigtig fin betragtning.

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Den næste spørger er fru Aleqa Hammond. Værsgo.

Aleqa Hammond (NQ):

Selvstændighedsprocessen er en proces, som man skal se i et historisk perspektiv. Det grønlandske folk har også igennem tiden spurgt sig selv, hvad vi har fælles med Danmark, og hvad det er, der binder os sammen. Meget ofte hører vi historier om, at man tvangsflyttede folk i Thule, fordi amerikanerne skulle bygge en lufthavn; man har gjort grønlandske børn juridisk faderløse; man har lukket Ilulissat ned, fordi man ikke mente den økonomisk var interessant nok; og man har givet amerikanerne lov til at tilsvine den grønlandske natur og indlandsisen, i form af at der er bygget atomreaktorer, som man bare har efterladt. Det er sådan nogle ting, der ligger i den grønlandske befolknings sind, som også påvirker vores relationer med Danmark, som jeg synes er helt naturligt og fair. Når ordføreren snakker om tillid i rigsfællesskabet, hvad man kan så gøre for at styrke tilliden i rigsfællesskabet i henhold til ordføreren?

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Martin Lidegaard (RV):

Først og fremmest skal vi jo fra dansk side ikke være blege for at erkende, at det ikke er alle beslutninger, vi har truffet i historien, som vi har grund til at være lige stolte af. Det har jeg ikke på nogen måde grund til at skjule. Personligt var jeg selv ret bestyrtet over at læse om, hvordan hele bygningen omkring Camp Century bliver håndteret, og hvor hemmeligholdt det blev af den daværende statsminister. Det var så ikke kun grønlænderne, skulle jeg hilse at sige, der ikke fik noget at vide, det fik det danske Folkeparti og Udenrigspolitisk Nævn heller ikke, heller ikke det parti, der deltog i regeringen med statsministeren, nemlig mit eget, så det var en, synes jeg, speget af.

Man skal også bare huske på, at mange af de beslutninger, der i dag forekommer som helt vanvittige, i datidens lys var svære, nødvendige beslutninger. På det tidspunkt, hvor mange af de her ting skete, oplevede man jo, at alternativet til at makke ret over for amerikanerne var en sovjetisk invasion, og man havde ikke bare sin egen danske sikkerhed at tage stilling til, men man skulle også tage hensyn til grønlændernes sikkerhed og færingeres sikkerhed og territoriale integritet, og derfor tror jeg, uden at jeg skal gøre mig helt klog på det, at man dengang har tænkt, at der ikke er noget valg i det her. Jeg tror så ikke, det var klogt at gøre det så hemmeligt, som man gjorde, men jeg tror, at man har gjort det, om jeg så må sige, fordi man mente, at det var den rigtige beslutning. At vi i dag nogle gange kan se, at det ikke var det, er så en anden sag.

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Aleqa Hammond (NQ):

Grønland snakker med Kina, og Kina retter henvendelse til Grønland, fordi de gerne vil have et bilateralt samarbejde, bl.a. er kineserne fremkommet med et bud på selve udbudsrunder for bygning af store lufthavne, som der er planer om, og så siger statsministeren i sin redegørelse, at der altså er nogle udenrigs- og sikkerhedspolitiske

Kl. 12:39 spørgsmål, man skal tage hensyn til, når det er lande som Kina, man vil snakke med. Hvad mener ordføreren om dette?

Kl. 12:40 **Anden næstformand** (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Martin Lidegaard (RV):

Det synes jeg på en måde er nogenlunde til at gå til. Hvis selve byggeriet af en lufthavn bliver udbudt, mener jeg sådan set, at hvem som helst kan, bør og skal kunne byde ind, men hvis der kommer til at ligge en form for finansieringskonstruktion, hvor man indirekte, om jeg så må sige, tager kritisk infrastruktur som pant, er jeg helt enig med statsministeren i, at så bevæger vi os ind i noget, der har ret store sikkerheds- og udenrigspolitiske implikationer.

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Den næste spørger er hr. Sjúrdur Skaale. Værsgo.

Sjúrdur Skaale (JF):

Tak for det, og tak for en god og åbenhjertig tale. Ordføreren kritiserede Danmark for at vise for lidt interesse for fællesskabet med Grønland og Færøerne, og så kritiserede han Grønland og Færøerne under et for kun at tale negativt om fællesskabet og om Danmark. Jeg ved ikke, selv om det er en parallelitet, som det her lægger op til, altså der er paralleller mellem Grønland og Færøerne, som man lægger op til i den her debat, men det kan jeg altså ikke genkende. Der er meget stor opbakning til fællesskabet med Danmark på Færøerne, fordi man nemlig ser det som en ordening, hvor der ikke er en modsætning mellem fællesskabet og selvstændighed, men hvor man kan udvikle sin selvstændighed i et fællesskab. Så det billede, som ordføreren talte om, genkender jeg ikke.

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Martin Lidegaard (RV):

Der må jeg nok erkende, at der var jeg måske lige lovlig generaliserende. Det vil jeg gerne tage på mig. Jeg er egentlig glad for den replik fra hr. Sjúrdur Skaales side. Jeg oplever jo, at for det første er Grønland og Færøerne jo to meget forskellige samfund på utrolig mange områder, geografisk, ideologisk, kulturelt, sprogmæssigt, på alle leder og kanter, økonomisk og politisk, så alene af den grund kan jeg selvfølgelig ikke bare skære dem over en kam. Derudover er det jo også rigtigt, men det synes jeg så egentlig gælder både Færøerne og Grønland, at der netop er debatter, altså der er jo ikke én færøsk holdning til det her spørgsmål, som de to færøske repræsentanter i Folketinget jo meget fint illustrerer, ligesom der ikke er én holdning i Grønland, og ligesom vi i det danske Folketing i øvrigt også har forskellige nuancer og holdninger til rigsfællesskabets fremtid. Det skylder man selvfølgelig at sige, og det er jeg glad for at ordføreren præciserede, for det er jeg helt enig i.

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Sjúrdur Skaale (JF):

Nu går jeg ind for, at Færøerne har så meget selvstændighed som overhovedet muligt. Det synes jeg er en utrolig vigtig drivkraft i

samfundet. Men de debatter, som har været i Europa de sidste år, har gjort mange folk bevidste om, at den ordning, vi har, måske ikke er så dum endda.

Altså, skotterne ønsker nogle ting, catalanerne ønsker nogle ting; i Flandern, i Korsika, i Catalonien, i Baskerlandet osv. ønsker man nogle ting, som man mener man kun kan opnå ved løsrivelse fra den stat, man hører til nu. Hertil kan man så på Færøerne sige: Jamen i den ordning, som vi har – altså i fællesskabet – kan vi sætte flueben ved så at sige alle de ønsker, som skotterne og catalanerne har. Og hvis vi kigger på de små stater, som formelt er stater, Liechtenstein, Andorra, San Marino, Luxembourg osv., ser vi, at vi også har mere selvstændighed, end de har.

Jeg tror, mange er blevet bevidst om det i de senere år, og de debatter, som har været i Europa, viser, at den ordning, som vi har, er god. Det betyder ikke, at den er perfekt, og jeg kritiserer også kraftigt regeringen, når den – som det f.eks. skete sidste år – forsøger at annullere en aftale, som Færøerne har indgået med Island og den slags. Hver gang man forsøger at indskrænke Færøernes råderum internationalt, kritiserer jeg det. Men grundlæggende er det en meget god ordning, og det synes jeg godt vi kan være mere bevidste om, ligesom vi også bør vise ude i Europa, at det er en ordning, vi kan være stolte af.

Kl. 12:47

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 12:47

Martin Lidegaard (RV):

Jeg deler fra A til Z den analyse, og man må jo også sige, at det rent faktisk er en ret unik konstruktion internationalt set. På den ene side holder man sammen, dér hvor man bliver større af det, og på anden side forsøger man at give så stor selvstændighed som overhovedet muligt i forhold til de ting, der – havde jeg nær sagt – betyder noget for folk i hverdagen, herunder også muligheden for at styre sprog-mæssigt osv.

Men det er jo også rigtigt, som ordføreren siger, at det altid kan blive bedre. Altså, det kan altid udvikles. Der er altid potentiale også for at fremme en større selvstændighedsfølelse reelt og formelt. Det er også en vigtig del af det unikke i den konstruktion, at vi kan begynde dele. Så det er jeg også meget enig i.

Kl. 12:48

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Så er det hr. Magni Arge. Værsgo

Kl. 12:48

Magni Arge (T):

Nu skal jeg komme ordføreren lidt til undsætning og sige, at han har ret i, at der er mange på Færøerne, der sagtens kan finde ud af at tale kritisk om det såkaldte rigsfællesskab, som vi er en del af.

Jeg forstår udmærket godt ideen med, at der er behov for at, hvad skal man sige, samordne en strategi for samarbejdet med Grønland og Færøerne og så det, man vil i Arktis, med dansk politik, for hvad har Danmark at byde ind med i en arktisk politik, hvis ikke man har specielt Grønland, men også Færøerne med i den pulje, hvis man kan sige det sådan? Og en af de meget vigtige ting i den her sag er, at selve den hjemmestyreordning f.eks., som er gældende for Færøerne, mener jeg i modsætning til min kollega er en meget stram enhedsstatsfortolkning på vegne af den danske stat, der gør, at Færøerne har utrolig svært ved at udvikle sig i det internationale samfund, som vi er nødt til i en globaliseret verden.

Ser Martin Lidegaard positivt på, at man gør op med enhedsstatstænkningen og åbner op for en anden form for samarbejde?

Kl. 12:49

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 12:49

Martin Lidegaard (RV):

Ikke overraskende er jeg nok mindre enig i den udlægning af rigsfællesskabet, end jeg var i den anden færøske delegeredes udtalelser. Altså, nu vil jeg bare for god ordens skyld sige, at jeg fuldt ud respekterer, at det er Færøerne og færingerne, der i sidste ende skal træffe de her beslutninger, men når jeg kigger på verden i dag og de udfordringer, vi alle sammen står med, fra klima til krig og ødelæggelse forskellige steder og ustabile regimer, så har jeg egentlig personligt svært ved at se, at hvis man er et lille land, og det er vi jo alle tre – vi er små alle sammen – ville man have større glæde af at stå alene, om jeg så må sige, i det frådende hav, som ikke mindst Færøerne befinder sig i, også rent bogstaveligt, end ved at forsøge at slå pjalterne sammen med andre lande, som både har en historieforståelse, men måske også en demokratiforståelse og -tradition, som minder meget om vores egen. Og selv om jeg godt ved, at der er store kulturelle forskelle og opfattelser af det gode liv, vil jeg alligevel mene, at når det kommer til nogle af de mere fundamentale ting, ligedsbegrebet, ligestilling, demokratiforståelse osv., har vi jo meget glæde af at være sammen.

Kl. 12:51

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 12:51

Magni Arge (T):

Jeg forstår også udmærket de fælles værdier, som betyder noget kulturelt og demokratisk osv., og som Martin Lidegaard nævner i den her sammenhæng. Men det, jeg egentlig spurgte til, var den samarbejdsmodel, der skal ligge til grund for det fremtidige samarbejde mellem de her tre lande, og det kan i min optik ikke fortsætte på en måde, hvor Danmark kører på første klasse og vi andre kører på anden klasse. Det må udvikle sig til at være et samarbejde mellem tre ligeværdige parter, hvis man skal forvente, at det skal holde i længden. Og det er det, jeg spørger ind til, altså om man er parat til at give slip på enhedsstatstænkningen, på grundlovens rammer for at ramme en form for samarbejde, hvor alle befinder sig godt, også frem i tiden.

Kl. 12:51

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 12:51

Martin Lidegaard (RV):

Til det er der kun at sige, at hvis den dag kommer, hvor Færøerne eller Grønland bliver enige med sig selv om, at man ønsker at forlade rigsfællesskabet og blive en selvstændig stat, så er jeg helt overbevist om, at der vil være et flertal i det her Folketing, som selvfølgelig så vil indstille en revision af grundloven, hvis det ønske måtte komme på bordet. Ønsker jeg, at det skal komme, og vil jeg arbejde aktivt for, at det sker? Nej, for jeg ønsker ikke, at det sker, men jeg vil selvfølgelig respektere det, hvis det er det, som et flertal på Færøerne eller i Grønland ønsker.

Kl. 12:52

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til den radikale ordfører. Så er vi kommet til hr. Karsten Hønge som ordfører for Socialistisk Folkeparti.

(Ordfører)

Karsten Hønge (SF):

Om et par uger kan vi fejre et 10-årsjubilæum. De arktiske kystlande mødtes nemlig sidst i maj måned 2008 og blev enige om Ilulissaterklæringen. Den proces viser, hvor langt vi kan nå i fællesskab med tillid til hinanden i rigsfællesskabet – og sådan skal det være. Vi har i dag igen i debatten haft billedsproget med, at det er et ægteskab, vi er inde i i rigsfællesskabet, men det giver jo samtidig nogle lidt vanskelige associationer.

Jeg tænker egentlig mere rigsfællesskabet som et bofællesskab, hvor tre nationer og folk bor i forskellige huse samlet omkring nogle fællesarealer. Vi holder både bygninger og fællesarealer ved lige i fællesskab. Vi har forskellige opgaver, og vi har forskellige roller, men alt er lige vigtigt. Og ja, bygningerne trænger til en renovering og modernisering, men fordi det regner gennem taget nogle enkelte steder, synes jeg ikke der er nogen grund til at lægge op til at rive bygningerne ned. SF støtter rigsfællesskabet, hvor alle har respekt for hinanden, og hvor forskellighederne er en styrke og ikke et problem, altså et bofællesskab mellem ligeværdige parter, der aktivt vælger hinanden til. Rigsfællesskabet betyder, at der på mange måder i alle husene er noget højere til loftet, end hvis vi bare boede hver for sig.

Jeg forstår og respekterer så udmærket ønsket om selvstændighed i Grønland og Færøerne. Og på vejen mod selvstændighed kunne vi måske alle sammen blive bedre til at tale om fordelene ved rigsfællesskabet. Jeg synes, der er brug for en ny dialog. Jeg synes, vi skal arbejde for en nydefinering af rigsfællesskabet. Og der skal vi alle sammen være fleksible og dynamiske og række hænderne frem for at holde fast i hinanden i stedet for at bruge dem til at skubbe os fra hinanden. Det kunne måske være ved at udarbejde et nyt dokument for fællesskabet, en slags identitetspapir, der kunne blive en trædesten mod selvstændighed. Til gengæld må jeg også sige, at snæversynet nationalisme er fordommende, uanset hvor og hvordan den stikker sit hoved frem.

På Færøerne er der jo grund til at glæde sig over, at der er gang i økonomien. Jeg kunne så godt ønske mig, at man måske brugte lidt mere af økonomien til en lidt mere retfærdig skattepolitik og generelt en politik, der kunne løfte de mennesker, der er på bundet af det færøske samfund.

Der er lyspunkter i Grønlands erhvervsliv og økonomi, men der er samtidig næsten uoverskuelige både økonomiske og sociale udfordringer. Jeg synes faktisk, vi diskuterer for lidt, at Grønland støt er på vej mod en økonomisk betonmur. Samtidig står det grønlandske samfund hver eneste dag over for dramatiske sociale udfordringer med børn, der vokser op under fuldstændig uacceptable forhold, og hvor alt for få unge i Grønland får en uddannelse. Mens det så sker, synes jeg faktisk, at en uforholdsmæssig stor del af tiden og energien går med at diskutere andre temaer, f.eks. hastigheden af bevægelsen mod selvstændighed. Som socialist vil jeg opfordre til, at der var større opmærksomhed på uligheden, classesamfundet, de sociale tragedier og frem for alt på, at alle skal få en uddannelse i Grønland.

Når man står over for en så massiv udfordring, at kun halvdelen af den grønlandske befolkning har en uddannelse ud over folkeskolens niveau, og at halvdelen falder fra i gymnasiet, kan jeg vanskeligt finde på handlinger, der vil være mere effektive benspænd og skuldertrykninger over for den kommende grønlandske ungdom, der skal have uddannelse, end det at nedprioritere dansk i skolen. Jeg er sikker på, at hvis det lykkes, vil det kunne mærkes netop som benspænd og en hård skuldertryk.

Jeg må sige, at jeg er noget mere optaget af den virkelighed, som hver dag betyder så meget for den unge uden uddannelse, for de udsatte børn og for de unge og for den hårdtarbejdende lønarbejder, der må leve under en ulighed i det iskolde grønlandske classesamfund.

Kl. 12:52

For SF er en plus en plus en ikke tre, men nærmere fire eller fem, hvis vi sådan skal oversætte rigsfællesskabet til en ligning.

Kl. 12:57

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Så var ordføreren færdig. Der er spørgsmål fra fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 12:58

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Det kan være, ordføreren får mulighed for at uddybe de sidste ting med de her spørgsmål. Jeg vil sige, at jeg deler ordførers bekymring i forhold til den sociale og uddannelsesmæssige ulighed, som der er i Grønland, og det er selvfølgelig et spørgsmål, som Inatsisartut skal være ret optaget af. Jeg synes sådan set, at det er ret interessant med de her betragtninger i forhold til, hvordan vi kan redefinere, hvordan vi kan nytænke rigsfællesskabet. Det er ikke nødvendigvis, ved at vi har en masse fokus på de juridiske rammer, men ved at vi sådan set også kigger på noget ret konkret. Der vil jeg i forhold til min kollega, som også kommer fra Grønland, sige, at jeg synes, at vi på et eller andet tidspunkt også er nødt til at trække en streg i sandet og sige, at ja, der er nogle historiske ting, som ikke er i orden, og der er ingen tvivl om, at fremadrettet skal vi også kigge på, hvad det er, vi kan gøre for at forebygge nogle uheldige sager, hvordan vi kan sikre, at vi i langt højere grad bliver inddraget. Men jeg mener, at det er vigtigt også at kigge fremad og ikke hele tiden kigge tilbage på historien, når vi snakker om det rigsfællesskab, som vi lever i. Tak.

Kl. 12:59

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 12:59

Karsten Hønge (SF):

Jamen jeg vil give fru Aaja Chemnitz Larsen fuldstændig ret i perspektivet, nemlig at det er vigtigt, at vi kigger fremad mod, hvad det er, vi vil med rigsfællesskabet. Det er jo klart indlysende, at hvis der opstår et massivt ønske i Grønland om at få selvstændighed, er det den vej, vi skal hjælpe det grønlandske samfund ud ad, men som socialist vil jeg påpege de dramatiske konsekvenser, det vil få for de mennesker, der er på bunden af samfundet. Derfor tror jeg på, at vi gensidigt har så mange fælles interesser og så meget fornøjelse af, at vi i Danmark kan tilbyde grønlandske unge uddannelse i Danmark, ikke kun ved at det er gratis, men også ved at gøre det betydelig lettere for grønlandske unge at komme ind på de danske universiteter, end det er for danske unge, og på andre måder række hånden frem til hjælp. Til gengæld giver samværet med Grønland og Færøerne så Danmark så enormt mange andre fordele, især på den internationale politiske scene.

Kl. 13:00

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 13:00

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. I forhold til den sociale, økonomiske og uddannelsesmæssige ulighed, som der er i det grønlandske samfund, er den større, end den er i USA. I forbindelse med valget var jeg inde at kigge på de økonomiske statistikker, og jeg kan se, at vi bruger 3 mia. kr. på socialområdet. 3 mia. kr.! Jeg synes, det er rigtig, rigtig mange penge. Det er også interessant at sætte det i forhold til bloktilskuddet. Det er ikke, fordi jeg sådan tænker, at de penge så bliver brugt på socialområdet, men en del af dem bliver i hvert fald brugt på so-

cialområdet, og derfor kan jeg godt være bekymret for en forhastet, en uforberedt selvstændighedsproces, fordi det vil være dem, som er allermest sårbare, som også er mest sårbare i forhold til den her samfundsforandring, som vil ske, hvis ikke vi har bloktilskud.

Kl. 13:00

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:01

Karsten Hønge (SF):

Jamen det bekræfter den parallelle tænkning, som SF og i Inuit Ataqatigiit har på det her, nemlig at vi må se på, hvad der er basis for i dag, hvem det er, vi ønsker at hjælpe i dag, og det er de mange unge, der ikke får en uddannelse, det er den hårdtarbejdende, lavtlønnede lønarbejder, som må opleve sig selv på bunden af det grønlandske samfund. Den sociale udfordring, den uddannelsesmæssige udfordring kan vi håndtere, hvis vi gør det i fællesskab, og i den forbindelse er det bare, at hvis man på nogen måde mener, at det kan andet end at være benspænd og skuldertackling at fratage muligheden for faktisk at tage en uddannelse ved at nedprioritere dansk, så går man den forkerte vej.

Kl. 13:01

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til SF's ordfører. Den næste i rækken er hr. Rasmus Jarlov som ordfører for Det Konservative Folkeparti.

Kl. 13:01

(Ordfører)

Rasmus Jarlov (KF):

Tak for ordet. Jeg glæder mig altid til de her debatter om rigsfællesskabet, som jeg synes er et af de allervigtigste emner overhovedet i Folketinget og i Danmark og selvfølgelig også i Grønland og Færøerne. Tak til statsministeren for en god redegørelse, hvor vi fuldstændig kan tilslutte os synspunkterne, som statsministeren har fremlagt. Det er vigtigt, at vi hele tiden udvikler og forbedrer rigsfællesskabet. Det er en stærk og god og ikke mindst, tror jeg, en blivende konstruktion.

Jeg vil ikke tale om, at rigsfællesskabet måske en dag bliver opløst, for jeg er meget mere optaget af at udvikle og forbedre vores fællesskab end af at opløse det. Som det største land har Danmark selvfølgelig et stort ansvar for at sørge for et velfungerende rigsfællesskab, men jeg synes, der er meget, vi fra dansk side kan gøre bedre. Jeg synes, det er meget vigtigt, at vidensniveauet i den danske befolkning bliver højnet, så grønlændere og færinger, der kommer til Danmark, ikke bliver mødt af stor uvidenhed om deres lande. Det er noget, der er med til at skabe en følelse af, at man ikke hører sammen, hvis man bliver mødt af, at danskere ikke ved noget om Færøerne og Grønland. Derfor er det vigtigt, at der er mere oplysning, og der synes jeg fortsat, at der, både når det handler om Danmarks Radio, og når det handler om vores folkeskole, er behov for, at der kommer mere oplysning om Grønland og Færøerne.

Jeg synes også, at den danske regering gør det godt i forhold til rigsfællesskabet, og jeg synes også, der er muligheder for fortsat at udvikle endnu mere samarbejde om erhvervsliv og uddannelse, og jeg synes også, at vi her i Folketinget har mulighed for eller i hvert fald skal forsøge at inddrage de nordatlantiske folketingsmedlemmer endnu mere i arbejdet.

I forhold til Færøerne har vi det ønske, at man på Færøerne respekterer rigsfællesskabets ansvarsfordeling og grundloven, og her sigter jeg på forfatningsarbejdet, hvor jeg synes, det er enormt vigtigt, at vi undgår, at der opstår utilsigtede konflikter, ved at Færøerne kører ud ad et spor, som måske kommer til at være uforeneligt med grundloven. Derfor vil vi opfordre til, at Lagtinget er i tæt dialog

med den danske regering, så man undgår, at der kommer utilsigtede konflikter mellem de færøske hensigter og den danske grundlov. Der er rigtig meget, der kan lade sig gøre inden for grundloven, og jeg synes, der er en meget, meget lang tradition for, at vi får tingene til at fungere inden for grundloven. Derfor synes jeg også, der må være en fælles interesse i at undgå at bryde grundloven. Hvis man vil bryde grundloven, synes jeg i hvert fald, det skal være med vilje, og ikke fordi man kommer til at gøre det uforvarende, fordi man ikke har haft en god nok dialog om, hvorledes man i Danmark fortolker grundloven, og hvordan man på Færøerne fortolker grundloven. Derfor synes jeg, at den her dialog er meget afgørende, så det forfatningsarbejde foregår som et samarbejde mellem Danmark og Færøerne, for det tror jeg kan være med til at forhindre, at der kommer for mange konflikter i den forbindelse. Der er jo kæmpestor forskel på Grønland og Færøerne, og der er måske nok lidt fra dansk side en tendens til, at vi meget omtaler Grønland og Færøerne sammen, men det er jo to vidt forskellige lande med to meget, meget forskellige sæt af udfordringer.

I forhold til Grønland har vi selvfølgelig det samme ønske i forhold til forfatningsarbejdet. Derudover er jeg også nødt til at sige, at vi mener, at Grønland vil begå en fatal fejl, hvis man begynder at erstatte dansk med engelsk i skolesystemet. Det er gift for rigsfællesskabet, og det er et kæmpe selvmål fra grønlandsk side. Danmark er på alle måder Grønlands vigtigste og største samarbejdspartner, og det er ikke klogt at afskære sig fra at kommunikere med sin vigtigste samarbejdspartner. Det er meget svært at forestille sig andet, end at det gør samarbejdet vanskeligere og dårligere. Det bliver et kæmpe problem for de grønlandske unge, hvis de ikke længere i realiteten og i praksis kan blive uddannet i Danmark, fordi de ikke kan tale dansk. Det vil sænke uddannelsesniveaet, og det kan komme til at sænke det rigtig meget, og det vil være et kæmpe problem for Grønland. Jeg vil faktisk vove at påstå, at det kan bringe selvstændighed længere væk, fordi den vigtigste forudsætning for selvstændighed, hvis det er det, man ønsker, er, at Grønland har en ordentlig økonomi, og det kan man ikke have, hvis ikke man har en veluddannet befolkning.

Så i virkeligheden kunne man, hvis man er glødende rigsfællesskabstilhænger, som jeg er, stå og glæde sig over, at dermed bringer Grønland sig selv langt tilbage og kommer til fortsat at være økonomisk afhængig af Danmark, fordi man ikke får en ordentlig og veluddannet befolkning. Men den glæde har jeg altså ikke, for vi ønsker ikke et rigsfællesskab, som baserer sig på, at det går dårligt på Grønland. Vi ønsker, at man på Grønland træffer gode beslutninger, sørger for at få en stærk økonomi, og vi ønsker fremgang, vi ønsker, at Grønland skal sprudle og klare sig godt, men det kommer ikke til at være tilfældet, hvis ikke man sørger for at have en veluddannet befolkning, og forudsætningen for det er altså, at man lader være med at afskære sig fra at få alle de uddannelser, som man kan få i Danmark. Man kan selvfølgelig have en tanke om, at man selv kan opbygge en masse uddannelser på Grønland, og det kan man selvfølgelig også i et vist omfang, men befolkningstallet og spredningen hen over det her enormt store land er jo sådan, at det bliver svært at forestille sig, at man kan have alle former for uddannelser på Grønland.

Kl. 13:08

Realistisk set vil det være sådan, at mange grønlændere i årene fremover også vil få behov for at rejse ud af Grønland for at uddanne sig, og der er det jo bare mere oplagt, at man tager derhen, hvor man kan få uddannelserne gratis, i stedet for at man pålægger sig selv den store byrde, at man så skal til at opsøge dem andre steder, fordi man ikke i praksis kan bruge uddannelserne i Danmark. Så jeg synes, det er et kæmpe selvmål, og jeg synes, det vil være dårligt for rigsfællesskabet, det vil være dårligt for Grønland, så der er næsten ikke noget positivt at sige om det skridt, og jeg håber, at man vil genoverveje det. Jeg vil opfordre selvstyret på Grønland til at koncentrere sig om

at bringe Grønland på fode, koncentrere sig om de store økonomiske udfordringer, der er, tilpasse udgifter og indtægter, få gang i erhvervslivet, og jeg håber, at man vil gøre det sammen med Danmark. Der er ikke noget, vi hellere vil end at hjælpe Grønland med at få økonomisk fremgang.

Kl. 13:11

Jeg synes, der er nok af udfordringer. Det er der selvfølgelig altid mellem tre lande, og der er selvfølgelig masser af ting, man skal tage sig til som politiker, men vi glæder os til det, og vi håber, at Danmark som det største land i fællesskabet selvfølgelig kan bidrage med noget, men vi håber selvfølgelig også, at Grønland og Færøerne kan se sig selv i den kurs, der bliver lagt, og at man ikke føler, at Danmark kommer til at dominere det hele, for det har vi i hvert fald ikke nogen som helst intention om, og jeg håber, at man på Grønland og Færøerne er klar over, at når nogle af os brænder så meget for at bevare rigsfællesskabet, er det, fordi vi godt kan lide Grønland og Færøerne. Hvis ikke vi kunne lide Grønland og Færøerne, var der intet, vi hellere ville end bare at opløse rigsfællesskabet. Så det skal man vide, altså at det ikke er et ønske om at gøre noget negativt over for Grønland og Færøerne, det er, fordi vi holder så meget af jer, at vi gerne vil bevare vores fællesskab.

Kl. 13:09

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er en række korte bemærkninger. Den første spørger er fru Aleqa Hammond. Værsgo.

Kl. 13:10

Aleqa Hammond (NQ):

Tak for ordførerens ros og bekymringer for det grønlandske samfund og vores vej mod selvstændighed. Ordføreren bruger ordene udvikle og forstærke samt forbedre rigsfællesskabet, og han kommer med nogle eksempler på DR's manglende programmer om grønlandske forhold og nutidens rigsfællesskab eller Grønland og deslige. Udover den manglende viden i den danske befolkning om de generelle forhold i Grønland, hvordan tænker ordføreren så, at vi kan udvikle og forstærke og forbedre rigsfællesskabet?

Kl. 13:10

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 13:10

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg synes, at jeg nævnte lidt af det. Jeg mener, at der på uddannelses- og erhvervsområdet hele tiden skal være en tæt dialog og en tæt udveksling af ideer, således at det hele tiden er sådan, at Grønland kan se, at de kan bruge Danmark og de tilbud, som er, ved at være med i rigsfællesskabet. Så det er vigtigt, at der er god adgang til uddannelser. Der har vi en dialog i øjeblikket om danskundervisning i Grønland, som jeg synes er meget, meget vigtig. Det er vigtigt, at der hele tiden er et erhvervssamarbejde, så man sammen får udviklet de store muligheder, der er i Grønland, med den kæmpestore geografi og de ressourcer, som er deroppe. Og så synes jeg som sagt, det er vigtigt, at Grønland bliver inddraget på alle niveauer lige fra her i Folketinget og også til det daglige samarbejde med de danske myndigheder, så den service, man får fra Danmark, hele tiden er så god som mulig.

Jeg synes også, at der er mange eksempler på, at vi er kommet langt, også her for nylig, hvor jeg bl.a. synes, at vi i forsvarsforliget fik taget nogle små skridt, som gjorde, at det kunne blive lidt nemmere for grønlændere at komme ind i det danske forsvar. Jeg synes, det er vigtigt, at vi hele tiden tager den slags skridt for at inkludere grønlændere mere i alt det, som er i rigsfællesskabet og i Danmark.

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 13:12

Aleqa Hammond (NQ):

Hvad angår det danske sprog, har jeg lagt mærke til, at det danske sprog fylder rigtig, rigtig meget i rigsfællesskabsdebatten, og alle er sådan mere eller mindre kede af, at dansk ikke længere bliver vores første fremmedsprog. Jeg kan godt forstå den bekymring. Jeg ville sikkert også være bekymret, hvis jeg var dansk eller kom hernedefra. Jeg ville også være bekymret over, at man ville nedprioritere sproget. Men rigsfællesskabet er jo så meget mere end det danske sprog. Jeg selv kommer fra den nordlige del af Grønland, hvor dansk fylder meget, meget lidt, og det ligger også et meget lille sted. Man skal meget ofte have en oversætter med for overhovedet at kunne have kontakt med det grønlandske folk deroppe. Så det danske sprog har i forvejen fyldt meget lidt hos mange i Grønland. Det fylder rigtig meget hos nogle af dem, som oven i købet ikke længere taler det grønlandske sprog. Så dansk fylder i forskellige grader i Grønland.

Jeg vil bare sige, at jeg har stor respekt for Konservatives holdning til det grønlandske sprog i Grønland, og jeg har respekt for den holdning, man har, lige så meget som jeg forventer respekt for de beslutninger, vi træffer, omkring sproget i Grønland.

Kl. 13:13

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 13:13

Rasmus Jarlov (KF):

Jamen tak for det, og respekten er jo helt gensidig på alle måder. Jeg har en kæmpe respekt for Grønland og de intentioner, man har deroppe. Men jeg synes også, at vi her har pligt til at sige, at man er ved at begå en kæmpe fejl. Selvfølgelig er det rigtigt, at rigsfællesskabet er mere end sproget, men sproget er godt nok centralt. Alene det, at vi står her og taler på dansk, som fru Aleqa Hammond mestrer til fuldstændig perfektion, er jo et udtryk for, at det gør det nemmere at have et godt rigsfællesskab, fordi vi kan tale sammen. Vi ville ikke kunne tale lidt så godt sammen på engelsk. Mit engelske er ikke lige så godt som mit danske, og jeg kan ikke udtrykke mig lige så præcist. Og jeg ville blive overrasket, hvis fru Aleqa Hammond talte engelsk på et lige så højt niveau, som hun taler dansk. Jeg ville være meget imponeret, det må jeg sige.

Det er altså bare sådan, at det at have et sprog, hvor man kan udtrykke sig meget præcist og udveksle synspunkter, hvor der ikke er misforståelser, og hvor man ikke kommer til at sige et eller andet, som ikke er helt præcist, bare er sindssygt vigtigt for, at man kan have et godt samarbejde. Og så er det her med uddannelse virkelig, virkelig vigtigt, altså at den grønlandske ungdom kan få nogle ordentlige uddannelser. Ellers kommer man ikke til at gå fremad som land.

Kl. 13:14

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er hr. Sjóður Skaale. Værsgo.

Kl. 13:14

Sjóður Skaale (JF):

Tak for det, og tak til ordføreren for en engageret og næsten bramfri tale, der helt var uden den berøringsangst, som specielt for nogle år siden kendetegnede de her debatter. Jeg sætter meget pris på, at man siger tingene lige ud, også at kritikken kommer lige ud.

Ordføreren talte jo om, at man i forfatningsprocessen på Færøerne skal undgå konflikter med grundloven. Men jeg kan oplyse, at

forslaget er sendt til høring i Statsministeriet og Justitsministeriet, og at de har givet tommel op. Det kører bare videre, har man sagt. Men jeg mener jo, at man har gjort det, fordi man anerkender, at hvis vi lukker rigsfællesskabet ind i en juridisk ramme, et juridisk bur, som grundloven er, så vil vi afmontere det, og så går det galt. Hvis man læser den danske grundlov, kan man ikke få øje på rigsfællesskabet. Grundloven beskriver en enhedsstat med ét parlament, én regering, én udenrigspolitik osv. Den beskriver slet ikke rigsfællesskabet.

Grunden til, at rigsfællesskabet er blevet den store succes, som det er blevet, er netop, at man har sagt, at når der er behov, når der er ønsker, når vi har behov for at udvikle vores internationale kompetencer osv., så kan vi bare gøre det, og så fortolkes det på en måde, så man får det til at passe ind, selv om det objektivt set slet ikke passer ind. Så jeg vil advare imod, at man går i den retning, hvor man siger, at grundloven skal respekteres. For hvis den skal respekteres til fulde, må det færøske parlament afvikles. Tak.

KI. 13:15

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

KI. 13:15

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg er helt enig i, at vi kan rigtig meget inden for grundloven, og at vi har opnået enormt meget inden for grundloven. Færøerne har opnået utrolig meget selvstændighed og selvbestemmelse allerede. Jeg synes jo næsten ikke, at det er til at få øje på, hvad det egentlig er, Færøerne bliver holdt tilbage i i dag, altså hvad det er, man ville kunne mere, hvis man løsrev sig fuldstændig, i forhold til hvad man kan i dag. Man kan jo næsten alt – og gør næsten alt. Og det med stor succes for Færøerne. Derfor synes jeg jo heller ikke, at der er ret mange snærende bånd tilbage, og det har vi heller ingen intentioner om der skal være overhovedet. Vi har et ønske om, at Færøerne kan dyrke sin identitet og sine ønsker, så meget man næsten har lyst til. Og jeg ser ikke nogen modsætning overhovedet mellem at være gløddende færøsk nationalist og være med i et rigsfællesskab, for I har jeres fantastisk stærke identitet og kultur osv., som I kan dyrke fuldstændig, som I vil. Vi blander os ikke ret meget i hverdagen på Færøerne.

Pointen her er bare, at det jo fra dansk side er meget svært at lave grundloven om. Det er en utrolig tung proces. Hvis man kommer ud og kræver et eller andet og siger, at nu skal det stå anderledes i grundloven, og vi skal have stående, at man er et selvstændigt land osv., så er det ikke noget, vi bare lige gør. Det er bare derfor, jeg synes, at det er så vigtigt med den her dialog, så man undgår at komme i en konflikt, hvor man gør et eller andet, som helt åbenlyst er i modstrid med grundloven. For meget kan lade sig gøre, men jeg tror alligevel ikke, at alt kan lade sig gøre. Og der er nogle rammer inden for grundloven, ellers havde vi den ikke.

KI. 13:17

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

KI. 13:17

Sjúrður Skaale (JF):

Tak for det, og tak for bemærkningen. Der kom en bog forleden, som hedder »Vore grundlovsstridige hjemmestyreordninger«, som helt objektivt beskriver, at det simpelt hen ikke er muligt at sige, at grundloven beskriver rigsfællesskabet. Kan jeg ikke få ordføreren til at anerkende, at når grundloven siger, at der er ét parlament, hvor der er tre, så er der ikke overensstemmelse mellem det? Ét og tre er ikke det samme. Når grundloven siger, at det kun er én myndighed, som har lov til at opkræve skatter, altså Folketinget, for det kan kun gøres ved lovgivning i Folketinget, og man på Færøerne opkræver

skatter på basis af Lagtingets love, så er det ikke det samme, som står i grundloven. Kan jeg ikke få ordføreren til at anerkende det faktum? Tak.

KI. 13:18

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

KI. 13:18

Rasmus Jarlov (KF):

Det kan jeg ikke helt anerkende, det er jeg ked af. Det er sådan, at de ordninger, de love, som gælder for Grønland og Færøerne i forhold til selvstyre, jo er love, der er vedtaget af Folketinget. Så det er sådan, at Folketinget har uddelegeret, at man kan alle de her ting. I praksis gør det jo ingen som helst forskel, og der er ingen, der forestiller sig at lave det om. Men formelt set er det sådan, at man her i Folketinget har besluttet, at de kan køre en meget, meget selvstændig linje på Grønland og Færøerne, og det gør de så med stor succes. Jeg synes ikke, det er i modstrid med grundloven, men det er da selvfølgelig meget, meget kreativt, og på den måde har man virkelig fået grundloven til at fungere på en måde, som man sikkert ikke havde forestillet sig oprindeligt, men som jeg ikke synes kan siges at være i modstrid med grundloven. I virkeligheden er den en forudsætning for at holde sammen på rigsfællesskabet, for havde vi ikke gjort det, er jeg ret sikker på, at selvstændighedsbevægelserne på både Grønland og Færøerne havde været meget stærkere; så tror jeg, at I havde været væk for længst; så ville der ikke være noget rigsfællesskab. Det er nødvendigt, at det fungerer på den måde.

KI. 13:19

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

KI. 13:19

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til ordføreren. Det er jo næsten helt rørende at høre en konservativ være så forandringsvillig, når man snakker om et rigsfællesskab. Du snakker om at udvikle og forbedre et rigsfællesskab, og det vil jeg da i hvert fald holde dig op på. Så vil jeg i forhold til de danske medier sige, at jeg ikke helt deler det sorte syn på, at der ikke er sket en udvikling, for jeg synes sådan set, at der er sket en lille udvikling. Det er jo sådan, at alle partierne er repræsenteret i dag, og alle har sådan set nævnt, at det er rigtig interessant med rigsfællesskabet, og jeg synes, det kunne være rigtig interessant at se det afspejlet i forskellige forhandlinger, f.eks. medieforliget, hvor det er helt oplagt, at man bruger sin politiske indflydelse til at sikre, at der også er fokus på Grønland. Danmarks Radio har jo bl.a. lavet »Hemmeligheder fra Nuuk«, »Grønlandske Boligdrømme« og »Hammer-slag i Grønland«, og det synes jeg sådan set er nogle rigtig gode eksempler på et mere nuanceret billede af Grønland, som der er behov for i de danske medier og i det danske samfund.

Derfor vil jeg spørge ordføreren: Hvad er det, ikke kun ordføreren parti, men også de andre partier kan gøre for at være med til at sætte Grønland på dagsordenen, kan man sige, ikke kun når vi snakker rigsfællesskabet og Grønland, men også når vi drøfter alle mulige andre emner?

KI. 13:20

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

KI. 13:20

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg synes, det er så positivt, at fru Aaja Chemnitz Larsen godt vil have indflydelse her i Folketinget og gerne vil være med i flere aftaler,

som har betydning for Grønland, f.eks. et medieforlig. Og jeg vil gerne opfordre regeringen til, at man forsøger at afsøge, om der er mulighed for at få både de grønlandske og færøske folketingsmedlemmer med i flere aftaler. For jeg synes, det er fuldstændig legitimt, at man gerne vil det. Ja, det er ikke bare legitimt, det er sådan det skal være, altså at man søger indflydelse her i Folketinget, i stedet for at man bare trækker sig tilbage og siger, at danskerne skal bestemme det hele, og at al kontakt mellem Danmark og henholdsvis Grønland og Færøerne så skal gå mellem selvstyret og Lagtinget. Det er meningen, at når man er i Folketinget, skal man være med i politiske aftaler, og det vil jeg godt opfordre til kommer til at ske noget mere.

Kl. 13:21

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 13:21

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Tak for den opfordring, som er til regeringen, sådan som jeg hører den. I forhold til det her med sprog, som jo er blevet nævnt flere gange i dag, vil jeg egentlig sige, at jeg ser ret nøgternt på det. Jeg synes, det er enormt vigtigt, at man, når man træffer nogle beslutninger, også kender de konsekvenser, der er, og det, jeg kan være bekymret for, hvis man vil erstatte dansk med engelsk som det første fremmedsprog i Grønland, er, at adgangen til uddannelser i Grønland kan blive forringet. Vi ved, at man kan tage nogle få engelske uddannelser i Danmark, men det at læse medicin, at læse jura, at læse psykologi eller nogle andre fag kan man ikke gøre på engelsk, og hvis vi kigger på kompetencebehovet i Grønland, kan vi se, at vi også har behov for jurister, at vi også har behov for læger, og at vi også har behov for psykologer og mennesker med andre uddannelser, som man ikke kan læse på engelsk i Danmark. Så det er egentlig der, hvor min bekymring er. Og ja, det er en beslutning, som skal tages i Grønland, men jeg synes, det er vigtigt, at det bliver en del af den samlede diskussion, at man kender samtlige konsekvenser.

Kl. 13:22

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:22

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg kan ikke være mere enig. Jeg synes, det er så åbenlyst, at der er så mange uddannelsesmuligheder i Danmark, som man ikke kan opbygge på Grønland, simpelt hen fordi antallet af unge, der skal uddannes, ikke er stort nok til, at man kan forestille sig, at man har alle typer af uddannelser på Grønland. Det kan simpelt hen ikke lade sig gøre. Så skulle der sidde en hvert andet år og blive uddannet i nogle af de små fag. Det er ikke muligt, og derfor vil det være sådan, at man er nødt til at søge væk fra Grønland for at få en lang række uddannelser. Det er simpelt hen en given ting, og sådan vil det være i al fremtid, medmindre Grønland tidobler sin befolkning, og det tror jeg ikke at man skal ønske sig.

Så kan man jo enten få det i Danmark, eller man kan få det i andre lande. Fordelen ved at få det i Danmark er, at man får det gratis. Og man skal ikke forestille sig, at USA lige pludselig begynder at tilbyde gratis undervisning til grønlænderne. Hvorfor skulle de dog det? Det er kun i Danmark, man kan få det. Og så siger man nej til den kæmpefordel, man har dér, ved at man holder op med at uddanne grønlænderne i dansk, så de kan komme herved og få en uddannelse. Det er et kæmpe selvmål, og jeg kan simpelt hen ikke forstå, at man vil gøre det. Jeg synes, det er tragisk for Grønland fremtid.

Kl. 13:23

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Den næste spørger er hr. Magni Arge. Værsgo.

Kl. 13:24

Magni Arge (T):

Tak for det, formand. Jeg vil ligeledes takke for en meget engageret tale, hvilket hr. Rasmus Jarlov meget ofte fremfører, når det handler om rigsfællesskabet og landene oppe i Norden.

Jeg blev lidt forvirret af den her debat mellem Sjóður Skaale og Rasmus Jarlov. For jeg forstår ikke rigtig, hvad holdningen er til det her, eller hvad man egentlig vil advare imod i forhold til den færøske forfatning, som allerede har været i høring. Rasmus Jarlov svarer på et spørgsmål, hvor han siger, at der selvfølgelig har været en kreativitet for at holde sammen på riget i forhold til grundloven, når man har skabt hjemmestyrelsen, og når man har lavet nogle indrømmelser på et senere tidspunkt. Hvad er det så, man er så bange for nu, om man stadig fortsætter med en kreativitet, der er nødvendig for at skabe den nødvendige elastik? Det er den ene ting.

Den anden ting handler om delegering. Jeg har opfattet det sådan, at den delegering, som er uddelegeret til det færøske samfund, er uigenkaldelig, men ikke nødvendigvis det sidste stop på vejen til selvstændighed. Er ordføreren enig i det?

Kl. 13:25

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:25

Rasmus Jarlov (KF):

Jamen altså, det, jeg kan være bange for, er, at der lige pludselig kommer til at stå noget i den færøske forfatning, som man er nødt til fra dansk side at sige ikke passer i forhold til vores grundlov. Og jeg kan ikke sige, hvad det kunne være, for jeg har ikke været så meget inde i det forfatningsarbejde. Men jeg ved jo bare, at når det handler om styreformen i rigsfællesskabet, er der nogle ting i grundloven.

Altså, jeg vil godt komme med et eksempel – et utænkeligt eksempel, men det er også meget godt, for så kommer vi ikke til at diskutere det så meget, det er mere princippet. Hvis man nu skrev ind i grundloven, at man f.eks. ville have en præsident i stedet for en majestæt, ville det ikke være foreneligt med vores grundlov. Og så ville man skabe en konflikt i forhold til Danmark. Og hvis man ville have det på den måde, så ville vi skulle til at have folkeafstemninger og kæmpe flertal i Folketinget osv. for at lave det om, og det er bare ikke noget, vi lige kan gøre. Og så vil man få en konflikt i forhold til grundloven. Det er et meget ekstremt eksempel, som jeg forestiller mig er ret utænkeligt. Jeg håber bare, at vi kan undgå den form for konflikter – altså at der er et eller andet, der strider imod grundloven – og at vi får lavet noget, som passer ind i forhold til grundloven.

Kl. 13:26

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 13:26

Magni Arge (T):

Jamen man har været rimelig dygtig til at acceptere forskellige tiltag, som har ligget uden for grundlovens rammer i forvejen, skal jeg bare hilse og sige. Jeg tror ikke på, at man vil kalde det tilbage igen. Det er så den ene sag.

Men lad mig gå videre til næste spørgsmål, der angår forsvars- og sikkerhedspolitik. Jeg forstår, at ordføreren også er formand for Forsvarsudvalget og altid har animeret til, at Færøerne og Grønland deltager mere på det område. Og jeg deler også den opfattelse, at vi i

høj grad trænger til at få et langt større indblik og også indflydelse på både forsvars- og sikkerhedspolitik, der vedrører Færøerne. Kan Rasmus Jarlov måske elaborere lidt på det? Hvordan ser han at det kunne foregå i fremtiden?

Kl. 13:27

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:27

Rasmus Jarlov (KF):

Ja, det synes jeg er enormt vigtigt. Det er utrolig vigtigt – når rigsfællesskabets flåde f.eks. patruljerer i færøske farvande – at man ikke ser det som sådan en fremmed, dansk styrke, der sejler rundt og dominerer, men at man ved, at der faktisk er masser af færinger om bord, så det er et fællesskab. Det synes jeg er helt vildt vigtigt for den følelse, der er, omkring rigsfællesskabet og den forståelse af, at det ikke er sådan, at der er danskere, som bestemmer over Færøerne.

Det er sådan, at Færøerne har nogle områder, som man varetager helt for sig selv, og så er der nogle fælles opgaver, heriblandt forsvar. Forsvaret er ikke en dansk opgave, det er en fælles opgave. Og der synes jeg at det er utrolig vigtigt, at vi får rekrutteret bedre til det danske forsvar, så der er flere færinger, der kommer ind og er med i forsvaret. Man har ikke værnepligt på Færøerne, og det er selvfølgelig lidt en ulempe i forhold til at få flere ind i forsvaret. For det er jo den måde, rigtig mange danskere kommer ind i det til at starte med. Så der er man sat tilbage fra starten af. Men i forhold til eksempelvis at være med i søværnet er der jo så meget interesse og kompetence maritimt på Færøerne. Så jeg synes, at det er meget oplagt at få nogle flere ind, og det kunne jeg enormt godt tænke mig.

Kl. 13:28

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Næste spørger er hr. Christian Juhl, Enhedslisten.

Kl. 13:28

Christian Juhl (EL):

Nu har jeg forstået det sådan, at det ikke er værnepligten, der bringer danske unge ind i forsvaret. Det er sådan set frivillige, der melder sig. Det er sjældent, man reelt bruger værnepligten. Så derfor kan man da være ligeglad med, om der er værnepligt på Færøerne. De har mulighed for frivilligt at melde sig, hvis de har lyst.

Nej, det, jeg vil spørge om, er det her med sprog. Jeg forstår ikke, at vi som danskere skal have et fortrin, når vi samarbejder med Grønland og Færøerne, fordi vi insisterer på, at vi vil kunne forstå det ned i mindste detalje, hvad angår nuancerne i vores sprog. Hvis nu de to andre parter sagde, at de også vil kunne det, og insisterede på, at vi skulle snakke grønlandsk, hver gang vi mødtes i rigsfællesskabet, ville det være lige så logisk. Eller i det nordiske samarbejde kunne finnerne insistere på, at alle skulle snakke finsk. Der bruger vi så en tolk som mellemmand, og så snakker vi skandinavisk med Norge og Sverige. Der går vi jo på kompromis.

Vi har universiteter i Danmark, hvor man ikke må snakke dansk. Der snakker man kun engelsk, fra man kommer, til man går, i frikvartererne og til festerne og over det hele, fordi det er engelske universiteter, og fordi vi ved, at hvis de mennesker skal have en karriere inden for nogle bestemte områder, har de en kæmpe fordel af at være rigtig, rigtig gode til engelsk, samtidig med de har deres modersmål.

Hvad er grunden til, at sådan nogle logiske ting, som vi har indarbejdet i vores samfund i Danmark, ikke forekommer logisk for De Konservative, når det gælder Færøerne og Grønland?

Kl. 13:30

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:30

Rasmus Jarlov (KF):

Det er principielt en teoretisk rigtig betragtning, at vi selvfølgelig lige så godt kunne tale færøsk eller grønlandsk, når vi står her i Folketingssalen. Det er bare nok ikke så realistisk i praksis. Jeg ville gerne også kunne tale færøsk eller grønlandsk; det kan jeg desværre ikke, og det beklager jeg. Men jeg tror ikke, det er så realistisk, at vi kommer til at overgå til at bruge det som kommunikationssprog. Der er da selvfølgelig en asymmetri, i og med at 98 pct. af rigsfællesskabets befolkning taler dansk på forhånd, og så tillærer de sidste 2 pct. sig sproget, så vi kan tale sammen. Det kan jeg selvfølgelig godt forstå hvis man synes er ærgerligt, men det er nok sådan, det er.

Kl. 13:31

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 13:31

Christian Juhl (EL):

Det var egentlig ikke det, spørgsmålet gik på. Det var, at det jo er naturligt, at de prøver at vælge et sprog, som kan bruges rigtig, rigtig mange steder i verden. Og hvis man vil have sig f.eks. en akademisk uddannelse eller ud i verden og arbejde, er det i de fleste tilfælde en større fordel at kunne engelsk end at kunne dansk. Det må vi erkende. Det er jo ikke noget verdenssprog, vi har her i vores lille kongerige.

Derfor mener jeg, at det er logisk, hvis man sådan kigger lidt på erhvervsudviklingen, på karrieren for det enkelte menneske osv., at man vælger et sprog, som kan gøre sig gældende internationalt, medmindre man forventer, at grønlanderne bliver hjemme i Grønland. Vi har jo ikke alle sammen det samme synspunkt som Dansk Folkeparti, nemlig at det er bedst bare at blive hjemme som i 1880'erne. Vi er nødt til at sige, at vi lever i et internationalt samfund, og der er engelsk meget mere fremkommeligt end dansk.

Kl. 13:32

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:32

Rasmus Jarlov (KF):

Det er helt forkert at sige, at man har bedre mulighed for at få en akademisk uddannelse, hvis man ikke kan tale dansk, for man får en akademisk uddannelse gratis i Danmark. Og hvis man skal til at tage den i USA eller England i stedet for, fordi det er der, man kan tale sproget, så får man ikke akademiske uddannelser på det samme niveau for under 100.000 kr. om året. Så skal du ud og lægge ½ mio. kr. minimum, for at du kan få en akademisk uddannelse, hvor du i dag kan få en gratis. Jeg har meget svært ved at se, at det skulle gøre, at der er flere, der kunne få en akademisk uddannelse.

Kl. 13:32

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Tak til den konservative ordfører. Den næste i rækken er fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 13:32

(Ordfører)

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Inden længe går folketingsåret 2017-18 på hæld. Set med grønlandske briller har folketingsåret været præget af valget i Grønland. Selvstændighed var ikke kun et tema under valgkampen, men var en debat, som faktisk har præget hele folketingsåret. Når vi om senest 1 år skal gå til valg til Folketinget, er der gået 10 år, siden vi i Grønland fik selvstyre. I 2009 hjemtog vi råstofområdet og arbejds-

miljøet offshore, men siden dengang har naalakkersuisut ikke hjemtaget ansvaret for flere områder. Naalakkersuisut konstaterede kort inden valget til Inatsisartut, at der ikke er udarbejdet en plan for hjemtagelse af de 32 områder, som Danmark varetager på vegne af Grønland eller i fællesskab, hvis man vil bruge den formulering.

Inuit Ataqtigiit mener, at selvstændighed ikke må ske forhastet, eller uden at vi er velforberedte. Det er vigtigt af hensyn til borgerne. Vi ser, at der på den korte bane arbejdes på at finde flere positive eksempler på, hvordan vi kan styrke rigsfællesskabet. Der er behov for nogle nye og positive historier, så længe vi er et fællesskab, for alternativt vil trangen til en uforberedt og forhastet selvstændighedsproces øges.

Det er velkendt, at der er lønforskelle blandt statens ansatte i henholdsvis Danmark og Grønland. Staten henviser ofte til, at det er for ikke at være lønførende i Grønland. Resultatet er dog en reel forskelsbehandling, som det er svært for regeringen at forsvare. Det er eksempelvis svært at bortforklare, at grønlandske og danske politikollegaer, der side om side udfører det samme arbejde og har en tilsvarende uddannelse, ikke modtager den samme løn.

Det bliver endnu tydeligere, når hårdtprøvede anstaltsbetjente i Grønland får en grundløn, der er 5.000 kr. lavere om måneden end deres danske kollegaers løn. Og statsansatte ser sig nødsaget til at få boligsikring fra det grønlandske samfund for at få råd til at betale deres husleje. Denne urimelighed kan vi simpelt hen ikke se bort fra. I anstalten i Nuuk er der f.eks. 17 ansatte til 29 normerede stillinger. Her skal vi huske på, at anstalten huser hårde kriminelle, og at anstaltsbetjentene ligesom de danske fængselsbetjente udfører en kerneopgave, der medfører et mere trykt og sikkert samfund.

I Grønland er den personfarlige kriminalitet tre-fire gange så høj som i Danmark, og 40 pct. af de indsatte på anstalterne har været anbragt uden for hjemmet som børn. I anstalterne har vi socialrådgivere og beskæftigelseskonsulenter, men det er desværre ikke nok. Forholdene og mulighederne for de indsatte på anstalten i Nuuk kan derfor på ingen måde sammenlignes med de tiltag, der gøres for de indsatte i danske fængsler. Dette er relevant i forhold til anstaltsbetjentene og deres løn- og arbejdsvilkår.

Som vi ved, er den nye anstalt i Nuuk ved at blive opført. Den indeholder også et lukket afsnit, og her skal de 17 ansatte på anstalten i Nuuk være med til at tage vare på forvaringsdømte. Det er vigtigt, at vi sikrer opkvalificering, nye uddannelses tiltag og ikke mindst initiativer til at fastholde kvalificeret og erfarent personale. Hvis vi ser på den nye anstalt, er der en normering på 65 ansatte. Som det ser ud lige nu, betyder det helt konkret, at tre fjerdedele af personalet i den kommende anstalt enten må forventes at være under uddannelse, uflagert eller tilkaldt arbejdskraft fra Danmark eller andre steder fra. Der er behov for en ny anstalt i Grønland. Det er der slet ikke nogen tvivl om. Men når vi nu vælger at bruge hundredvis af millioner kroner på de fysiske rammer, men ikke har de fornødne menneskelige ressourcer på plads, er det et udtryk for en manglende rettidig omhu rent politisk.

En arbejdsgruppe, som skal se på lønforskellene for statens ansatte på justitsområdet er blevet nedsat, og det forventes, at de færdiggør deres arbejde senere i år. Justitsministeren har afvist at mødes med Inuit Ataqtigiits repræsentant i Folketinget, med henvisning til at denne arbejdsgruppe har brug for arbejdsro. Det er bekymrende, når vi ved, at anstalten åbner i 2019, og at der ikke er kræfter nok til at løfte den store opgave, som det er at sikre en velfungerende anstalt.

Kl. 13:37

Det vil tage år at rette op på det her, og det vil tage år at sikre, at alle stillinger besættes med kvalificeret arbejdskraft. Inuit Ataqtigiit vil derfor på det kraftigste opfordre regeringen til at prioritere en snarlig løsning i forhold til den forskelsbehandling, som uddannelsesmæssigt og lønmæssigt finder sted på justitsområdet.

Kigger vi på et helt andet område, nemlig kulturområdet, kan man sige, at kultur er med til at bygge bro. Mennesker, som vil hinanden, er også med til at bygge bro, og den største trussel, der er for fællesskabet, er ligegyldighed. Det er næsten mere skadeligt end had, når vi viser ligegyldighed over for hinanden. Hvis ikke vi vil hinanden nok i rigsfællesskabet, er grundlaget for vores fællesskab truet, og grunden til, at jeg nævner det, er ikke, fordi det er udtryk for en ligegyldighed fra min side eller fra Inuit Ataqtigiits side, men det er, fordi det er udtryk for en reel bekymring.

Heldigvis oplever jeg, at når gode konkrete projekter såsom kultur- og erhvervsprojektet Nukiga, som på grønlandsk betyder »min styrke«, er godt i gang, er det med til at bygge bro. Ved en nylig danmarksturné i fire byer afholdt op til seks grønlandske bands en koncert i hver by, og det var en stor fornøjelse at se de mange grønlandere, som deltog, og de mange danskere, som var nysgerrige på grønlandsk musik. Det er positivt for både de grønlandske kunstnere, som fik promoveret grønlandsk musik på fineste vis, men vi ved også, at kulturforståelse af Grønland blandt danskere er en vigtig sag at arbejde for, både her i Folketinget, men også for os i Inuit Ataqtigiit. Derfor er vi også rigtig glade for, at Nukiga er ved at komme ud på landsdækkende plan, og jeg synes, der stadig væk ligger et rigtig stort arbejde i at sikre, at det arbejde bærer frugt, og at vi ser flere af sådan nogle fine arrangementer, både til gavn og til glæde for såvel danske som grønlandske borgere i Danmark.

Et andet rigtig godt initiativ er Operation Dagsværk, som her den 7. november i år landet rundt vil være med til at sikre, at danske unge får større viden om Grønland. De vil være med til at indsamle penge til nyt undervisningsmateriale om det moderne grønlandske samfund. Hertil kommer også, at regeringen har taget et initiativ til en historisk vidensindsamling om danske unges kendskab til Grønland. Jeg synes, at alle de her eksempler er med til at give et nyt billede, som vi skal have meget mere af.

I det medieforlig, som gjaldt frem til i år, og som er ved at blive fornyet, har Inuit Ataqtigiit været medvirkende til, at Danmarks Radio styrkede deres indsats i forhold til dækningen af grønlandske og færøske forhold, bl.a. er der forskellige livsstilsprogrammer – noget, som jeg har været inde på tidligere i et spørgsmål til en anden ordfører – hvor fokus er på det moderne liv i Grønland, noget, som er med til at give et mere nuanceret billede af det grønlandske samfund. Vi har også set, at der er sket en bredere dækning i de danske medier af det nylig afholdte grønlandske valg, og det er positivt, at Danmarks Radio efterlever de krav, som der allerede er i medieforpligtelsen, og at der er det fokus fra de danske mediers side på det grønlandske valg. De seneste års fokus på grønlandske forhold har efterladt et aftryk, der har skabt en større viden, en større forståelse blandt almindelige danskere om den grønlandske kultur og det grønlandske samfund.

Alt dette er med til at bygge bro og til at gøre det svært ikke at være optimistisk, når det kommer til, at vi får mere viden om Grønland i det danske samfund. Inuit Ataqtigiit vil gerne gøre sit til, at den positive tendens bliver styrket, og at den fortsætter, så vi kan komme unødvendige fordomme om Grønland og grønlandere til livs. Vi vil gerne være med til at sikre, at der kommer flere nye og positive historier, vi vil gerne kigge fremad, og det mener vi der i de kommende år vil være et meget stærkt behov for. Mange tak.

Kl. 13:42

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er korte bemærkninger. Den første spørger er hr. Marcus Knuth fra Venstre. Værsgo.

Kl. 13:42

Marcus Knuth (V):

Mange tak. Ordføreren har igennem lang tid arbejdet med bl.a. udsatte unge grønlandere i Grønland og også udsatte grønlandere her i

Danmark, og det skal ordføreren have meget, meget stor ros for, og så for at fortsætte arbejdet, efter ordføreren er kommet i Folketinget. En af fællesnævnerne for de udfordringer, der er, er jo desværre ofte det dårlige kendskab til det danske sprog. Vi har tidligere her i debatten været inde på, at op mod halvdelen af grønlandske gymnasieelever falder ud af gymnasiet, bl.a. på grund af dårlige danskundskaber. Der var en artikel for ikke så lang tid siden fra DR, hvor vi hørte elevrådsformanden på Nordgrønlands Gymnasium i Aasiaat sige:

»Hvis vi sætter engelsk som første fremmedsprog, så bliver det endnu mere et problem for eleverne. Vi bliver klemte.«

Altså, her hører man en elevrådsformand, der advarer mod at nedprioritere dansk. Er ordføreren enig i det?

Kl. 13:43

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:43

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Jeg synes, det er vigtigt, at den diskussion primært kommer til at foregå i Grønland. Jeg synes godt, vi kan give udtryk for nogle holdninger, vi har her, og det vil jeg også meget gerne have muligheden for. Som jeg sagde, synes jeg, det er paradoksalt, at vi er så optaget af, hvad det er, der foregår i Grønland i forhold til sproget, når vi ikke selv fejrer for egen dør. Det er egentlig her, jeg tænker på det her med at sikre, at vi ikke forringer adgangen til danskundervisning for de grønlandere, der vælger at bosætte sig her i Danmark. Det er jo en opgave, vi sådan set kan gøre noget ved her i Folketinget. Jeg er rigtig glad for, at det ser ud, som om at der er et flertal, i forhold til at vi sikrer, at vi ikke får sidestillet grønlandere med udlændinge, for det synes jeg er et meget uheldigt signal at sende. Det synes jeg er vigtigt at få med først.

I forhold til præcis hvad det er for et sprog, der skal være, synes jeg, der skal være en politisk debat, og jeg synes, den skal være i Grønland. Og jeg synes, det er vigtigt, at man ikke ignorerer den faglige arbejdsgruppe, som sådan set er nedsat, og som er kommet med deres anbefalinger lige inden valget, og som udtrykker en bekymring, som jeg synes man er nødt til at forholde sig til, hvis det er, at engelsk skal være det første fremmedsprog i stedet for dansk.

Kl. 13:44

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 13:44

Marcus Knuth (V):

Jeg synes nu stadig væk, at det er en debat, som vi både bør og godt kan tillade os at have her i Danmark, ikke mindst af hensyn til de mange grønlandere, som flytter fra Grønland til Danmark, og som jo ville stå langt stærkere på arbejdsmarkedet, hvis de var bedre til dansk. Så det er i høj grad også et spørgsmål, der berører os her i Danmark. Det, man jo netop hører fra Nordgrønlands Gymnasium, er, at de mener, at de grønlandske politikere vejer hele den politiske debat om selvstændighed tungere end den grønlandske ungdoms uddannelse. Vil ordføreren gå tilbage til sit parti, IA, og prøve at fremme, at dansk forbliver den øverste prioritet i forhold til sprog som et af de to modersmål, man har i Grønland?

Kl. 13:45

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:45

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg har sådan set rigtig meget tillid til, at mit parti er med til at sikre, at de politiske holdninger, som vi har, og som jeg også har, bliver repræsenteret i den debat, vi har. Jeg har jo løbende en debat med gruppen derhjemme, som jeg kalder Inatsisartutgruppen, hvor vi også har sådan nogle drøftelser om politiske sager. Så det er noget, der bliver taget op jævnligt.

Kl. 13:46

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Den næste spørger er hr. Christian Juhl, Enhedslisten.

Kl. 13:46

Christian Juhl (EL):

Tak for det, og tak for oplægget. Ordføreren nævnte tidligere i dag, at der er afsat 10 mio. kr. til udsatte børn i Grønland. Jeg vil for det første gerne høre, hvad ordføreren mener pengene skal bruges til. Og for det andet vil jeg høre, om det kan løse de alvorlige problemer, der fremgik af den rapport, der blev lavet for et par år siden, netop om børnenes ret alvorlige vilkår.

Kl. 13:46

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:46

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Pengene blev afsat i satspuljeforhandlingerne i 2016, og så vidt jeg har forstået, er perioden ved at være udløbet, hvis den ikke allerede er udløbet. Pengene er jo blevet brugt til Socialstyrelsens indsats her i Danmark, hvor de så har samarbejdet med Socialstyrelsen i Grønland. Det er jo mundet ud i en rapport, som har en lang række anbefalinger. Det er også derfor, jeg synes, det er vigtigt, at Grønlandsudvalget tager det her op, for det er jo ikke gjort med en rapport eller med en række anbefalinger. De anbefalinger skal vi jo lytte til, og der skal vi se, om der er behov for, at vi følger op på de anbefalinger. Men det er jo selvfølgelig i Grønland, man skal være med til at efterleve indsatsen og styrke indsatsen for børn og unge.

Kl. 13:47

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 13:47

Christian Juhl (EL):

Jeg har den opfattelse – og der er jeg enig – at en rapport jo ikke er nok. Det er anbefalingerne, der skal realiseres, for at vi får nogle reelle ændringer for børnene. Derfor er det vigtigt, at vi siger, at okay, det koster også nogle penge, og det koster især en menneskelig indsats i Grønland – måske også med hjælp fra Danmark.

Der er et andet spørgsmål, som har været rejst i dag, og som der ikke rigtig er kommet svar på. Jeg opfatter jo IA som et venstreorienteret grønlandsk parti med nogle socialistiske værdier. Det vil sige, at det drejer sig om spørgsmålet om den store ulighed i det grønlandske samfund. Hvad er jeres ideer om at få nedbragt uligheden og få skabt et mere lige samfund?

Kl. 13:48

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 13:48

Kl. 13:51

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg har selv lavet et forslag, da jeg sad i Inatsisartut, som netop handlede om en fattigdomsgrænse og så en handlingsplan i forhold til den fattigdom, der findes i Grønland. Det har resulteret i en fattigdomsredegørelse, men det er sådan i Grønland, at når der kommer et valg, bliver hele bordet ryddet, kan man sige, i forhold til de politiske sager, der ligesom har været oppe. Men det er mit store håb, at der er nogle, der bliver ved med at have fokus på den her ulighed, for det er virkelig et område, som jeg synes er vigtigt. Det afspejler sig jo også i f.eks. justitsområdet, som Danmark varetager i Grønland. Det afspejles også på uddannelsesområdet og på en lang række andre områder. Det er måske lidt for komplekst at rulle alle de ting og tiltag ud, som jeg mener der er behov for, men jeg synes jo, at uddannelse er et rigtig godt sted at starte.

Kl. 13:49

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er hr. Preben Bang Henriksen, Venstre. Værsgo.

Kl. 13:49

Preben Bang Henriksen (V):

Tak. Jeg vil gerne vende tilbage til det her med dansk og engelsk, og i hvor høj grad dansk ikke skal være et af modersmålene. Er ordføreren ikke enig med mig i, at der er og bør være en vis kommunikation mellem Danmark og Grønland? Jeg tænker ikke bare på den almindelige kommunikation med et land, der sender 3,8 mia. kr. af sted hvert år til Grønland plus det løse. Kan ordføreren ikke se, at det måske kan give anledning til lidt samarbejdsvanskeligheder, hvis man ligesom melder sig ud af det danske sprog, for nu at bruge det udtryk? Og hvordan ser ordføreren i øvrigt på mulighederne for de unge grønlændere, der skal have en uddannelse? Hvor skal de tage den henne? Jeg går ud fra, at det fortsat skal være i Danmark, men jeg må beklageligvis sige, at vi som absolut hovedregel altså underviser på dansk her i Danmark. Er der ikke et problem for de unge grønlændere i den forbindelse?

Kl. 13:50

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 13:50

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg vil starte med at svare på det sidste spørgsmål først. Jeg synes, det er rigtig vigtigt, at man også forstår, at vi har rigtig mange grønlændere, som også læser uden for Danmark allerede i dag. Eller vi har nogle få rundtomkring, som læser uden for Danmark. Det synes jeg også hører med til det samlede billede. Og det er jo nogle, som Grønland betaler for. Ja, det har nogle økonomiske konsekvenser, hvis næsten alle eller størstedelen skal læse uden for Danmark. For vi vil selvfølgelig gerne fastholde den gode udvikling, der er i forhold til at sikre en stigning i uddannelsesniveauet blandt grønlandske unge. Så jeg mener, at erhvervsudvikling og det at sikre et stigende uddannelsesniveau er helt, helt centralt for Grønlands udvikling og Grønlands fremtid.

Til sidst vil jeg sige til det her med samarbejdet: Jeg tror, de fleste, som sidder herinde, ved, at jeg synes, at samarbejde altid er godt, og at det er rigtig godt at have en dialog også om, hvad det er, der kommer til at ske fremadrettet, og hvad det er for nogle konsekvenser, det kommer til at have. Og som sagt er det vigtigt, at man kender det fulde billede, også set med grønlandske briller.

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 13:51

Preben Bang Henriksen (V):

For lige at tage det med uddannelsen er jeg nødt til at spørge så direkte som overhovedet muligt: Er det efter ordførerens opfattelse fuldstændig ligegyldigt, om de unge mennesker kan tale dansk? Kan de få samme uddannelse et andet sted i verden? Jeg lægger her til grund, at vi som udgangspunkt underviser i dansk i Danmark, så det kan de ikke forstå. De fleste steder i Danmark vil de ikke kunne få en uddannelse. Men hvor skal de gå hen og få en uddannelse, når de ikke kan tale dansk?

Kl. 13:51

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 13:51

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Jeg vil sige, at min personlige holdning – også for at holde mig i det her sådan meget direkte personlige spor – er, at jeg synes, det er vigtigt, at vores unge også kan dansk. Det synes jeg. Jeg synes, at sprog åbner nogle døre. Det gør dansk også, og det er vi nødt til at være opmærksom på. Så er der de her mange personlige relationer. Som jeg selv har været inde på, snakker jeg primært dansk og forstår rigtig meget grønlandsk. Jeg ville ønske, at jeg var bedre til at snakke grønlandsk. Jeg snakker lige så flydende engelsk, som jeg snakker dansk. Men ja, jeg synes, det er rigtig fint, at man har mulighed for også at snakke dansk. Så vil jeg sige, at jeg er indkaldt til samråd om netop det her, hvor jeg også vil tage udgangspunkt i den debat, der har været her i dag.

Til sidst vil jeg sige, at der er en lærerforening i Grønland, som hedder IMAK, som også har udtrykt bekymring for, at det vil tage rigtig lang tid at omstille hele lærersystemet til, at undervisningen primært skal være fokuseret på engelsk.

Kl. 13:52

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Næste spørger er hr. Henrik Brodersen. Værsgo.

Kl. 13:52

Henrik Brodersen (DF):

Tak for det, og tak til ordføreren for talen – og tak for, at ordføreren heller ikke er berøringsangst over for at tale om nogle af de udfordringer, som Grønland har. Det gælder i særdeleshed børneområdet, som ordføreren er jeg jo har snakket om flere gange. Der er en meget beklagelig udvikling. Tak for den indsats, vil jeg sige til ordføreren.

Nu er sproget er kommet til at fylde rigtig meget i den her debat. Det er selvfølgelig ikke uden grund. Jeg synes jo, at vi fra Folketinget er forpligtet til at have en holdning til, om grønlændere skal lære dansk, eller de ikke skal, set i forbindelse med det uddannelsesniveau, der er. De videregående uddannelser er jo netop placeret i Danmark. Jeg bliver nødt til at spørge ordføreren: Der er nedsat en ekspertgruppe med en professor fra Københavns Universitet i spidsen. Hun går så vidt som til at kalde det både naivt og dumt at droppe det danske sprog frem for det engelske. Har ordføreren en holdning til det?

Kl. 13:54

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 13:54

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak for spørgsmålet. Allerstørst i forhold til børneområdet – jeg gør det simpelt hen, fordi jeg ikke kan lade være: Jeg synes, at børn- og ungeområdet er det vigtigste område, også fordi det har en betydning i forhold til uddannelsesområdet og igen i forhold til, om vi har kvalificeret arbejdskraft ude på arbejdsmarkedet. Jeg nævnte tidligere det her med, at vi bruger 3 milliarder på socialområdet. Det, jeg synes er bekymrende, er, at vi ikke ser de resultater, som vi egentlig gerne vil se, dvs. at der er færre, der bliver udsat for seksuelle overgreb, og færre, som oplever misrøgt i hjemmet. De tal er til sammen enormt bekymrende, synes jeg, i den grønlandske kontekst.

Med hensyn til sproget synes jeg altid, man skal lytte til de folk, som har et indgående kendskab til de forskellige områder. Jeg nævnte tidligere lærerforeningen IMAK. Jeg synes, de kommer med nogle interessante betragtninger, som vi er nødt til at tage med i det samlede billede som politikere og som beslutningstagere, og som sagt også den her ekspertgruppe. Jeg synes, at det er bekymrende, at naalakkersuisut har ignoreret de anbefalinger, som man er kommet med fra den her ekspertgruppe.

Kl. 13:55

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 13:55

Henrik Brodersen (DF):

Tak for det. Netop med hensyn til sociale udfordringer, som jeg ved, at ordføreren går meget op i, hvilket også bliver bekræftet her, synes jeg er bare, at det er godt, at vi nu er nået så langt, at vi tør tale om det, og at vi også sætter ind for at få det løst. At det så går lidt langsomt, end man kunne håbe på, er jo lidt ærgerligt. Men igen angående sproget: Altså, den gode professor Anne Holmen siger, at der i hvert fald vil gå et sted mellem 15 og 20 år, før man kan fjerne det danske sprog fra det grønlandske samfund og erstatte det med engelsk. Er det noget, som ordførerens parti i Grønland har øje for og også vil arbejde aktivt for, nemlig at man tager det her i det tempo, der, om jeg så må sige, er behov for, og ikke bare implementerer det, også set i lyset af, at der er rigtig mange grønlandere, som jo kun taler dansk? De vil i den grad blive sat uden for en enhver tilknytning til den nation, hvis sprog man så ikke taler. Det vil da være meget underligt.

Kl. 13:56

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 13:56

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak for spørgsmålet. Som spørgeren også ved, er der typisk en masse forskellige holdninger, også til et spørgsmål som det her, som folk kan have internt i et parti. Så det er jo selvfølgelig en drøftelse, som man skal have hos Inuit Ataqatigiit. Jeg har givet udtryk for min egen holdning og nogle af de bekymringer, som jeg ser at der er, men jeg synes ikke, at der er sådan en entydig konklusion på, præcis hvad det er vi skal gøre. Det har tidligere været nævnt, at man skulle lære alle tre sprog, og det er der ingen der kan være uenige i, men vi ved også, at det i praksis godt kan være noget svært. Tak.

Kl. 13:57

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er ikke flere korte bemærkninger, så jeg siger tak til ordføreren. Den næste i rækken er fru Aleqa Hammond.

Kl. 13:57

(Ordfører)

Aleqa Hammond (NQ):

Tak. Lad mig starte med at takke statsministeren for en grundig redegørelse om tilstanden i rigsfællesskabet, som den ser ud netop nu. Det er særligt godt at se, på hvor mange områder der gennem det sidste år er sket fremskridt, både i samarbejde mellem Danmark og Grønland og i forhold til den danske indsats på de områder, som er rent dansk ansvar. Jeg tillader mig at mene, at dette også er et resultat af det arbejde, vi medlemmer fra rigsfællesskabets nordatlantiske områder yder her i Folketinget, herunder gennem de udvalg, vi har opnået sæde i.

En debat som denne bør fokusere på fremtiden og de områder, hvor rigsfællesskabet stadig kan forbedres, og jeg er også rigtig glad for, at de fleste partier, der var heroppe og snakke om rigsfællesskabet, alle sammen peger på, at der er områder, der helt bestemt kan forbedres.

Der har som bekendt været afholdt valg i Grønland. Resultatet er en grønlandsk regering, der fortsat har blikket rettet mod selvstændighed. Desværre bliver dette ofte udlagt, som om vi er vrede på rigsfællesskabet, eller i hvert fald den danske stat, men det har intet med vrede at gøre. Det er helt enkelt et ønske om retten til at være herre i eget hus, som vi deler med de andre frisisindede folk på jorden, herunder danskerne i Danmark. Det er ikke et ønske rettet mod Danmark eller imod rigsfællesskabet, men det er rettet mod os selv. Det er vores drøm og vision for den nye grønlandske regering, som et parti som Nunatta Qitornai nu deltager i. Vi ser med andre ord et rigsfællesskab i fremtiden, der er etableret af tre frie riger, hvis det er det, man ønsker – af ren glæde og ikke af nød.

Når vi i Grønland, ligesom vores venner i Færøerne, derfor arbejder på en selvstændig forfatning, skal det ikke ses som en proces vendt imod rigsfællesskabet eller Danmark, men en proces for Grønland. Vi har brug for at skabe en forandring, der er udarbejdet i vores eget land, baseret på vores egen kultur og skabt af vores eget sprog. Derfor fortsætter denne proces også med uformindsket styrke under den nye regering. Men samtidig ønsker vi at styrke og forbedre det samarbejde, der foregår i rigsfællesskabet, som det er nu. Det er også vigtigt at forstå, at mens rigsfællesskabet fungerer, bør det også skabe fuld lighed for alle dets borgere på de områder, som er under dansk kontrol. Derfor bør arbejdet med at sikre de mange områder, som stadig varetages fra Danmarks side i Grønland, fortsætte og forstærkes. Og derfor må områder som justitsområdet i Grønland styrkes og bringes helt på linje med forholdene, som de er i Danmark, som der står i regeringsgrundlaget.

Den nye regering i Grønland ønsker at hjemtage de sidste områder under selvstyreloven, der endnu ikke er hjemtaget. Det er en del af vores ønske om selvstændighed og en proces, der i sig selv vil ændre rigsfællesskabet. Men vi ved også udmærket godt, at der følger en regning med. Derfor har vi blikket klart rettet mod de områder, hvor vort land kan skabe nye selvstændige indtægter. Vi har brug for at skabe rammebetingelser, så de virksomheder, der på sigt skal skabe vores egen selv bærende økonomi og befri Danmark for bloktilskuddets byrde, kan udfolde sig.

Det område af verden, vi lever i, og som Danmark derfor i dag er en del af, det arktiske område, forandrer sig i disse år med rivende hast. Hvor klimaforandringerne andre steder kun skaber problemer, bringer de faktisk nye muligheder for os – og enorme muligheder. Hvor isen forsvinder, åbner der sig en helt ny økonomisk situation for hele det arktiske område – en forandring så omfattende, at internationale investorer spår, at der inden for de nærmeste år vil ske investeringer i det arktiske område for mere end en trillion dollars. Nye sejlruiter vil skabe behov for nye havne og servicefaciliteter, nye miner vil skabe behov for internationale investeringer, og nye luft-

havne vil åbne for både handel og turisme i et omfang, Grønland ikke har set før.

Kl. 14:02

Den del af rigsfællesskabet, som vi i Grønland i dag udgør, vil blive et brændpunkt i en udvikling, der tager stadig mere fart. I den sammenhæng ville det være godt, hvis vi sammen med Danmark kunne skabe nye rammer – rammer, der både styrker Grønlands ønske om selv at kunne manøvrere i den nye internationale virkelighed og samtidig fortsætte et tæt og konstruktivt samarbejde med Danmark.

Jeg har bemærket, at både fremtrædende diplomater og forsvarsfolk og politikere nu peger på behovet for en ny konstruktion af fællesskabet mellem Danmark, Grønland og Færøerne – en konstruktion bygget på en ny, konstruktiv tilgang til de ønsker, vi har om frihed og egne forfatninger. Det hilser jeg velkommen. Det vil være et gode for os alle, hvis vi kunne skabe den fremtid sammen og i enighed. Men inden vi når derhen, er der en række ting, både inden for rigsfællesskabet og i Grønland selv, der skal bringes på plads. Til det har vi brug for investorer udefra, der kan hjælpe os med at få vores økonomi til at blomstre og vores arbejdskraft til at blive mere kvalificeret, end den er i dag. Det gælder både på råstofområdet og på infrastrukturområdet. Begge steder ser vi i dag en interesse fra Kinas side, som vi hilser velkommen.

Det samme sker desværre ikke fra dansk side, hvor der nu siden jernmineplanerne ved Nuuk har været en konstant negativ omtale af Kinas interesse i Grønland, alt imens Danmark selv gerne ser kinesiske investeringer i den danske økonomi og arbejder målrettet på at tiltrække dem. Denne forskel i tilgangen til Kina er ikke konstruktiv for os. Regeringen mener, at der kan være udenrigspolitiske og sikkerhedsmæssige spørgsmål og problemstillinger, hvis et kinesisk selskab bliver involveret i lufthavnsbyggerierne i Grønland. Dette budskab er blevet understreget af statsministeren i en artikel i Politiken i dag. Jeg finder det uacceptabelt, at Danmark vil blande sig i et anlægsbud i Grønland, blot fordi entreprenøren er kinesisk. Det har på intet tidspunkt klædt Danmark at agere som et overherredømme, heller ikke i dag. Jeg må minde regeringen om, at Danmark har støttet Kinas deltagelse som observatør i Arktisk Råd og dermed understøttet Kinas interesse for at medvirke aktivt i udviklingen af Arktis. Derudover har Udenrigsministeriet via initiativet Invest in Denmark nedsat en arbejdsgruppe, som skal søge kinesiske investeringer til Danmark. Spørgsmålet er så: Ønsker regeringen kun kinesiske investeringer til Danmark? Hvad med resten af rigsfællesskabet? Eller ønsker regeringen også investeringer til resten af rigsfællesskabet? Jeg har i denne uge sendt mine skriftlige spørgsmål til udenrigsministeren og erhvervsministeren. Jeg ser frem til forhåbentlig at blive klogere på den såkaldte Kinaproblematik, som jeg synes mangler substans og argumenter.

USA har med al ønskelig tydelighed signaleret, at de ikke længe vil betale os for deres militære investeringer i vores land, og der har ingen tilgang været fra deres side for at finde nye måder at støtte os på. Det sker næppe heller under den nuværende præsident. Derfor har vi brug for andre, der vil hjælpe os på vej, og det ville være konstruktivt, hvis vi i fællesskab i rigsfællesskabet kunne samarbejde om andre løsninger i stedet for at skræmme mulige investorer ud af Grønland.

Jeg vil slutte, hvor jeg begyndte. Statsministerens redegørelse viser, at vi er kommet rigtig langt med samarbejdet i rigsfællesskabet, både mellem vores regeringer og mellem vores ministre, forskningsinstitutioner og forskellige styrelser. Det er godt, men det er ikke tiden til at hvile. Forandringen i Arktis foregår med rivende hast, og den vil få en konstant indflydelse på hele rigsfællesskabets konstruktion, både som det er nu og på fællesskabets udvikling i fremtiden. Lad os derfor respektere hinandens ønsker, også dem om forandring af rigsfællesskabets grundvold. Lad os blive ved med at drøfte rigs-

fællesskabets indhold, mulige forandring og rammerne for vores fremtidige samarbejde, og lad os arbejde sammen om at få det til at gå i opfyldelse i fremtiden. Tak.

Kl. 14:07

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak. Der er korte bemærkninger. Den første spørger er hr. Marcus Knuth fra Venstre. Værsgo.

Kl. 14:07

Marcus Knuth (V):

Jeg vil sige, at jeg er lidt forundret over ordførerens tilgang til den danske ageren. Altså, statsministeren har både i medierne og her på talerstolen jo sagt direkte, at han rækker hånden frem, så jeg forstår ikke helt det der indtryk, ordføreren har fået af, at Danmark afviser. Kan ordføreren ikke komme det lidt nærmere? Og som jeg sagde før, vil jeg også gerne ønske ordføreren tillykke med at være udvalgsformand både i Grønland og i Danmark. Så ordføreren har jo en unik rolle netop for at kunne fremme samarbejdet.

Så hvis ordføreren først lige kan kommentere på det med den fremstrakte danske hånd – jeg synes, statsministeren ikke kunne gøre det mere tydeligt – og samtidig derefter komme ind på, hvad ordføreren selv vil gøre for at styrke samarbejdet i rigsfællesskabet, ikke mindst på erhvervsområdet, vil jeg gerne bede om det.

Kl. 14:07

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 14:07

Aleqa Hammond (NQ):

Jeg lagde også mærke til, da statsministeren kom med sin redegørelse her, at han sagde, at han var parat til en række hånden frem om et tættere samarbejde, også hvad angår infrastruktur. Jeg glæder mig til at høre, hvad det er, han mener, når han kommer herop på talerstolen en gang til og uddyber det lidt mere. For det er første gang jeg hører ham sige så tydeligt fra talerstolen her, at den danske regering rækker hånden frem, hvad angår infrastrukturområdet. Så jeg glæder mig rigtig meget til at høre, hvad han har sige.

Jeg glæder mig også til at høre, hvad det er, det betyder. Betyder det, at den danske regering, at Danmark er villig til at investere i de store grønlandske lufthavnsbyggerier fremover, eller hvad er det for en form for håndsrekning, statsministeren snakker om? For andet har vi ikke hørt om indtil videre.

Kl. 14:08

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 14:08

Marcus Knuth (V):

Men al respekt, nu har jeg selv overvejet en del af statsministerens svar under spørgetimen med statsministeren igennem de seneste flere år, og emnet om en investeringsfond om samarbejdet har været oppe flere gange. Fru Aaja Chemnitz Larsen har flere gange nævnt det for statsministeren, og han har hver gang sagt, at han er åben over for en dialog, men det kræver altså også, at man vil det samme fra grønlandsk side. Så jeg synes ikke, det er fair, at ordføreren står og siger, at det er første gang, hun hører statsministeren sige »rækker hånden frem« eller lignende ordlyd. Det synes jeg ikke er en fair måde at udlægge tingene på.

Så kunne ordføreren svare på, hvad det er, ordføreren vil gøre med sine to nye udvalgsformandsposter for netop at fremme samarbejdet, ikke mindst mellem Danmark og Grønland på erhvervsområdet?

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 14:09

har. Jeg synes ikke, at man, bare fordi der er et ønske om selvstændighed, skal tale grimt til hinanden – det synes jeg bestemt ikke. Man skal holde en god tone – indtil vi skilles, skal vi være hinandens bedste venner.

Kl. 14:09

Kl. 14:13

Aleqa Hammond (NQ):

Jeg vil gerne referere til en artikel i Politiken i dag, hvori statsministeren siger, at der kan være udenrigspolitiske og sikkerhedsmæssige problemer, hvis et kinesisk selskab bliver involveret i lufthavnsbyggerierne i Grønland. Det er et klart budskab, der kom ud i aviserne i dag. Og jeg har svært ved at se, hvad det er for nogle problemstillinger, man tænker på, når Danmark i forvejen selv synes, at kinesiske investeringer i Danmark er rigtig smart, men ikke når det angår Grønland. Jeg vil gerne høre om de udenrigspolitiske og sikkerhedspolitiske aspekter, der ligger i det, og jeg glæder mig til at høre det.

Jeg vil gerne sige, at vores villighed i Inatsisartut til at arbejde med de danske folketingskolleger er stor, og vi har også i udvalget allerede snakket om, at vi gerne vil komme tættere på vores kolleger i Folketinget og snakke om grønlandske forhold og fælles forhold og tage de fremtidige diskussioner, der er nødvendige at tage, så begge parter også har medejerskab af det resultat, der nu måtte komme ud af det senere hen, hvad angår fælles anliggender.

Kl. 14:10

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er hr. Henrik Brodersen, Dansk Folkeparti.

Kl. 14:10

Henrik Brodersen (DF):

Tak til ordføreren for talen. Nu er ordføreren jo blevet valgt til det hjemlige parlament – og tillykke med det – er blevet formand for et udvalg, som har noget med revision osv. at gøre, tror jeg, og sidder også som formand for Grønlandsudvalget her i Folketinget.

Ordføreren har fået partitilknytning igen, og det ser jeg på med stor bekymring, for jeg har selv oplevet partistifteen i Canada, da han var udenrigsminister, så vidt jeg husker, og jeg mindes ikke, at jeg på noget tidspunkt hørte ham sige noget pænt om Danmark og om rigsfællesskabet, men i stedet handlede det om, at man på alle mulige måder ville gøre alt, hvad man kunne, for at kappe båndene. Det var udtalelser, som jeg skal lade være med at gentage her, men det er i hvert fald ikke noget, som i min optik kan favnes i et fællesskab. Jeg skal såmænd bare høre, om ordføreren deler hans synspunkter.

Kl. 14:12

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 14:12

Aleqa Hammond (NQ):

Nu var jeg ikke til det møde, som spørgeren refererer til, så jeg ved ikke, hvad der blev sagt. Men jeg kan sige en ting, og det er klart, og det er, at partistifteen går stærkt ind for selvstændighed, ligesom jeg gør, og ligesom de partier, der nu arbejder sammen i koalitionen, gør. Vi mener også helt bestemt, at man skal have lov til at snakke ærligt og åbent om de tanker, man har, og også om de problemstillinger, der er i rigsfællesskabet, uanset om man gør det her, derhjemme, eller sammen med de mennesker, man snakker med.

Jeg synes helt bestemt også, det er meget nødvendigt, at man nogle gange hører nogle ting, som er nødt til at blive taget op. For det er en kendsgerning, at Grønland er på vej mod selvstændighed, og jeg synes, at man skal være ærlig med hensyn til det her, men jeg synes samtidig også, at vi, på trods af at Grønland er på vej mod selvstændighed, skal respektere hinanden for de forskelligheder, vi

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 14:13

Henrik Brodersen (DF):

Nu kan jeg jo ikke huske, om jeg så ordføreren til mødet, men jeg kan i hvert fald bare huske, at jeg sad ved siden af ordføreren hele vejen til Canada, fordi vi skulle deltage i det samme arktiske møde – men om hun har deltaget, ved jeg ikke.

Jeg siger bare, at lige præcis under den seance, hvor den daværende udenrigsminister Vittus Q – det vil jeg nøjes med at kalde ham, for jeg kan ikke udtale hans efternavn – talte, var det sådan, at folk begyndte at sidde og kigge på hinanden og krumme tæer over de udtalelser, der kom, om Danmark og rigsfællesskabet. Jeg håber da ikke, at ordføreren befinder sig på samme niveau, og jeg vil måske også gerne bede om at få bekræftet, at det ikke er den indgangsvinkel, som ordføreren har til det samarbejde, der skal videreføres her i Folketinget.

Kl. 14:14

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 14:14

Aleqa Hammond (NQ):

Jeg synes ikke, det er passende at referere til nogens ageren et eller andet sted, når de ikke kan forsvare sig. Jeg synes generelt, det er vigtigt, at man tør sige sin mening, lige så klart som man ønsker det, ligesom det også er tilfældet her. Jeg synes også, at man, til trods for at man har nogle forskellige holdninger, skal respektere hinanden for de holdninger, man har, også selv om de ikke svarer til ens egne. Uanset hvad synes jeg, der skal være plads til nogle diskussioner og debatter om hinandens forhold, til trods for at man har forskellige holdninger til det. Men behandle hinanden ordentligt, det skal man.

Kl. 14:15

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Næste spørger er hr. Magni Arge. Værsgo.

Kl. 14:15

Magni Arge (T):

Tak. Kan ordføreren sige noget om, hvordan man i det grønlandske Udenrigsudvalg ser på sin rolle i arktisk politik? Jeg tænker på i Arctic Five og i Arctic Circle, altså set i forhold til at finde en eller anden form for balance sammen med Danmark i den her sammenhæng, som bl.a. blev nævnt af ordføreren fra De Radikale lige før?

Kl. 14:15

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 14:15

Aleqa Hammond (NQ):

Tidligere i debatterne lagde jeg mærke til, at der kom en erkendelse blandt danske partier om, at den generelle viden om Grønland ligger på et meget lille sted, og at man bliver nødt til at gøre noget for at fremme denne viden og generelle information til befolkningen. Det synes jeg er en rigtig god tilgang. Når jeg bevæger mig rundt her i denne del af rigsfællesskabet, synes jeg også, at jeg bliver lidt forskræmt over at se, hvor lidt man egentlig ved om selve rigsfælles-

skabet og om, hvad det betyder, og hvor det er på vej hen – og det er ikke bare det, det er også om grønlandske forhold generelt blandt mine kolleger.

Men når det drejer sig om den arktiske politik generelt, altså kontinentalsokkel, arbejdet og projektet, som rigsfællesskabet har sendt til Havretskonventionen under FN, kravet om kontinentalsoklen og Nordpolen, og altså, når vi så når dertil, hvor Arctic Five-politikken kommer, og hvor 20 pct. af Arktis er under Danmark, så ser jeg en meget lille interesse i, hvad det er, polhavet bringer med sig, og hvilken politik andre arktiske stater udformer i forhold til polhavet. Og så bliver jeg lidt bekymret over at se den manglende viden om så vigtigt et spørgsmål og manglende engagement for at vide mere om selve projektet. Det er jeg lidt overrasket over, og jeg ville ellers tro, at når vi diskuterede emner som rigsfællesskabet, ville sådan nogle ting fylde i partiernes ordførerindlæg.

Kl. 14:17

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren har glemt at trykke sig ind, men jeg fornemmer, at der er et spørgsmål mere. Værsgo.

Kl. 14:17

Magni Arge (T):

Nå, jeg vidste ikke, man skulle trykke sig ind to gange – never mind. Jeg har bare et spørgsmål til, og det er om, hvordan ordføreren ser på tidsrammen for Grønlands rejse imod selvstændighed, når man nu både tænker på det økonomiske spor og det konstitutionelle spor. Hvad tænker I om det?

Kl. 14:17

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 14:17

Aleqa Hammond (NQ):

Under valgkampen var der nogle andre partier, som satte årstal på. Det gør jeg ikke. Det gør vores parti heller ikke. Vi synes, det er utrolig vigtigt, at det skal have den tid, det skal have, for at nå dertil. Det er ikke bare et politisk ønske, men det er også et ønske, der har mange aspekter i sig på vej mod selvstændighed. Det drejer sig om økonomi, det drejer sig om befolkningens ønske og medejerskab til hele processen. Det drejer sig om forfatningsarbejde og samarbejde mellem Danmark og Grønland og mange andre ting. Det drejer sig om mange, mange spørgsmål, der skal være i orden, og så folk føler, de er en del af det, før man når dertil.

Kl. 14:18

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er fru Aaja Chemnitz Larsen. Værsgo.

Kl. 14:18

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Det er en replik i forhold til den kritik, der var i forhold til regeringens udtalelser om kinesiske investeringer. Jeg vil egentlig sige, at jeg er enig med Venstre i deres kritik af ordføreren i forhold til det her med en arktisk investeringsfond, for der er sådan set rakt en hånd ud. Man har så fra Grønlands side valgt at sige nej tak til en arktisk investeringsfond, og det er så en opgave, vi har i Grønland, synes jeg, fordi det selvfølgelig handler om, hvad det er for nogle betingelser. Og det er vigtigt for Grønland, at man ikke kommer til at rende ind i en rentefælde, altså at man på den længere bane måske kan have svært ved at leve op til de betingelser, der bliver stillet, uanset om det er en arktisk investeringsfond, eller om det er en kinesisk investor. Så jeg synes ikke helt, at kritikken fra ordføreren er på sin plads.

Så vil jeg sige, at et andet område er EU's budget og Grønlands-instrumentet. Jeg synes, det ville være helt på sin plads, at Udenrigs- og Sikkerhedspolitisk Udvalg blandede sig i den debat fra Inatsisartut, så man også fra Grønlands side var med til at tale Grønlands sag. Der har været et samråd i Europaudvalget, hvor ordføreren bl.a. ikke deltog. Det synes jeg ellers ville have været på sin plads.

Kl. 14:19

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 14:19

Aleqa Hammond (NQ):

Nu har der lige været valg, og vi har lige konstitueret os i udvalget. Jeg kan forsikre spørgeren om, at vi kommer til at blande os, og vi kommer også til at udvise meget stor interesse for det. Jeg har selv personligt været meget involveret i Grønlandsinstrumentet, og jeg har selv personligt været meget involveret i at sikre, at partnerskabsaftalen udvikler sig bedre end i dag i forhold til fiskeriaftalen, men at det også bliver en aftale om forhøjelse af uddannelsesniveaet i Grønland. Så jeg kan forsikre spørgeren om en, at den fortsætter.

Hvad angår en kinesisk investering, vil jeg sige, at jeg synes, at der er meget kinesisk problematikgørelse her i huset. Vi ser jo også, at udenrigsministeren kommer til samråd om selve spørgsmålet, og statsministeren finder en kinesisk interesse i Grønland vigtig nok til at fremkomme med en artikel i dag, hvor han påpeger, at der kan være udenrigs- og sikkerhedspolitiske spørgsmål og aspekter involveret i det her. Det er derfor, jeg spørger: Hvorfor den her Kinafobi? Det synes jeg ikke er nødvendigt, når vi ser, at Danmark selv har anset Kina som en af deres vigtigste indsatsområder i forhold til handel – så hvorfor ikke også Grønland?

Kl. 14:20

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er hr. Rasmus Jarlov, Det Konservative Folkeparti.

Kl. 14:20

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg vil gerne spørge fru Aleqa Hammond, som er en af fortalere for, at man har engelsk som første fremmedsprog i Grønland i stedet for dansk, hvad hendes vurdering er af betydningen for grønlandske unges mulighed for at få en uddannelse. For der er jo mange uddannelser, som ikke findes i Grønland, og det bliver nok heller ikke sådan i fremtiden, at alle typer uddannelser kan være i Grønland, fordi antallet af unge er for lille til, at man realistisk set kan opretholde enhver form for specialiseret uddannelse i Grønland, så mange grønlandske unge har behov for at rejse ud i verden. I dag får man tilbudt en gratis uddannelse i Danmark, men forudsætningen for at kunne få det er jo, at man taler dansk, og hvis man begynder at tale dårligere dansk, vil de grønlandske unge, som i forvejen har svært ved at klare sig, eksempelvis i gymnasiet, på grund af dårlige danskkundskaber, klare sig endnu dårligere.

Mener fru Aleqa Hammond ikke, at det vil betyde et fald i uddannelsesniveaet for de grønlandske unge? Og er fru Aleqa Hammond ikke bekymret for den udfordring?

Kl. 14:21

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 14:21

Aleqa Hammond (NQ):

Nu er der faktisk i forvejen mange unge, der bruger engelsk som deres andetsprog, selv om vi lærer dansk i skolen. Vi lærer grønlandsk,

dansk og engelsk, og de fleste unge kan alle tre sprog. Jeg personligt taler bedre engelsk, end jeg taler dansk. I vort hjem taler vi grønlandsk og engelsk. Vores børn kan dansk i forvejen, for de får en god undervisning i skolerne i Nuuk, men uden for Nuuk ser verden helt anderledes ud. Tilgangen til at kunne praktisere dansk ligger på et helt andet niveau, end den gør i Nuuk. Og derfor kan det også være lidt forskelligt fra sted til sted, hvad man synes er vigtigst for en.

Det, at den nye regering har valgt at gøre engelsk til første fremmedsprog, synes jeg er et tegn på, at hele verden ikke ligger i Danmark. Jeg synes også, at den globaliserede verden kræver af os, at vi tænker ud over alene rigsfællesskabets rammer, også for at kunne tage en uddannelse uden for rigsfællesskabets rammer. Selvfølgelig er det jo godt, at Grønland og Danmark har sådan en aftale, hvor vores unge kan tage sig en uddannelse hernede. Og derfor synes jeg også, at forældrene til enhver tid skal sikre, at deres børn taler flere sprog end bare grønlandsk, hvis man ønsker, at de klarer sig bedre i samfundet, og også får sig en uddannelse, uanset om det så kommer til at være i Danmark eller i Grønland.

Kl. 14:23

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 14:23

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg er meget imponeret over det, hvis fru Aleqa Hammond taler bedre engelsk, end hun taler dansk, for jeg opfatter fru Aleqa Hammonds dansk som værende helt fejlfrit. Det synes jeg er meget flot. Men alt andet lige må det jo stadig være sådan for grønlandske unge, at det sprog, man bliver bedst til, vel er det sprog, man bruger mest tid på, og at hvis man bruger mindre tid på dansk, så bliver man dårligere til dansk.

Jeg går ikke ud fra, at det, der er intentionen her, er, at man skal bevare samme antal dansktimer, som man har haft hidtil. Jeg går ud fra, at ambitionen fra den nye grønlandske regerings side er, at der skal være færre dansktimer i skolen, end der er i dag. Er det ikke korrekt? Og hvis det er korrekt, at der skal være færre dansktimer i skolen, er det vel også en rimelig uundgåelig konklusion, at så bliver de grønlandske unge dårligere til dansk og derved får dårligere mulighed for at tage de gratis uddannelser i Danmark. Er det ikke en konklusion, som det er rimeligt svært at komme udenom?

Kl. 14:24

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 14:24

Aleqa Hammond (NQ):

Jeg tror, det er utrolig vigtigt, at hvis det er et sprog, som kommer til at have en meget vigtig betydning i ens eget liv og ens eget uddannelsesforløb, så skal man også være sig det bevidst på et meget tidligt tidspunkt, altså med hensyn til vælge, om det er engelsk eller dansk, man vil satse hårdest på. Derfor håber jeg bestemt ikke for vores unge studerende, der kommer til Danmark, og som har behov for at opgradere deres dansk til et bedre niveau, end de har i dag, at integrationsministerens forslag om, at der skal indføres brugerbetaling for danskuddannelse i Danmark for grønlandske borgere, bliver vedtaget af flertallet. Jeg håber, der vil være en særskilt undtagelse, der sikrer, at grønlandske borgere ikke pålægges brugerbetaling her i Danmark.

Kl. 14:25

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Så er vi kommet til det ærede færøske medlem, hr. Magni Arge. Værsgo.

(Ordfører)

Magni Arge (T):

Tak skal du have, hr. formand, og tak for en spændende formiddag og so far herude på eftermiddagen. Det har jo været en fornøjelse at høre, hvor godt det går alle steder, og hvor glade alle sammen er.

Martin Breum leverede en udmærket debatbog forleden, hvor han spørger, om politikerne holder igen i debatten, så man undgår at afsløre en grundlæggende uenighed om Rigsfællesskabets fundament, kompetencefordeling og fremtid. Se, det er et relevant spørgsmål at diskutere i forhold til en debat om det såkaldte rigsfællesskab. Så jeg vil gerne give et bud på nogle svar til spørgsmålene.

Historien viser, at regeringer stort set følger devisen om, at så længe vi ikke har nogen diskussion om det såkaldte rigsfællesskabs konstruktion, beholder vi status quo, og partierne har med få undtagelser i større eller mindre grad fulgt skiftende regeringers politiske linje, som underforstået handler om at værne om Danmarks nationale interesser. Blandt folketingsmedlemmer har der altid været nogle engagerede enkeltpersoner, som især har interesseret sig for grønlandske forhold og i nogen grad for færøske problemstillinger. Men i øvrigt er det lidt svært at mærke pulsen, for engagementet er ikke helt så stort, undtagen i spændte situationer. De her mere dybtgående overvejelser, der graver et spadestik dybere ned og lægger nye overvejelser om alternativer til nuværende forhold for dagen, er meget sjældne.

Men nu er der åbenbart et momentum, et momentum, som har fået flere centrale debattører på banen og bryde tavsheden, blandt dem Folketingets nestor Bertel Haarder og Socialdemokratiets Mette Frederiksen, som vi i øvrigt mangler her nu, samt admiralen Nils Wang og den udenrigspolitiske chefstrateg Peter Taksø-Jensen. Motiverne kan ganske vist være meget forskellige, men nogenlunde fælles for dem er, at de mener, det er på tide at nytænke samarbejdet mellem Danmark, Færøerne og Grønland, for den nuværende form vil næppe bestå langt frem i tiden, og det har de fuldstændig ret i.

Hjemmestyreloven af 1948 blev undfanget i en ulige kamp om den politiske magt over Færøerne i efterkrigstiden. Færøerne udviklede igennem 5 års adskillelse under anden verdenskrig lovgivende kompetence, udøvende magt, egne domstole, en stærk økonomi og indgik en monetær union med Storbritannien. Selvtilliden var i top, økonomien var stærk, briterne havde anerkendt det færøske flag, anseelsen for indsatsen under krigen var stor. Da den danske statsmagt så dukkede op efter mere end 5 års fravær, havde den kun én dagsorden: at fravriste færingerne den nyvundne politiske selvstændighed og sikre dansk herredømme over Færøerne. Og i sikker forventning om, at færingene ville bøje sig for presset, gennemførte man en folkeafstemning den 14. september 1946, hvor vælgerne fik tilbudt enten at vende tilbage til en semikolonial status fra før krigen eller en total løsrivelse mellem Danmark og Færøerne. Flertallet takkede for tilbuddet og valgte løsrivelsen frem for en ny kolonialisering. Og en rystet dansk regering nægtede nogle dage senere at anerkende folkeafstemningens resultat og opløste Lagtinget.

Det var jo ud af denne situation, at hjemmestyreloven fødtes i april 1948, som var langt fra færøsk selvstændighed. I øvrigt deler jeg en af dansk retsvidenskabs største skikkelser i det 20. århundrede betænkeligheder ved ordet rigsfællesskab. For en af kreatørerne, som var Alf Ross, gjorde det helt klart, at italesætningen af »den nye ordning« som et »rigsfællesskab« var helt forkert. Et fællesskab mellem nationer forudsætter ligeværdige parter, som deler f.eks. en føderativ struktur.

Men sådan er hjemmestyreloven slet ikke konstrueret. Den har en hierarkisk struktur, hvor Danmark har sikret sig enhedsstatens fortsatte beståen – med Danmark som overstat og Færøerne som en undergivet enhed – og med dansk grundlovsfortolkning som ramme.

Kl. 14:30

Derfor anbefalede Ross at bruge termen rigsenhed om konstruktivitet, men staten valgte opportunt at bruge det bedre klingende ord rigsfællesskab.

Danmarks statsretslige tilgang for at bevare magten og rigets grænser står i stærk kontrast til det færøske folks opfattelse af retten til selvbestemmelse på folkeretligt grundlag. Den nye færøske forfatning tager udgangspunkt i, at Færøerne har ret til selvbestemmelse, og at den øverste myndighed ligger hos det færøske folk. Det betyder, at vi skal gennemføre folkets vilje, når det færøske folk igen beslutter, at Færøerne skal blive selvstændige, uanset hvad man mener om den sag i København. Sådant regulerer man også forholdene efter international lov mellem en statsmagt og nationer med ret til selv at bestemme sine eksterne forhold til omverdenen.

Den danske stat har imidlertid aldrig anerkendt Færøernes ret til at etablere sig som selvstændig stat i forhold til international lov og det internationale samfund, men skiftende statsministre har hævdet – gerne mundtligt – at man forventer, at Folketinget vil imødekomme et ønske fra det færøske folk, når det kommer. Derfor vil Danmark stå langt stærkere end Færøerne i en forhandlingssituation, hvis parterne bliver uenige om tilgangen til selvstændighed, fordi omverdenen vil opfatte det som et internt dansk anliggende. Fra første dag i det såkaldte rigsfællesskabs historie har vi således haft vidt forskellige opfattelser af fællesskab og ligeværdighed og helt forskellige forventninger om den fremtidige udvikling.

Selv om statens opfattelse af hjemmestyret er statisk, så er verdens gang dynamisk og således også vores eksistensbetingelser. F.eks. valgte Danmark i 1972 sammen med Grønland at deponere en del af sin suverænitæt i Bruxelles gennem medlemskab i det Europæiske Fællesmarked, mens Færøerne forblev udenfor. Det var et markant skridt, som Danmark tog, og det betød i realiteten, at Færøerne stod alene tilbage på en række områder, som Danmark afleverede i Bruxelles. Den naturlige konsekvens ville være, at Færøerne fik det fulde ansvar på disse områder, så landet var i stand til at tale for egne interesser i verdenssamfundet. Men af hensyn til enhedsstaten – formoder jeg – havnede man i en håbløs konstruktion, hvor Danmark endte med at sidde på begge sider af bordet i mellemstatlige sammenhænge, repræsenteret af den Europæiske Union på den ene side og som repræsentant for Færøerne på den anden side af bordet. Altså, man skal potentielt tjene to herrer på samme tid, og det er svært! Det siger sig selv, at det før eller senere måtte ende galt, når EU og Færøerne kom i konflikt med hinanden, og det gjorde det i stor stil i kølvandet på makrelstriden, da EU erklærede økonomisk krig mod Færøerne og Danmark fik ordre til at lukke sine havne for færøsk eksport. Så stod Danmark i dilemmaet, om man skulle angribe eller forsvar Færøerne. Det blev selvfølgelig hensynet til EU, der vandt.

En anden markant og dynamisk milepæl var udvidelsen af fiskerigrænserne til 200 sømil i 1977. Færøerne forvandlede overnight fra en lille øgruppe på 1.400 kvadratkilometer til en havnation, der rådede over 270.000 kvadratkilometer, som er nogenlunde det dobbelte af det samlede danske territorium. Det stillede store krav til Færøerne at forhandle nye aftaler med andre fiskerinationer, og behovet for at agere over for det internationale samfund som fuldt suveræn fiskerination er kun steget med årene, men den udenrigspolitiske lov fra 2005 virker modsat i mellemstatslige anliggender.

Til trods for hjemmestyrelovens begrænsninger har vi opbygget et robust samfund med veluddannede folk og en stærk økonomi. Infrastruktur er i top, kulturlivet blomstrer, og vi har efterhånden opbygget kompetente administrationer. Men vi er ambitiøse, og vi vil videre på vores rejse frem mod selvstændigheden, og vi vil gerne bidrage til at skabe et bæredygtigere verdenssamfund. Vores naboer i syd – Storbritannien – vil gennem Brexit uden tvivl skabe et yderligere geopolitisk momentum oppe nordpå, og det kan åbne for nye

strategiske samarbejder mellem lande i Nordatlanten og Arktis, som kan få stor glæde af Storbritanniens betydelige pondus. Så jeg hører ikke til dem, der maler den værste på væggen på grund af Brexit. Snarere tværtimod kan det åbne for et tættere samarbejde omkring en række områder som fiskeri, olieefterforskning, transport, uddannelse og måske adgang til en frihandelsaftale med et marked på 60 millioner mennesker; det har vi ikke med Danmark.

Så mit beskedne svar på Breums spørgsmål er, at fundamentet for det såkaldte rigsfællesskab var ubalanceret fra start. Kompetencefordelingen passer hverken til nutidens udfordringer eller vores ambitioner, og hjemmestyreordningen har nu som før fremtiden bag sig. Så jeg deler debattørernes vurdering om, at fremtidens samarbejde mellem Danmark og landene i Nordatlanten må bygge på selvstændige nationers frie vilje. For unge ambitiøse færingar vil en aktiv tilværelse blandt ligesindede folk fra London over Tórhavn til Nuuk friste langt mere end en passiv tilværelse på bagsædet af den danske enhedsstat

Kl. 14:35

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til hr. Magni Arge. Så er det fru Aleqa Hammond. Værsgo.

Kl. 14:35

Aleqa Hammond (NQ):

Hvor er det dejligt at høre Magni Arge snakke om selvstændighed på Færøerne og de tanker, der ligger bag. Jeg kan ikke lade være med at spørge ordføreren om noget. Når Færøerne bliver selvstændige og suverænitætshåndhævelsen og forsvarspolitikken bliver hjemtaget af Færøerne, hvordan har ordføreren så tænkt sig at man vil føre forsvarspolitik? Og hvad med spørgsmålet om hele forsvaret? Hvordan vil Færøerne klare det, når Færøerne bliver selvstændige?

Kl. 14:36

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 14:36

Magni Arge (T):

Tak for spørgsmålet. Jeg tror, at der ikke skal herske nogen tvivl om, at man fra færøsk side vedkender sig de vestlige samfund og gerne vil deltage i en NATO-sammenhæng, eventuelt på linje med det, som Island gør i dag.

Men jeg tror også, at man sagtens kan forestille sig, at Færøerne i et større omfang også kan indgå i et tættere samarbejde med f.eks. Storbritannien. For Storbritannien er vores nærmeste nabo, de ligger lige syd for os, og Færøerne ligger som en slags baggård og indgangsdør til forsvarsværkerne i Storbritannien. Og det vil egentlig være en naturlig ting at gøre, for det er nogenlunde det samme som det, der skete under anden verdenskrig. Jeg går ud fra, at man også allerede i dag har en aftale i NATO og fra Danmark til UK om, at hvis det skulle ske, at der var behov for undsætning til Færøerne, ville den komme fra UK anyway. Så det er bare en mellemregning mindre, kan man sige.

Kl. 14:37

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Fru Aleqa Hammond.

Kl. 14:37

Aleqa Hammond (NQ):

Apropos UK og engelsk har vi lige haft ret så meget diskussion om, at den grønlandske regering nu har valgt at gøre engelsk til første fremmedsprog, og jeg hører meget kritik af det her fra salen. Hvad med på Færøerne? Er det en tendens, man vil kunne se inden for den

nærmeste tid, altså at man overvejer at gøre engelsk til første fremmedsprog og ikke dansk?

Kl. 14:41

Kl. 14:38

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 14:38

Magni Arge (T):

Jeg tror ikke, at det ligger på bordet i øjeblikket, at man vil formalisere det og gøre engelsk til første sprog i færøsk uddannelse. Men jeg tror nok, at vi bliver nødt til at anerkende, at sådan som udviklingen er, er det i realiteten sådan, at unge mennesker i dag nærmest er dygtige og fuldt ud kapable til engelsk, allerede før de kommer i skole. Så i al almindelighed er det engelsk, som de er dygtigst til som deres første fremmedsprog.

Men jeg tror, at vi gerne så, at vi bibeholdt en meget god kundskab om både dansk og nordiske sprog i øvrigt. For jeg anser det for at være en fordel, at man er i stand til at tale sammen med alle de nordiske lande på de forskellige sprog. Men jeg finder det ualmindelig ærgerligt, at det eneste sted, hvor man i øvrigt gransker og forsøger i færøsk uden for Færøerne, er i København, og der er man ved at nedlægge undervisningen i færøsk. Det synes jeg er en skam, og jeg så gerne, der var det flere steder i verden.

Kl. 14:39

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Christian Juhl.

Kl. 14:39

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Tak for redegørelsen, især den historiske redegørelse, som jo ikke bliver diskuteret så ofte. Når vi nu diskuterer den nationale selvbestemmelsesret, så tænker jeg på, hvad ordføreren mere kunne tænke sig end de vilkår, der er i dag, hvor Færøerne rent faktisk selv kan bestemme, hvilke områder der skal hjemtages; man vil lave en grundlov; man kan i princippet beslutte i morgen, at man vil være selvstændig.

Kl. 14:39

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 14:39

Magni Arge (T):

Jeg finder, at hjemmestyreløven og det løfte, som skiftende statsministre har afgivet, egentlig flyder lidt ud. De er ikke så håndfaste, som jeg kunne tænke mig de var. For vi hørte f.eks. ordføreren for De Konservative stå her for lidt siden og sige, at hjemmestyreløven kan kaldes tilbage af Folketinget. Det vil sige, at man ikke har erkendt, at det er en uigenkaldelig delegation til det færøske samfund. Jeg finder det skræmmende, at man stadig væk mener det i 2018.

Når det kun er et løfte fra skiftende statsministre om, at man tror, at Folketinget vil acceptere et færøsk ønske om at blive selvstændig, er det alt for svagt, i tilfælde af at man kommer i en konfliktsituation, som man gjorde det i år 2000. Jeg synes, at det ville være ualmindelig vigtigt og det eneste ordentlige at gøre, at man meddelte det internationale samfund gennem FN, at Færøerne nyder den eksterne selvbestemmelsesret. For hvis man virkelig mener det i Danmark, bør man også kunne aflevere den besked i FN. Og hvis man mener, at det koster for meget at gøre det, kan jeg selv transportere brevet over til New York.

Kl. 14:41

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Christian Juhl.

Christian Juhl (EL):

Det går nu nok med brevet, mon ikke. Det vigtigste er jo at diskutere det faktuelle indhold, og jeg er klart af den opfattelse – så må jeg være uenig med De Konservative – at Færøerne har en ubetinget ret til at iværksætte en selvstændighedsproces med egen grundlov og hundrede procent selvstændighed i det øjeblik, Færøerne ønsker det. Og så siger jeg punktum. Det er der ingen tvivl om i mit sind, heller ikke omkring Grønland. Det har vi diskuteret mange gange, og det står vel også beskrevet i hjemmestyreløven, at det rent faktisk er sådan. Men at man selvfølgelig skal holde en folkeafstemning blandt sit folk, er noget, der siger sig selv. Det ville jeg da også have her, hvis vi skulle lave nogle ting. Hvis vi f.eks. skulle gøre os fri af EU, ville jeg forlange en folkeafstemning, for det skal ikke være noget, en regering skal bestemme.

Kl. 14:42

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 14:42

Magni Arge (T):

Jeg er helt enig i, at der selvfølgelig skal en folkeafstemning til, og det lægges der også op til i den færøske forfatning, nemlig at den højeste myndighed på Færøerne ligger hos folket, og at det kun er folket, der kan træffe en så vidtrækkende afgørelse. Jeg er også enige i, at vi selvfølgelig har selvbestemmelsesretten, når vi selv hævder den. Vi behøver ikke at spørge nogen anden om det. Men der er dog en kæmpestor forskel på, om the host state, i det her tilfælde Danmark, har meddelt, at man fuldstændig accepterer den eksterne selvbestemmelsesret. For så er det en sag for det internationale samfund, i tilfælde af at man skulle komme i en konflikt. Se bare på f.eks. Catalonien, som er havnet i en situation, hvor alle lukker øjne og ører og siger, at det er en intern sag for Spanien. Det er, fordi de ikke nyder sådan en ret.

Kl. 14:42

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til hr. Magni Arge. Så er det hr. Sjúrdur Skaale.

Kl. 14:43

(Ordfører)

Sjúrdur Skaale (JF):

Københavns Universitet vil lukke muligheden for at studere færøsk. Isoleret set er det en ganske, ganske lille ting, men principielt og symbolsk er det vigtigt, for med dette lukkes den eneste undervisning på færøsk på danske universiteter. Det skal så holdes op imod gentagne udsagn fra politisk side om, at man ønsker at styrke kendskabet til Færøerne. Det koster meget pr. elev, siges det, og det gør det, men man studerer jo ikke på et universitet for at lukke sig inde med sin viden. En uddannelse er en sten, som bliver kastet ud i vandet, og derfra breder ringene sig. Når der ikke bliver kastet nogen sten, bliver der stille. Og der er i forvejen stille i den danske folkeskole, hvor man kan gå i 10 år uden at læse en eneste obligatorisk side om Færøerne – et land, som man er i rigsfællesskab med. Det skal holdes op imod, at alle børn på Færøerne har dansk som obligatorisk fag i 6 år, og det koster rigtig, rigtig mange færøske skattekroner, men det bliver gjort, fordi vi er i rigsfællesskab med Danmark.

Så selv om universitetets beslutning ikke har de helt store konsekvenser i sig selv, er den udtryk for noget større, som har konsekvenser. For manglende viden fører til manglende interesse, som fører til fordomme, som kan føre til unødvendige konflikter. Jeg er helt enig med statsministeren, når han siger, at vi har et omfattende og godt og i virkeligheden også ret unikt fællesskab, men de juridiske

og økonomiske ordninger kan ikke være det bærende i fællesskabet. Så er det kun teknik, så er der ikke nogen sjæl i det. Det, der bør knytte sammen, er et historisk og kulturelt kendskab og en interesse, som vokser ud af det. Og den del gør man altså ikke nok for at pleje på den her side af Atlanten.

Det talte jeg om i DR i går morges i morgenradioen, men da jeg så tog en taxa fra DR Byen ind til Christiansborg bagefter, mødte jeg en chauffør, som talte op og ned ad stolper om færøsk kultur og musik og personligheder. Han vidste så meget, at jeg blev helt flov over det, jeg lige havde sagt i radioen. Han kendte ikke kun til færøsk historie. Han havde også været med til at fortælle færingerne den mest klassiske danske historie af dem alle. Manden var nemlig Niels Martin Carlsen, der spillede rollen som Daniel i Matador, og som nu ernærer sig som chauffør. Måske har vi to haft meget forskellige politiske holdninger, det ved jeg ikke, for det kom vi ikke ind på, men det ville aldrig have kunnet adskille os, for det, der knyttede os sammen der i bilen, var interessen for og kendskabet til hinandens kultur. Forsvinder kendskabet, forsvinder også interessen, og så er der altså mindre at være sammen om. Derfor er det ærgerligt, at Carlsen er en af de undtagelser, som altid bekræfter reglen. Det er ærgerligt, at man ikke sætter handling bag ordene, når man fra politisk hold gang på gang taler om, at man vil styrke netop dette.

Men selvfølgelig er økonomien også vigtig, og Færøerne får stadig væk et lille bloktilskud af Danmark. Hvis vi gør alt op og inkluderer hele importen til Færøerne fra Danmark, hele importen gennem Danmark til Færøerne, hele eksporten, der går igennem Danmark fra Færøerne, så tror jeg ikke, at rigsfællesskabet med Færøerne er nogen dårlig forretning for Danmark. Det er ikke således, man skal gøre tingene op, men det kan man ende med at gøre, hvis den omtalte viden og interesse ikke er der. Alligevel er det selvfølgelig i alles interesse, ikke mindst i selve fællesskabets interesse, at vi gør os fri af bloktilskuddet og erstatter det med vores egen produktion. Det er heldigvis i den retning, det går.

Vi har haft en meget stor økonomisk fremgang det sidste år med overskud på finanserne og eksplosiv vækst i eksporten og mere end fuld beskæftigelse. Det er sammen med de stigende priser og de større opdrætssmængder, at vi har haft det her opsving. Vi har også haft meget gode priser på verdensmarkedet. Men vi ville ikke have fået gavn af alt det her, hvis ikke det færøske erhvervsliv havde grebet chancen og havde foretaget meget, meget store investeringer i produktionsapparatet. Dette har alt sammen skabt en meget stor optimisme og en så stor tilflytning til Færøerne sidste år, at vores største problem i øjeblikket er et boligmarked, hvor der er langt større efterspørgsel, end der er udbud.

Men selv om billedet i øjeblikket er positivt, er alle klar over, at vi er sårbare. Fiskeri og fiskepriser kan svinge, og opdrætsindustrien er sårbar, og så vil vi jo på trods af tilflytningen om få år have langt flere pensionister i forhold til arbejdskraften, end vi har i dag. Så fremtiden kommer ikke af sig selv, som vi siger. Der er ting, der skal ændres, justeres og reformeres, og det er som bekendt ikke nemt at gøre det i god tid, når man ikke er presset til det. Logikken i vores branche som politikere er jo, at når man kan se, at en reform er nødvendig økonomisk set, så er den altid umulig at gennemføre politisk set. Man kan ikke få opbakning til den. Når så behovet er så åbenbart, at man kan få politisk opbakning til den, er det ofte økonomisk for sent. Men ansvarlige politikere må forsøge at gå imod denne logik. Det har vi så forsøgt på Færøerne og vi har med meget stor kamp gennemført to reformer inden for fiskeri og pension, som gør, at vi er bedre rustet til fremtiden, end vi var for 3 år siden.

Kl. 14:48

Den færøske økonomi er næsten udelukkende drevet af eksport, og derfor er handlemulighederne på den internationale scene fuldstændig afgørende. Selv om udenrigspolitik selvfølgelig formelt er et fælles anliggende, må vi kunne tale vores egen sag på de områder,

som er væsentlige for vores økonomi og dermed vores befolkning. Det oplever jeg også en stor forståelse for her i huset, og jeg vil kvittere for, at regeringen er gået ind i drøftelser med landsstyret om at erstatte den såkaldte DFG-ordning. Det er ikke hensigtsmæssigt, at tre lande, som givetvis mange gange har krydsende interesser, ikke kan udtrykke mere end én mening i internationale sammenhænge. Det håber jeg at vi finder en løsning på.

Jeg synes også, det er beklageligt, at man nogle gange ser for snævert på det. Jeg synes, at det var meget beklageligt, at Danmark sidste år annullerede en fuldstændig harmløs aftale, som Færøerne indgik med Island. Det bør ikke gentage sig. Man må finde en ordning, så den slags kan lade sig gøre.

Politiske løsninger har man også fundet, når det gælder de mange grænsehindre, som opstår mellem de to systemer på Færøerne og i Danmark. Så sent som i går vedtog Folketinget enstemmigt at side stille ophold på Færøerne og i Grønland med ophold i Danmark for at optjene ret til en vis social ydelse. Tak for det. Så er den hindring kommet af vejen, men der opstår jo altid nye hindringer. Når der er to systemer, opstår der altid nye hindringer, og hver gang vi i de 3 år, der er gået, har fået fjernet en fra listen, er der opstået en ny. Det er et arbejde, som må fortsætte løbende.

Jeg havde en suppleant i Folketinget først i maj. Han rejste over for statsministeren sagen om, hvorvidt det er fornuftigt at ombygge en gammel bank i centrum af Tórshavn til en ny politistation – om det måske ikke var bedre, at man byggede en ny i stedet for. Sagen blev sendt til justitsministeren, og i går havde vi, jeg og Bjarni Hammer, et fint møde med justitsministeren om sagen, hvor vi fik løfte om, at man vil se på mulighederne for at bygge en anden station i stedet for at ombygge den gamle bank. Jeg vil i den proces også være behjælpelig med kontakter og oplysninger. Det kvitterer jeg selvfølgelig også for. Jeg har allerede været i kontakt med flere potentielle investorer, og jeg kan sige allerede nu, at hvis der er vilje, er der vej. Man kan helt sikkert – helt sikkert – få en langt bedre løsning for de samme penge, hvis man sadler om nu.

Afslutningsvis vil jeg kvittere for, at regeringen så så velvilligt på mit beskedne ønske i forbindelse med finansloven. Jeg kræver ikke, at de nordatlantiske mandater skal være med til selve finanslovsforhandlingerne, men det er fint, at vi har de såkaldte sættemøder med ministeren, hvor vi kan finde ud af nogle mindre ting. På denne finanslov fik jeg overført 3 mio. kr. til det såkaldte FarGenprojekt – et meget ambitiøst færøsk projekt – og det kommer oven i de 10 mio. kr., som før er overført. Det giver det her projekt et løft i sig selv, men regeringens velvilje er også en blåstempling, som gør det langt nemmere at få private investorer om bord.

Jeg talte før om Daniel fra Matador. Han blev smidt ud af sit hus af sin far, fordi faren manglede kendskab til, hvem sønnen var. Ud af det manglende kendskab voksede fordommene, og ud af dem voksede konflikterne, og ud af dem kom så bruddet mellem far og dreng. Jeg vil til sidst sige, at lad os undgå det i fællesskab mellem Danmark og Færøerne. Lad os styrke kendskabet og dermed interessen.

Nu er det her formentlig den sidste debat af sin slags, vi har i den her valgperiode, og så vil jeg til allersidst tillade mig at give en lille ros til en mand, som har betydet ikke så lidt for fællesskabsfølelsen i rigsfællesskabet, og det er statsministeren, Lars Løkke Rasmussen, fordi han har brugt megen tid og megen energi på at styrke den her følelse af fællesskab – ikke med at tale ned til folk med taler osv., men ved at møde folk og lytte til folk på gaden i Tórshavn eller under bruseren i svømmehallen eller om bord på en færge. Når man møder folk på den måde i øjenhøjde og de føler et personligt kendskab, så styrker man virkelig følelsen af fællesskab, som man ikke får gennem taler, som bliver holdt i fjernsynet osv. osv. Så det vil jeg gerne kvittere for, og det var det sidste ord, jeg havde at sige i dag.

Kl. 14:53

Kl. 14:57

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Så er der nogle korte bemærkninger. Fru Karin Gaardsted, Socialdemokratiet.

Kl. 14:54

Karin Gaardsted (S):

Tak. Ordføreren nævnte noget med, at kulturelt kendskab kan bygge bro over politiske uenigheder. Kan ordføreren give et eksempel eller uddybe det lidt mere?

Kl. 14:54

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ordføreren.

Kl. 14:54

Sjúrður Skaale (JF):

Der er jo nogle gange nogle politiske uenigheder mellem Danmark og Færøerne. Et eksempel kunne være: Den færøske selvstyrebevægelses Godfather hed Jóannes Patursson. Han var meget uenig i regeringens linje over for Færøerne, men han havde stor respekt for dansk kultur osv. og kendskab til den. Han havde selv boet i Danmark. Han skrev en gang et hyldestdigt til Danmark, selv om han var uenig politisk. Det første vers lyder sådan her (*taleren reciterer på færøsk*) og i min spontane, ufuldkomne oversættelse: Jeg kender et land, der er sat lavt – fordi det ikke har nogen bjerge – men skal prisen højt af de andre i den nordiske familie. Det land er Danmark, så smukt som en ung pige med smil på sine læber og kærtegn i sine hænder.

Altså, uenigheden var meget stor politisk, men kendskabet og respekten var meget stor på det kulturelle plan. Det er det, jeg tænker på, og det er det, som man mister, hvis man ikke har kendskabet.

Kl. 14:55

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Vi stoler på oversættelsen, tak. Så er det fru Karin Gaardsted. Værsgo.

Kl. 14:56

Henrik Brodersen (DF):

Tak, og tak for talen og det historiske oprids. Når ordføreren f.eks. siger det med, at det eneste sted, man kan studere færøsk, er her i København, og det nedlægger man nu, og ordføreren så samtidig siger, at det er en lille ting, så vil jeg sige: Det kan godt være, men ikke desto mindre var det en af de ting, som vi berørte i Dansk Folkepartis gruppe, da vi gennemgik det her.

For vi ser det netop som et minus, at man lige præcis nedlægger den her uddannelse i både islandsk og færøsk og det oldnordiske. Og når vores ordfører på området har spurgt ind til det her, har de jo fået besked om, at det er det her med de 2 pct. besparelse. Og når der så bliver spurgt til, hvorfor det lige præcis er færøsk, så kniber det så lidt med svarene. Så jeg kan love ordføreren, at vi forfølger den her sag, for vi mener faktisk ikke, at det er rimeligt, at lige præcis den her uddannelse bliver nedprioriteret i den grad.

Der er jo også masser af eksempler på grænsehindringer. Det er jo CPR-numre og P-numre, det er vores telefonvæsen, hvor færøske telefoner ikke kan bruges i Danmark osv. osv., og det er sådan nogle ting, som jeg bl.a. har taget op. Og det skal vi selvfølgelig gøre alt, hvad vi overhovedet kan, for at minimere.

Men kan ordføreren ikke bare bekræfte, at nogle af de grænsehindringer, der er, måske også handler om en vilje – eller måske mangel på samme – fra færøsk side om, at det ikke nødvendigvis behøver at gå så stærkt, som det måske kunne?

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 14:57

Sjúrður Skaale (JF):

Jeg takker for bemærkningen og for DF's engagement i alle de her spørgsmål, som er meget positiv, vil jeg sige. Om der er en manglen-de vilje fra færøsk side til at fjerne grænsehindringerne kan jeg faktisk ikke bekræfte. Det kender jeg ikke noget til. Jeg tror, at man fra alle sider gerne vil have fjernet de her ting, men ligesom med det nordiske samarbejde er det sådan, at alle mener, at de er forkerte, men når systemer arbejder hver for sig, kommer der nogle gange nogle bestemmelser, som er svære at rulle tilbage. Vi fik rullet en tilbage i går, og det har så taget rigtig lang tid, men jeg er meget glad for, at man ville det. Der er altid en vilje til at gøre det, men nogle gange er det teknisk svært, og når man så fjerner en ting fra listen, kommer der en ny op. Men viljen er til stede, og den tror jeg faktisk er der fra alle sider, også fra færøsk side.

Kl. 14:58

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Henrik Brodersen.

Kl. 14:58

Henrik Brodersen (DF):

Jo, og det er jo netop det. Da jeg bl.a. tog det med vores telefoner op, altså at færingar ikke kunne bruge deres telefon eller parkere og gøre ved – hvis man kom fra Australien, virkede det, men ikke inden for rigsfællesskabet – så blev det sådan, ved jeg, at energiministeren foreløbig har brugt lidt tid på det. Og det er vist ikke så ligetil. Omkring alt det her med kendskabet, som ordføreren er inde på, altså med Daniel fra Matador osv. osv., er det jo også mig en gåde – og jeg har spurgt til det nogle gange – hvorfor man ikke sender mere grønlandsk og færøsk tv i Danmark, og der er der jo så også nogle forbedringer på vej.

Det er bare for at sige, at hvis man fik kendskabet til Færøerne ind med modernismen, ville man også have en større forståelse for det her rigsfællesskab og for, hvad der rent faktisk rører sig. Nogle af de udsendelser, som har været allermest set, er jo f.eks., når Søren Ryge farer rundt oppe på Færøerne med en ketcher og prøver at fange en fugl og sådan noget. Så det er jo ikke, fordi man ikke vil det.

Kl. 14:59

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 14:59

Sjúrður Skaale (JF):

Tak for det. Jeg er fuldstændig enig, og der er jo nogle ting i det. Nu sagde jeg, at der ikke er nogen obligatorisk undervisning om Færøerne i folkeskolen, og det synes jeg er beklageligt. Men jeg har rejst de her ting flere gange og fået debat om det i salen her, og det har ført til, at man har taget det op, og at der er blevet lavet materiale, som de lærere, som ønsker at undervise i det her, har adgang til. Så man har forbedret muligheden. Jeg synes, der mangler det sidste skridt, nemlig at gøre det obligatorisk.

Når det gælder DR, er det også kommet ind i public service-aftalen, at man skal have mere materiale fra Færøerne, og det er også en god ting. Så det går i den rigtige retning, og viljen er der.

Kl. 15:00

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak, fru Aleqa Hammond. Værsgo.

Kl. 15:00

Aleqa Hammond (NQ):

Tak for påmindelsen om venskaber og de gode ting, som blev sagt af ordføreren. Ja, der er venskaber, ægteskaber, bekendtskaber og relationer i hele rigsfællesskabet, som vi meget ofte lidt glemmer, når vi har den store diskussion om selvstændighedsprocessen og de politiske kampe, vi har. Så det er rigtig godt lige at minde hinanden om, at rigsfællesskabet er så meget mere end bare politisk samhørighed.

Ordføreren snakkede lidt om handel og om, hvor vigtigt det er at gøre økonomien stærkere og om sårbarheden omkring økonomien. Det synes jeg er en rigtig vigtig pointe at tage op, også i en diskussion som i dag. Færøerne har ligesom Grønland forhandlingsretten på alle hjemtagne sagsområder, altså at lave direkte og bilaterale aftaler, som I også gør.

Jeg vil gerne spørge lidt ind til, hvilke grænsehindre Færøerne ser, når det drejer sig om handel med andre lande.

Kl. 15:01

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 15:01

Sjúrður Skaale (JF):

Når det drejer sig om handel med andre lande, laver vi vores egne handelsaftaler, og det går ofte meget fint. Hindringerne er mere mellem Danmark og Færøerne, når det gælder grænsehindre af teknisk slags. Når det gælder handel, indgår vi aftaler, og vi har lige indgået en med Tyrkiet og en med USA, og vi har indgået med Storbritannien. Det gør vi selv, og det kan vi sagtens. Hindringerne opstår i DFG-ordningen mellem Danmark, Grønland og Færøerne, når der skal tales med en stemme. Altså, når Danmark, Færøerne og Grønland er med, kan vi kun tale med en stemme, og nogle gange er vi ikke enige. Og det er jo uheldigt. Grønland og Færøerne er f.eks. med i NRFC, som regulerer fiskeriet i det nordlige Atlanterhav, og det er slet ikke sikkert, vi altid er enige. Måske har vi en totalt forskellig tilgang til nogle ting. Der kan være konflikter mellem Grønland og Færøerne, men vi bliver tvunget til at sige det samme, for vi skal jo repræsentere kongeriget Danmark. Det er uheldigt.

Kl. 15:02

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Så er der ikke flere korte kommentarer, og derfor er det statsministeren, der har ordet nu. Værsgo.

Kl. 15:02

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Tak for det, og først og fremmest tak for en god debat her de sidste 5 timer. Det vidner jo om et stort engagement i rigsfællesskabet og en interesse for at diskutere de udfordringer og muligheder, vi har. Jeg synes, det har været spændende at lytte til, og jeg synes, der har været mange nuancer. Jeg synes også, det har været rart at få foldet ud, at det her ikke bare er sådan en diskussion mellem Danmark, Grønland og Færøerne, men også en diskussion mellem Danmark og Grønland, Danmark og Færøerne, Færøerne og Grønland. Der har været mange nuancer, og det er også blevet tydeliggjort, at de to andre lande i rigsfællesskabet, Færøerne og Grønland, står med helt forskellige udgangspunkter og dermed også med forskellige udfordringer. Og det er måske godt at tage ned.

For jeg er sådan set meget enig med hr. Christian Juhl, som lidt uvant for mig lagde ud med en ros, som jo i virkeligheden gik på, at vi skulle have en konkret tilgang til tingene. Hr. Christian Juhl nævnte, at når man læste den redegørelse, jeg har oversendt forud for drøftelserne her i dag, så kan man se, at den jo i virkeligheden er rig på en række små og store tiltag, som har fundet vej fra tanke til

virkelighed. Fru Aaja Chemnitz Larsen var egentlig i det samme spor med en række konkrete eksempler på ting, der betyder noget i virkeligheden. Og jeg kan sådan set godt lide den tilgang.

Jeg er helt med på, at den her debat har forskellige dimensioner. Hr. Magni Arge sagde det jo tydeligst af alle ved i virkeligheden at udfordre, om vi overhovedet har et rigsfællesskab; det er et såkaldt rigsfællesskab, sagde han. Det er jo sådan den ene yderlighed i debatten, og det kan man teoretisere meget længe på. Det andet hjørne er det mere praktiske og konkrete, og jeg kan godt lide den tilgang.

For små to uger siden stod jeg ret mange meter under Atlanterhavet mellem Streymoy og Eysturoy, hvor der er et tunnelbyggeri i gang, som bl.a. betyder, at man kommer til at anlægge den eneste rundkørsel under Atlanterhavet. Det er et ret imponerende projekt, som, når det er færdigt, følges op af endnu en tunnel far Streymoy til Sandoy, og det er et projekt til omkring et par milliarder kroner. Og det svarer vel i løse tal til noget, der ligner 10 pct. af det færøske bruttonationalprodukt. Og det fik mig egentlig til at tænke over de oplevelser, jeg selv har haft på Færøerne de sidste ca. 30 år, hvor jeg jo kan huske de første besøg – når man landede i Vargar, skulle man med færge – og så frem til nu, hvor man har en oplevelse af, at det færøske samfund hænger sammen med en fantastisk udvikling til følge.

Hvis man erindrer sig den historie, kan man også erindre sig, hvordan der faldt muntre bemærkninger i den danske debat i 80'erne og 90'erne om disse færinger, som ikke kunne se et fjeld uden at bore hul i det, om verdens største blokfløjter, og hvordan det nu ellers blev betegnet. Men her bagefter må man jo bare konstatere, at der er skabt en infrastruktur, som har haft en ufattelig betydning for udviklingen af det færøske samfund.

I forhold til den debat – og jeg vender tilbage til det om lidt – der nu pågår i Grønland om lufthavne, så er det virkelig tankevækkende, at der altså for tiden er et konstruktionsarbejde i gang på Færøerne, der modsvarer 10 pct. af det færøske BNP, uden at vi overhovedet så at sige har hørt om det i Danmark eller diskuteret det i Danmark. Det er håndteret af Færøerne selv, og det er endda uden egentlige garantier fra den færøske landskasse. Det er midler, der er skaffet på det åbne finansielle marked, men jo altså dekket, sådan at der ikke er nogen kobling mellem investorer og ejerkreds, og derfor er der også tryk på Færøerne over for, at den her meget centrale infrastruktur ikke pludselig er på nogle hænder, hvor man ikke selv kan kontrollere det.

Hvorfor nævner jeg det? Det gør jeg, fordi jeg sagtens kan forstå, at der i det grønlandske samfund er en tilsvarende ambition – omend med en helt anden geografi, for tunneller rækker ikke, afstandene er for store, men der er det så lufthavne – om at udvikle en infrastruktur som en forudsætning for at få økonomisk vækst. Jeg forstår det til fulde. Det konkrete projekt i Grønland er så, kan man sige, dobbelt så stort, både målt på den ene og den anden parameter. Det er vel i omegnen af 3,6 mia. kr. modsvarende 20 pct. af det grønlandske bruttonationalprodukt. Det er et kæmpe projekt. Men jeg har stor forståelse for, at man tænker de tanker.

Kl. 15:08

Når jeg så har tilladt mig i dagens debat og også forud for dagens debat at hejse et lille flag for at fremme en eftertanke i Grønland, er det, fordi jeg tror, det er ualmindelig vigtigt, at man i udviklingen af det grønlandske samfund og specielt i en situation, hvor man øjensynlig har selvstændighed som ambition, tænker: Hvordan udvikler vi uden i virkeligheden at gamble med vores selvstændighed ved at risikere at komme i en situation, hvor andre får fordringer på en? Jeg siger selvfølgelig i høj grad det her til fru Aleqa Hammond, som i ret markante vendinger gik i rette med mig. Det hænger selvfølgelig sammen med, at jeg på den ene side fuldstændig anerkender behovet for de her investeringer i infrastruktur, for det er en vigtig forudsætning for erhvervsudvikling og nye arbejdspladser, og det er noget,

som Grønland har brug for – det færøske tunneleksempel tjener som et eksempel på, hvad det kan betyde – men jeg er på den anden side bare nødt til at gentage også her ved afslutningen af debatten, at afhængigt af finansiering og eksterne samarbejdspartnere kan investeringer i lufthavnsprojekter have udenrigspolitiske perspektiver.

Det må vi insistere på at drøfte med det grønlandske landsstyre, og det er ikke et udtryk for, sådan som det blev antydnet, dobbeltstandarder, overhovedet ikke. Både Danmark og Grønland og Færøerne og alle mulige andre lande kan have meget godt ud af et samarbejde med f.eks. Kina. Det siger sig selv. De fleste lande, og det gælder også Danmark, tager gerne imod investeringer, men mange lande har samtidig indført mekanismer, der kan forhindre udenlandsk opkøb i særlig strategiske sektorer. Det gælder USA, det gælder Tyskland, og der foregår også i øjeblikket i Europa en diskussion om investeringscreening og særlige investeringscreeningsmekanismer. Det er en debat, vi også er nødt til at have i Danmark og ikke kun i Danmark-Danmark, men i rigsfællesskabet Danmark. Det er et arbejde, vi har sat i gang, og vi håber naturligvis, at både Grønland og Færøerne vil engagere sig i det. For på den ene side skal vi være åbne over for investeringer, men på den anden side skal vi ikke være naive, for ikke alle udenlandske investeringer er nødvendigvis gavnlige eller gode investeringer. Så valg af eksterne samarbejdspartnere kan have udenrigspolitiske perspektiver.

Det er så også i det lys, at jeg ikke bare i dag, men gentagne gange på vegne af min regering har signaleret en interesse i at have en dialog med Grønland om, hvordan vi i fællesskab kan fremme den udvikling, som man ønsker sig i Grønland, i forhold til erhvervsudvikling og infrastruktur. Så når fru Aleqa Hammond sådan lidt frit citeret, for jeg fik ikke skrevet det hele ned, sagde, at man har brug for udenlandske investeringer, og at der er en interesse derude – jeg tror, at Kina blev nævnt – og sagde, at det samme desværre ikke gælder fra dansk side, er jeg simpelt hen nødt til at anholde det, for det er positivt forkert. Så sent som eller for så lang tid siden, kunne man sige, som forud for en tilsvarende debat, vi havde i maj måned sidste år her i Folketingssalen, skrev jeg en kronik, som efter min bedste erindring både blev bragt i Jyllands-Posten og i Grønlandsposten, hvor jeg skrev, og jeg citerer:

»Det fremgår af koalitionsaftalen« – det er så den koalitionsaftale, der var for den regering, der var på det pågældende tidspunkt – »at Naalakkersuisut ønsker, at der oprettes en fælles dansk-grønlandsk udviklingsfond til investeringer i rentable anlægs- og infrastrukturprojekter i Grønland. Regeringen er naturligvis parat til at drøfte det spørgsmål, hvis Naalakkersuisut henvender sig.«

Jeg har så ikke fået nogen henvendelse, og jeg gentager budskabet her i dag. Jeg tror ikke, at jeg kan sige det meget tydeligere, end jeg nu har gjort det, at jeg fuldstændig anerkender behovet for og ambitionen om at lave infrastrukturinvesteringer, der kan fremme en erhvervsudvikling, fremme en turismeudvikling og fremme en mere bæredygtig økonomi. Jeg anerkender fuldstændig behovet for, at det fordrer investeringer, der også kommer udefra. Men jeg har også nu i flere debatter sendt det meget klare signal, at det indgår den danske regering gerne i en drøftelse med den grønlandske regering om. Hvis det ikke har stået klart før, håber jeg, at det står helt klart nu.

Kl. 15:13

Så har jeg i øvrigt ikke tænkt mig at stå og kommentere på hele debatten, for der er egentlig ikke noget i debatten, der gør, at mit første indlæg ikke kan blive stående, men måske komme med en enkelt kommentar om det med sproget, som har fyldt lidt. Og det tankevækkende er, at det fylder sådan lidt på to fronter, for der bliver bl.a. rejst spørgsmålet om deltagerbetaling for danskundervisning til grønlændere og færing, altså i Danmark, og det er jo relevante spørgsmål og noget, vi skal se på. Og det ligger mig sådan set også personligt meget på sinde, for vi skal passe på, at vi ikke skaber sprogbarrierer.

Men det er måske alligevel lidt tankevækkende, at diskussionen om deltagerbetaling for danskundervisning i Danmark bringes op, samtidig med at prioriteringen af det danske sprog i Grønland er til debat. Jeg er helt på det rene med, hvad der også blev sagt fra fru Aleqa Hammonds side, nemlig at det sådan set er en grønlandsk beslutning. Men i en åben og ærlig debat, hvor der også er en fordring på, at vi skal udvikle rigsfællesskabet og samarbejdet, er vi nødt til at være ærlige over for hinanden. Og jeg bliver nødt til sige, at diskussionen om det danske sprogs placering i Grønland bekymrer mig dybt.

Danmark står åben for alle grønlandske unge, der har lyst til at dygtiggøre sig – for alle grønlandske unge, der har lyst til at dygtiggøre sig – men forudsætningen for at kunne tage det spring er nu engang, at man mestrer det danske sprog, ligesom chancerne for, at man lykkes, når man har taget springet, afhænger af, om man kan håndtere det danske sprog. Og derfor må jeg sige, at jeg er meget på linje med fru Aaja Chemnitz Larsen, der, som jeg lyttede mig frem til, sådan set udtrykte en bekymrighed over, hvordan en eventuel nedprioritering af det danske sprog i det grønlandske skolesystem vil sætte sig igennem i forhold til at give unge grønlændere mulighed for et uddannelsesløft.

Jeg deler de holdninger, der kom frem i den her diskussion fra hr. Karsten Hønge, fra hr. Martin Lidegaard, fra hr. Marcus Knuth og fra hr. Rasmus Jarlov, som jeg i hvert fald med sikkerhed noterede mig havde den samme bekymrighed, som jeg her giver udtryk for. Og jeg er helt på det rene med, at det ikke er noget, jeg har nogen formel indflydelse på, men jeg vil bare gerne bruge lejligheden her til at understrege vigtigheden af, at man får tænkt sig om, og at man ikke i en symbolik i virkeligheden får lukket døren for det, man gerne vil, nemlig ruste sin befolkning kompetencemæssigt til at kunne stå på egne ben med det ultimative ønske og den ultimative ambition nede bagved: at ruste hele samfundet til at stå på egne ben.

Selvstændighed er jo ikke noget absolut. Suverænitet er ikke noget absolut. Vi lever i en tid og på en klode, hvor ingen jo kan alting selv, og hvor man er nødt til, uanset om man er et stort eller et lille land, at alliere sig og dele beslutningskompetence med andre. Det gælder Danmark som medlem af Den Europæiske Union, som medlem af Nordisk Råd, det gælder Færøerne, og det gælder også Grønland, og det kommer til at gælde både Færøerne og Grønland ind i evigheden – ind i evigheden. Det er jo ikke nødvendigvis det samme, som at organisationen skal være den samme som i dag, men det kommer til at gælde ind i al evighed, at ingen kan stå i kraft af sig selv.

Jeg har været glad for, at der har været flere her i debatten, der frem for at blive i det her lidt mere teoretiske hjørne – om, hvilke rammer grundloven sætter for selvstændighed; hvad det er for en tidsplan, man skal forfølge; hvordan processerne er; om Danmark har markeret eksternt i forhold til FN, at vi anerkender det færøske folks selvbestemmelsesret; og den slags sådan mere teoretiske ting – har haft, for at sige det ligeud, snuden i sporet på det, det handler om, nemlig: Hvad skal der til, for at man altså reelt står på egne ben i den betydning, at man har en bæredygtig økonomi, at man har en bæredygtig samfundsmodel, at man har lige værd i sit samfund, at man ikke efterlader nogen på perronen, og at man har en ordentlig gennemsnitlig levestandard? Det er jo det, der betyder noget.

Derfor vil jeg bare slutte af med sådan en appel om – idet jeg gerne vil gentage, at det ultimative spørgsmål om grønlandsk eller færøsk selvstændighed er beslutninger, der tages hos det færøske eller det grønlandske folk – at man har lyst til at samarbejde om at fremme det, der ligger nede bagved, altså det, der betyder noget, nemlig at folk har noget at stå op til, at man kan tjene sine egne penge, at man ikke er gået i en rentefælde hos nogle, som tænker meget langsigtet og meget strategisk, så man i virkeligheden fremmer det, det

handler om, altså at man kan bære sig selv, uanset hvilken formel juridisk ramme det så udledes i.

Kl. 15:23

Jeg tror, jeg vil indskrænke mig til at sige dette, og stiller mig så naturligvis til rådighed for spørgsmål.

Kl. 15:20

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det. Fru Aleqa Hammond, værsgo.

Kl. 15:20

Aleqa Hammond (NQ):

Grønland har retten til at forhandle med andre lande på allerede hjemtagne sagsområder, i den her sammenhæng også vedrørende bygning af lufthavne. I den sammenhæng har Grønland en dialog med Kina. Og i statsministerens skrivelse i Politiken i dag står der, at Grønlands samarbejde med Kina i øjeblikket af statsministeren kan ses som en problematisk ting, og han siger, at der er udenrigspolitiske og sikkerhedsmæssige problemer, hvis et kinesisk selskab bliver involveret i luftfartsbyggerier i Grønland. Kan statsministeren uddybe, hvilke problemer der nu måtte være af udenrigspolitisk og sikkerhedsmæssig karakter?

Kl. 15:21

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 15:21

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Altså, med al respekt tror jeg, der er tale om en lidt fri oversættelse af det, jeg har sagt til Politiken i dag. Og så gentager jeg måske mig selv lidt: Jeg anerkender fuldt ud, at der i Grønland er en ambition om at foretage nogle infrastrukturinvesteringer. Jeg anerkender fuldt ud, at det sådan set er en grønlandsk beslutning, om man vil iværksætte det. Jeg håber, at man virkelig nærstuderer økonomien nede bag det, men jeg anerkender det fuldt ud. Jeg siger bare, at afhængigt af samarbejdspartner og finansieringsmodel kan det have nogle udenrigs- og sikkerhedspolitiske implikationer. Det er man nødt til at være åben omkring.

Det her er jo ikke kun adresseret til Grønland. Det er jo en debat, der foregår i hele Europa – i hele Europa – for at prøve at finde balancepunktet mellem at stå åben for udenlandske investeringer og så ikke være naiv omkring sensibel infrastruktur. Den debat foregår i Europa. Man kan også rejse ud andre steder i verden, og så kan man se eksempler på, hvad der gemmer sig bag den debat i en række afrikanske lande. Man kan tage til Maldiverne, man kan tage forskellige steder hen og se, hvilken risiko der kan være for, at man opbygger en afhængighed, som ikke nødvendigvis er sund. Det ønsker jeg en debat med Grønland om. Det er derfor, regeringen har iværksat et arbejde om investeringsscreeningsordninger i kølvandet på en europæisk debat. Det har også en grønlandsk og færøsk implikation. Vi samarbejder gerne om det.

Men jeg vil gerne understrege for nu at tydeliggøre det, at der jo også er andre steder, man kan gå hen. Så hvis fru Aleqa Hammonds afsæt er det, der blev sagt før, nemlig at man er nødt til at vende sig til en bestemt side, fordi der ikke er nogen dansk interesse, så hviler det på et falsum.

Kl. 15:23

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Fru Aleqa Hammond.

Aleqa Hammond (NQ):

Jeg vil gerne ønske statsministeren al mulig held og lykke med at have et godt samarbejde med Grønland, hvad angår byggerierne af lufthavne i Grønland, for det så vi gerne.

I et rigsfællesskab, hvor der hersker tre forskellige sprog og man derudover skal lære andre sprog, som ikke tales i rigsfællesskabet, vil der altid være en sprogproblematik og -debat og -diskussion hele vejen igennem. Det har vi også derhjemme. Der er visse steder, dansk fylder så meget, at nogle ikke kan tale grønlandsk mere. Det er også et problem. Så diskussionen har vi alle steder.

Jeg vil gerne spørge statsministeren om integrationsministerens forslag om, at grønlændere fremover skal opkræves brugerbetaling for at få sig en uddannelse i dansk her i Danmark. Er det noget, man vil fastholde, eller er det noget, man vil se bort fra og altså fjerne den del, hvor det kommer til at ramme grønlændere?

Kl. 15:24

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 15:24

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Jeg forstår godt det spørgsmål og er sådan set også parat til at se på det, selv om jeg ikke her står og kan alle detaljerne i det. Når det som udgangspunkt også rammer Grønland, er det jo, fordi der er ligebehandlingsprincipper og andet, men med det in mente vil jeg gerne se på det, for jeg ønsker ingen sprogbarrierer.

Jeg konstaterer så bare det i mine øjne en lille smule dilemmafyldt ved, at fru Aleqa Hammond påpeger det her problem med brugerbetaling for grønlændere i Danmark, der skal lære dansk, samtidig med at man så i Grønland ønsker at føre en politik, hvor man altså de facto forringer den fremtidige grønlandske generations muligheder for at kunne sproget dansk som springbræt til at kunne få uddannelse i Danmark.

Kl. 15:25

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Der er mange kommentarer og spørgsmål, så jeg beder om, at alle overholder taletiden. Fru Aaja Chemnitz Larsen, værsgo.

Kl. 15:25

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak til statsministeren, som jo også er minister for rigsfællesskabet. Også tak for bemærkningerne og for den inddirekte ros, som jeg i hvert fald bemærkede, der var, også til Inuit Ataqatigiits repræsentant.

I forhold til en arktisk investeringsfond synes jeg, at det er rigtig positivt, at regeringen har rykket sig i det spørgsmål, og jeg synes, det er enormt ærgerligt, at man fra Grønlands side, fra naalakkersuisutts side ikke har taget imod den fremstrakte hånd. Det synes jeg er vigtigt at slå fast. Selvfølgelig kan man altid snakke om betingelser, men jeg synes, det er vigtigt, at man i det mindste har en dialog om, hvordan en arktisk investeringsfond kunne se ud. Hvad er det for nogle investeringer, man kunne være med til at bibringe i forhold til at skabe noget vækst og noget udvikling i det grønlandske samfund? Så jeg tænker, at den opfordring i hvert fald er sendt videre til Grønland.

Jeg synes, der er behov for måske også at drøfte, hvordan vi skaber klarhed. For vi ved, at der er nogle spørgsmål, hvor der er nogle gråzoner, og hvor man fra dansk side kommer ind og siger, at der er nogle udenrigs- og sikkerhedspolitiske hensyn, vi er nødt til at være opmærksomme på – men det kommer sådan lidt fra sag til sag. Er det noget, man eventuelt kunne drøfte fremadrettet, altså få skabt

den her klarhed omkring, hvad der er dansk ansvar, og hvad der er grønlandsk ansvar?

Kl. 15:27

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak for det! Men skal hele tiden huske taletiden. Værsgo.

Kl. 15:27

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Det sidste er jeg sådan set meget enig i, og det er også derfor, jeg siger, at de danske overvejelser, som ikke er isoleret danske overvejelser, om, hvordan man finder det her balancepunkt – fordi vi er imod protektionisme, vi er imod barrierer for investeringer, det er helt generelt et synspunkt – hvordan balancerer man det over imod, land for land, at kunne beskytte sensitive sektorer? Det er et arbejde, som jeg gerne og helt naturligt involverer både Grønland og Færøerne i. Det er sat i værk, og det vil være et tema for de diskussioner, vi skal have på rigsmødet i næste måned.

Så noterer jeg mig med glæde det, som fru Aaja Chemnitz Larsen sagde, om at sende signaler tilbage til Grønland, for jeg kan jo ikke insistere på at engagere Danmark i en ny konstruktion, der eventuelt kunne fremme investeringer i Grønland – det kan jeg ikke. Altså, jeg kan sende et signal om, at vi gerne vil have en drøftelse om det, og så kan jeg håbe på, at der i Grønland er en regering, der siger, at det vil den gerne diskutere.

Kl. 15:28

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Fru Aaja Chemnitz Larsen.

Kl. 15:28

Aaja Chemnitz Larsen (IA):

Mange tak. Jeg er jo vokset op i en hjemmestyreretid, og da vi blev færdige med folkeskolen og med gymnasiet og med universitetet, fik vi at vide, at vi var Grønlands fremtid. Og et eller andet sted kan man sige, at det, at jeg står her og repræsenterer Grønland, jo også er en manifestation af det. Det danske sprog, det engelske sprog har været med til at give mig nogle muligheder, og min bekymring går bl.a. på de her 600 grønlandske studerende, som vi har i Danmark, og som i dag har nogle muligheder for at dygtiggøre sig.

Det, der kan bekymre mig i hele den her debat omkring selvstændighed og omkring sprog, er, at nogle værdier som flittighed og det at gøre en ære i at gøre et godt stykke arbejde, og at det tager tid at dygtiggøre sig, desværre på en eller anden måde bliver lidt glemt, synes jeg. Og jeg synes, at det her med de muligheder, som der skal være for at tage en uddannelse i Danmark fremadrettet ...

Kl. 15:29

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ja tak! Taletiden er stærkt overskredet! Værsgo.

Kl. 15:29

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Det er i høj grad en holdning, der blev udtrykt der, som jeg jo sådan set bare vil kvittere for og udtrykke, at jeg deler. Hvordan man vil indrette sig sprogregimemæssigt i Grønland, er selvfølgelig en grønlandsk beslutning, men, altså, jeg lægger jo vægt på, at Danmark som en del af rigsfællesskabet skal understøtte fremtidige grønlandske generationers muligheder for at blive så dygtige, som deres forudsætninger rækker til, så de kan gøre mest muligt for deres land – og dermed jo også indirekte for hele rigsfællesskabet. Det er jo derfor, at Danmark står åben.

Men den praktiske forudsætning er jo, at man kan vores sprog. Og der beder jeg bare så mindeligt om, at man passer på at få tænkt sig om, så man ikke – altså de facto, i virkeligheden – får lukket

nogle døre for fremtidig grønlandske generationer. Det fornemmer jeg egentlig også, at fru Aaja Chemnitz Larsen og jeg ser ens på, nemlig at her er der noget, man skal overveje.

Kl. 15:30

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Hr. Magni Arge.

Kl. 15:30

Magni Arge (T):

Tak. Jeg ser ikke mig selv som formalist, men tværtimod som en, der vil den allerstørste fleksibilitet, man overhovedet kan tænke sig, for den færøske nation. Jeg vil have så stor en manøvredygtighed, som jeg overhovedet kan få. Det har vi brug for, for vi skal skaffe nye indtægter, og vi skal sikre indtægterne til fremtidig velfærd. Vi skal lave nye alliancer over alt. Men vi støder hele tiden ind i, hvad skal man sige, the limitation, som man har ramt i den her såkaldte hjemmestyreordning i det såkaldte rigsfællesskab. Det er formalismen, der kommer fra Statsministeriet og Justitsministeriet. Der er grundlov, og der er hjemmestyre, og der er udenrigspolitiske love, og jeg skal komme efter dig. Det er alle mulige ting, der gør det umuligt. Vi må ikke tale med Island uden videre, heller ikke med Grønland, og ikke i NEAFC, og jeg ved ikke hvad.

Så jeg vil sige til statsministeren, at jeg er enig: Lad os være praktiske i tilgangen, lad os åbne op for manøvredygtigheden, sådan at vi får et bedre samarbejde fremover.

Kl. 15:31

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak, og værsgo.

Kl. 15:31

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Jeg anerkender fuldstændig, at hr. Magni Arge repræsenterer et synspunkt, der findes på Færøerne, som i hvert fald, hvis man kigger på de sidste meningsmålinger, deles af et mindretal. Det anerkender jeg fuldt ud. Jeg deler så det synspunkt, at vi skal gå praktisk til værks. Og jeg må sige, at med de ordninger, vi har, har jeg altså meget svært ved at se, hvor det er, man i praksis rammer grænser, som forhindrer Færøerne i selvstændigt at udvikle det færøske samfund. Jeg synes faktisk, at den udvikling, der er sket i Færøerne over de seneste år, nu også befolkningsmæssigt – man har passeret de 50.000, der er måske 51.000 før Ólavssøka – jo er et virkelighedseksempel på, at man inden for rammerne af rigsfællesskabet, altså ikke det såkaldte, men inden for rammerne af rigsfællesskabet, kan udvikle et levedygtigt samfund. Det ønsker jeg sådan set bare at samarbejde om. Jeg stopper her, vil jeg sige til formanden.

Kl. 15:33

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Magni Arge.

Kl. 15:33

Magni Arge (T):

Jamen jeg vil da sige, at jeg også er glad for, at vi har været i stand til at udvikle så meget på trods af de snævre rammer, som vi har haft, og på trods af, at man har været bundet på den måde, som vi har været.

Så vil jeg sige angående den der meningsmåling: Meningsmålinger kan man lægge så meget i, men sidste gang, der blev spurgt, om færingerne mener, at Færøerne skal nyde selvbestemmelsesretten, og om Færøerne skal blive en selvstændig nation, når økonomien er på plads om 10-15 år, så var svaret, at 90 pct. mener, at vi skal nyde selvbestemmelsesretten, den eksterne, og 65 pct. går ind for, at Færøerne skal være en selvstændig nation. Så har vi det på plads. Det

kan godt være, at momentum ikke er så stærkt lige nu, men toget kører derudad for fuldt drøn. Vi vil gerne have danskere og Danmark med på det her tog, men gerne i en samarbejdsform, der passer os bedre end den, som er i øjeblikket.

Kl. 15:36

Kl. 15:34

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Så er det statsministeren.

Kl. 15:34

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Jamen jeg er helt opmærksom på, at meningsmålinger skal man tage med et gran salt, og hvis de viser noget, man ikke kan lide, skal man jo kæmpe for at ændre dem. Det er det, der holder mig i gang hver dag i al almindelighed. Men det var egentlig bare for at sige, også af hensyn til folk, der lytter med, at når det sådan bliver italesat her i dag, at der ligesom kun er én vej frem, så er der jo nuancer. Hvis man bevæger sig rundt i det færøske samfund, vil man kunne mærke, at der er nuancer i det her spørgsmål.

Jeg må sige, at jeg ikke anerkender, at Færøerne har udviklet sig på trods af rigsfællesskabet. Jeg vil alle dage rose færøsk foretagelse og kreativitet og sådan noget, jeg er en kæmpe beundrer af det færøske samfund, men det er jo også et samfund, der som en del af et rigsfællesskab bl.a. over generationer har haft adgangen til at dygtiggøre færøsk generation efter færøsk generation efter færøsk generation i det danske samfund. Og jeg vil mene, at det samspil, der har været mellem Færøerne og Danmark som samfund og på familieplan og på anden vis, nu også delvist er en årsag til, at det færøske samfund står så flot, som det gør i dag.

Kl. 15:35

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Tak. Fru Karin Gaardsted, værsgo.

Kl. 15:35

Karin Gaardsted (S):

Tak. Jeg har lige et enkelt spørgsmål. Jeg vil gerne høre statsministerens holdning til, at Københavns Universitet nedlægger studiet for færøsk.

Kl. 15:35

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Værsgo.

Kl. 15:35

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Altså, at Københavns Universitet ikke udbyder det. I sidste ende kan man sige, at der jo ikke kan afvikles noget studie, hvis ikke nogen tilmelder sig. Jamen det er jeg personligt ked af. Vi har så lavet et system i Danmark, som gør, at det som udgangspunkt er universitetet selv, der har ansvaret for at dimensionere de uddannelser, man udbyder. Men personligt er jeg ked af det. Jeg ved, at uddannelses- og forskningsministeren er i dialog med Københavns Universitet om det her spørgsmål. Jeg så gerne, at det blev udbudt og endnu mere så jeg gerne, at der var nogen, der tilmeldte sig studiet.

Kl. 15:36

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Det var det. Værsgo til fru Karin Gaardsted.

Kl. 15:36

Karin Gaardsted (S):

Jeg vil bare gerne sige tak for svaret. Det var godt at høre.

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Så er det hr. Christian Juhl. Værsgo.

Kl. 15:36

Christian Juhl (EL):

Tak for det. Det der med investeringer og sikkerhed kræver vist mere end halve og hele minutter. Jeg synes, det er vigtigt, også fordi vi har haft mange eksempler på det. Lige pludselig var f.eks. Grønne-dal hamrende vigtig for os, selv om vi faktisk sagde, at vi ville forære det væk, hvis ellers de rigtige ville tage imod foræringen. Men vi har et andet sted, hvor der også er aktivitet, som ikke er dansk, nemlig i Thule, på Pituffik, og serviceaftalen har jo redet os som en mare og været anledning til ret mange møder efterhånden, i hvert fald i Udenrigsudvalget, men også været til debat her.

Hvordan mener statsministeren det problem skal løses, og – i givet fald – hvilken tidshorison tror han vi har til det? Det samme gælder transport med skib og transport med fly, som tilsyneladende også glider os af hænde i øjeblikket, sådan at det ikke er grønlænderne, der tjener på de to aktiviteter.

Kl. 15:37

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Tak. Værsgo.

Kl. 15:37

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Jeg er helt enig i, at de her spørgsmål omkring sikkerhed, udenrigspolitik og afledte virkninger af investeringer, der ellers forekommer fornuftige og nødvendige og sådan noget, hvis de skal håndteres rigtigt, har brug for mere tid end 1½ minut. De har sikkert også brug for, at de finder sted i en anden ramme end her i Folketingssalen. Det kunne f.eks. være i Udenrigspolitisk Nævn.

Det gælder for så vidt også det, der spørges ind til her. Altså, hr. Christian Juhl ved udmærket godt, at der er en dialog med amerikanerne, at udenrigsminister ad flere omgange, senest med den amerikanske udenrigsrådgiver på et møde for ikke så frygtelig længe siden, og nu er udenrigsministeren jo i dag i Washington for at snakke med den nye amerikanske udenrigsminister, diskuterer de her spørgsmål, og det vil han gerne møde op og redegøre for status på i f.eks. Nævnet.

Kl. 15:38

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Hr. Christian Juhl.

Kl. 15:38

Christian Juhl (EL):

Tak for det korte svar. Det er bare det, at vi bliver ved med at vende tilbage, og vi siger også, at der nok er en chance osv. Jeg kan høre på statsministeren, at han er måske lidt optimist, måske stadig væk pes-simist. Det ser ud til, at det løber ud af hænderne på os.

Hvad så med det andet spørgsmål, som vi også har berørt i dag? Og det er oprydningen efter de amerikanske aktiviteter. Der er jo generelt en række steder, hvor vi har afsat nogle penge, og det må vi se om slår til, men det store problem, den største forurening, er sandsynligvis Camp Century. Hvad gør vi ved det? Og i givet fald: Er det ikke rimeligt at forlange, at forurenere skal betale? Eller er der en undtagelse i sådan nogle tilfælde, når det er USA?

Kl. 15:39

Formanden (Pia Kjærsgaard):
Tak. Og så er det statsministeren.

Kl. 15:39

Kl. 15:42

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Tak for det. Vi har jo med den forsvarsaftale, vi indgik, afsat et beløb på 180 mio. kr. til oprydning, og jeg er helt med på, at det ikke gælder i forhold til Camp Century, hvor vi ser på tingene med en pænt stor alvor og derfor jo også har igangsat initiativer efter aftale med de grønlandske myndigheder, som bl.a. handler om at monitorere isafsmeltningen i området og kortlægge de miljømæssige effekter af efterladt affald. Så vi tager det jo alvorligt.

Udenrigsministeriet er jo derudover i gang med en juridisk udredning af, om der eventuelt kan pålægges USA et folkeretligt ansvar. Det kan jeg ikke stå og konkludere på her i dag, men jeg vil bare sige, at vi ser på de her ting med stor alvor.

Kl. 15:40

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Så er det hr. Roger Courage Matthisen. Værsgo.

Kl. 15:40

Roger Courage Matthisen (ALT):

Tak for det, og tak til statsministeren, både for redegørelsestaler og svar på spørgsmål. Venstres grønlandsordfører, hr. Marcus Knuth, taler ofte om rigsfællesskabet som et ægteskab, og nu ved jeg ikke, hvordan det er med ordførerens ægteskab, men mit er baseret på frivillighed og kærlighed, betingelsesløst. Der er naturligvis også kompromiser, der bliver lavet, men betingelsesløsheden synes jeg er interessant i forhold til vores samarbejde i rigsfællesskabet, og jeg bemærker tit fra statsministeren noget underliggende om noget for noget, en antydning af trusler i forhold til bloktilskud og i forhold til danskundervisning. Altså, hvis Grønland vælger at bruge engelsk, betyder det så, at statsministeren ikke vil arbejde for, at grønlændere får gratis danskundervisning i Danmark? Er det sådan, det skal forstås? Eller hvad er det for nogle undertekster, som jeg fornemmer? Eller det er måske bare mig, men det er det, jeg forsøger at afklare.

Kl. 15:41

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Værsgo.

Kl. 15:41

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Jeg er meget ked af, hvis jeg giver anledning til, at man hører sådan en underlægningsmusik. Jeg går varmt ind for, at færøske unge og grønlandske unge kan komme til Danmark og studere, og i samme øjeblik de sætter foden på Hovedbanegården eller ude i lufthavnen eller oppe i Hirtshals, afhængigt af rejseformen, behandles de ligeværdigt, og hvis man vælger at møde op i lufthavnen med et afsæt, hvor man mestrer grønlandsk og engelsk og ikke kan et ord dansk, så er man stadig velkommen. Altså, det har jeg ingen problemer med. Jeg konstaterer bare helt praktisk, at mulighederne for at foretage et studievalg vil blive noget indskrænket. For vi har ikke så mange studier, vi udbyder på grønlandsk eller engelsk, og derfor er virkeligheden jo den, at hvis man skal have glæde af at bruge Danmark som et springbræt til at dygtiggøre sig for at komme videre ud i verden eller blive i Danmark eller vende tilbage til Grønland, så er det at kunne det danske sprog en praktisk forudsætning. Det er sådan set blot det, jeg siger.

Kl. 15:42

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Hr. Roger Courage Matthisen.

Roger Courage Matthisen (ALT):

Så det vil sige, at statsministeren siger, at det ikke er nødvendigt at bibeholde dansk i den diskussion, der foregår, i Grønland, for at statsministeren selvfølgelig vil arbejde for, at danskundervisningen er gratis, som der bliver problematiseret i dag?

Det andet spørgsmål er i forhold til samarbejdspartnere med luft-havnsudvikling. For nogle år tilbage kunne Mandag Morgen skrive om, at EU prøvede at få førende europæiske industriselskaber til at lave et konsortium, der udviklede minearbejdet i Grønland. Ville det også være noget udenrigspolitisk, sikkerhedspolitisk, som statsministeren ville problematisere, eller er det kun, hvis det er fra det globale syd, fra f.eks. Kina, der er interesse i en lufthavnsudvidelse?

Kl. 15:43

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak. Statsministeren.

Kl. 15:43

Statsministeren (Lars Løkke Rasmussen):

Nu ved jeg ikke, om jeg kan nå at svare på det hele. For jeg synes, det første, altså sådan en refleksion over, hvad jeg sagde, var forkert. Altså, der er jo noget formelt og noget reelt. Vi er et rigsfællesskab, og når færinger og grønlændere kommer til Danmark, træder de ind i vores samfund med lige rettigheder, og det vil jeg i den grad stå som garant for, uanset hvilke forudsætninger de kommer med. Men det er en meget formalistisk ting. For virkeligheden er jo, at hvis man skal have fuld glæde og den fulde effekt af at være en ung grønlænder i et rigsfællesskab, der kan tage til Danmark og dygtiggøre sig, så er man nødt til at komme med en eller anden form for ballast, og langt, langt de fleste tilbud, vi giver om studier i Danmark, er på dansk. Derfor er jeg enig med hr. Karsten Hønge, som brugte udtrykket, ja, det præcise udtryk, der blev brugt, var vel noget, der mindede om benspænd for fremtidige generationer, hvis man indretter skolesystemet i Grønland på en sådan måde, at der er en sandsynlighed for, at fremtidige generationer af unge grønlændere ikke kan sproget dansk på et færdighedsniveau, der gør, at de kan få glæde af det danske uddannelsessystem. Det er jo den praktiske implikation. Og så beklager jeg, at tiden løb.

Kl. 15:45

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Ja, det var i sidste øjeblik. Så er der heller ikke flere spørgsmål. Tak til statsministeren. Der er ikke flere, der har bedt om ordet.

Afstemningen om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted tirsdag den 29. maj 2018.

Det sidste punkt på dagsordenen er:

3) Forespørgsel nr. F 25:**Forespørgsel til sundhedsministeren:**

Hvilke initiativer påtænker regeringen at tage for at begrænse og regulere omskæring, der ikke er medicinsk begrundet, blandt drengebørn og unge mænd under 18 år, så man dels undgår va-

rige skader, dels sikrer, at disse borgere selv har haft indflydelse på en beslutning om omskæring?

Af Kirsten Normann Andersen (SF) og Jacob Mark (SF).
(Anmeldelse 16.03.2018. Fremme 20.03.2018).

Kl. 15:45

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Jeg gør opmærksom på, at afstemning om eventuelle forslag til vedtagelse udsættes til tirsdag den 29. maj 2018.

Det er ordføreren for forespørgerne, fru Kirsten Normann Andersen, Socialistisk Folkeparti, for en begrundelse. Værsgo.

Kl. 15:46

Begrundelse

(Ordfører for forespørgerne)

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak for det. Hvor går grænsen for, hvad forældre kan træffe beslutninger om på deres børns vegne? Det har jævnligt været til debat i Folketinget, ikke mindst med henvisning til FN's børnekonvention og også, når børns rettigheder har konfliktet med forældres tro eller kultur. Det er eksempelvis forbudt at omskære piger. Forældre må ikke slå deres børn. Forældre må heller ikke forhindre deres børn i at modtage blod, hvis det er nødvendigt. Vi gør i det hele taget vores bedste for at forhindre social kontrol, som forhindrer børn i at vokse op med en selvstændig opfattelse af sig selv som voksne og med ret til selv at træffe beslutninger på egne vegne.

Af alle de mange debatter, som Folketinget gennem tiden har haft om børns rettigheder, står en urørt tilbage, nemlig spørgsmålet om retten til at lade drenge omskære. Og det til trods for, at indgrebet både er smertefuldt og irreversibelt. Et borgerforslag om mindstealder for omskæring er sandsynligvis på vej til Folketingssalen, og den her forespørgselsdebat har derfor alene til hensigt at få en sober debat om børns rettigheder til egen krop, hvor vi ikke mindst gerne vil høre, hvilke overvejelser regeringen gør sig om det spørgsmål, men hvor også Folketingets partier får lejlighed til at forholde sig til det kliniske spørgsmål, som lyder sådan her: Hvilke initiativer påtænker regeringen at tage for at begrænse og regulere omskæring, der ikke er medicinsk begrundet, af drengebørn og unge mænd under 18 år, så man dels undgår varige skader og dels sikrer, at disse borgere selv har indflydelse på en beslutning om omskæring?

Kl. 15:47

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Så er det sundhedsministeren. Værsgo.

Kl. 15:48

Besvarelse

Sundhedsministeren (Ellen Trane Nørby):

Tak for forespørgslen om, hvilke initiativer regeringen påtænker at tage for at begrænse og regulere omskæring, der ikke er medicinsk begrundet, blandt drenge under 18 år. Debatten om omskæring af drenge er kompleks. Der er mange vigtige hensyn, der skal afvejes. Det er også en debat, der vækker mange følelser, og det er nok også naturligt, når det handler om vores børn.

For regeringen indgår både barnets perspektiv, sundhedsmæssige overvejelser, konsekvenser for trossamfund i Danmark, sikkerhedsmæssige, etiske og juridiske overvejelser og også refleksioner over udenrigspolitiske implikationer samt sikkerhedsmæssige konsekvenser, bl.a. i forhold til Danmarks udsendte soldater. Dermed er denne diskussion ikke isoleret sundhedspolitik for regeringen, og det er

heller ikke en sag, der er sort-hvid, men en sag med mange facetter og hensyn.

Når regeringen afvejer de forskellige hensyn, er konklusionen, at vi afviser et forbud. Ser vi rundt i verden, er op imod en tredjedel af alle mænd omskåret. Ser vi isoleret set på USA, viste et studium fra 2010, at næsten 60 pct. af drengebørn blev omskåret på hospitalet i USA, og diskussionen er der langt mere og andet end religiøst funderet. Det handler om kultur, og for mange handler det også om hygiejne. Det er en skik, som kan forekomme underlig ud fra et dansk kulturelt ståsted, hvor vi ikke har den samme tradition. I Danmark hverken anbefaler eller fraråder sundhedsmyndighederne omskæring af drengebørn, og i Danmark er det traditionelt set jødiske og muslimske drenge, som bliver omskåret rituelt, altså uden at der foreligger en medicinsk begrundelse.

Men uanset hvilket religiøst tilknytningsforhold der er tale om, er de faglige krav i Danmark de samme, og indgrebet skal leve op til den faglige vejledning på området. Der har også siden den 1. januar 2017 været pligt til at anmelde alle omskæringer til Landspatientregisteret, og det er, uanset hvor omskæringen finder sted. Der er i 2017 indberettet i alt 662 rituelle omskæringer, og tallene viser også, at næsten alle omskæringerne sker på børn, der endnu ikke er fyldt 1 år. Næsten alle omskæringerne, 654, er foretaget på private sygehuse og klinikker, mens nogle helt få, 8, er foretaget uden for sygehuse og klinikker – det vil formentlig sige i hjemmet. Til sammenligning er der i 2017 indberettet i alt 3.831 medicinske omskæringer – det kan være af årsager som f.eks. forhudsforsnævring eller andre ting, der kan lede frem til en medicinsk omskæring.

Det er Sundhedsstyrelsens vurdering, at der ikke sundhedsfagligt er et grundlag for at anbefale et forbud mod rituel omskæring af drenge, hvis indgrebet altså foretages af kompetente læger. Og ved omskæring af drenge er der generelt få komplikationer, og der er meget sjældent alvorlige bivirkninger. Vurderingen er også, at der set ud fra et sundhedsmæssigt og et patientsikkerhedsmæssigt perspektiv kan være fordele ved at omskære drengebørn i deres første levemåneder frem for senere, fordi indgrebet på det tidspunkt vil være mindre og typisk give færre komplikationer.

Omskæring i Danmark opfattes som et operativt indgreb i autorisationslovens forstand. Det er derfor som udgangspunkt kun læger, der må udføre indgrebet, men der kan som på andre områder ske en faglig delegation. Lever lægen ikke op til sit ansvar, kan der rejses en tilsynssag mod lægen, hvilket ultimativt kan føre til, at lægen får frataget eller indskrænket sin autorisation. Har lægen under indgrebet udvist grovere forsømmelse, kan lægen straffes med bøde. Der føres tilsyn med både klinikker og læger, som udfører rituel omskæring i Danmark, og klinikkerne skal bl.a. lade sig registrere hos Styrelsen for Patientsikkerhed, så de også kan indgå i det risikobaserede tilsyn med behandlingsstederne i Danmark.

Styrelsen for Patientsikkerhed og før den Sundhedsstyrelsen har i perioden fra 1998 til den 21. marts 2018 identificeret 19 tilsynssager i forbindelse med mandlig omskæring, og heraf vedrører 7 den samme læge. Da opgørelsen er genereret på baggrund af en søgning i styrelsens journalsystem, hvor der ikke foretages en kodning af, om sagerne er oprettet i forbindelse med omskæring, kan der være tale om flere sager. 14 af sagerne vedrører med al overvejende sandsynlighed rituel omskæring, mens indikation for at foretage omskæring i de resterende 5 sager ikke umiddelbart kan fastslås. Der er i 3 af sagerne, der med al overvejende sandsynlighed vedrører rituel omskæring, givet tilsynssanktioner, 1 autorisationsfratagelse og 2 virksomhedsindskrænkninger.

Kl. 15:53

Styrelsen for Patientsikkerhed og før den Patientombuddet har også modtaget og behandlet klager over omskæringer. Styrelsen har ved søgning i sit journalsystem identificeret 14 klagesager om mandlig omskæring, der er afsluttet inden for de sidste 5 år. Det vurderes,

at der i langt hovedparten af sagerne er tale om medicinske omskæringer. 13 klagesager vedrører omskæring på medicinsk indikation.

Endelig oplyser Patienterstatningen, at man i perioden fra den 1. juli 2013 til den 31. december 2015 ikke har truffet afgørelser i sager, som omhandler rituel omskæring, og at der i perioden fra den 10. februar 2016 til den 19. marts i indeværende år ikke er registreret nye erstatningssager om omskæring.

Der inddrages også til tider den dimension i debatten, at der er tale om manglende ligestilling, når omskæring af kvinder er forbudt efter straffeloven, mens det samme ikke er tilfældet, når der er tale om omskæring af drenge. Det hørte jeg også SF's ordfører nævne. Jeg synes, det er vigtigt i den diskussion at fremhæve, at de to indgreb, mandlig og kvindelig omskæring, sundhedsfagligt ikke kan sammenlignes direkte, og derfor er der også god grund til, at man i lovgivningen sonderer mellem omskæring af kvinder og mænd.

Fra mit svar til Folketinget om kvindelig omskæring, via bidrag fra Justitsministeriet, kan jeg citere følgende:

»Omskæring, specielt infibulation, kan have nogle umiddelbare helbredsmæssige følger og en række senfølger, som dels beror på indgrebets karakter, dels på den måde, indgrebet typisk bliver foretaget på. Blandt de umiddelbare følger kan nævnes smertechok og psykisk chok på grund af indgrebets karakter, blødning, smerter ved vandladning, infektioner, blodforgiftning og stivkrampe. Senfølgerne er bl.a. smerter ved menstruation, ophobning af menstruationsblod i skede og livmoder ved infibulation, underlivssmerter, kronisk underlivsbetændelse, der kan medføre sterilitet, invaliderende vandladningsproblemer, gentagne urinvejsinfektioner, komplikationer i forbindelse med graviditet og fødsel på grund af uelastisk arvæv, smerter ved samleje og andre seksuelle problemer.

Kvindelig omskæring er således et særdeles alvorligt indgreb, som der efter regeringens opfattelse på det kraftigste må tages afstand fra.«

Det forhold er også reflekteret i den danske straffelovgivning, og dermed adskiller det sig også markant fra de sundhedsfaglige indstillinger til rituel omskæring af drengebørn, hvor sundhedsmyndighederne altså ikke kan anbefale et forbud.

Det leder mig videre til de sundhedsmæssige konsekvenser af et forbud. Et forbud mod rituel omskæring af drenge vil kunne medføre en risiko for, at sundhedsmyndighederne ikke længere har kendskab til omfanget af mandlige omskæringer. Samtidig er det vanskeligt at vurdere, i hvor høj grad et forbud vil blive efterlevet i praksis. Bekymringen kan derfor være, at man med et forbud risikerer, at rituel omskæring fortsætter i det skjulte eller bare flyttes til udlandet, hvor sundhedsmyndighederne har svært ved at følge med i, hvordan det foregår, og om det foregår fagligt forsvarligt.

Som jeg var inde på i min indledning, kan regeringen ikke støtte et forbud mod rituel omskæring af drenge. Men det betyder ikke, at vi ikke ser på området med et ønske om at styrke patientsikkerheden. Derfor vil regeringen også som opfølgning på den debat, der har været her i Folketinget, anmode Styrelsen for Patientsikkerhed om at opdatere den faglige vejledning om omskæring af drenge. Og vi er som regering også positive over for at diskutere behovet for med regulering at speciallægeforbeholde omskæring foretaget uden for offentligt sygehus til urologer. Det ville i givet fald skulle ske med en vis indfasning. Vi er også åbne over for at diskutere en skærpende af indberetningspligten, så det bliver tydeligere, hvilke patientsikkerhedsmæssige rammer der skal være til stede, når omskæring uden medicinsk grund finder sted.

Men regeringen ser som sagt ikke et forbud som en løsning. Jeg vil i den forbindelse også særlig nævne, at Kirkeministeriet vurderer, at hvis et allerede anerkendt trossamfund overtræder et eventuelt forbud, så kan det danne grundlag for, at kirkeministeren må indlede en konkret tilsynssag om, hvorvidt trossamfundets anerkendelse skal tilbagekaldes. Det vil f.eks. betyde, at hvis det jødiske samfund eller

personer med tilknytning til det jødiske samfund bliver dømt for at overtræde et eventuelt forbud, så kan det altså få konsekvenser for anerkendelsen af det jødiske samfund som sådan her i Danmark.

Som jeg startede med at sige, er den her sag kompleks. Den har mange hensyn og mange facetter. Regeringen har ikke taget let på den her diskussion. Vi har afvejet de forskellige hensyn, og når regeringen afvejer den samlede problemstilling og de dilemmaer, der ræmmesigt knytter sig til spørgsmålene, så er regeringen nået frem til, at vi klart afviser et forbud mod en rituel omskæring. Tak for ordet.

Kl. 15:58

Formanden (Pia Kjærsgaard):

Tak til sundhedsministeren. Så er det ordføreren for forespørgerne, fru Kirsten Normann Andersen, Socialistisk Folkeparti.

Kl. 15:58

Forhandling

(Ordfører for forespørgerne)

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak til ministeren for besvarelsen. Hvis nogen så Debatten i aftes, må man anerkende, at debatten kan være ophedet, og det er måske også forklaringen på, at der har været meget lidt vilje til at tage debatten i Folketinget. Jeg beklager faktisk derfor også, at ministeren selv bidrager til at få debatten til at handle om alt muligt andet end børns rettigheder, når der argumenteres med risiko for store konflikter og manglende respekt for minoriteter. Jeg forstår simpelt hen ikke, at små drenges ret til egen krop kan give anledning til nogen som helst krise, altså, medmindre vi selv taler problemerne op i stedet for at holde os til sagen.

I SF tror vi faktisk på, at vi er i stand til at tage en sober debat om børns rettigheder rensat for ophidsede diskussioner og stråmænd. For os handler debatten ikke om manglende respekt for religiøse minoriteter. For os handler debatten alene om børns ret til selv at træffe beslutninger om indgreb af irreversibel karakter. I SF anerkender vi forældres ret til at opdrage deres børn i en bestemt tro, men forældre ejer ikke deres børn, og der kommer et tidspunkt, hvor den unge selv skal tage stilling til, hvad den unge selv tror på, og hvordan den unge selv ønsker at leve sit liv. Netop derfor er det også vigtigt, at en bestemt tro eller for den sags skyld kulturel baggrund ikke sætter sig irreversible spor i form af ændringer af kroppen.

Som jeg sagde i min indledning, har vi tidligere truffet svære beslutninger om regulering af, hvad forældre kan bestemme på deres børns vegne. Det har vi gjort i forhold til pigeomskæringer, det har vi gjort i forhold til revselsesretten, og forældre kan heller ikke længere forhindre deres børn imod at modtage blod, hvis det er nødvendigt. Vi har før været i stand til at træffe beslutningerne i respekt for, at forældre elsker deres børn og ikke har videreført traditioner, kultur eller ritualer for at skade deres børn, men fordi forældrene ville deres børn deres bedste.

Sådan tænker vi i SF om drengomskæring. Selv om det for mange af os er uforståeligt, at man udsætter børn for operationer, som ikke er medicinsk begrundet, anerkender vi, at tro er en stærk markør. Vi har derfor også gentaget mange gange, at SF ikke ønsker et forbud mod drengomskæring, vi ønsker en mindstealder, og derfor har et konstant spørgsmål i debatter også været: Er det muligt at være rettroende jøde eller muslim, hvis man udsætter omskæring, til drenge er gammel nok til selv at træffe beslutningen? og har indtil videre fået bekræftet, at det kan man.

Jeg anerkender, at det vil betyde, at de respektive trossamfund udfordrer os på, hvordan man hidtil har udfyldt ritualer, men for SF er det også vigtigt, at de berørte parter selv deltager i drøftelserne og eventuel udformning af en lovgivning. For når vi netop ikke ønsker et forbud som det, der gælder for pigeomskæring, men derimod en

minimumsalder, er det netop for at sikre muligheden for, at man fortsat har muligheden for at benytte kropslige markører inden for de respektive trossamfund.

Debatten er derfor set med SF's øjne også en invitation til en drøftelse af, hvordan religiøse minoriteter kan tilrettelægge deres særlige ritualer i respekt for børnekonventionen. Vi har ikke fået socialministerens bud på, i hvilken grad drengeomskæring er i strid med børnekonventionen, men det er og bliver et faktum, at indgrebet er smertefuldt og irreversibelt, og vi ved, at voksne i stigende grad anklager samfundet for, at vi ikke har ydet dem barnets beskyttelse mod indgrebet. Netop det forhold og ingen andre begrundet i den grad, at vi som Folketing tager debatten og holder den til det, som det handler om, nemlig barnets rettighed til egen krop. Med de ord vil jeg læse et forslag til vedtagelse op på vegne af Enhedslisten og Socialistisk Folkeparti:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget mener, det er vigtigt, at man respekterer børn og unges ret til ukrænkelighed og ret til egen krop, hvorfor man er enig om at arbejde for en aldersgrænse for ikkemedicinsk omskæring af drenge.

Folketinget opfordrer samtidig regeringen til at igangsætte en informationsindsats for at mindske ikkemedicinsk drengeomskæring.« (Forslag til vedtagelse nr. V 66).

Kl. 16:02

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak for det. Det fremsatte forslag til vedtagelse vil herefter indgå i den videre forhandling. Tak til ordføreren.

Den næste i rækken er hr. Flemming Møller Mortensen som ordfører for Socialdemokratiet.

Kl. 16:02

(Ordfører)

Flemming Møller Mortensen (S):

Mange tak, formand. Det her emne, som vi diskuterer i dag – omskæring af drenge – er et emne, der har været diskuteret mange gange her i Folketingssalen, ja, lige siden jeg blev valgt ind for 10 år siden, og det vil sikkert også blive diskuteret, når jeg en gang ikke er her mere. For omskæringsdebatten er en debat om rigtig mange principper, med rigtig mange følelser, om rigtig mange hensyn, vi som ansvarlige politikere skal tage med i betragtning.

Lad mig starte med at slå en ting fast: Socialdemokratiet er modstander af, at man omskærer sine børn, medmindre der er en sundhedsfaglig grund til det. Vi mener, at det er en meget drastisk beslutning at træffe, uden at barnet har mulighed for at sige nej, og derfor opfordrer vi alle forældre til at lade være med at få deres drenge omskåret.

Men når det er slået fast, mener vi ikke det er en løsning, at Danmark går enegang og indfører et forbud, heller ikke for drengenes skyld. Med et forbud risikerer man, at omskæringerne alligevel bliver foretaget, bare uden at der er en læge til stede, og uden at det bliver registreret, og at der bliver fulgt op på det. Det vil ikke være et fremskridt for børnene, tværtimod. Derudover mener vi fortsat – også med baggrund i det samråd, som vi faktisk var med til at tage initiativ til i Sundhedsudvalget – at det er vanskeligt at gennemskue, om et forbud vil få andre konsekvenser, andre negative konsekvenser for vores land.

Jeg er godt klar over, at forespørgslen her i dag ikke direkte omhandler, om man er for eller imod et forbud mod omskæring af drenge, men jeg synes det er vigtigt, at danskerne ved, hvor vi står i det her spørgsmål, da det altid ligger under enhver politisk diskussion og drøftelse, når det gælder omskæring.

I Socialdemokratiet ser vi positivt på, at der skal være en læge til stede under rituelle omskæringer. Vi ser positivt på, at der føres et

risikobaseret tilsyn med læger og klinikker. Og vi ser positivt på og vil have, at alle rituelle omskæringer skal indberettes. Vi synes, det er rigtig godt, at vi er enedes om, at Det Ethiske Råd skal komme med udtalelser om emnet her inden sommerferien. Og vi synes også, at det er positivt, at regeringen har varslet en opdatering af den faglige vejledning om omskæringer af drengebørn – det er nødvendigt.

Der er en dagsorden, det her bliver diskuteret, og det er blevet diskuteret rigtig mange gange. Der tages nye initiativer, der tages initiativer af hensyn til drengene, men der tages også hensyn til og politisk aktion i forhold til den kompleksitet, der ligger på området.

Jeg synes, det er meget sigende, at en af de faggrupper, der har med drengene at gøre, som bliver omskåret, og de eventuelle komplikationer, der måtte opstå, som følge af det, nemlig Lægeforeningen, giver meget tydeligt udtryk for sin holdning. Og jeg vil egentlig gerne citere det, fordi det er en faggruppe, der også nyder stor anseelse i vores samfund, og som værner det enkelte individ qua deres lægeløfte. Der står om deres holdning til omskæring:

»Processen hen imod en eliminering af omskæring af drengebørn uden medicinsk indikation er kompleks og bør varetages i dialog med de befolkningsgrupper, for hvem drengeomskæring har en særlig religiøs eller kulturel betydning. Det vigtigste hensyn i overgangen hen imod eliminering af omskæring bør være de pågældende børns helbred, herunder minimering af uautoriserede indgreb.«

Det er en klar holdning, og det er en holdning, som Socialdemokratiet deler. Derfor er vi meget tilfredse med, at vi også har arbejdet os frem til en vedtagelsestekst, som jeg nu vil læse op, fordi den lægger nye trædesten ud i det her komplekse område. Det er en vedtagelsestekst, som Socialdemokratiet, Dansk Folkeparti, Venstre, Radikale Venstre og Det Konservative Folkeparti står bag, og den lyder sådan her:

Forslag til vedtagelse

»Folketinget konstaterer, at debatten om rituel omskæring af drengebørn er kompleks, og at der er mange vigtige hensyn, der skal afvejes. Folketinget opfordrer regeringen til at indlede dialog med de berørte trossamfund om, hvorledes man i samarbejde kan arbejde for at skærpe registreringen, kontrollere og regulere omskæring af drenge under 18 år, når indgrebet ikke er medicinsk begrundet. Sluttelig opfordrer Folketinget regeringen til at bede Styrelsen for Patientsikkerhed om at opdatere den faglige vejledning om omskæring af drenge.«

(Forslag til vedtagelse nr. V 67)

Kl. 16:08

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak. Det fremsatte forslag til vedtagelse vil ligeledes indgå i den videre forhandling. Der er korte bemærkninger, og den første er fra fru Stine Brix, Enhedslisten.

Kl. 16:08

Stine Brix (EL):

Tak til Socialdemokratiets ordfører for en god tale, synes jeg, og en klar melding fra Socialdemokratiet i forhold til holdningen til drengeomskæring. Jeg hørte Socialdemokratiets ordfører sige meget klart, at man fra Socialdemokratiets side er modstander af drengeomskæring, hvis ikke der er en medicinsk grund til det. Og det synes jeg er en positiv melding. Jeg forstår sagtens de overvejelser, der kan være, der så følger af det.

Det, jeg gerne vil spørge om ordføreren om, er, hvad S har af konkrete forslag til, hvad vi så gør, for at der er flere drenge, der selv kan træffe den her beslutning. Altså, hvad er det så, der ifølge Socialdemokratiet skal til for at mindske omfanget af drengeomskæring? Vi har jo foreslået, at man laver en kampagne eller en informationsindsats eller andet målrettet de her forældre, som opfordrer dem til at gøre sig den overvejelse. Men det kunne også være nogle andre

initiativer, der går i den retning, når nu Socialdemokratiet ikke mener, det er det rigtige at indføre en aldersgrænse. Så hvilke overvejelser gør man sig i forhold til at nå det mål, som ordføreren taler om her?

Kl. 16:12

Kl. 16:09

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 16:09

Flemming Møller Mortensen (S):

Mange tak for spørgsmålet. Jeg sluttede faktisk af med at sige, at jeg synes, at vedtagelsesteksten, som jeg læste op, lægger nye trædesten frem – og der skal nogle nye trædesten til. Det, jeg citerede fra Lægeforeningen, og som i og for sig også står på en anden måde i vedtagelsesteksten, er, at de her emner skal diskuteres med de pågældende trossamfund. Vi skal have en dialog; vi skal have den dialog, vores land er kendt for – den skal bære nogle resultater frem i den her sammenhæng. Det tror jeg på, og det tror Socialdemokratiet på.

Kl. 16:10

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 16:10

Stine Brix (EL):

Jeg vil selvfølgelig studere vedtagelsesteksten, når jeg ser den. Jeg synes, den kan forstås på flere forskellige måder, og derfor kunne jeg godt tænke mig at høre, hvordan Socialdemokratiet forstår den. For jeg hører den ikke nødvendigvis lægge op til, at man sådan set skal arbejde for at mindske eller begrænse omfanget af drengeomskæring. Og derfor kunne jeg godt tænke mig at høre, hvordan Socialdemokratiet forstår den tekst. Er det et mål med den vedtagelsestekst, som man har tilsluttet sig, at man skal arbejde for – ordføreren taler om i dialog eller ved regulering – at mindske omfanget af drengeomskæring? Eller hvordan læser man den fra Socialdemokratiets side?

Kl. 16:10

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 16:10

Flemming Møller Mortensen (S):

Tak. Jeg har givet udtryk for, hvad der er den klare socialdemokratiske holdning, og det, der står i vedtagelsesteksten, er, at man skal arbejde for at skærpe registreringen af og kontrollere og regulere omskæring af drenge under 18 år. Jeg synes, det er en meget klar vedtagelsestekst. Og dialog er også en del af vedtagelsesteksten. Jeg må også sige, at de drøftelser, jeg har haft med både Det Jødiske Samfund og muslimske grupperinger i Danmark, viser, at der er meget interesseret i at indgå i den her dialog.

Jeg håber virkelig på, at et bredt flertal i Folketinget vil være med til at understøtte den her positive og konstruktive debat ude i samfundet, for jeg er meget enig med fru Stine Brix i, at her skal der rejses en konstruktiv debat. Information er nødvendigt – det er nødvendigt, at man får saglig information bragt ind i den her diskussion. Og det er med udgangspunkt i det, jeg sagde i min ordførertale – at det er af hensyn til drengene. Det er naturligvis også af hensyn til de elementer, som kom frem efter vores lukkede samråd i Sundhedsudvalget, altså at der kan være nogle, der vil tænke ikkepositivt på Danmark, hvis man gik forud for andre lande. For der er jo ikke andre lande i verden, der har indført et forbud mod drengeomskæring.

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er fru Kirsten Normann Andersen. Værsgo.

Kl. 16:12

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak for det. Jeg vil også gerne takke for ordførerens besvarelse, og jeg lytter mig også til, at ordføreren vel ret beset siger, at det der omskæring altså er en dårlig idé. Men jeg lytter mig også til, at ordførerens svar er skærpelse af regler, regulering, kontrol. Og det er jo også et udtryk for – tænker jeg – at ordføreren tænker, at det her indgreb ikke er et ubetydeligt indgreb i forhold til drengene.

Så jeg vil egentlig gerne høre sundhedsordføreren, om sundhedsordføreren kunne forestille sig, at man simpelt hen skulle lægge indgrebet tilbage i sundhedssektoren, hvor man får mulighed for at udføre indgrebet på et hospital og under fuld bedøvelse, sådan som man normalt gør det, når der er tale om indgreb, der er medicinsk betinget.

Kl. 16:12

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 16:12

Flemming Møller Mortensen (S):

Jeg synes ikke, at vi skal foregribe den dialog, der nu bliver pålagt ministeren at indgå. Men jeg kan garantere SF's ordfører for, at vi i Socialdemokratiet vil kaste os ind i det her, og vi vil ikke lukke døre og porte, vi vil være åbne i forhold til at få sat endnu bedre rammer op. Jeg må igen sige, at jeg sagde i min ordførertale, at Socialdemokratiet mener, at det er en meget drastisk beslutning at træffe, uden barnet har mulighed for at sige nej. Det er vores holdning.

I forhold til om vi skal drøfte i fremtiden, om der skal være klinikker, besluttede vi jo i sin tid politisk, at der ikke skulle være det, fordi det ikke skulle være et offentligt tilbud. Jeg har hørt trossamfund give udtryk for, at man eventuelt kunne lave en tværkulturel klinik eller pulje, som kunne drive fagligt kontrollerede steder, hvor man kunne få det gjort. Det kunne være et initiativ. Men det har vi slet ikke lagt os fast på. Jeg synes blot, vi skal være åbne, og jeg synes også, vi skal sige, at det forslag til vedtagelse, som jeg har læst her, jo ikke er et spørgsmål om, at vi giver ministeren lang tid til at have de her drøftelser. For vi har med baggrund i det lukkede samråd været enige om politisk, at vi skal træffe nogle beslutninger.

Kl. 16:14

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Spørgeren.

Kl. 16:14

Kirsten Normann Andersen (SF):

Nu er det jo ikke sådan, at Socialdemokratiet er kendt for ligesom at stå tilbage for at indføre forbud eller restriktioner i forhold til religiøse temaer – burkaforbud og andet, man nu kunne komme af sted med. Så jeg er egentlig en lille smule overrasket over, at Socialdemokratiet i den her sag vægter det religiøse aspekt så meget i forhold til drengenes rettigheder. Så jeg er egentlig bare optaget af at høre, hvad ordføreren selv tænker om drengenes rettigheder. Bliver barnets ret til egen krop ikke krænket, når det er sådan, at man vægter det religiøse aspekt så meget, som man gør i det her tilfælde, i Socialdemokratiet?

Kl. 16:14

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 16:14

Flemming Møller Mortensen (S):

Jeg synes måske, at det giver indtryk af, at ordføreren ikke rigtig har fået i hvert fald alle elementerne med, hverken fra min ordførertale eller det, jeg har sagt efterfølgende. Jeg har lige nøjagtig præciseret, at det her er et område, hvor mange aspekter skal gå hånd i hånd, bl.a. barnets rettigheder og integritet. Så det her er ikke et spørgsmål om, om man vægter en ting. Det er et spørgsmål om, at vi har lavet en samlet, saglig og for os at se ordentlig vurdering af, hvad det er, der er det komplekse i det her.

Kl. 16:15

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til den socialdemokratiske ordfører. Den næste i rækken er fru Liselott Blixt som ordfører for Dansk Folkeparti.

Kl. 16:15

(Ordfører)

Liselott Blixt (DF):

Socialistisk Folkeparti spørger i forespørgslen ministeren om, hvilke initiativer ministeren vil tage i forhold til omskæring af drenge. Vi har nu i rigtig mange år debatteret omskæring. Det er, fordi mange af os slet ikke forstår, hvorfor det er nødvendigt at skære forhuden af små drenge. De fejler jo ikke noget, og de er nu engang skabt, som de er. Debatten har bølget igennem lang tid, og der er rigtig mange forskellige holdninger til omskæring af drenge. Jeg vil slå fast, at i Dansk Folkeparti er vi modstandere af omskæring. Vores holdning er, at man ikke skærer i sunde og raske børn. I løbet af min tid som sundhedsordfører har der været rigtig mange sager, hvor læger uden at have autorisation, eller som har fået frataget den, har foretaget omskæring på uhygiejniske steder, og det har været til skade for nogle af de her børn.

Derfor har det også tit været oppe i ordførerkredse, hvilke tiltag man agtede at tage over for det her. I 2013 fik vi Sundhedsstyrelsen til at lave en undersøgelse om sikkerheden, og der mente Sundhedsstyrelsen, at der ikke var nogen grund til at omskære, men man kunne heller ikke påvise en sundhedsrisiko. Dengang havde det været rart, hvis der havde været noget at tage fat i, og det er jo det, man mange gange mangler i den her debat. Vi ønskede derefter at få lavet en registrering af omskæringer simpelt hen for at finde ud af, om der var nogle sundhedsrisici: Hvad var der af skader? Var det, vi hørte rundtomkring, korrekt, eller var det opdigtet af dem, der gerne ville have et forbud? Vi startede også den registrering, men den blev stoppet af Datatilsynet. Så vi har haft rigtig mange møder i de år, hvor jeg har været sundhedsordfører.

Det blev så taget op igen, og i 2016 blev det en pligt for læger at indberette alle omskæringer af drengebørn. Jeg tror, at ministeren var inde på, hvor mange det var. Det er jo ikke sådan hundrede procent op at køre endnu, og det er lidt trist, for så kan man heller ikke se, hvad der kan være sket af ting undervejs. Registrerer man alle? Og hvis ikke, hvorfor registrerer man så ikke alle? Det er nogle af de ting, vi synes man bør se på.

Det skal indberettes til Landspatientregistret, og det er uanset, hvor det sker. Vi kan se ud af de sidste indberetninger, at der i hvert fald har været en stigning. Vi ved, at læger, som forsømmer at indberette, kan blive straffet med bøde, og derfor er det også vigtigt, at man får tjekket op på de her ting. Det er jo ikke alle, der bliver indberettet, og vi synes, der er en kæmpestor udfordring med det. For der er rigtig mange undersøgelser, men der er også undersøgelser, der viser forskellige ting. Det kunne vi også se, var det i Debatten i går, eller var det i Detektor, de kørte det alt sammen? Nogle undersøgelser viser, at der er store sundhedsrisici, andre undersøgelser viser, at der ikke er nogen osv. Nogle siger, det hjælper på det ene, og nogle siger, det hjælper på det andet.

Så det er jo klart, at man som politiker også bliver forvirret over, hvad der er rigtigt, og hvad der er forkert. Derfor ønsker vi i Dansk Folkeparti også, at der sker en opstramning. Så når Socialistisk Folkeparti spørger ministeren om, hvilke initiativer der skal tages, så er vi i hvert fald glade for det, som vi er blevet enige om i et fælles forslag til vedtagelse, nemlig at man opfordrer regeringen til at indlede en dialog med de berørte trossamfund om, hvorledes man kan samarbejde om de her ting. Jeg tror, det er nogle vigtige debatter, vi har, og jeg håber, at der er flere og flere, der stopper med at omskære, sådan som vi ser det i USA, som vi taler om. Der er det gået drastisk ned. Jeg håber også, at man indser det i trossamfundene. Der må også være nogle af de fædre, som har fået en omskæring, der ikke vil tillade, at det sker for deres børn. Så derfor står vi bag ved det fælles forslag til vedtagelse, som Socialdemokratiets ordfører læste op, sådan at vi kan sikre, at der sker noget på området. Tak.

Kl. 16:21

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er korte bemærkninger. Den første spørger er fru Stine Brix. Værsgo.

Kl. 16:21

Stine Brix (EL):

Tak til fru Liselott Blixt for også en klar og principiel holdningstilkendegivelse i forhold til drengeomskæring. Jeg hører i hvert fald, at Dansk Folkeparti har en klar principiel holdning og ikke mener, at man skal foretage kirurgiske indgreb på børn, når der ikke er nogen grund til det. Nu står Dansk Folkeparti også sammen med regeringspartierne, Socialdemokratiet, De Radikale m.fl. bag det forslag til vedtagelse, og det, jeg godt kunne tænke mig at spørge ordføreren om, er, om ordføreren mener, at der i den ligger, at man skal arbejde for at begrænse drengeomskæringer på samme måde, som vi hørte det fra Socialdemokratiets ordfører.

Kl. 16:21

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:21

Liselott Blixt (DF):

Det synes jeg indirekte. Når man siger, at man vil gå ind og registrere, vil i dialog osv., så mener jeg også, at det implicit er noget, vi skal af med i løbet af noget tid. Det tror jeg også kommer af sig selv. Det er også derfor, jeg synes, det er vigtigt at have dialogen, sådan at det sikres, at der er flere og flere, der hører, at det her ikke er noget, man ønsker skal ske, sådan at de i trossamfundene selv finder ud af at stoppe de her ting.

Kl. 16:22

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 16:22

Stine Brix (EL):

Det, at man registrerer, eller det, at man opsætter regler for, hvordan omskæring skal foregå, mindsker ikke i min verden i sig selv drengeomskæring. Så det, jeg godt kunne tænke mig at høre, er, om Dansk Folkeparti kan støtte, at man laver en form for informationsindsats eller kampagne, hvor man prøver at nå de forældre, hvor det er relevant, og beder dem om at overveje, om det her nu er en god idé, og altså prøver at lægge op til den her diskussion om at give barnet mulighed for selv at vælge og også informere om den risiko, der jo altid er, når man foretager et indgreb – at man på en eller anden måde prøver at gøre noget for at nå de forældre, for der kan være

langt fra toppen af et religiøst trossamfund og til de menige. Så kunne Dansk Folkeparti se et perspektiv i, at man tog sådan et initiativ?

Kl. 16:23

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 16:23

Liselott Blixt (DF):

Det kan jeg sagtens. Det vil jeg fuldt ud kunne støtte. Jeg synes netop, at dialogen og snakken om det her er vigtig, og det er også vigtigt, at vi informerer. Derfor synes jeg også, det er vigtigt, at vi har de her registreringer. Det er derfor, det er noget af det, som vi har arbejdet for i mange år, for vi ved, at der sker forskellige ting i forbindelse med en omskæring, og at vi skal have viden om det og ikke de her forskellige projekter, hvor det ene siger en ting og det andet siger en anden ting. Der tror jeg altså på, at de registreringer, vi kan foretage i Danmark, vil være mere up to date. Og så kan man informere og vejlede de forældre, der ønsker det. Men vi ser jo mange, der vælger det her fra, og jeg håber, at den her snak også vil komme til at gøre det.

Kl. 16:23

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Næste spørger er fru Kirsten Normann Andersen. Værsgo.

Kl. 16:23

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak for det, og også tak fra min side for en klar tilkendegivelse i forhold til forbud mod omskæring af drengebørn.

Personligt synes jeg selv, det er fint med en mindstealder. Jeg synes faktisk også, det er vigtigt at holde fast i. Men ordføreren forklarer jo også meget fint nogle af de dilemmaer, der faktisk er forbundet med det. Tænker ordføreren, at vi ud i en nær fremtid måske alligevel er nået dertil, hvor vi godt kan sige, at barnets rettigheder skal vægte mere end et kirurgisk indgreb af religiøse årsager?

Kl. 16:24

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ordføreren.

Kl. 16:24

Liselott Blixt (DF):

Det håber jeg bestemt. Som sagt mener jeg ikke, at man skal skære i børn, uanset om det er for at operere en tissemand eller det er at skære bryster af en, der ønsker et andet køn. Det er ikke noget, der skal ske, før man er gammel nok til selv at tage en beslutning.

Kl. 16:24

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Tak til Dansk Folkepartis ordfører. Den næste taler i rækken er fru Jane Heitmann som ordfører for Venstre.

Kl. 16:25

(Ordfører)

Jane Heitmann (V):

Emnet drengeomskæring har vakt meget opmærksomhed og mange stærke følelser, for det er et spørgsmål med mange nuancer og mange facetter. Med min tale i dag vil jeg forsøge at rumme de mange nuancer og facetter, for vi har også i Venstres folketingsgruppe haft en frugtbar debat, hvor netop de mange nuancer og facetter har været vendt og drejet. Og selv om jeg i dag taler på folketingsgruppens vegne, er det også vigtigt at understrege, at hver især kan have lagt vægt på og betonet forskellige argumenter i vores endelige beslutning og stillingtagen. Sundhedsfaglige, sikkerhedspolitiske, religiøse

eller etiske argumenter taler til hver enkelt af os, men med forskellig tyngde.

For mig at se er det helt naturligt, at følelserne vækkes, når man med sig selv skal beslutte, om det giver mening – forbud eller ikke forbud mod drengeomskæring? For vi ønsker alle sammen at passe på vores børn, og jeg tror i bund og grund, at rigtig mange danskere har utrolig svært ved at forstå, hvad rituel omskæring af drengebørn betyder, og hvorfor den rituelle omskæring, som finder sted bl.a. blandt danske jøder, er så vigtig en markør i et trossamfund. For mig at se er det en helt naturlig reaktion set gennem kristne briller at tage afstand, for for de allerfleste danskere er det utænkeligt at ville lade nogen skære i vores børn uden en medicinsk begrundelse. Sådan har jeg det også. Jeg er mor til tre børn, de to er drenge, og jeg ville aldrig, aldrig tillade, at nogen rørte mine børn uden saglig medicinsk begrundelse. Der er ingen grund til at skære i børn uden en klar medicinsk indikation, sådan ser vi på det i Venstre. Vi har besluttet ikke at støtte et forbud, og det har vi gjort efter grundige overvejelser i Venstres folketingsgruppe. Og når Venstre har konkluderet, som vi har, skyldes det flere grunde, og jeg vil gerne her redegøre for et par af dem.

En aldersgrænse på 18 år ville betyde, at troende jøder og muslimer kun ville kunne blive omskåret lovligt, når de er 18 år. Ifølge lægevidenskaben betyder omskæring senere i livet oftere komplikationer. En aldersgrænse kan med andre ord risikere at føre til, at mænd, der lader sig omskære, ville kunne få flere komplikationer, end de ellers ville have fået, hvis de var omskåret som små børn. Og læner man sig op ad Sundhedsstyrelsens anbefalinger, er meldingen derfra, at man hverken tilråder eller fraråder rituel omskæring af drenge.

For kort tid siden var fem ministre i samråd om omskæring af drenge og konsekvenserne af et eventuelt forbud. Det var lærerigt, og mange af os, der er i Folketingssalen her i dag, deltog. I Venstre har vi en bekymring for, om man med et forbud vil skubbe på en udvikling, hvor det jødiske samfund i stigende grad forlader Europa. At forbyde en jødisk tradition, som har været praktiseret i flere tusinde år, kan let tolkes som et signal om, at medlemmer af den pågældende religion er uønskede. Det ønsker vi ikke i Venstre. Samtidig ved vi reelt ikke, om et forbud vil være virksomt. Det er let at forestille sig, at forældre, der ønsker deres drengebarn omskåret, i stedet vil få omskæringen foretaget i skjul eller i udlandet, hvor andre regler gælder. I Danmark skal der være en læge til stede under omskæringen. Det er vigtigt for os i Venstre, at man følger de anbefalinger, som er meldt ud af Sundhedsstyrelsen, og at barnet f.eks. er smertedækket. Og så længe rituel omskæring af drenge ikke er forbudt, er der også mulighed for at rejse eventuelle klager og erstatningssager. Det er tryk for den enkelte.

Omskæring er udbredt på verdensplan. Det anslås, at omkring en tredjedel af verdens mænd er omskåret, og det er langt fra alle, som bliver omskåret på grund af religion. Det gælder bl.a. i USA, hvor over halvdelen af mænd er omskåret. Og ser vi os om i verden, er der ingen andre lande, der har indført et forbud mod drengeomskæring. I Venstre ser vi ingen grund til, at Danmark skulle gå forrest som det første land i verden med et forbud. Vi har en bekymring for, om et forbud mod drengeomskæring ville kunne medføre en risiko for, at et sådant kunne misbruges til at tegne et forkert billede af Danmark og få konsekvenser for Danmarks internationale omdømme og for de danskere, der bor i udlandet. Det vil vi ikke risikere. Derfor har en samlet folketingsgruppe på linje med regeringen besluttet, at Venstre ikke støtter et forbud.

Når det så er sagt, skal vi selvfølgelig sikre, at omskæringer foregår på en sikker og på en ordentlig måde, og det kan i den forbindelse ikke udelukkes, at det vil være relevant at undersøge, om der er behov for at stille endnu højere krav, end man gør i dag. Og vi er i Venstre åbne for en drøftelse af mulighederne for at lade specialud-

dannede stå for omskæring og se på, hvordan vi sikrer en bedre registrering og lader Styrelsen for Patientsikkerhed gennemgå den gældende vejledning med henblik på en opdatering, ligesom vi ser frem til, at Det Ethiske Råd fremlægger en udtalelse om emnet forventeligt inden sommerferien.

Venstre kan støtte den vedtagelse, som Socialdemokratiets ordfører læste op.

Kl. 16:30

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er korte bemærkninger. Første spørger er fru Stine Brix. Værsgo.

Kl. 16:30

Stine Brix (EL):

Tak for det, og tak til Venstres ordfører. Jeg kunne godt tænke mig at spørge sådan helt overordnet, uagtet at jeg kan høre helt klart, at Venstre ikke støtter en aldersgrænse for drenges omskæring, hvad Venstres holdning så principielt er til drenges omskæring. Vi hørte jo fra Socialdemokraternes ordfører, fra Dansk Folkepartis ordfører, at man har en klar principiel holdning om, at man sådan set ikke synes, at drenges omskæring er en god idé, og at man har et ønske om, at det bliver begrænset og mindsket i fremtiden. Hvor står Venstre i forhold til den principielle diskussion? Det hænger jo sammen med diskussionen om barnets ret til selv at bestemme over sin egen krop. Hvordan vægter Venstre det hensyn i den her debat?

Kl. 16:31

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:31

Jane Heitmann (V):

Lad mig starte med at sige, som jeg sagde indledningsvis, at vi har haft rigtig gode drøftelser og frugtbare drøftelser i Venstres folketingsgruppe. Der er mange forskellige hensyn at tage. Der er sundhedsfaglige. Der er etiske. Der er sikkerhedspolitiske. Der er religiøse. Men jeg synes også, at jeg sagde det meget klart i min tale. Jeg brugte mine egne børn som eksempel og sagde, at jeg ikke kunne forestille mig at skære i mine børn, uden at der er en medicinsk begrundelse, og det er sådan set også et udtryk for, som jeg også nævnte i talen, Venstres holdning.

Men når det er sagt, har vi det ikke sådan, som jeg må forstå man har det i Enhedslisten, at vi så samtidig synes, at man skal have et forbud mod drenges omskæring. Der er vi ikke. Vi kan sagtens rumme, at vi på den ene side siger, at der er ingen grund til at skære i børn uden en medicinsk indikation, og at vi på den anden side siger, at det ikke giver mening for os at stemme for et forbud, hvis det en dag skulle blive aktuelt.

Kl. 16:32

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 16:32

Stine Brix (EL):

Ordføreren oplyste en række hensyn, som man har diskuteret i Venstres folketingsgruppe, men ordføreren nævnte ikke hensynet til barnets ret, og jeg vil gerne høre, om det var en forglemmelse, eller om det ikke har været en del af diskussionen.

Så vil jeg gerne spørge til, om det er et ønske fra Venstre, uagtet at man ikke ønsker at indføre en aldersgrænse, at vi har mindre omskæring i fremtiden, altså, at man begrænser ikkemedicinsk drenges omskæring, og i forlængelse af det: Hvordan læser Venstre den vedtagelsestekst, som man har? Er det implicit, som vi hørte fra de andre

partier, at man på sigt ønsker at mindske og begrænse drenges omskæring med den vedtagelse, der er lagt op til?

Kl. 16:32

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:32

Jane Heitmann (V):

Det, jeg sagde i min tale i forhold til aldersgrænse, er:

»En aldersgrænse på 18 år ville betyde, at troende jøder og muslimer kun ville kunne blive omskåret lovligt, når de er 18 år.«

Det var det, jeg sagde om en aldersgrænse.

Kl. 16:33

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er fru Kirsten Normann Andersen. Værsgo.

Kl. 16:33

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak for det. Jeg hæftede mig også ved, at ordføreren netop ikke havde barnets ret til egen krop med. Og jeg ville egentlig i forlængelse af det spørgsmål gerne høre, om Venstre har drøftet, hvorvidt omskæring af drenge er i strid med børnekonventionen, eller om Venstre faktisk mener, at de to ting går fint i overensstemmelse med hinanden?

Kl. 16:33

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:33

Jane Heitmann (V):

Vi har da bestemt også drøftet børnekonventionen. Og hvis vi taler om artikel 12 i børnekonventionen, er den jo at genfinde i sundhedslovens § 20. Det kan også være, at ordføreren hellere vil tale om artikel 24.3. Der genfindes princippet bag den jo i autorisationsloven. Så jo, vi har bestemt også drøftet børnekonventionen, lige så vel som vi har drøftet bioetikkonventionen, lige så vel som vi har drøftet de sikkerhedspolitiske aspekter, de etiske aspekter, de sundhedsfaglige aspekter, aspekterne vedrørende religion. Jeg vil faktisk sige, at palletten i vores drøftelser har været meget, meget blandet, og vi har gjort os stor umage med at komme rundt om lige præcis de mange nuancer og facetter, som – hvad skal man sige – drenges omskæring i virkeligheden rummer. Det var sådan set i al beskedenhed det, jeg forsøgte at give udtryk for i min ordførertale.

Kl. 16:34

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 16:34

Kirsten Normann Andersen (SF):

Ja, og det var så det, jeg prøvede at sige i min ordførertale, nemlig at omskæring af drenge kan blive til storpolitik. Det synes jeg er rigtig svært. Så jeg vil i virkeligheden bare henvise til artikel 3 i børnekonventionen, som netop handler om barnets ret til at bestemme over egen krop, hvilket jo indebærer, at man i det mindste skal være gammel nok til at kunne tage stilling til, om der foretages irreversible indgreb. Mener Venstre, at fortsat omskæring af drenge er i overensstemmelse med børnekonventionens artikel 3?

Kl. 16:35

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:35

Jane Heitmann (V):

Ja, det mener jeg faktisk den er. Jeg mener, den hedder artikel 24.3, men det kan godt være, at vi ikke taler om den samme artikel. Men ja, det mener jeg faktisk at børneomsækning er, såfremt – såfremt – der bliver udvist omhu og samvittighedsfuldhed. Det er jo det, som – hvad skal man sige – jeg også gav udtryk for i min ordførertale. For os i Venstre er det afgørende, at man følger Sundhedsstyrelsens vejledning. Jeg er rigtig glad for, at vi er mange partier, der bakker op om, at den vejledning skal opdateres. Men jo, jeg mener faktisk, at drengeomsækning godt kan rummes inden for artikel 24.3, såfremt lægen udviser omhu og samvittighedsfuldhed.

Kl. 16:35

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til Venstres ordfører. Næste i rækken er fru Stine Brix som ordfører for Enhedslisten.

Kl. 16:36

(Ordfører)

Stine Brix (EL):

Tak for det, formand. Enhedslistens holdning til drengeomsækning er klar: Vi har en vedtagelse fra vores årsmøde i 2008, som helt klart siger, at religiøst og kulturelt betingede kirurgiske indgreb er et valg, som den enkelte selv må træffe. Bortskæring af raskt og funktionsdygtigt væv er et indgreb, som ikke kan træffes beslutning om af forældrene på deres umyndige børns vegne. Der er ingen tvivl om, at diskussionen om drengeomsækning er en vanskelig og følsom diskussion, og det er det, fordi to fundamentale rettigheder støder sammen.

På den ene side er der tale om barnets ret til at bestemme over sin egen krop og hensynet til ikke at udsætte et barn, som ikke selv kan inddrages i en beslutning, for unødigt smerte og unødigt risiko for komplikationer. Og komplikationer er der jo altid en risiko for, når man foretager et kirurgisk indgreb.

På den anden side handler det også om retten til at praktisere sin tro, religionsfriheden, og det er jo relevant i den her sammenhæng, fordi rituel omsækning er en del af både jødedommen og islam.

Når vi i Enhedslisten vejer de to ting op imod hinanden, vejer hensynet til barnet imidlertid tungest, og derfor er det vores holdning, at omsækning må vente, til barnet er gammelt nok til, at man selv kan træffe en beslutning. Det kunne være, når man var 15 år og ifølge sundhedsloven er stor nok til at give et informeret samtykke til behandling, eller det kunne være 18 år, hvor man ifølge samme lov er gammel nok til at give et samtykke til kosmetisk behandling. Det er en holdning, som vi deler med børneorganisationerne Red Barnet, Børns Vilkår og Børnerådet, som i 2014 lavede en fælles erklæring, hvor de argumenterer imod rituel drengeomsækning, og hvor de også argumenterer for, at det er i strid med børnekonventionen. Det centrale er, at beslutningen om at bortskære et stykke væv, som ikke fejler noget, og hvor der ikke er nogen grund til at operere, skal være den enkeltes egen. Det er et principielt synspunkt, som også ligger i forlængelse af bioetikkonventionen, hvor det fremgår, at man kun bør foretage en intervention på et menneske, som ikke er i stand til at give et informeret samtykke selv, hvis interventionen er til direkte fordel for denne person. Jeg tror også, at det er den holdning, der ligger til grund for, at Lægeforeningen, Dansk Sygeplejeråd, Jordemoderforeningen, at alle er imod drengeomsækning uden medicinsk begrundelse.

Det lyder nogle gange, som om der stort ikke er nogen risiko forbundet ved drengeomsækning, men det vil jeg gerne sætte et stort spørgsmålstegn ved. For det første er der jo altid en risiko forbundet, når man foretager et kirurgisk indgreb, når man bryder huden som barriere, der er en risiko for infektion, for blødning, for smerter, der

er en risiko for mangelfuld heling, og vi ved også, for det er dokumenteret, at der i forbindelse med drengeomsækning er en risiko for, at man får urinvejsforsnævring. Det er meget omdiskuteret, hvad senfølgerne er, og jeg så også DR 2 i går, hvor Detektor prøvede at finde op og ned i de studier, der ligger, og de konkluderede jo, at det er meget vanskeligt at sige noget om, fordi langt det meste af den forskning, der foreligger, er foretaget i nogle helt andre samfund end det danske. Derfor har vi også opfordret til, at ministeren beder Styrelsen for Patientsikkerhed eller Sundhedsstyrelsen, hvem der nu er den relevante part i den her sammenhæng, om at revidere det notat, der kom i 2013, og medtage den nye forskning, der er kommet siden. Vi har jo fået et svar i dag, som siger, at der er kommet 51 nye videnskabelige studier siden 2013, herunder bl.a. et dansk studie fra Rigshospitalet, som faktisk peger på en højere risiko for komplikationer, end Sundhedsstyrelsen tidligere har vurderet. Jeg håber naturligvis, at ministeren vil sikre at revidere det notat.

Vi har et stort mørketal i dag. Ministeren nævnte, at der er registreret 662 drengeomsækninger i 2017, og det er et tal, der ligger meget langt fra det antal drengeomsækninger, man estimerer rent faktisk finder sted, så der er ingen tvivl om, at der foregår en hel masse, som vi ikke ved noget om overhovedet, og det synes jeg er et væsentligt problem.

Vores holdning er, at vi støtter en aldersgrænse. Vi er overbevist om, at hvis man skal forandre noget på det her punkt, skal der noget mere håndfast til end gode hensigter. Hvis vi skal beskytte børnenes ret til at bestemme over deres egen krop, tror jeg faktisk, at en aldersgrænse er det, der skal til for at flytte holdninger. Jeg synes, at vores mere end 20 år gamle erfaringer vedrørende revselsesretten er et rigtig godt eksempel på, at det havde meget stor betydning for at flytte holdningerne i befolkning, at der kom officiel lovgivning.

Vi mener også, at vi fra myndighedernes side, altså fra officiel hold, klart skal anbefale, at man ikke omskærer små drengebørn, hvis ikke der er nogen medicinsk grund til det. Det kunne være, som jeg har nævnt her i debatten, en informationsindsats, som lægger vægt på at give barnet en mulighed for selv at træffe beslutningen, og som også tydeliggør risikoen for komplikationer. Det helt centrale er, at vi beskytter de børn, som ikke kan forsvare sig selv og deres ret til at bestemme over deres egen krop.

Kl. 16:42

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til Enhedslistens ordfører. Den næste i rækken er fru May-Britt Katstrup som ordfører for Liberal Alliance.

Kl. 16:42

(Ordfører)

May-Britt Katstrup (LA):

Tak for det. Debatten vedrørende omsækning er meget kompleks, og mange følelser og argumenter fremføres. I Liberal Alliances folketingsgruppe er der også forskellige følelser og argumenter. Der er sundhedsmæssige overvejelser, konsekvenser for trossamfund, sikkerhedsmæssige og juridiske overvejelser samt udenrigspolitiske implikationer og sikkerhedsmæssige konsekvenser. Og så er der hensynet til barnets ret til egen krop.

I Liberal Alliance er alle folketingsmedlemmer frit stillet. Det er vi altid været på det her område. Altså taler og stemmer det enkelte medlem udelukkende på egne vegne. Det er noget, som vi har bestemt for flere år siden. De efterfølgende udtalelser står altså for min egen regning og ikke for LA-gruppens.

For mig personligt er beslutningen ikke kompleks, selv om debatten er det. Jeg mener klart, at retten til egen krop står over alle andre hensyn og argumenter, og at der derfor bør være en aldersgrænse på 18 år for rituel omsækning af drenge, så de selv kan tage en beslutning om, hvorvidt de vil omskæres eller ej.

En omskæring er et mærke for livet. Den kan ikke ændres. Hvis man senere i livet skulle være ked af sin omskæring af en eller anden årsag, kan den ikke ændres. Vælger man senere i livet en anden trosretning, er man stadig omskåret og fysisk mærket af en anden religion end den, man selv vælger. Det er for mig ikke religionsfrihed, det er religionstvang. Men det er altså min holdning. Andre i Liberal Alliance mener, at omskæring af små drengebørn fortsat skal være tilladt af hensyn som dem, der er nævnt i begyndelsen af min tale.

Men selv om der for mig ikke er tvivl om, at man bør indføre en 18-års aldersgrænse for omskæring af drenge, mener jeg, at debatten er blevet for skinger. Ingen almindelige forældre ønsker deres børn noget ondt, og der er ingen tvivl om, at omskæring sker med kærlighed til barnet. Alle udtalelser om lemlæstelse eller andre outrerede udtalelser kan jeg ikke tilslutte mig, selv om der selvfølgelig altid er en risiko ved et kirurgisk indgreb.

Liberal Alliances medlemmer beslutter individuelt, hvordan de stemmer til vedtagelsesteksterne. Liberal Alliance står ikke som forslagsstiller til nogen vedtagelsestekst. Tak for ordet.

Kl. 16:44

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er en kort bemærkning fra fru Kirsten Normann Andersen. Værsgo.

Kl. 16:44

Kirsten Normann Andersen (SF):

Jeg vil bare gerne sige tak til ordføreren for en meget klar tale, og jeg håber, at ordføreren har meget stor indflydelse i partiet. Jeg synes, det er et ret vigtigt signal at sende, også til drengene. For vi ved jo, at der er nogle drenge derude, som er vrede over, at vi ikke har truffet den her beslutning på deres vegne for lang tid siden. Så det er rettet til selv at bestemme hvornår, og jeg er meget enig med ordføreren i, at det er vigtigt at holde fast i, at det er en mindstealder for omskæring og ikke et forbud mod omskæring. Og tror ordføreren så ikke også, at det vil være muligt at få en sober debat, hvis vi ligesom holdt fast i det synspunkt?

Kl. 16:45

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:45

May-Britt Kattrup (LA):

Det vil jeg i hvert fald håbe at det er. For man må sige, at debatten går over gevind indimellem, og jeg ønsker meget en sober debat fremover og håber også, at det vil lykkes.

Kl. 16:45

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er fru Stine Brix. Værsgo.

Kl. 16:45

Stine Brix (EL):

Jeg vil også gerne kvittere for en fin tale, synes jeg. Det, jeg godt kunne tænke mig at spørge om, er det her med, at man fra Liberal Alliances side har valgt at fritstille, og jeg har lidt svært ved at forstå, hvordan det kan være, at det her spørgsmål er så særligt i den forstand i forhold til så mange andre. Altså, vi træffer jo mange meget vigtige og nogle gange også svære beslutninger herinde i Folketinget. Hvorfor er det, at man mener, at det her er så særligt? Vi træffer f.eks. beslutning om at sende danske soldater i krig. Vi træffer beslutning om rigtig mange ting, og man kunne selv fortsætte listen. Så hvorfor er det her område så særligt for Liberal Alliance, at det udløser en fritstilling af medlemmerne?

Kl. 16:46

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:46

May-Britt Kattrup (LA):

Liberal Alliance har fire områder, hvor vi er fritstillet, og sådan har det været længe, og det er områder, som er meget etisk følsomme, og hvor der er mange gråzoner, altså hvor der er mange etiske aspekter, som spiller ind, og det her er så et af dem. F.eks. er aktiv dødsbistand et andet af dem. Så der er områder, hvor vi har valgt at fritstille, og sådan har det været længe.

Kl. 16:47

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til ordføreren. Så er vi kommet til fru Pernille Schnoor som ordfører for Alternativet. Værsgo.

Kl. 16:47

(Ordfører)

Pernille Schnoor (ALT):

Tak. Med forespørgslen foregriber SF den svære debat, der med stor sandsynlighed kommer i salen til næste samling, nemlig borgerforslaget om en mindstealder for omskæring af drengebørn.

Jeg vil først understrege, at i Alternativet er hver ordfører blevet sat fri til at stemme efter sin egen overbevisning, og jeg vil også gerne understrege, at jeg personligt ikke har taget endelig stilling. Det betyder, at min ordførertale i dag reflekterer mine og nogle af gruppens kollektive refleksioner over det, som for os er et svært emne. At det er svært, skyldes de mange dilemmaer, som vi ser i forbindelse med forslaget.

For det første mener jeg, at man kan se debatten som et led i en fortløbende fortælling, som handler om ikkevestlige medborgere og muslimer med en religiøs praksis, der er meget forskellig fra vores egen, min egen, og som indebærer mange flere forskellige kollektive ritualer, end f.eks. jeg er opdraget og opvokset med. Jeg er primært opvokset med juleaften, dåb, konfirmation og bryllup. I Danmark er vi nemlig individorienterede, og religion er en personlig og en privat sag i modsætning til f.eks. i muslimske lande, hvor man er mere kollektivt orienteret.

Men alle religioner indebærer ritualer, uanset hvilke religioner der er tale om, og vi kan ikke se bort fra, at omskæring er en del af en rituel praksis, f.eks. i jødedommen og blandt muslimer. Fra mit perspektiv, altså den kristne, protestantiske tradition, lærer vi, at religion er en individuel sag. Med Luther blev vi frigjort fra de mange katolske ritualer. Det har gjort, at ritualer opfattes mere sekundært for os, og som nævnt har det gjort religion til en mere individuel sag og ikke noget, der i samme grad sker kollektivt i fællesskaber. Vi er ikke på samme måde afhængige af fællesskabet i forbindelse med vores religion. Derfor mener jeg, at det kan være svært for os at forstå og anerkende de ritualer og de religiøse praksisser, som disse nævnte religioner har. Jeg konstaterer også, at mit blik og mine normer og min kulturelle baggrund betyder rigtig meget, når jeg skal vurdere rimeligheden af f.eks. omskæring og derfor forsøger jeg at være meget nuanceret og forstående. For jeg tror på, at det er vigtigt at prøve at forstå det, som er anderledes. Ellers kan det skabe unødigt frygt og had.

Når det er sagt, er et forbud mod omskæring en afvejning af flere ting, som jeg vil komme ind på nu. Først og fremmest kan man spørge: Er det rimeligt, at kollektivets religiøse ritualer sættes foran, altså betragtes som vigtigere end individets rettigheder, som her drejer sig om retten til sin egen krop? Er det rimeligt, at religiøse følelser sættes over andres følelser? Nej, det er det vel ikke. I hvor høj grad råder forældre over deres børn? Hvor meget kan vi som forældre be-

stemme over vores børn? Og vejer de voksne forældres rettigheder tungere end barnets egen ret til sin egen krop? Som forældre har vi jo ret til at opdrage vores børn efter de traditioner og overbevisninger, som vi lever efter. Det kan betyde, at forældre vælger at lade deres drengebørn omskære, lade deres små piger få huller i ørerne som spæde eller lader deres børn gå til sportsaktiviteter, der kan være risikable og farlige, f.eks. motorsport eller dykning. Så hvor går grænsen? Hvor langt kan vi gå som forældre?

Artikel 14 i FN's børnekonvention understreger børnenes frihedsrettigheder. Børn har faktisk religionsfrihed. I Danmark har vi jo f.eks. afskaffet revselsesretten, fordi vi kulturelt mener, at det er skadeligt for børnene, at vi slår dem, og i slemme tilfælde kan vi få fjernet vores barn af myndighederne. Det her er derfor også et spørgsmål om, hvornår noget f.eks. er et overgreb. Hvor ondt skal det gøre på et barn, før vi synes, det er uacceptabel adfærd fra en forælder? Og hvad med det psykologiske? Hvornår er noget et psykisk overgreb på et barn? Tæller det lige så højt som et fysisk overgreb? Så er der også en vigtig afvejning af vores rolle som majoritet i et samfund over for en minoritet, og i den forbindelse skal vi også huske på, at børn også er minoriteter.

Så kommer jeg til det sundhedsmæssige. Nu står vi jo her i dag med sundhedsministeren. Er det o.k. at foretage et indgreb på et rask barn, vel vidende at alle kirurgiske indgreb medfører en risiko? Selv om Sundhedsstyrelsen allerede er kommet med en vurdering, må det være regeringens opgave at sikre klarhed over konsekvenserne af omskæring.

Jeg vil også sige, at foruden de principielle, etiske og sundhedsmæssige dilemmaer mener jeg også, at der er nogle praktiske overvejelser, vi må gøre os. For hvis vi forbyder omskæring, kan jeg være nervøs for en yderligere marginalisering af en udskældt gruppe i Danmark. Jeg kan også være nervøs for, om omskæring vil komme til at finde sted i det skjulte under uhygiejniske forhold.

Til allersidst vil jeg sige, at det ikke er tilfældigt, tror jeg, at slangen i paradiset er en slange, og jeg tror godt, man selv kan regne ud, hvad slangen nok symboliserer, uden at være dansklærer. Den symboliserer jo ikke noget godt i Biblen og i den religiøse sammenhæng.

Så overvejelserne om dilemmaerne er mange, og jeg er ikke afklaret endnu. Der er ikke særlig mange nemme svar. Som mor til to drenge hælder jeg til at tænke barnets tarv først og støtte en aldersgrænse, men hvis jeg skal gøre et forsøg på at respektere alle, hælder jeg måske til en model, hvor vi ser, at omskæring sker på et hospital. Det var mine sidste ord. Jeg ser frem til at høre ordførernes argumenter og ministeren folde nuancerne ud og gøre mig klogere. Tak.

Kl. 16:53

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak for det, det var en lang tale. Vi har en kort bemærkning fra fru Kirsten Normann Andersen. Værsgo.

Kl. 16:53

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak for det. Jeg tror, ordføreren nåede at sige det til sidst, nemlig at det er man ikke afklaret omkring. Man har man i Alternativet drøftet, om man vil gå ind for en mindstealder for omskæring af drenge, så drengene selv får mulighed for at tage stilling til, om de ønsker det her irreversible indgreb foretaget?

Kl. 16:54

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:54

Pernille Schnoor (ALT):

Vi er ikke færdige med vores drøftelser, vi vil gerne indkalde nogle forskellige eksperter, hvis man kan sige det sådan, i hvert fald nogle

forskellige mennesker med forskellige vinkler på det. Vi har haft en på besøg, som var religionsforsker, og nu får vi nogle på besøg, som er mere sådan sundhedsfaglige i deres tilgang. Så det er vi ikke afklaret omkring endnu.

Kl. 16:54

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 16:54

Kirsten Normann Andersen (SF):

Jeg er faktisk overrasket over, hvor meget vægt ordføreren lagde på netop religion som en vægtig grund til, at man kan foretage omskæring af drenge, som ikke selv har været med til at beslutte, at det er det, de vil. Er det simpelt hen Alternativets tanke, at religion vægter mere end drengens ret til selv at beslutte, hvad der skal ske i forhold til egen krop?

Kl. 16:54

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:54

Pernille Schnoor (ALT):

Jeg tror, det er en egen fortolkning, hvis det bliver fortolket sådan, at religion vægter mere. Jeg sagde netop, at religiøse følelser vel ikke kan stå over ikke-religiøse følelser – og så sagde jeg: Nej, det kan de ikke. Så det er ordførerens fortolkning. Det, jeg sagde, var lige præcis, at jeg mener, de ikke kan. Men derfor synes jeg, vi er forpligtet til at se begge sider af en sag. Det har vi faktisk nogle debatdogmer i Alternativet der siger at vi skal, og det er det, vi er i gang med nu. Jeg synes, det er meget anstændigt og respektfuldt, at vi gør det.

Kl. 16:55

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er fru Marlene Borst Hansen. Værsgo.

Kl. 16:55

Marlene Borst Hansen (RV):

Lige om lidt vil jeg gå op på talerstolen og fra en radikal side sige noget om, hvor svær og dilemmafyldt den her diskussion er. Men jeg rejser mig egentlig bare for nu at sige, at den her diskussion kan være meget polariseret. Jeg tror, alle har fået nogle mails i deres indbakker her i de seneste uger, som viser noget om, hvor polariseret og hvor hadsk den her debat kan være. Og det, jeg rejser mig for nu, er egentlig bare for at takke Alternativets ordfører for at holde et af de mest nuancerede indlæg, som jeg har hørt i den her debat. Tak, fordi ordføreren er med til at vise, at den her debat kan holdes på et plan, hvor alle nuancer kommer med. Det var bare det, jeg ville sige tak for.

Kl. 16:56

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:56

Pernille Schnoor (ALT):

Jamen det er jeg rigtig glad for, for jeg har netop forsøgt at skrive en tale, som respekterer alle synspunkter, og hvor jeg så også til sidst prøver at komme ind på, hvad det vil sige for mig som mor – uden at jeg er fuldstændigt afklaret omkring det. Så tak for det.

Kl. 16:56

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er hr. Rasmus Jarlov. Værsgo.

Kl. 16:57

Kl. 16:59

Rasmus Jarlov (KF):

Jeg vil også sige tak for et fint og meget velafbalanceret og nuanceret indlæg. Jeg forstod simpelt hen ikke lige den sidste del om slangen i paradiset, så jeg vil bare høre, om ordføreren vil udfolde det lidt. For billedet stod ikke helt klart for mig, og jeg tror, der var flere andre, der heller ikke helt forstod det.

Kl. 16:57

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:57

Pernille Schnoor (ALT):

Jeg har en lille fortid som dansklærer, og jeg har også gået i gymnasiet, og der er nogle tekster, der bliver fortolket ud fra sådan en freudiansk metode. Og der tror jeg måske hr. Rasmus Jarlov selv kan regne ud, hvad slangen i paradiset symboliserer. Så tror jeg ikke, jeg kan sige det mere tydeligt.

Kl. 16:57

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Kan hr. Rasmus Jarlov selv regne det ud, eller er der flere spørgsmål?

Den næste spørger er fru Stine Brix. Værsgo.

Kl. 16:57

Stine Brix (EL):

Tak for den lille lektion i dansk her sidst på eftermiddagen.

Jeg synes også, der er mange fine overvejelser, men jeg kunne godt tænke mig at høre lidt til processen i Alternativet. Hvordan har man planlagt at træffe beslutningen? Altså, er det folketingsgruppen, der træffer beslutningen, eller vil det være medlemmerne? Man har f.eks. tradition for at spørge medlemmerne via elektroniske afstemninger eller på anden måde. Hvordan kommer den her beslutning til at blive truffet i Alternativet?

Kl. 16:58

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:58

Pernille Schnoor (ALT):

Altså, den måde, vi indtil nu har tænkt os at gøre det på – det kan jo godt ændre sig, så jeg kan ikke stå her og tale for andet, end hvad jeg selv regner med vil blive processen – er som sagt, at vi har lyttet til en religionsfaglig vurdering eller, hvad skal man sige, gennemgang af det her emne. Og så vil vi også lytte til nogle andre mere sundhedsfaglige gennemgange, fra læger, måske repræsentanter for Lægeforeningen og andre. Ud fra det vil vi hver især danne os vores egen mening og stemme ud fra vores egen mening og overbevisning. Det er det, vi har planlagt indtil nu.

Kl. 16:59

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 16:59

Stine Brix (EL):

Så det betyder altså, at Alternativet som sådan ikke kommer til at have en officiel holdning til spørgsmålet, altså som parti – det kan man jo godt have, selv om man fritstiller sine medlemmer – men at det kommer til at være sådan, at hvert enkelt folketingsmedlem kommer til at træffe en beslutning. Er det sådan, jeg skal forstå det?

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 16:59

Pernille Schnoor (ALT):

Sådan skal man forstå det lige nu, ja. For hvis vi virkelig skal stilles frit, skal vi jo gå imod partiets holdning, hvis det er, vi vedtager en holdning partimæssigt. Vi er jo et parti, som ikke er sådan et klassisk ideologisk parti, hvor vi sidder i en kasse eller et sted på linjen venstreorienteret-højreorienteret. Så ja, det er sådan, man skal forstå det indtil nu.

Kl. 16:59

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Så siger vi tak til ordføreren. Den næste i rækken er fru Marlene Borst Hansen som ordfører for Det Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 17:00

(Ordfører)

Marlene Borst Hansen (RV):

Debatten om omskæring af drengebørn er dilemmafyldt, kompleks og svær. Børns ukrænkelige ret til egen krop og argumentet om, at man ikke bør lave indgreb på børn, medmindre der er en medicinsk begrundelse for det, er Det Radikale Venstre helt enig i. Vi så helst, at forældre lod være med at lade deres børn omskære. Det er svært at forstå. Men er et forbud mod at lade drengebørn under 18 år omskære så løsningen? Det tror vi ikke i den radikale folketingsgruppe, og det er der flere grunde til.

Først og fremmest handler det om børnene, og så handler det om effekterne af et forbud. Der er mange afvejninger at gøre, når man indfører et forbud. En af de første er, hvordan man har tænkt sig at håndhæve loven, og hvordan den skal sanktioneres. Og er vi sikre på, at det vil tjene til børnenes bedste? Lad mig komme med et konkret eksempel: Et forældrepar rejser til udlandet kort efter barnets fødsel for at få foretaget en omskæring, og herefter er de tilbage i deres helt almindelige daglige liv i Danmark. Men hvad med alle de børneundersøgelser, som man går til hos egen læge i de første 4-5 år i barnets liv? Hvad skal lægen gøre, hvis hun opdager, at barnet er omskåret, og det ikke står i journalen? Eller kan vi risikere, at forældrene slet ikke møder op til de her børneundersøgelser af frygt for at blive indberettet? Er det til barnets bedste? Det synes jeg helt oprigtigt er svært at svare på.

Skal læger og sundhedspersonalet til at indberette småbørnsforældre? Skal skolen? Vi er bekymrede for, hvad det vil betyde for de vigtige relationer og for børnene. Og hvad med straffen? Skal det være bødestraf? Hvis man gør noget forbudt, skal der vel være en konsekvens, hvis loven bliver overtrådt, og hvad skal det være? Skal man fjerne barnet fra forældrene? Det mangler vi i høj grad svar på.

Vi lytter også til Sundhedsstyrelsen, som ikke fraråder omskæring af drenge, ligesom ingen andre sundhedsmyndigheder i sammenlignelige lande gør det. Der er endnu ingen lande i Europa, der har indført et forbud mod omskæring af drengebørn. Vi er nødt til at have overblik over konsekvenserne af en lov og være i stand til at håndhæve den på fornuftig vis, når vi indfører den, ellers bliver det bare et symbolpolitik.

I den radikale folketingsgruppe har vi som altid vendt ethvert argument for at komme frem til et standpunkt, og det her har været svært. Men alle i den radikale folketingsgruppe er enige om, at vi ikke kan støtte et forbud mod omskæring af drenge under 18 år.

Kl. 17:03

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er en kort bemærkning fra fru Stine Brix. Værsgo.

Stine Brix (EL):

Tak til De Radikales ordfører for en klar melding, som også ligger i tråd med, at Radikale har diskuteret det her spørgsmål mange gange i partiet, ved jeg. Det, jeg godt kunne tænke mig at spørge ordføreren om, har jeg også spurgt nogle af de andre om, nemlig om man fra radikal side kunne forestille sig andre initiativer for at sætte den her debat mere på dagsordenen eller bringe den tættere på forældrene – det kunne være via sundhedsplejerskerne, det kunne være via en målrettet informationsindsats – for at få skubbet til de beslutninger, der blev taget i dag.

Hvordan tænker Radikale Venstre om en sådan idé? Eller har man andre tanker om, hvordan vi flytter ved det, at det i dag er en relativt udbredt praksis i nogle religiøse miljøer?

Kl. 17:03

kussionen bliver ved med at være til stede, er jeg overbevist om vil være med til at rykke på nogle kulturer.

Kl. 17:06

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Den næste spørger er fru Kirsten Normann Andersen. Værsgo.

Kl. 17:06

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak, og også tak for ordførers tale. Jeg tænker, at vi igennem tiden har truffet mange svære beslutninger, også etisk svære beslutninger, og at der forud for det er foregået en dialog. Så jeg er egentlig lidt opløftet over, at ordføreren siger, at dialog måske med tiden kan være med til, at man ændrer holdning. Men jeg undrer mig alligevel over, hvordan De Radikale tænker at barnets ret til selv at bestemme over egen krop vægtes i forhold til netop religiøse ritualer og andet, som nogle andre måtte vægte mere. Altså, hvor tungt vejer barnets ret til selv at bestemme i De Radikales overvejelser i den her debat?

Kl. 17:07

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 17:07

Marlene Borst Hansen (RV):

For det første er jeg ligesom Dansk Folkepartis ordfører af den overbevisning, at tid også gør noget, og det at bo i et sekulært samfund vil gøre noget med tiden. Vi står jo også bag den vedtagelsestekst, som den socialdemokratiske ordfører tidligere læste op, hvor der netop står indskrevet, at vi ønsker en dialog med de religiøse samfund om, eksempelvis hvordan særlig, vil jeg sige, den lægefaglige del af indgrebet skal foretages. Og man kan sige, i den dialog vil der jo opstå samtaler. Der vil der jo opstå samtaler om, hvordan det er, man ser på omskæring, hvordan det er, man ser på netop barnets ret og ukrænkelige ret til egen krop, og hele den diskussion, som vi har i dag, er jeg overbevist om vil fortsætte i de kommende år.

Kl. 17:04

Kl. 17:04

Kl. 17:05

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 17:05

Stine Brix (EL):

Det, jeg spørger til, er jo også, om man har en intention om eller kan se et formål i at nå nogle af de forældre, der sidder derude, for mig at se, tror jeg, at der er stor forskel på de repræsentanter, der er, for forskellige trossamfund, og så den almindelige forælder i den kontekst, det forældrepar træffer beslutning.

Derfor kunne jeg egentlig godt tænke mig igen at spørge til, om Radikale kunne se en idé i at lave sådan et initiativ, altså at man fra myndighedernes side går mere direkte i dialog også med de forældre, som i sidste ende jo er dem, der står med beslutningen.

Kl. 17:05

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 17:05

Marlene Borst Hansen (RV):

Fru Stine Brix spurgte tidligere den socialdemokratiske ordfører, tror jeg, om, hvorvidt man kunne se sådan en kampagne, en sundhedskampagne, og der tænkte jeg over, mens jeg sad og lyttede, hvad jeg vil svare på det. Og jeg må bare sige, at der ikke er ret mange kampagner, der har særlig stor evidens for at virke specielt meget, så jeg er ikke sikker på, at det er en kampagne, der skal til. Jeg tror, det er nogle andre ting. Sagen er så kompleks, men bare det, at vi har den diskussion i dag – den vil jo forsætte, vi vil få den diskussion igen til efteråret, når borgerforslaget kommer – og i det hele taget det, at dis-

Marlene Borst Hansen (RV):

Altså, Radikale Venstre er imod drengeomskæring, så længe drengen er under 18 år. Det er partiets officielle holdning. Men på det spørgsmål, som fru Kirsten Normann Andersen stiller, vil jeg svare, at det også er komplekst, for der er jo ting, som forældre gør ved deres børn. Der er også nogle forældre, der spænder deres børn fast på bagsædet af bilen, samtidig med at de ryger for lukkede vinduer. Det har også effekt på barnets liv, endda langvarig effekt. Så vi gør som forældre ting, som er uoprettelige, med vores børns liv. Betyder det så, at jeg og Radikale Venstre synes, at det er okay, at man skærer i sine børn uden medicinsk begrundelse? Nej, det synes vi ikke. Jeg har en lille dreng, der har lidt stritører, og jeg kunne ikke drømme om at få skåret i ham for at få hans ører lagt ind til hovedet, selv om det er i overensstemmelse med de kulturelle koder, vi lever med i Danmark. Men det er jo lovligt.

Kl. 17:08

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 17:08

Kirsten Normann Andersen (SF):

Nu hører jeg ordføreren anerkende, at det jo ikke er uden risici, når det er sådan, at man foretager kirurgiske indgreb på børn, uden at der er en medicinsk begrundelse for det. Ville det ikke i forlængelse af fru Stine Brix' forslag om, at man simpelt hen laver en informationskampagne, give mening, at man faktisk på den måde igangsætter en dialog, sådan som vi også har gjort det på andre områder og faktisk med held? Uden store naturkatastrofer og verdenstrusler til følge er det lykkedes os at vedtage ting, som har været svære, f.eks. afskaffelse af revselsesretten, forbud mod omskæring af piger og andre svære ting.

Kl. 17:09

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ordføreren.

Kl. 17:09

Marlene Borst Hansen (RV):

Som der stod i det forslag til vedtagelse, som Radikale Venstre støtter, så ønsker vi en dialog. Jeg er tøvende over for, om den dialog skal være i form af en oplysningskampagne.

Kl. 17:09

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til den radikale ordfører. Og så giver jeg ordet videre til hr. Rasmus Jarlov som ordfører for Det Konservative Folkeparti.

Kl. 17:10

(Ordfører)

Rasmus Jarlov (KF):

Ligesom i alle andre partier har det her også givet anledning til mange overvejelser i den konservative folketingsgruppe, og vi har fritstillet vores gruppe. Det bliver sådan, at et flertal i gruppen kommer til at stemme imod et forbud, men der er også et mindretal, som er tilhænger af et forbud og kommer til at stemme for det.

Det er faktisk den eneste gang i den her folketingssamling, at vi kommer til at stemme forskelligt i vores folketingsgruppe, og det er ikke noget, vi gør ret ofte. Som regel er vi jo enige om de fleste ting, men vi har ikke noget ønske om og heller ikke nogen mulighed for at tvinge folketingsmedlemmer til at stemme noget, som er imod deres grundlæggende overbevisning, om et emne, som er så vigtigt som det her, og derfor ender vi på den måde.

Alle i Det Konservative Folkeparti anerkender, at der er tunge argumenter både for og imod et forbud. Måske er argumenterne for de mest simple. Det er i hvert fald meget nemt at forstå, hvorfor der er et ønske om at beskytte drengebørn imod den smerte, som det giver at få skåret for huden af. Det er jo helt åbenlyst ikke noget, der er rart for børnene. Jeg forstår også godt dem, der siger, at det her er et overgreb mod børn, at de skal udsættes for den her form for smerte. Argumenterne på den anden side er også blevet gennemgået, synes jeg, meget fint her af ordførere før mig. Der er et tungt hensyn til kultur og religion, og det har gjort et stort indtryk, at den her tradition er så vigtig for bl.a. det jødiske samfund.

Det er svært at afveje hensyn. Man kan ikke sætte det på formel. Man kan sige, at der er argumenter for og imod, og hvordan afvejer man en fysisk smerte mod det overgreb, som nogle vil synes det er på deres identitet, hvis vi kommer med et forbud? Hvordan afvejer man de andre argumenter, som findes for og imod? Hvordan vægter man det hele sammen? Det er jo en vurdering, som man må foretage oppe i sit hoved, og man kan ikke sætte på formel, hvad der er vigtigst. Men vi er endt med, at vi overvejende støtter regeringen i, at vi afviser, at der kommer et forbud. Det har ikke været nemt for os, men det er der, vi står.

Kl. 17:12

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til den konservative ordfører. Så giver jeg ordet videre til sundhedsministeren.

Kl. 17:13

Sundhedsministeren (Ellen Trane Nørby):

Tak for debatten og de mange også meget nuancerede indlæg her fra talerstolen. Som jeg startede med at sige, er den her sag en sag, som regeringen har brugt rigtig lang tid på, både fordi den handler om barnets perspektiv, men også, fordi den handler om religionsfrihed. Vi har også haft sundhedsmæssige overvejelser. Vi har haft overvejelser omkring konsekvenserne for trossamfund i Danmark, hvor jeg også citerede, hvad der er Kirkeministeriets vurdering i forhold til f.eks. anerkendelsen af det jødiske trossamfund. Vi har haft etiske diskussioner, juridiske overvejelser og også refleksioner om udenrigspolitiske implikationer og de sikkerhedsmæssige konsekvenser, det kan have for Danmark.

Når SF's ordfører sådan ligesom nonchelangt i debatten siger, at det er fuldstændig irrelevant, vil jeg bare sige, at det synes jeg ikke det er, og det synes vi ikke som regering det er. Vi synes faktisk, at

det er nødvendigt, at man tager diskussionen på et oplyst grundlag, at man netop forholder sig til de mange facetter i diskussionen.

Jeg vil også sige til SF's ordfører, at hvis SF opfattede det her som værende udelukkende et spørgsmål om børn, forstår jeg egentlig ikke, hvorfor det er sundhedsministeren, man har indkaldt fra SF's side. Så det er vel også et udtryk for, at SF alt andet lige også anerkender, at der kan være sundhedsfaglige dimensioner, der knytter sig til den her diskussion. Det er der i hvert fald for regeringen, og på det sundhedsfaglige område, som jeg redegjorde for i mine indledende bemærkninger, er det ikke sådan, at sundhedsmyndighederne i Danmark anbefaler et forbud. Man hverken anbefaler eller fraråder omskæring af rituel grund i Danmark.

Fra regeringens side mener vi ikke, at et forbud er en løsning, heller ikke, selv om vi så, som jeg også sagde i mine indledende bemærkninger, og også ligesom der er udtrykt i det fælles forslag til vedtagelse som to af regeringspartierne også står bag, har et ønske om også at diskutere, at der også patientsikkerhedsmæssigt kan være et behov for også at ændre på reguleringen, bl.a. i forhold til diskussionen om, hvorvidt det skal være speciallægeforbeholdt. Så som jeg sagde indledningsvis, er konklusionen, når regeringen afvejer de forskellige hensyn, at vi ikke ønsker et forbud mod rituel omskæring i Danmark.

Jeg stiller mig selvfølgelig til rådighed for debatten, så det var ikke for at gentage hele min indledende bemærkning. Det var egentlig for at give mulighed for, at ordførerne også kunne stille spørgsmål til mig som minister.

Kl. 17:15

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er en kort bemærkning fra fru Stine Brix. Værsgo.

Kl. 17:15

Stine Brix (EL):

Tak til ministeren for det sidste, for jeg har et par spørgsmål, som knytter sig til nogle af de skriftlige svar, vi har fået her i dag. Og det, som det handler om, er, at ministeren jo svarer, at der er kommet en lang række nye videnskabelige studier, siden Sundhedsstyrelsen lavede sit notat. Så jeg kunne godt tænke mig at spørge, om ministeren vil sikre, at man gennemgår de nye studier og ser, om de giver anledning til ny viden, en ny anbefaling.

Kl. 17:16

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ministeren.

Kl. 17:16

Sundhedsministeren (Ellen Trane Nørby):

Jamen det synes jeg sådan set jeg besvarede skriftligt, og ellers kan jeg jo gentage det i dag, for der bliver også nogle gange sagt, at der ikke ligesom ligger et fagligt grundlag for de anbefalinger, der er kommet fra Sundhedsstyrelsen – nu: Styrelsen for Patientsikkerhed – og der ligger jo både den vejledning, som vi så som regering også tager til os, og som vi beder Styrelsen for Patientsikkerhed om at opdatere, men der ligger jo også det her store notat tilbage fra 2013, som netop samler op på det faglige bidrag. Der har jeg jo svaret, også skriftligt, at der jo er kommet nye studier siden da. Og jeg har også svaret skriftligt, at jeg sådan set også som en del af det, at Styrelsen for Patientsikkerhed skal opdatere materialet, ser det som helt naturligt, at man opdaterer den her del. Så det kan jeg svare bekræftende på.

Kl. 17:16

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 17:16

Stine Brix (EL):

Tak for det. Så et andet spørgsmål: Ministeren giver os en række svar om bedøvelser og retningslinjer for bedøvelser, og jeg kunne godt tænke mig at spørge i forlængelse af det, om det er ministerens opfattelse, at der i dag bedøves efter de retningslinjer, der gives. Jeg lægger bl.a. mærke til, at man ikke må bruge lokalbedøvende salve på spædbørn, men at den eneste bedøvelsesmetode, man anbefaler, sådan set er rygmarvsbedøvelse til spædbørn.

Jeg kunne godt tænke mig at høre sådan generelt, om det er ministerens indtryk, at bedøvelsesmetoderne foregår i overensstemmelse med de retningslinjer, som Lægemedicinstyrelsen anbefaler her.

Kl. 17:17

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):
Ministeren.

Kl. 17:17

Sundhedsministeren (Ellen Trane Nørby):

Jamen der ligger jo en faglig vejledning på området, og den skal følges, også for så vidt angår det at være tilstrækkelig smertedækket både før, under og efter indgrebet. Det har jeg også svaret skriftligt til Folketinget. Det indgår jo så også i tilsynet med hensyn til at sikre, at lægen også i forhold til samvittighedsfuldhed og omhu også har udvist det faglige hensyn, der også reflekteres i vejledningen, i forhold til at sikre at der er en tilstrækkelig smertedækning. Så der er jo nogle overvejelser, som det også indgår i de skriftligt svar, i forhold til hvilke metoder og hvilke hensyn der er i forhold til helt små børn og behovet for, at man også der vurderer det.

Nu sagde SF's ordfører tidligere, at man skulle lægge dem i fuld narkose. Der er der jo også nogle andre hensyn i relation til helt små børn, der indgår der. Det er klart, at det skal være afvejet, og det er sådan set også en del af det, tilsynet sikrer, nemlig at de fagpersoner, der udfører indgrebet, også følger vejledningen på området.

Kl. 17:18

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Næste spørger er fru Kirsten Normann Andersen. Værsgo.

Kl. 17:18

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak for det. Og tak for ministerens svar. Jeg synes selvfølgelig stadig væk, at det er vigtigt, at vi også tænker børns rettigheder. Det synes jeg også er et sundhedsfagligt spørgsmål.

Men jeg vil egentlig bare spørge: Flere af ordførerne i dag har faktisk gjort gældende, at vi skal kontrollere mere både forhold til hygiejne, men også i forhold til smertebehandling og i forhold til mørketal. Det undrer mig, om det også er ministerens holdning, at der faktisk er brug for en opstramning af kontrol og procedurer, og om det i virkeligheden er udtryk for, at sundhedsordførerne er af den opfattelse, at der er behov for at gøre noget ekstra. Altså er det simpelt hen ikke godt nok, hvad vi gør i dag, kunne jeg også spørge.

Kl. 17:19

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ministeren.

Kl. 17:19

Sundhedsministeren (Ellen Trane Nørby):

Jeg sagde i min indledende bemærkninger, og det gentager jeg gerne, at regeringen sådan set er åben over for at drøfte, om vi skal gøre det her område speciallægeforbeholdt, altså om vi skal sige, at det her skal være forbeholdt urologer. Det synes jeg da i høj grad er at pege på, at der kan være behov for en anden regulering end den, der

er i dag. Jeg sagde også, at der er et behov for, at vi opdaterer den faglige vejledning.

Det skøn, som der er blevet refereret til af række af ordførerne i dag, fra de 1.000 til de 2.000 mener jeg også det er meget relevant at vi får en vurdering af, altså om det er det skøn, man lægger til grund nu. For det reflekteres jo ikke i, at der er indrapporteret 662 sidste år, men det kan jo også være, at det er de 662, der sådan set er det reelle tal. Vi har jo i hvert fald indført en registreringspligt netop for at sikre, at vi har en ordentlig kontrolmulighed også på det her område, i forhold til at det foregår på en faglig ordentlig måde – også i respekt for de børn, som det handler om, og hvor dårlig hygiejne omkring indgrebet jo kan have store konsekvenser efterfølgende.

Det også derfor, det er vigtigt at følge den faglige vejledning og selvfølgelig også gøre sig overvejelser fagligt set, om der kan være behov for at tage yderligere tiltag. Det var jeg åben for i min indledende bemærkninger, og det vil jeg egentlig bare fra regeringens side bekræfte her til sidst.

Kl. 17:20

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Spørgeren.

Kl. 17:20

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak for det. For det kunne nemlig give meget god mening, tænker jeg, at man også overvejede det. Det beskytter ikke barnet mod det irreversible indgreb, men det ville dog ændre på nogle ting. Jeg hæftede mig ved – og jeg tror, det var Venstres ordfører, der sagde det – at det er væsentligt mere indgribende at omskære en voksen, som trods alt kan modtage regulær bedøvelse, tænker jeg, end det er at omskære et spædbarn, som det jo netop er vanskeligt at give den nødvendige bedøvelse. Derfor tænker jeg også, at ministeren svar måske lægger op til, at vi skal have kigget på, om bedøvelsen rent faktisk er tilstrækkelig til de her spædbørn.

Kl. 17:21

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Ministeren.

Kl. 17:21

Sundhedsministeren (Ellen Trane Nørby):

Jeg vil sige, at Venstres ordfører jo bare refererede det, jeg også skriftligt har svaret Folketinget, som er styrelsens vurdering i relation til, at der er færre komplikationer, når indgrebet foretages på små børn – og det er jo helt reelt. Jeg går også ud fra, at når man netop har bedt om, også fra Sundhedsudvalgets side, at få nogle af de faglige anbefalinger, så er det for at kunne træffe de her beslutninger på et oplyst grundlag. Og det er da et relevant element at lade indgå, at man sådan set har en større risiko for komplikationer, jo senere indgrebet foretages.

Tilsvarende i relation til smertedækning. Som jeg jo også svarede fru Stine Brix, har jeg også skriftligt svaret på spørgsmål 883 til Folketinget, i relation til hvad det er for nogle metoder og hvad det er for nogle ting, der ligger til grund for den vejledning, der gælder på nuværende tidspunkt, og som vi nu beder Styrelsen for Patientsikkerhed om at opdatere, så vi er sikre på, at den er dækkende – også ud fra det faglige grundlag, der eksisterer i dag.

Kl. 17:22

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Tak til ministeren. Så kan jeg se, at ordføreren for forespørgerne, fru Kirsten Normann Andersen, gerne vil have ordet. Værsgo.

Kl. 17:22 Folketingets næste møde afholdes tirsdag den 29. maj 2018, kl. 11.00.

(Ordfører for forespørgerne)

Kirsten Normann Andersen (SF):

Tak for det, og også tak for debatten. Flere har undervejs i debatten sagt, at dialog er vigtigt – det synes jeg også det er. Flere har også sagt: samarbejde med religiøse minoriteter. Det er jeg enig i. En del har også tilkendegivet, at man ønsker en minimumsalder, men at man ikke er klar til at lovgive. Det synes jeg er et skridt på vejen, fordi det for os har været det, det har handlet om.

Jeg synes, det er vigtigt at understrege her endnu en gang, at vi i SF også tror på, at forældre, der lader deres børn omskære, gør det, fordi de elsker dem, og fordi de ønsker at inkludere dem i et fællesskab. Men vi tror også på, at vi ved hjælp af dialog kan flytte os, ligesom vi har gjort det historisk igennem mange tider, sådan så vi måske ophører med at udføre det her indgreb, som jeg jo kan høre rundt omkring – ligegyldig hvor vi kigger hen – at vi alle sammen er enige om, at det er et voldsomt indgreb. Det er meget indgribende, det er irreversibelt, og det betyder, at barnet ikke har mulighed for at ændre det efterfølgende, for det kan ikke gøres om igen.

I alle mulige andre sammenhænge lykkes vi med at blive enige om, at det er barnets ret til egen krop, der kommer i første række, og måske kunne vi jo også hjælpes ad med at sige til hinanden: Det er egentlig ikke forbud, vi gerne vil have; det er blot en mindstealder, som indebærer, at barnet skal være gammel nok til at selv at træffe beslutning om, hvorvidt barnet ønsker omskæring i fremtiden. Jeg tror i virkeligheden, at hvis vi kan hjælpes ad med at rense vores eget sprog for nogle af alle de andre elementer, der kunne være i forhold til det, og holde fast i, at det er barnets ret til egen krop, at det er barnets ret til selv at bestemme, så tror jeg også vi kan nå i mål på et tidspunkt.

Jeg har i hvert fald lyttet mig til, at flere af ordførerne også tænker, at om en årrække vil det være helt naturligt, at man også i de religiøse samfund, hvor man bruger det her ritual stadig væk, lader barnet vente. Det lytter jeg mig også til, når jeg har haft dialogen, for selvfølgelig har jeg også haft dialog med både det muslimske samfund og med det jødiske samfund, og uanset hvor vi kigger os omkring eller er i dialog, jamen så er det samme svar tilbage, nemlig at man godt kan være en god muslim, at man godt kan være en god jøde, på trods af at man venter med at lade sig omskære, til man 18 år.

Derfor tænker jeg også, at vejen frem ikke er ufarbar; at det er en mulighed, også uden at vi skal frygte, at vi får kriser og alt mulig andet, så længe vi blot holder fast i, at det her handler om barnets tarv, og at vi i øvrigt udviser respekt for forældrene. Vi ved godt, at de gør det af kærlighed til deres børn. Vi ønsker blot, at de tager det hensyn, at barnet selv får lov til at bestemme i den sidste ende.

Så jeg vil gerne sige tak for debatten – og god weekend, hvis man må det.

Kl. 17:25

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Det må man gerne. Tak til ordføreren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet

Afstemning om de fremsatte forslag til vedtagelse vil som nævnt først finde sted tirsdag den 29. maj 2018.

Kl. 17:25

Anden næstformand (Kristian Pihl Lorentzen):

Der er ikke mere at foretage i dette møde.